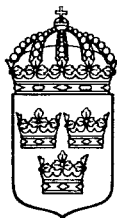

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FOLKMÄNGDEN OCH DESS FÖRÄNDRINGAR

FOLKRÄKNINGEN

DEN 1 NOVEMBER 1960

V

INDELNINGAR, TÄTORTSAVGRÄNSNING,

BEFOLKNINGSUTVECKLING M. M.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

STOCKHOLM 1962

INLEDNING TILL

Folk- och bostadsräkningarna 1860-1990

Folkräkningar utfördes under perioden 1860-1900 vart tionde år och publicerades i ”Bidrag till Sveriges officiella statistik. A, Befolkningsstatistik (BiSOS A)”. Dessa är digitaliserade och finns på adressen:
<http://www.scb.se/BiSOS>

Därefter har resultaten från räkningarna ingått i serien Sveriges officiella statistik (SOS).

1910 till 1930 genomfördes räkningen vart tionde år och därefter vart femte år med undantag för 1955. Publikationerna har t o m 1960 benämnts Folkräkningen.

De allmänna bostadsräkningarna utfördes 1912-1914, 1920, 1933, 1945 och 1960. År 1945 bar titeln ”Bostäder och hushåll”.

1965 till 1990 ägde Folk- och bostadsräkningen rum vart femte år.

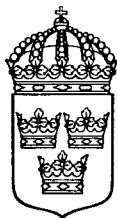
Folkräkningen den 1 november 1960. V, Indelningar, tätortsavgränsning, befolkningsutveckling = Census of the population in 1960. V, Divisions, demarcations of localities, development of the population etc.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:se:scb-fob-1960_05

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FOLKMÄNGDEN OCH DESS FÖRÄNDRINGAR

FOLKRÄKNINGEN

DEN 1 NOVEMBER 1960

V

INDELNINGAR, TÄTORTSAVGRÄNSNING,

BEFOLKNINGSUTVECKLING M. M.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

STOCKHOLM 1962

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN
POPULATION AND VITAL STATISTICS

CENSUS
OF THE POPULATION IN 1960

V

DIVISIONS, DEMARCATIONS OF LOCALITIES,
DEVELOPMENT OF THE POPULATION ETC.

Stockholm 1962

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT

Till K O N U N G E N

Statistiska centralbyrån får härmed överlämna den femte delen av redogörelsen för 1960 års folkräkning. I denna del behandlas rikets indelningar, tätortsavgränsning m. m. Vidare ges en närmare redovisning av folkmängdens fördelning efter kön, ålder och civilstånd med särskild hänsyn tagen till utvecklingen sedan 1950 och tidigare folkräkningar. Med denna del avslutas redovisningen av folkräkningens första etapp.

De tre första kapitlen har utarbetats av förste aktuarien Folke Lublin och de två återstående av byrådirektören Thure Lindh.

Stockholm den 6 juni 1962

Underdånigst

INGVAR OHLSSON

GUSTAF BERGLUND

Rättelse till Folkräkningen 1960, del V

Under rubriken till diagram 9, sid. 110, står

»+ = förut gifta», skall vara »+ = gifta och förut gifta».

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

TEXT	Sid.
Svensk-engelsk ordlista	XI
Engelsk översikt	XII
Inledning	1
Rikets indelningar	2
Kommunala indelningar	2
Administrativa, judiciella o. d. indelningar	4
Ecklesiastika indelningar	7
Indelningar i naturliga områden m. m.	10
Sammanfattning av indelningarna ..	13
Areal, folkmängd och folktäthet	14
Begrepp och beräkningsmetod	14
Uppgifter för hela riket	16
Uppgifter för olika områden	19
Tätorter	40
Tätortsbegrepp	40
Avgränsningsmetoden	42
Uppgifter om tätorterna och deras befolkning	46
Befolkningens fördelning efter ålder, kön och civilstånd	54
Befolkningens fördelning efter ålder ..	54
Befolkningens fördelning efter kön ..	81
Befolkningens fördelning efter civilstånd	87
Utrikes födda personer och utlänningar ..	99
Utrikes födda personer	100
Utlänningar	101

TEXTTABELLER

Tab. A. Areal länsvis åren 1952 och 1961 samt vid arealbestämningen år 1961 använda kartor	15
Tab. B. Landareal, folkmängd, folktäthet samt antal kommuner och församlingar länsvis	17
Tab. C. Befolkningsutveckling länsvis åren 1900—1960	18
Tab. D. Folkmängdsförändring från 1950 länsvis	22
Tab. E. Befolkningsutveckling i städer med minst 50 000 invånare åren 1900—1960	23

CONTENTS

TEXT	Page
Swedish-English vocabulary	XI
English summary	XII
Introduction	1
Country divisions	2
Communal divisions	2
Administrative, judicial etc. divisions ..	4
Ecclesiastical divisions	7
Divisions by natural districts etc. ..	10
Summary of divisions	13
Area, population and density of population	14
Concept and method of estimation ..	14
Reports on the whole country	16
Reports on different regions	19
Localities	40
Concept of locality	40
Method of demarcation	42
Reports on the localities and their population	46
Distribution of population by age, sex and marital status	54
Distribution of population by age ..	54
Distribution of population by sex ..	81
Distribution of population by marital status	87
Persons born abroad and aliens	99
Persons born abroad	100
Aliens	101

TABLES IN TEXT

Table A. Area by county and maps used in the estimation of areas	15
Table B. Land area, population, density of population and number of communities and parishes by county	17
Table C. Development of population by county	18
Table D. Change of population by county	22
Table E. Development of population in towns with at least 50 000 inhabitants	23

	Sid.		Page
Tab. F. Folkmängd år 1960 och folkmängdsförändring från 1950 i städer med minst 25 000 invånare	24	Table F. Population and change of population in towns with at least 25 000 inhabitants	24
Tab. G. Kommuner och församlingar efter landareal länsvis	25	Table G. Communities and parishes by land area, by county	25
Tab. H. Kommuner och församlingar efter folkmängd länsvis	26	Table H. Communities and parishes by population, by county	26
Tab. I. Kommuner och församlingar efter folktätthet länsvis	27	Table I. Communities and parishes by density of population, by county	27
Tab. J. Kommuner efter landareal, folkmängd och folktätthet m.m.	28	Table J. Communities by land area, population and density of population etc.	28
Tab. K. Församlingar efter folkmängd åren 1950 och 1960	30	Table K. Parishes by population	30
Tab. L. Folkmängd m. m. i församlingar efter tätortsgrad	31	Table L. Population etc. in parishes by »relative number of population in localities»	31
Tab. M. Församlingar efter tätortsgrad länsvis	32	Table M. Parishes by relative number of population in localities, by county	32
Tab. N. Olika slag av områden efter landareal, folkmängd och folktätthet	33	Table N. Different kinds of districts by land area, population and density of population	33
Tab. O. Befolkningsutveckling i landskapen åren 1900—1960	34	Table O. Development of population by provinces	34
Tab. P. Jämförelse mellan A-regionernas och TS-områdenas omfattning	35	Table P. Comparison between the extent of A-regions and Newspaper circulation areas	35
Tab. Q. Landareal, folkmängd, antal kontrakt, pastorat och församlingar m. m. stiftsvis enligt indelningarna den 1 januari åren 1952 och 1962	36	Table Q. Land area, population, number of rural deaneries, rectorial districts, parishes etc. by dioceses	36
Tab. R. Pastorat efter landareal och folkmängd stiftsvis enligt indelningarna den 1 januari åren 1952 och 1962	39	Table R. Rectorial districts by land area and population by dioceses	39
Tab. S. Folkmängd i gles- och tätbebyggelse åren 1920—1960 .	47	Table S. Population in sparsely and densely populated areas	47
Tab. T. Folkmängd i gles- och tätbebyggelse länsvis	47	Table T. Population in sparsely and densely populated areas. by county	47
Tab. U. Kommuner efter antal däri ingående tätorter	48	Table U. Communities by number of localities	48
Tab. V. Tätorter av olika slag länsvis och efter antal invånare	49	Table V. Localities of different kinds by county and number of inhabitants	49

	Sid.		Page
Tab. X. Folkmängd m. m. i tätorter av olika storleksklass länsvis ..	50	Table X. Population etc. in localities by size group, by county ..	50
Tab. Y. Tätorter med minst 2 000 invånare ordnade efter invånarantal	52	Table Y. Localities with at least 2 000 inhabitants arranged by number of inhabitants	52
Tab. Z. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (födelseår) inom hela riket m. m.	57	Table Z. Relative distribution of population by age (year of birth)	57
Tab. Å. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (födelseår) inom tätorter av olika storleksklass	59	Table Å. Relative distribution of population by age (year of birth) in localities of different size groups	59
Tab. Ä. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (födelseår) inom församlingar grupperade efter tätortsgrad	60	Table Ä. Relative distribution of population by age (year of birth) in parishes grouped by »relative number of population in localities»	60
Tab. Ö. Folkmängd efter ålder (födelseår) inom olika kommuntyper efter kommunernas tätortsgrad. Absoluta tal	61	Table Ö. Population by age (year of birth) in different types of communities by »relative number of population in localities» in the communities. Absolute numbers	61
Tab. AA. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (åldersår) per den 1 november 1960	63	Table AA. Relative distribution of population by age (real age) ..	63
Tab. AB. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper, länsvis	64	Table AB. Relative distribution of population in larger age groups, by county	64
Tab. AC. Folkmängd efter ålder i Stor-Stockholm och Stor-Göteborg ..	65	Table AC. Distribution of ages in Greater Stockholm and Greater Gothenburg	65
Tab. AD. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper inom 8 produktionsområden ..	66	Table AD. Relative distribution of population in larger age groups. in 8 production areas	66
Tab. AE. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper samt antal kvinnor per 1 000 män i arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner	67	Table AE. Relative distribution of the population in larger age groups and number of women per 1 000 men in the Labour Market Board's A-regions	67
Tab. AF. Folkmängd efter ålder åren 1900—1960. Absoluta tal ...	68	Table AF. Population by age. Absolute numbers	68
Tab. AG. Befolkningsutveckling inom olika åldersklasser åren 1900—1960. Index tal med folkmängden 1900 = 1 000	69	Table AG. Development of population in different age groups. Index numbers	69

VIII

	Sid.		Page
Tab. AH. Folkmängdens förändring inom olika åldersklasser från folkräkning till folkräkning 1900—1960. Index tal med folkmängden vid föregående folkräkning = 1 000	71	Table AH. Changes of population in different age groups from census to census. Index numbers	71
Tab. AI. Folkmängdens fördelning efter ålder på 10 000 invånare åren 1900—1960	72	Table AI. Distribution of population by age per 10 000 inhabitants	72
Tab. AJ. Antal vid olika tidpunkter inom landet kvarvarande av 10 000 levande födda av födelsekullarna fr. o. m. 1856	77	Table AJ. Persons remaining in the country out of 10 000 live births, from the birth groups since 1856, at different times	77
Tab. AK. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder inom landsbygd, städer, glesbebyggelse och tätbebyggelse år 1960 jämförd med vissa tidigare folkräkningar	78	Table AK. Relative distribution of population by age within rural areas, towns, sparsely and densely populated areas 1960 compared to certain earlier censuses	78
Tab. AL. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper, länsvis, åren 1900, 1940, 1950 och 1960	79	Table AL. Relative distribution of population in larger age groups, by county	79
Tab. AM. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper åren 1940, 1950 och 1960 i städer med minst 25 000 invånare år 1960 . . .	80	Table AM. Relative distribution of population in larger age groups 1940, 1950 and 1960, in towns with at least 25 000 inhabitants in 1960	80
Tab. AN. Antal kvinnor per 1 000 män inom olika åldersklasser för hela riket m. m.	81	Table AN. Number of women per 1 000 men in different age groups	81
Tab. AO. Antal kvinnor per 1 000 män inom större åldersgrupper, länsvis	82	Table AO. Number of women per 1 000 men in larger age groups by county	82
Tab. AP. Antal kvinnor per 1 000 män inom större åldersgrupper i städer med minst 25 000 invånare åren 1950 och 1960 .	83	Table AP. Number of women per 1 000 men in larger age groups in towns with at least 25 000 inhabitants	83
Tab. AQ. Kommunerna fördelade efter antal kvinnor per 1 000 män	84	Table AQ. Communities distributed by number of women per 1 000 men	84
Tab. AR. Antal kvinnor per 1 000 män inom olika åldersklasser, åren 1900—1960	86	Table AR. Number of women per 1 000 men in different age groups	86
Tab. AS. Civilståndsfördelning för befolkningen över 15 år inom gles- och tätbebyggelse m. m.	89	Table AS. Distribution of marital status for the population over 15 years of age within sparsely and densely populated areas etc.	89

	Sid.		Page
Tab. AT. Folkmängdens fördelning efter kön, ålder och civilstånd på 10 000 invånare	91	Table AT. Distribution of population by sex, age and marital status per 10 000 inhabitants .	91
Tab. AU. Relativ civilståndsfördelning inom olika åldersklasser över 15 år	92	Table AU. Relative distribution of marital status in different age groups over 15 years of age	92
Tab. AV. Relativ civilståndsfördelning inom olika åldersklasser över 15 år för gles- och tätbebyggelse	93	Table AV. Relative distribution of marital status in different age groups over 15 within sparsely and densely populated areas	93
Tab. AX. Relativ civilståndsfördelning för män och kvinnor över 15 år, länsvis	94	Table AX. Relative distribution of marital status for men and women over 15 years of age, by county	94
Tab. AY. Relativ civilståndsfördelning för män och kvinnor över 15 år i städer med minst 25 000 invånare	95	Table AY. Relative distribution of marital status for men and women over 15 years of age, in towns with at least 25 000 inhabitants	95
Tab. AZ. Civilståndsfördelning på 10 000 av befolkningen över 15 år, åren 1900—1960	96	Table AZ. Distribution of marital status per 10 000 inhabitants over 15 years of age	96
Tab. AÅ. Befolkningen över 15 år på 10 000 personer efter kön, ålder och civilstånd, åren 1900—1960	97	Table AÅ. Population over 15 years of age per 10 000 by sex, age and marital status	97
Tab. AÄ. Relativa antalet män i åldern 20—49 år resp. kvinnor i åldern 15—44 år, åren 1900—1960	98	Table AÄ. Relative number of men from 20—49 and women from 15—44 years of age resp.	98
Tab. AÖ. Utrikes födda personer efter födelseland	100	Table AÖ. Persons born abroad by country of birth	100
Tab. BA. Relativ fördelning av utrikes födda personer och utlänningar efter kön, ålder och civilstånd samt antal kvinnor per 1 000 män	101	Table BA. Relative distribution of persons born abroad and aliens by sex, age and marital status and number of women per 1 000 men	101
Tab. BB. Utlänningar efter medborgarskap åren 1945—1960	102	Table BB. Aliens by citizenship	102
Tab. BC. Relativ fördelning av utlänningar efter medborgarskap, kön, ålder och civilstånd samt antal kvinnor per 1 000 män	103	Table BC. Relative distribution of aliens by citizenship, sex, age and marital status, and number of women per 1 000 men ..	103
Tab. BD. Utlänningarnas relativa fördelning efter län	105	Table. BD. Relative distribution of aliens by county	105

DIAGRAM	Sid.
Diagram 1. Befolkningsutvecklingen 1860—1960	20
Diagram 2. Ålders- och civilståndsfördelningen, hela riket	55
Diagram 3. Levande födda, döda, ut- och invandrare samt folkökning 1885—1960	56
Diagram 4. Relativ åldersfördelning åren 1940, 1950 och 1960 .	73
Diagram 5. Relativ fördelning på fyra större åldersgrupper 1900—1960	74
Diagram 6. Antal ogifta kvinnor per 1 000 ogifta män i olika åldrar inom gles- och tätbebyggelse	85
Diagram 7. Ålders- och civilståndsfördelning för utrikes födda personer och utlänningar .	104
Diagram 8. Ålders- och civilståndsfördelning i hela riket 1930, 1940, 1950 och 1960 samt inom gles- och tätbebyggelse år 1960	108
Diagram 9. Ålders- och civilståndsfördelning inom landsbygd, städer, gles- och tätbebyggelse m. m. samt i städer med minst 75 000 inv.	110

DIAGRAMS	Page
Diagram 1. Development of population	20
Diagram 2. Distribution of age and marital status for the whole country	55
Diagram 3. Live births, deaths, emigrants and immigrants and increase of population ..	56
Diagram 4. Relative distribution of age	73
Diagram 5. Relative distribution on four larger age groups .	74
Diagram 6. Number of unmarried women per 1 000 unmarried men in different ages within sparsely and densely populated areas	85
Diagram 7. Distribution of age and marital status for persons born abroad and aliens ..	104
Diagram 8. Distribution of age and marital status for the whole country and within sparsely and densely populated areas	108
Diagram 9. Distribution of age and marital status within rural areas, towns, sparsely and densely populated areas etc. and in towns with at least 75 000 inhabitants ..	110

SWEDISH — ENGLISH VOCABULARY

Absoluta tal	Absolute numbers	Landskommuner (Lk)	Rural communities
Antal	Number	Län	County
Areal	Area	Medborgarskap	Citizenship
Areal land	Land area	Medeltal	Average
A-regioner	A-regions	Män (M)	Men
Båda könen	Both sexes	Naturliga jordbruks- områden	Natural farming areas
Civilstånd	Marital status	Ogifta	Single
Domsaga	Circuit	Ofänt	Unknown
Därav	Of which	Område	Region
Därav land	Of which land area	Pastorat	Rectorial district
Femårsklasser	Five year groups	Redovisningsår	Year of report
Folkmängd	Population	Region	Region
Folkmängdsföränd- ring	Change of population	Samboende	Married persons liv- ing together
Folkräkningsår	Year of census of population	Samtliga	Total
Födelseland	Country of birth	Skala	Scale
Födelseår	Year of birth	Skilda	Divorced
Fögderi	National registration district	Skillnad	Difference
Församling	Parish	Statslösa	Stateless persons
Förut gifta	Widowed and divorced	Stift	Diocese
Gifta	Married	Storleksklass	Size group
Glesbebyggelse	Sparsely populated areas	Städer	Towns
Hela arealen	Total area	Större åldersgrupper	Larger age groups
Hela riket	The whole country	Summa	Total
Huvudort	Main place	Svenska medborgare	Swedish citizens
Indelningsändringar	Changes in the divisions	Tätbebyggelse	Densely populated areas
Indextal	Index number	Tätorter	Localities
Invänare	Inhabitant	Tätortsbefolkning	Population in locali- ties
Jämförelse	Comparison	Tätortsgrad	Relative number of population in loca- lities
Karta	Map	Utlänningar	Aliens
Kommun	Community	Utrikes födda perso- ner	Persons born abroad
Kontrakt	Rural deanery	Vuxna	Adults
Kvinnor (Kv)	Women	Ålder	Age
Köpingar	Market towns	Åldersklasser	Age groups
Landsbygd	Rural areas	Änklingar	Widowers
Landsfiskalsdistrikt	Constabulary district	Änkor	Widows
Landsförsamlingar	Rural parishes		
Landskap	Province		

SUMMARY

Up to now four parts (I—IV) have been published of the Report on the Census of the Population in 1960, included in a first stage of the total census. In this stage, the report deals with the distribution of the population by sex, age and marital status and on, among other things, area, density of population and relative number of population in localities (that is the relative share of the population in localities to the total population). With this fifth part the reports on the first stage of the total census are finished. In a second stage, light will be thrown upon the economically active population etc.

The divisions of the country

In part V a report is given on different communal, administrative, judicial, ecclesiastical and other divisions, for which data are accounted for in part I—IV. The census, as a rule, gives an account of the population in November 1, 1960, according to the divisions in force January 1, 1961. As to the ecclesiastical division, however, regard has been taken to the new parish reform. The report in this case thus refers to the population in November 1, 1960, according to the new division in force January 1, 1962.

The divisions in natural areas etc., for which data have been given in part IV, are also described in this part. Thus the report deals with the divisions of the country in 60 natural farming areas, in 91 so-called A-regions and in 92 so-called »Newspaper circulation areas».

Area, population and density of population

Information about the land area, population and density of population of the country in 1950 and 1960 is given in

tab. B. The total area of Sweden has, at the Census of Population in 1960, been estimated at 449 793,42 km². 411 258,34 km² or 91,4 % of this is land area.

The population of the whole country was, according to the census, 7 495 129, which means an increase of population since 1950 of 453 300 or 6,4 %. The population at the different censuses of population during the 20th century is clear from tab. C. Since the turn of the century the population of Sweden has increased with 46 %.

The number of inhabitants per km² land is 18. The density of population is by European standard low in Sweden.

Out of the population of the country now more than half or 51,5 % live in towns while the market towns' share is 7,0 % and the rural communities' share 41,5 %. At the Census of Population in 1950 the towns' share was less than half of the population of the country or 47,5 %, the market towns' share 5,7 % and the rural communities' share 46,8 %.

Localities

Along with the administrative division in towns, market towns and rural communities, one division in actual density and sparsely populated areas is reported. At the latest census the last-mentioned division has been given more space than at earlier censuses. To the densely populated areas, places with at least 200 inhabitants have been classed if the distance between the houses normally does not exceed 200 metres. The definition of localities used at the Census of Population in 1960 has been described in part II. Out of the total population 73 % live in densely populated areas and 27 % in sparsely populated areas. Out of the population in sparsely

populated areas round about 1/10 is living within the administrative borders of the towns and market towns, while out of the population in densely populated areas almost 1/4 is living in rural communities.

Distribution of the population by sex, age and marital status

Distribution by age. The age distribution according to the Census of Population in 1960 refers to *year of birth* except for tab. 3 and 4 in part III. The age group 0—4 thus consists of persons born 1956—1960, the age group 5—9 of persons born 1951—1955 etc. As the census refers to November 1, 1960, this means that the lowest age group is somewhat too low as children born during November and December 1960 are not included. The other age groups are very little affected by the method of reference.

The distribution of age in 1960 is in broad outline clear from the age-pyramid that is published on page 55. The irregular shape of the pyramid is the result of substantial changes especially in birth-rate, but also in mortality and immigration and emigration during the last 50 years. The small age groups of the pyramid in the ages 25—40 are thus a result of a low birth-rate during the 1920's and 1930's. During the last years of the 1930's the birth-rate started increasing again to reach a new highest level in 1945, which shows in the present distribution of age by very big youth groups. The decreasing birth-rate during the 1950's, finally, has made the base of the pyramid narrower.

As an average for the whole country children between 0—15 years of age constitute 24%, the age group 16—44 39%, the age group 45—66 27% and old persons over 67 years of age 10% of the population. Through considerable movement to localities mainly affecting the ages 20—29 the distribution of age within sparsely populated areas is of a rather different character to that of

the densely populated areas. This is especially shown in the younger ages, fit for work (16—44 years), whose share of the population in the sparsely populated areas is only 34% while in the densely populated areas it is 41%. The age group 67— ω years on the other hand consists of 13% in the sparsely populated areas but only of 9% in the densely populated areas. A change of the relative distribution of age to older ages thus only exists in sparsely populated areas, which also is characterized by the median age for people living in sparsely populated areas being 39,38 years but in densely populated areas only 35,31 years.

Since the turn of the century the population of Sweden has increased by 46% but this increase is very unequally distributed between the age groups. Thus there are now fewer children, while the ages over 45 have more than doubled. The change to older ages, which depends on lower birth-rate as well as reduced mortality, is reflected in the change of the median age which in 1900 was 24,09 years but in 1960 had risen to 36,30 years. The relative distribution of age shows in the same way as the absolute figures a change to older ages. The age group 16—44 increased during the first decades of the 20th century and in 1940 consisted of some-what more than 47% of the population, but has since then decreased to 39%. On the other hand the age group 45—66 has increased its share of the population from 18% in 1900 to 27% in 1960.

Distribution by sex. In Sweden there is a surplus of women which in 1960 was 1 005 women per 1 000 men. The surplus of women is however limited to the ages over 55, where it increases with rising age. Furthermore the surplus of women only exists in the densely populated areas. Thus the number of women per 1 000 men in the sparsely populated areas was only 889 but in the densely populated areas 1 052.

The surplus of women has continu-

ously been diminishing since 1900, when the proportion was 1 049 women per 1 000 men. The figure 1 005 at the Census of the Population in 1960 is the lowest value recorded in Sweden to date.

The proportion between the sexes among the unmarried in the real ages of marriage is of special interest. If you compare unmarried men in the ages 20—49 to unmarried women in the ages 17—44 you find the figure 878 women per 1 000 men in 1960. The corresponding figure for sparsely populated areas is as low as 558 but in the densely populated areas it is 1 060. In 1900 this figure of relation for the whole country was no less than 1 230 women per 1 000 men.

Distribution by marital status. In 1960 48 % of the total population were married persons, while children under 15 years of age and unmarried adults were somewhat less than one quarter each. The widowed and divorced were not quite 8 % of the population. If you limit the calculations to adults (15 years of age or more) you get the figure 62 % married men and 60 % married women. As regards the men there is a considerable difference between sparsely and densely populated areas. Thus out of the adult men the unmarried are 40 % of the population in sparsely populated areas but only 29 % in the localities.

In the younger age groups there are many more married women than men. Thus out of the whole age group 15—44 only 50 % of the men are married, but 61 % of the women. On the other hand in the whole age group 67 and over, there are 60 % married men but only 33 % married women.

The frequency of marriage has increased considerably during the last decades. Out of the population over 15 years of age there were only 48 % married in 1930 but this figure had increased to 61 % in 1960. The unmarried adults decreased during the same period from 43 % to 29 %. The percentage of widowers and widows decreased slightly while the divorced

have had a pronounced increase from only 0,7 % of the population in 1930 to 2,7 % in 1960.

Persons born abroad and aliens

The Census of Population in 1960, like the census in 1950, gives an account of the total population registered as residing in Sweden. The registration is made completely independantly of resp. persons citizenship, which means that, in the population accounted for, aliens, who live and are registered in Sweden, are included. On the other hand aliens that temporarily live in Sweden as temporary employees, tourists etc. are not included. Nor are Swedish citizens, who because of lasting settlement abroad are not registered in Sweden, included. The Census of Population in 1960 thus refers to the »de jure» and not the »de facto» population, which latter is usual in other countries.

Territories, colonies, mandated territories etc. are brought together with the mother country. If a person has citizenship in two or more countries, only one of these is registered. As a principle, only states independent now are counted for citizenship while the name of the country of birth refers to the time of birth. The considerable political-geographical changes lately, however, have not been able to be fully observed at the population registration, hence the information about both place of birth and nationality is somewhat uncertain.

Persons born abroad. The number of persons born abroad accounted for at the census was in 1960, 299 879 which is 4 % of the total population of the country. The North European countries answer for 58 % of all persons born abroad, out of which Finland alone answers for 34 %. Somewhat more than 48 % of the persons born abroad had Swedish citizenship while 1 % were stateless and the rest had foreign citizenship. In comparison with 1950 the number born abroad has increased by

52 %, a large part of this increase comes on Finland.

Aliens. The number of aliens was 190 621 persons a considerably lower figure than the number born abroad. Among the aliens around 36 000 persons were born in Sweden; these consist mainly of children born within the country to foreign parents. Out of the aliens 66 % were citizens in the North European countries, with the Finns as

the largest group. In comparison with 1950 the aliens have increased by 54 %. The Finns have during these ten years almost been trebled and Danes and Germans have approximately been doubled.

The distribution by age, sex and marital status diverges pronouncedly for aliens as well as for persons born abroad, from the population as a whole. The distribution of age and sex has been shown in pyramids on page 104.

INLEDNING

Av redogörelsen för 1960 års folkräkning har hittills utkommit fyra volymer. Dessa volymer ingår i folkräkningens första etapp, vilken huvudsakligen bygger på en bearbetning av uppgifterna i mantalslängderna för år 1961. De fyra volymerna innehåller uppgifter om folkmängden och dess fördelning efter kön, ålder och civilstånd, om areal, folktätthet och tätortsgrad (d. v. s. tätortsbefolkningens relativa andel av hela befolkningen), om gifta kvinnors fördelning efter vigselår samt om utrikes födelseort och medborgarskap. Dessutom ingår några resultat från en fristående bearbetning av i bok över obefintliga kvarstående personer. Uppgifter redovisas för hela riket, dess landsbygd och städer, gles- och tätbebyggelse, län, kommuner, församlingar, tätorter och ett flertal andra områden av olika slag.

Uppgifterna i de hittills utkomna volymerna avser i del I kommuner, församlingar och kyrkobokföringsdistrikt, i del II enskilda tätorter, i del III hela riket, dess landsbygd och städer, gles- och tätbebyggelse, län, större städer och storleksgrupper av tätorter samt i del IV olika slag av speciella indelningar. I del III ingår även en tabell över gifta kvinnor efter vigselår i kombination med födelseår och i del IV uppgifter om utrikes födelseort, utländska medborgare och i bok över obefintliga kvarstående personer.

Med föreliggande femte volym avslutas redogörelsen för folkräkningens första etapp. Den innehåller en närmare beskrivning av etappens resultat i form av text och texttabeller.

I de fall där procenttal, promilletal

o. d. meddelas, har någon jämkning av talen för att summan skall bli exakt 100, i 000 o. s. v. icke gjorts.

Uppgifterna i folkräkningens första etapp bygger i huvudsak på tabeller, som framställts i elektroniska databehandlingsmaskiner. Därvid har tabellerna i de tre första volymerna med några undantag framställts direkt i maskinerna, varefter tryckning skett enligt offsetmetod. Tabellerna i den fjärde volymen liksom i föreliggande femte volym har däremot sammanställts manuellt på grundval av maskinellt framställda råtabeller, och tryckning har skett medelst boktryck.

Folkräkningens andra etapp, som bygger på uppgifterna i de av allmänheten ifyllda folk- och bostadsräkningsblanketterna, har krävt ett tidsödande manuellt förberedelsearbete, som nu är i huvudsak avslutat. Den andra etappen avser yrke, näringsgren, utbildning, bilinnehav, hushållstillhörighet m. m. Vissa preliminära resultat från andra etappen har framlagts under våren 1962 i stencilerad form och i sammandrag i Statistisk tidskrift (1962:6). Till grund för dessa preliminära resultat ligger en bearbetning av uppgifterna för ett urval med fastigheten som urvalsenheter. Resultaten avser hela riket samt dess tät- och glesbebyggelse. Resultat från totalräkningen kommer senare att framläggas.

I likhet med uppgifterna från första etappen kommer uppgifterna från andra etappen att bearbetas i elektroniska databehandlingsmaskiner. Maskinellt kommer uppgifterna från första och andra etappen att sammanföras.

RIKETS INDELNINGAR

Liksom vid tidigare folkräkningar har i ett flertal tabeller uppgifter meddelats för olika slags regionala områden. Mångfalden av förekommande indelningar, både officiella och andra, har gjort att en avvägning måst företagas. Beträffande några indelningar redovisas i folkräkningsberättelserna uppgifter om areal, folkmängd, folktätthet samt befolkningens fördelning efter kön, ålder och civilstånd, medan för andra redovisade indelningar endast mera summariska uppgifter kunnat medtagas. I vissa fall finns emellertid utförligare uppgifter i råtabeller.

Här lämnas en redogörelse rörande olika indelningar, för vilka uppgifter redovisats i folkräkningens första etapp eller vid tidigare folkräkningar.

Kommunala indelningar

Kommuner. Kommunbegreppet infördes i svensk förvaltning för omkring 100 år sedan. Genom 1862 års kommunallagstiftning tillkom landets första indelning i kommuner. Vid ikraftträdandet av denna indelning bildades på landsbygden en kommun av varje socken. Vidare bildade städerna och vissa köpingar egna kommuner. Andra köpingar ingick däremot som del av landskommun; denna typ av köping blev emellertid med tiden allt ovanligare, och de sista dylika köpingarna upphörde 1956.

Den gamla sockenindelningen var av kyrkligt ursprung, och då kyrkorna låg mycket ojämnt fördelade i riket, kom landskommunerna redan från början att få mycket varierande areal och även folkmängd. I vissa kommuner steg invånarantalet sedan kraftigt medan i andra folkmängden minskades, varigenom olikheterna i folkmängdshänseende blev ännu större. Trots detta skedde endast i undantagsfall sammanslagningar av

kommuner utom i samband med nybildning eller utvidgning av städer och köpingar.

Sambällslivets omgestaltning på olika områden ställde emellertid ökade krav på kommunerna, och många kommuner var ekonomiskt selt föga bärkraftiga. Behovet av en kommunreform blev allt starkare. Vid 1946 års riksdag fattades principbeslut om införande av en ny kommunindelning. En sådan trädde i kraft den 1 januari 1952, och den innebar en minskning av antalet kommuner från 2 498 till 1 037.

Genom den kraftiga sammanslagning som ägde rum i de delar av landet, där kommunerna var små (det förekom att ända upp till 18 kommuner förenades), blev kommunerna betydligt jämnare i storlek, men fortfarande är olikheterna påtagliga. Trots att inga sammanslagningar skett i de båda nordligaste länen, är landskommunerna där i genomsnitt ungefär dubbelt så folkrika som landskommunerna i de flesta sydsvenska länen.

Två huvudtyper av kommuner finns, nämligen kommuner på landsbygden och städer. De förstnämnda kan uppdelas i egentliga landskommuner och köpingar. Då emellertid köpingarna i väsentliga avseenden mer liknar städerna än de egentliga landskommunerna, har det ansetts lämpligt att i många fall icke räkna köpingarna bland landskommunerna utan i stället särskilja tre typer av kommuner, nämligen (egentliga) landskommuner, köpingar och städer. I de fall där landskommuner och köpingar sammanslås vid redovisningen kallas de gemensamt för landsbygden.

Skilnaden mellan de tre slagen av kommuner har med tiden minskat. Många städer och köpingar har utvidgats med vidsträckta, ofta glesbebyggda, områden, och många landskommu-

ner har i sin helhet fått stads- eller köpingsrättigheter. Numera finns det sålunda städer och köpingar, som i avseende på bebyggelse- och näringsstruktur föga skiljer sig från landskommuner med utpräglad industrikaraktär eller från de närmastorstäderna belägna landskommunerna. Därtill kommer att de flesta städerna numera ingår i domsago-, fögderi- och landsfiskalsdistriktsindelningarna m. m. Vidare fanns tidigare fyra särskilda s. k. stadsstadgor, som bl. a. tillämpades i städerna och de flesta köpingarna, nämligen ordningsstadgan, hälsovårdsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan; numera gäller endast de två sistnämnda. Den vid tidigare folkräkningar förekommande huvudindelningen i landsbygd och städer måste i detta läge anses vara av mindre värde än en uppdelning i gles- och tätbebyggelse (se vidare redogörelsen för tätorterna). Denna sistnämnda uppdelning har därför vid 1960 års folkräkning beretts större utrymme än tidigare.

Uppgifter för kommunerna om areal, tätortsgrad och folktäthet samt om folkmängdens fördelning efter kön och civilstånd finns i del I, tab. 1, och i del I, tab. 2, angives folkmängdens åldersfördelning i femårsklasser i kombination med kön. För de största städerna finns utförligare uppgifter i del III, tab. 10 och 11, där fördelningen efter kön och civilstånd kombinerats med fördelning efter ålder.

Efter kommunindelningsreformen 1952 utgjorde det sammanlagda antalet kommuner 1 037, varav 816 landskommuner, 88 köpingar och 133 städer. Någon ändring beträffande antalet städer har sedan dess icke skett, men däremot har antalet köpingar ökat med 8 genom att vissa landskommuner i sin helhet ombildats till köpingar, nämligen Gnesta, Anderstorp, Lenhovda, Almundryd, Virserum, Herrljunga, Näsby (med benämningen Frövi köping) och Åsele. Vidare har 5 landskommuner upphört genom inkorporering med städer eller köpingar; sålunda har Frösåker inkorporerats

med Östhammars stad, Markaryd med Markaryds köping, S:t Ibb med Landskrona stad, Mora med Morastrands köping, som därefter benämnes Mora köping, samt Bollnäs landskommun med Bollnäs stad. Antalet landskommuner har ytterligare minskat med 3 genom sammanslagningar av landskommuner; Österhaninge och Dalarö har sålunda förenats till Dalarö kommun, Åkerbo och Askeby till Åkerbo kommun samt Kinnarumma och Seglora till Viskafors kommun; slutligen har en namnändring skett genom att Färila-Kårböle kommun benämnes Färila kommun.

Sammanlagt har således hela antalet kommuner minskat med 8 och landskommunerna med 16, medan antalet köpingar ökat med 8. Efter dessa förändringar utgör hela antalet kommuner 1 029, varav 800 är landskommuner, 96 köpingar och 133 städer.

Utom kommunerna av den hittills nämnda typen, vilka kallas borgerliga kommuner, finns en annan typ av kommuner, nämligen kyrkliga kommuner. Hit kan räknas dels församlingar, dels pastorat. I många fall har flera församlingar för handhavande av vissa eller alla angelägenheter slutit sig samman till en s. k. kyrklig samfällighet, som då utgör kyrklig kommun. Uppgifter om de kyrkliga kommunerna meddelas i redogörelsen för ecklesiastika indelningar.

Municipalsamhällen. De förut nämnda stadsstadgorna, d. v. s. ordnings-, hälsovårds-, byggnads- och brandstadgorna, har tillämpats ej blott i städer och köpingar utan även i en del tätbebyggda delar av vissa landskommuner. Tidigare gällde regeln att ett område, inom vilket en eller flera av dessa stadgor tillämpades, skulle utgöra ett municipalsamhälle, d. v. s. ett område, som visserligen ingick i en kommun (i en del fall i flera kommuner) men som dock hade egna organ för frågor, som stod i samband med tillämpningen av stadsstadgorna. Antalet municipalsamhällen ökades tidigare kraftigt och översteg så småningom det sammanlagda

antalet städer och köpingar. Sedan kommunens organ medgivits rätt att handlägga frågor i samband med stadsstadgorna, har inga nya municipalsamhällen bildats. Numera upplöses i stället många municipalsamhällen. Särskilt kraftig var nedgången den 1 januari 1960, då två av stadsstadgorna, nämligen ordnings- och hälsovårdsstadgorna, upphörde att gälla, varvid alla municipalsamhällen, där endast dessa båda stadgor tillämpades, upplöstes.

Tidigare kunde statistiska uppgifter rörande municipalsamhällena tillsammans med motsvarande rörande städer och köpingar anses vara av värde för belysning av de tätbebyggda orternas förhållanden. Sedan numera de flesta municipalsamhällena, däribland flera av de folkrikaste, upphört, har redovisningen för municipalsamhällena denna gång inskränkts till en enda tabell, del IV, tab. 10, där landarealen, folkmängden, fördelad på kön, samt folktätheten angives; utförligare uppgifter om befolkningens fördelning finns dock i råtabeller.

Vid 1950 års folkräkning redovisades, trots att redan då ett stort antal upplöstes, ännu 183 municipalsamhällen. Redovisningen 1960 omfattar endast 47. Inget av dessa ingår i mer än en kommun, men 5 är delade på vardera 2 församlingar. Antalet kommuner, där municipalsamhällen finnes, är endast 43, varav 4 har vardera två. Inom 8 län saknas numera helt municipalsamhällen. Det ihögsta antalet uppvisar Kristianstads och Västerbottens län med vardera 9 samhällen, medan Göteborgs och Bohus län, som 1950 hade de flesta (40 st.), numera har endast 2.

Kommunalförbund. Med kommunalförbund avses en sammanslutning av flera kommuner (i en del fall municipalsamhällen) för gemensamt handhavande av en eller flera frågor, t. ex. socialvård, polisväsende eller brandförsvaret. Före kommunreformen 1952 var dylika förbund talrika; för de små kommunerna var det ofta fördelaktigt att

slå sig samman för att lösa vissa problem. Efter reformen minskade antalet sådana förbund starkt. Medan antalet 1945 uppgick till 650, var det 1952 endast 145, men har sedan åter ökat. Det har vid denna folkräkning icke ansetts behövt att, såsom tidigare skett, redovisa kommunalförbunden. Med ledning av den årligen i Årsbok för Sveriges kommuner ingående förteckningen över kommunalförbund, där deras omfattning redovisas, kan emellertid uppgifter om förbundens folkmängd m. m. sammanställas. Årgången 1961 av denna årsbok, som närmast motsvarar folkräkningstidpunkten, upptager 254 kommunalförbund.

Landstingsområden. Indelningen i landstingsområden är lika gammal som kommunindelningen; den leder sålunda sitt ursprung från 1862 års lagstiftning. Utom de egentliga kommunerna (primärkommuner) inrättades nämligen då en typ av större kommuner (sekundärkommuner), benämnda landsting, vilkas områden i regel sammanföll med länen; dock ingick icke de största städerna. Landstingen har huvudsakligen hand om sjukvårdsfrågor och är valkorporationer vid förstakammarvalen.

Uppgifter om landstingsområdena finns i del IV, tab. 5, där areal, folktäthet samt folkmängd med fördelning på kön angives.

Antalet landstingsområden har ända sedan 1864 varit oförändrat 25, varav 2 motsvarar Kalmar län och de övriga vart och ett av de andra länen. Städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle ingår icke i något landstingsområde; deras stadsfullmäktige deltar därför i förstakammarvalen. Det kan emellertid nämnas att beslut föreligger, att de två sistnämnda städerna från 1963 års ingång skall ingå i landsting.

Administrativa, judiciella o. d. indelningar

Län. Länsindelningen tillkom redan på 1600-talet och har varit föremål för

mycket få mera betydande ändringar. Sedan 1810 har inga nya län tillkommit och länen har sedan dess varit 24, vartill kommer Stockholms stad, som räknas såsom jämställt med länen. Där emot har vissa överflyttningar mellan länen skett, ehuru det i allmänhet gällt tämligen små områden. Det kan således nämnas, att sedan 1952 samtliga län utom 4 (Gotlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus samt Värmlands län) varit föremål för ökning eller minskning på grund av överflyttning av områden mellan kommuner i olika län.

Uppgifter om länen finns i ett stort antal tabeller. De fullständigaste uppgifterna om fördelningen av länens befolkning efter kön, ålder och civilstånd i form av absoluta och relativa tal finns i del III, tab. 5—9. Uppgifter därom i mer sammandragen form finns i del IV, tab. 1—3. I tab. 1 lämnas även uppgift om areal och folktäthet.

Landskap. Den gamla historiska indelningen i landskap saknar administrativ betydelse, men då den alltjämt är djupt rotad i folkmedvetandet och spelar viss roll i kulturella sammanhang, har det ansetts vara av intresse att redovisa landskapen. Såsom en rent historisk indelning skulle egentligen landskapsindelningen vara oföränderlig, men svårigheten att dels bestämma landskapens ursprungliga omfattning och dels beräkna areal och folkmängd i landskapen enligt deras exakta omfattning har gjort, att man låtit landskapsgränserna följa länsgränserna i de fall, där eljest en landskapsgräns skulle ha delat en församling.

De landskapsgränser, som här följs, ansluter sig helt till de vid tidigare folkräkningar uppdragna landskapsgränserna med undantag av att områden, som överflyttats från församling i ett landskap till församling i ett annat landskap, hänförs till det sistnämnda landskapet. Någon hänsyn till nyare historiska forskning har således icke tagits. Gränsen mellan Uppland och Södermanland har liksom förut dragits

vid Slussen i Stockholm, ehuru det anses osäkert om detta i historiskt hänseende är berättigat.

Landskapen redovisas i del IV, tab. 4, där deras totalareal, landareal, folkmängd och folktäthet angives, varvid folkmängden fördelats dels efter kön, dels på landsbygd och städer. De olika landskapens omfattning framgår av del IV, bilaga 1.

Landskapen är 25 till antalet. Härvid har det ursprungliga landskapet Västerbotten liksom vid tidigare folkräkningar delats i Västerbotten och Norrbotten.

I samma tabell som landskapen redovisas även de tre huvuddelar, i vilka Sverige brukar indelas, nämligen Götaland, Svealand och Norrland. Även denna indelning är enbart historisk.

Hushållningssällskapsområden. Hushållningssällskapen är länsföreningar för lantbrukshållningens främjande. De har av staten fastställda stadgar och lyder under lantbruksstyrelsen. De flesta tillkom under 1800-talets två första årtionden (det första redan 1791), och från 1858 fram till 1961 har ingen ändring av sällskapens antal och verksamhetsområden skett med undantag av att Stockholms stad, som tidigare icke ingick i något hushållningssällskapsområde, 1925 förenades med Stockholms läns hushållningssällskapsområde. Övriga län har vardera motsvarat ett hushållningssällskapsområde utom Kalmar län och Älvsborgs län, som varit uppdelade på vardera två. Hela antalet områden vid folkräkningstidpunkten var sålunda 26. Efter denna tidpunkt, nämligen den 1 januari 1962, har emellertid den första förändringen i detta avseende på över 100 år skett, i det att de båda områdena inom Kalmar län förenats.

Uppgifter om hushållningssällskapsområdena finns i del IV, tab. 6, där areal, folktäthet samt folkmängden med fördelning efter kön meddelas.

Domsagor och tingslag. Rikets indelning i domsagor är mycket gammal och har i allmänhet icke varit föremål för

några genomgripande förändringar, även om enstaka utbrytningar och sammanslagningar skett. I samband med kommunindelningsreformen 1952 blev domsagoindelningen föremål för ganska betydande ändringar, men det totala antalet domsagor som före reformen var 116, ökades blott till 117. Sedan dess har antalet ytterligare ökat till 118 genom att Södertörns domsaga uppdelats på två; en ganska genomgripande förändring av domsagoindelningen i Göteborgs och Bohus län har däremot icke inverkat på antalet domsagor.

Tidigare var ett stort antal domsagor uppdelade på två eller flera tingslag. För omkring hundra år sedan var sålunda antalet tingslag mer än tre gånger så stort som antalet domsagor. Med tiden har emellertid sammanslagningar skett, och särskilt markerad var denna tendens vid 1948 års ingång, då antalet tingslag minskades från 179 till 132. Kommunindelningsreformen medförde ingen ändring i detta hänseende, och av de efter 1952 års ingång förekommande domsagorna var det blott 14, som var delade, varav en på tre tingslag och 13 på två. Inga ändringar beträffande domsagornas uppdelning på tingslag har skett sedan 1952.

Tidigare ingick städerna i regel icke i domsagoindelningen utan hade egen jurisdiktion. Sedan omkring 50 år tillbaka har emellertid inga nya städer utbrutits ur domsagor, och under de senaste årtiondena har en mängd äldre städer förenats med domsagor. Vid kommunindelningsreformen var det endast 48 städer, som hade egen jurisdiktion, och sedan dess har ytterligare 7 städer förenats med domsaga, varför endast 41 numera faller utanför domsagoindelningen. Det kan nämnas, att av de 92 städer, som ingår i domsaga, bildar Solna stad egen domsaga och Skövde stad eget tingslag.

Uppgifter om domsagor och tingslag finns i del IV, tab. 7, där deras omfattning, landareal, folkmängd och folktäthet angives.

Fögderier. Fögderiindelningen, som avser mantalsskrivning och uppbördsväsende, är gammal men blev föremål för en genomgripande omändring den 1 juli 1946, då antalet fögderier ökade från 119 till 156. En hel del ändringar i fögderiindelningen ägde rum i samband med kommunindelningsreformen, men antalet fögderier ändrades icke då. Några ändringar i detta avseende har ej heller senare skett.

Tidigare ingick städerna i allmänhet icke i fögderiindelningen, men numera är det endast 31 städer som har eget uppbördsväsende, medan alla övriga tillhör fögderi. Solna stad utgör eget fögderi.

Uppgifter om fögderierna finns i del IV, tab. 8, där deras omfattning, landareal, folkmängd och folktäthet angives.

Landsfiskalsdistrikt. Den nuvarande indelningen i landsfiskalsdistrikt trädde i kraft den 1 oktober 1941, då antalet distrikt reducerades från 489 till 408. Sedan dess har successivt en fortskridande nedgång i antalet skett.

Landsfiskalerna är polischefer, åklagare och utmätningsmän. I regel finns i varje distrikt endast en landsfiskal med dessa funktioner. I större distrikt finns det dock två landsfiskaler, av vilka den ene är polischef och åklagare samt den andre utmätningsman. I några fall förekommer det dessutom att två landsfiskalsdistrikt i polis- och åklagarhänseende till sin omfattning motsvaras av ett enda distrikt i utsökningshänseende. Detta har till följd att antalet distrikt enligt indelningen i förstnämnda hänseende är 332 men enligt indelningen i sistnämnda hänseende endast är 330.

Vissa städer står utanför distriktsindelningen, men detta gäller icke samma städer i olika hänseenden. Av rikets städer faller 51 helt utom landsfiskalsdistriktsindelningen, medan 4 endast ingår i polis- och åklagarhänseende och 4 andra endast i utsökningshänseende.

I del IV, tab. 9, lämnas uppgift om landsfiskalsdistriktens omfattning, landareal, folkmängd och folktäthet samt

om de förändringar, som skett sedan kommunindelingsreformen.

Jordregistersocknar. Den urgamla sockenindelningen på landsbygden avsåg tidigare flera olika ändamål; den var sålunda ecklesiastik, kommunal och kameral indelning. Sedan kommunbegreppet infördes 1862 och sedan kyrkosocknarna började kallas för församlingar, har emellertid benämningen socken officiellt endast använts som ett kameralt begrepp, som hänför sig till indelningen i avseende på fastighetsredovisningen. I dagligt tal hölls dock länge de tre begreppen kommun, församling och socken knappast isär, vilket var naturligt emedan de ända till 1952 med få undantag sammanföll. Ännu torde socken ofta i praktiken användas såsom liktydigt med församling på landsbygden.

Sockenindelningen överensstämmer fortfarande i regel med församlingsindelningen på landsbygden. Då församlingar uppdelats eller sammanslagits, har dock ofta sockenindelningen förblivit oförändrad. Däremot brukar vid överflyttning av områden mellan två församlingar överflyttning samtidigt ske mellan motsvarande socknar.

För varje socken finns för fastighetsredovisningen ett s. k. jordregister. Utanför sockenindelningen faller städerna. Där föres fastighetsregister i stället för jordregister. Detsamma gäller de flesta köpingar.

Huvudreglerna för sockenindelningen framgår av del I, sid. 3° (sista stycket). Avvikelser från dessa huvudregler redovisas i del I bland anmärkningarna till tab. 1—2 (sid. 185—207).

Bland dessa avvikelser kan nämnas, att 38 köpingar ingår i sockenindelningen; i regel bildar i sådana fall varje i köpingen ingående församling en socken med samma namn som församlingen. Å andra sidan ingår de 4 vid kommunindelingsreformen upplösta köpingarna Figeholm, Mörbylånga, Grebbestad och Grästorp icke i sockenindelningen.

Sammanlagt finns 2 221 jordregistersocknar. Av dessa ingår 53 helt och 7

delvis i köpingar, medan alla de övriga helt tillhör landskommun.

Valdistrikt. Valdistrikten utgör de minsta områden, vari folkräkningsmaterial redovisas. Uppgifter för enskilda valdistrikt ingår dock icke i någon folkräkningspublikation. Däremot finns i en råtabel uppgifter för varje distrikt om befolkningens fördelning efter kön och ålder i femårsklasser. I vissa fall har valdistrikten i tabellen uppdelats, såsom då ett valdistrikt tillhör flera församlingar eller kyrkobokföringsdistrikt eller då en del av ett valdistrikt utgöres av municipalsamhälle. I Stockholm och Göteborg redovisas dock icke valdistrikt.

Valdistriktsindelningen brukar undergå vissa ändringar vid varje val. Det val, som i tiden närmast motsvarar folkräkningstidpunkten, är 1960 års andrakammarval. I publikationen Riksdagsmannavalen 1959—60 del I, tab. 5, finns uppgifter om valdistrikten vid detta val, och de där publicerade uppgifterna om antalet röstberättigade ger ett visst begrepp om folkmängdens storlek. Hela antalet valdistrikt var då 6 176.

Ecklesiastika indelningar

Översikt. När det gäller ecklesiastika indelningar har ett avsteg gjorts från regeln att 1960 års folkräkning redovisar folkmängden den 1 november 1960 enligt indelningen den 1 januari 1961. I fråga om dessa indelningar har nämligen hänsyn tagits till den nyligen genomförda pastoratsreformen. Redovisningen avser sålunda folkmängden den 1 november 1960 enligt den nya indelningen den 1 januari 1962.

Vid pastoratsreformen blev även kontraktindelningen föremål för en omfattande omläggning. Därtill kom att ett ovanligt stort antal ändringar i församlingsindelningen och uppdelningen på kyrkobokföringsdistrikt skedde i samband med pastoratsreformen; bland annat omändrades många kyrkobokföringsdistrikt till egna församlingar och en del av dem till egna pastorat. Till

och med stiftsindelningen berördes men endast i obetydlig mån; i två fall överflyttades sålunda en församling från ett stift till ett annat.

De ecklesiastika indelningarna stift, kontrakt och pastorat enligt den nya indelningen redovisas i del IV, tab. 11. Där redovisas dessas areal och folkmängd samt vilka församlingar, som hör till de olika pastoraten. Uppgifter om de särskilda församlingarnas areal och folkmängd lämnas däremot endast i del I, tab. 1 och 2, som avser indelningen den 1 januari 1961. Med ledning av noterna till del IV, tab. 11, där bland annat ändringar i församlingsindelningen vid 1962 års ingång redovisas, kan man dock få uppgifter för församlingarna enligt den nya indelningen. I några fall, där nya församlingsgränser icke följer förutvarande gränser för kyrkobokföringsdistrikt o. d., har det icke varit möjligt att redovisa varje församling för sig.

I detta sammanhang bör nämnas, att i de texttabeller, som icke avser ecklesiastika indelningar, ordet »församling» använts i en formellt icke helt riktig betydelse. Eftersom många kommuner från tidpunkten för kommunindelningsreformen blivit så stora, att kommunuppgifter icke ger tillräckligt noggrann information om lokala förhållanden, har det varit önskvärt att i olika tabeller dela upp kommunerna i mindre områden. Härvid har församlingen ansetts vara den lämpligaste indelningsgrunden, icke i sin egenskap av ecklesiastiskt område utan som en naturlig enhet med stark förankring i det allmänna medvetandet och därför att den ger möjlighet till jämförelser med tidigare år. Det har dock ansetts lämpligt att i vissa fall avvika från det exakta församlingsbegreppet. För det första är en del församlingar, särskilt i norra delen av landet, så stora att en uppdelning är önskvärd; då många av de största församlingarna är uppdelade på kyrkobokföringsdistrikt, har det ansetts ändamålsenligt att jämställa kyrkobokföringsdistrikt med församling. Detsam-

ma gäller vissa områden, som av gammalt har egen kyrkobokföring och som i praktiken är jämförbara med kyrkobokföringsdistrikt. För det andra tillhör en del församlingar två (i ett fall tre) olika kommuner, i regel en stad eller köping och en landskommun; i sådana fall har de till olika kommuner hörande delarna av en församling jämställts med församling. För det tredje har de sex icke-territoriella församlingar, som har egen kyrkobokföring, icke medräknats; de till dessa hörande personerna har hänförts till de territoriella församlingar där de är mantalsskrivna. I de tabeller (B, G—I, K—N och P), där ordet »församling» har denna innebörd avses alltid indelningen den 1 januari 1961.

Däremot gäller för de texttabeller, som avser ecklesiastika indelningar och som enligt vad ovan sagts hänför sig till indelningen den 1 januari 1962, att ordet »församling» användes i sin egentliga betydelse.

Vid tidigare folkräkningar har bland de ecklesiastika indelningarna även upptagits skoldistrikt. Numera har dock skolväsendet omorganiserats och helt skilt från de kyrkliga kommunerna och överförs till de borgerliga. Uppdelningen på skoldistrikt är avskaffad.

Stift. Stiftsindelningen har endast sällan varit föremål för några större ändringar. Den senaste större reformen skedde den 1 juli 1942, då Stockholms stift tillkom. Stiftens antal ökade därigenom från 12 till 13. Därtill kommer två församlingar, Hofvörsamlingen och Skeppsholms församling, som formellt icke tillhör något stift utan lyder under Hovkonsistorium; av praktiska skäl har de emellertid vid redovisningen hänförts till Stockholms stift, dit de i geografiskt hänseende bör räknas.

Kontrakt. Indelningen i kontrakt kan anses vara den minst betydande av de ecklesiastika indelningarna. Kontraktet bildar ett mellanled mellan stiftet och pastoratet, och den av kontraktets präster, som utsetts till kontraktsprest, har i denna egenskap vissa funktioner.

Kontraktindelningen har länge varit i stort sett oförändrad, men genomgick, som tidigare nämnts, en fullständig omändring i samband med pastoratsreformen.

Kontrakten är till antalet 178; före pastoratsreformen var de 189. De under Hovkonsistorium lydande församlingarna tillhör icke något kontrakt.

Pastorat. I varje pastorat finns en kyrkoherde och därjämte vissa beslutande och verkställande organ.

Genom pastoratsreformen minskades pastoratens antal från 1 384 till 1 137.

Av pastoraten består numera 484 av en enda församling mot 620 före reformen. Ännu kraftigare har antalet pastorat med två församlingar nedgått; de har minskat från 482 till 272. Antalet pastorat med mer än två församlingar har däremot ökat från 273 till 381. Tidigare bestod inget pastorat av mer än sex församlingar, men nu finns 10 med sju församlingar samt 4 med åtta och 1 med nio församlingar. De icke-territoriella församlingarna utgör var och en ett pastorat.

Numera tillhör varje pastorat i sin helhet ett och samma stift; tidigare var i enstaka fall ett pastorat delat på två stift, men det sista kvarstående sådana fallet upphörde i samband med pastoratsreformen.

Församlingar. Församlingarna är kyrkliga kommuner med egna beslutande och verkställande organ och egen uttaxering.

För varje församling föres särskilda kyrkoböcker. I regel ansvarar kyrkoherden för kyrkobokföringen i samtliga församlingar i pastoratet, men i en del fall åligger det en komminister eller kyrkoadjunkt att sköta kyrkobokföringen i en eller flera av församlingarna.

Pastoratsreformen medförde en ökning av antalet församlingar från 2 558 till 2 573.

Sex av församlingarna utgöres av icke-territoriella församlingar med egen kyrkobokföring, nämligen Hovförsam-

lingen, Skeppsholms församling, Tyska S:ta Gertruds församling och Finska församlingen i Stockholm, Karlskrona Amiralitetsförsamling samt Tyska församlingen i Göteborg. Av de 2 567 territoriella församlingarna är 2 297 landsförsamlingar (inräknat köpingsförsamlingar) och 260 stadsförsamlingar, medan de återstående 10 är gemensamma lands- och stadsförsamlingar.

Kyrkobokföringsdistrikt. Ett kyrkobokföringsdistrikt är en församlingsdel med från den övriga delen av församlingen skild kyrkobokföring. Däremot utgör kyrkobokföringsdistriktet icke någon egen kyrklig kommun.

Kyrkobokföringsdistrikten redovisas i del I, tab. 1, som avser indelningen den 1 januari 1961. Av pastoratsreformen berördes dessa distrikt icke i annan mån än att flera kyrkobokföringsdistrikt i samband därmed ombildades till församlingar, varför antalet dylika distrikt minskades. För dessa ombildningar redogöres i noter till del IV, tab. 11.

Övriga ändringar vid 1962 års ingång beträffande kyrkobokföringsdistrikten, såsom uppdelning av en församling på två distrikt eller sammanslagning av två distrikt till ett, har icke redovisats i tabellerna, eftersom inga andra förändringar i indelningen efter folkräkningstidpunkten berörts än sådana som har direkt samband med pastoratsreformen. Det kan emellertid nämnas att fyra församlingar, nämligen Arboga stadsförsamling, Brunskog, Kolsva samt Målilla med Gårdveda, som alla vid folkräkningstidpunkten bestod av var och en två kyrkobokföringsdistrikt, från 1962 års ingång icke är uppdelade på sådana distrikt. Å andra sidan har Örby församling uppdelats på Örby och Skene distrikt, vardera omfattande den lika-benämnda kommunen, varjämte inom Vilhelmina församling antalet kyrkobokföringsdistrikt ökat från 2 till 4 genom att två nya distrikt, benämnda Latikberg och Saxnäs, utbrutits ur Vilhelmina kyrkobokföringsdistrikt.

Vid 1961 års ingång var 60 försam-

lingar delade i kyrkobokföringsdistrikt, varav 54 i två, 4 i tre, 1 i fem och 1 i sex distrikt. Hela antalet kyrkobokföringsdistrikt var 131. De omfattade 43 landskommuner, 8 köpingar och 5 städer samt dessutom vissa delar av 12 landskommuner och 3 städer.

Från 1962 års ingång är endast 50 församlingar delade, varav 43 i två, 6 i tre och 1 i fyra kyrkobokföringsdistrikt. Hela antalet distrikt har nedgått till 108. Dessa omfattar 37 landskommuner, 9 köpingar och 3 städer samt delar av 10 landskommuner och 2 städer.

Med kyrkobokföringsdistrikt likställda områden. I några fall förekommer det att en församling, trots att den icke genom kungl. beslut delats i kyrkobokföringsdistrikt, ändå i praktiken är delad i kyrkobokföringshänseende. Det kan nämligen vara så att delar av en församling genom domkapitelsförordnande eller på annat sätt har fått egen kyrkobokföring. Sålunda är Tanums församling sedan gammalt delad i två områden, som benämnes Grebbestads kyrko-område och Tanums kyrko-område. Vidare har fem f. d. kapellag, nämligen Tyngsjö, Skattunge, Svabensverk, Katri-nerberg och Annefors, samt en f. d. bruksförsamling, Gålsjö, bibehållit egen kyrkobokföring, skild från resp. församling i övrigt.

Sammanlagt är det 6 församlingar som är delade i dylika områden, varav 1 i tre och de övriga i två.

Kyrkliga samfälligheter. I en del fall förekommer det att två eller flera församlingar genom särskilt beslut bildar en s. k. kyrklig samfällighet antingen beträffande samtliga frågor eller också beträffande endast viss art av frågor.

I tidigare folkräkningar har uppgift lämnats om kyrkliga samfälligheter. Då emellertid pastoratsreformen kan förmodas medföra en hel del ännu icke beslutade ändringar beträffande kyrkliga samfälligheter, har denna gång uppgifterna om kyrkliga samfälligheter utelämnats.

Indelningar i naturliga områden m. m.

Naturliga jordbruksområden. De inom olika delar av riket växlande naturförhållandena har föranlett en uppdelning i naturliga jordbruksområden. Uppdelningen företogs redan 1919 i jordbruksstatistiken och har även brukat redovisas vid folkräkningarna. Under senare år har indelningen icke varit föremål för några mera betydande ändringar.

För de naturliga jordbruksområdena redovisas i del IV, tab. 15 och 16, uppgifter om areal, folktätthet samt folk-mängd med fördelning efter dels kön och civilstånd, dels kön och ålder. Jordbruksområdenas omfattning framgår av del IV, bilaga 2.

Jordbruksområdena är 60 till antalet. Stockholms stad och län bildar ett enda gemensamt område. Sex andra län, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Gotlands samt Göteborgs och Bohus, sammanfaller vart och ett med ett område, medan övriga 17 län är delade i olika jordbruksområden, varav 4 i två, 7 i tre och 6 i fyra områden.

De 60 jordbruksområdena har i olika sammanhang brukat sammanföras till 18 produktionsområden. Uppgifter för dessa 18 områden och deras omfattning lämnas i del IV, tab. 15 och 16 samt bilaga 2. Det har emellertid ansetts vara av intresse att även redovisa en indelning, där jordbruksområdena sammanförs till ett mindre antal områden. Därför redovisas i del IV samtidigt en indelning i 8 större produktionsområden.

Vid tidigare folkräkningar har även redovisats en indelning i tre områden, av vilka det första benämndes södra och mellersta Sveriges slättbygder, det andra södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder och det tredje norra Sverige. Uppgifter för vart och ett av dessa tre områden kan erhållas genom sammanläggning av vissa av de 8 större produktionsområdena.

Arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner. Arbetsmarknadsstyrelsen har sammanfört olika kommuner och delar därav i ett antal områden, s. k. regioner, som

vart och ett bildar en naturlig enhet med en centralort, där det finns serviceanläggningar av olika slag som betjänar hela regionen. Arbetsmarknadsstyrelsen har upprättat några olika dylika regionsindelningar. Vid 1960 års folkräkning lämnas för första gången uppgifter om en av dessa, nämligen de s. k. A-regionerna. I del IV, tab. 17—18 och bilaga 3, meddelas uppgifter om areal och folktäthet samt om folkmängden efter dels kön och civilstånd, dels kön och ålder. Av bilagan framgår vilka kommuner som ingår i de olika A-regionerna.

Antalet A-regioner är 91. Av dessa har 8 två huvudorter. Av A-regionernas huvudorter är 91 städer, 6 köpingar (Ålmhult, Hulstfred, Vara, Hallsberg, Mora och Ljusdal), en municipalsamhälle (Kalix) och en f. d. municipalsamhälle (Gällivare).

Två av A-regionerna (Visby och Östersund) överensstämmer helt med motsvarande län (Gotlands och Jämtlands län), medan 68 omfattar en del av ett län. De övriga 21 sträcker sig över länsgränser; av dessa tillhör 4 var och en tre län, nämligen de regioner, som har Stockholm, Uppsala, Göteborg och Trollhättan-Vänersborg som huvudorter.

Tidningsspridningsområden. En indelning i s. k. tidningsspridningsområden, ofta förkortat till TS-områden, har uppgjorts av AB Tidningsstatistik. Tidningsspridningsområdena är områden där befolkningen huvudsakligen läser samma tidningar. Indelningen blir tid efter annan föremål för ändringar; bland annat är det nödvändigt att vidtaga sådana då en landsortstidning, som är huvudorgan inom ett tidningsspridningsområde, nedlägges. Detta är orsaken till vissa luckor i nummerserien. Områdena är numrerade t. o. m. 94, men är endast 92 till antalet, beroende på att områdena med numren 6 och 54 numera icke finns.

För första gången lämnas i en folkräkningsberättelse uppgifter rörande tidningsspridningsområdena. I del IV, tab. 19—20 och bilaga 4, meddelas uppgifter om areal, folktäthet samt folkmängd

med fördelning efter dels kön och civilstånd, dels kön och ålder. Av bilagan framgår områdenas omfattning.

Antalet tidningsspridningsområden är, som nämnts, 92. Av dessa har 3 två huvudorter, varför hela antalet huvudorter är 95. Fyra av dessa (Hörby, Bengtsfors, Mora och Ljusdal) är köpingar och de övriga städer.

Visby och Östersunds tidningsspridningsområden omfattar hela motsvarande län, medan Varbergs tidningsspridningsområde endast omfattar Varbergs stad. Av områdena sträcker sig 25 över länsgräns.

Gles- och tätbebyggelse. I ett stort antal tabeller, del III, tab. 2, 4, 7, 8, 12 och 13, samt del IV, tab. 2 och 3 sker redovisning med uppdelning på glesbebyggelse och tätbebyggelse. Som tätbebyggelse räknas därvid alla tätorter med minst 200 invånare (se vidare kapitlet Tätorter) och som glesbebyggelse återstoden av riket.

Kommuner och församlingar efter tätortsgrad. Vid tidigare folkräkningar t. o. m. 1945 uppdelades kommunerna i fyra grupper, varvid hänsyn togs dels till jordbruksbefolkningens andel, dels till tätortsbefolkningens. Vid 1950 års folkräkning, då kommunredovisningen avsåg indelningen efter kommunindelingsreformen 1952, ansågs kommunerna vara för stora och heterogena för att vara lämpliga enheter vid en indelning av landet efter bebyggelsekaraktär o. d., varför i stället församlingen valdes som enhet. Samtidigt genomfördes en ny indelning i sex grupper, varvid utslutande tätortsbefolkningens procentuella andel var avgörande.

Vid 1960 års folkräkning har denna indelning genomförts för såväl församlingar som kommuner. Vidare har de sex grupperna utökats till åtta genom införande av två renodlade ytterlighetsgrupper, nämligen dels kommuner resp. församlingar utan tätortsbefolkning, dels sådana med enbart tätortsbefolkning. Följande bokstavsbeteckningar har därvid använts (som jämförelse anges även

motsvarande beteckningar vid 1950 års folkräkning).

Folk- räk- ningen 1960		Folk- räk- ningen 1959
A = utan tätortsbefolkning	A	A
B = 0,1—9,9 %	»	A
C = 10,0—29,9 %	»	B
D = 30,0—49,9 %	»	C
E = 50,0—69,9 %	»	D
F = 70,0—89,9 %	»	E
G = 90,0—99,9 %	»	F
H = enbart	»	F

Uppgifter om tätortsgrad för varje kommun och församling finns i del I, tab. 1. I de fall, där en församling är delad på kyrkobokföringsdistrikt eller tillhör två eller flera kommuner (i de flesta fall en stad eller köping å ena sidan och en landskommun å andra sidan), har varje dylik församlingsdel räknats som en församling och fått egen beteckning för tätortsgrad. Motsvarande beteckning för hela församlingen meddelas i sådana fall i del IV, tab. 12.

I del IV, tab. 14, lämnas uppgift om befolkningens fördelning efter kön och ålder i femårsklasser för församlingar grupperade efter tätortsgrad inom varje län.

Öar. Vid folkräkningarna har sedan länge brukat meddelas uppgifter om större öar. Härvid har hittills arealuppgifterna avsett totalareal (d. v. s. areal med inräknande av insjöar) och har angivits dels för själva den egentliga ön och dels för denna ö med inräknande av kringliggande småöar. Uppgifterna om folkmängd och folktäthet har däremot uteslutande lämnats med inräknande av småöar. Detta har medfört att folkräkningstabellen rörande öar lidit av svagheten att det för läsaren varit oklart vilka kringliggande småöar, som sammanräknats, med en ö. Dessutom har tabellen skilt sig från övriga tabeller därigenom att folktäthet räknats på totalarealen i stället för som alltid annars på enbart landarealen.

Vid 1960 års folkräkning lämnas upp-

gifter om öar i del IV, tab. 21. Liksom tidigare medtages alla öar med en areal av minst 10 km². I motsats mot tidigare medtages genomgående endast själva ön och icke några kringliggande småöar. Uppgifter lämnas om totalareal, landareal, folkmängd och folktäthet. Folktätheten beräknas därvid liksom i övriga tabeller på landarealen. Vidare lämnas uppgift om den kommun eller de kommuner som ön tillhör, det vattenområde där den är belägen samt de tätorter, som helt eller delvis är belägna på ön. Uppgift lämnas ävenså dels om folkmängden för varje tätort eller tätortsdel på ön, dels för hela öns tätortsbefolkning.

Med *ö* avses ett landområde, som är helt kringflutet av vatten, inräknat flod- och årmar. Dock räknas icke ett landområde, som endast skiljes från fastlandet antingen genom grundflad med djup understigande en meter, om vägförbindelse eller ej öppningsbar bro finns, eller också genom grävd kanal, även om sänkan där kanalen nu går under tidigare epoker varit segelbart sund. I sådana fall, där tvekan ansetts råda om vilka med ön mer eller mindre sammanvuxna småöar som inräknats, har detta angivits i tabellen.

Sammanlagt upptages i tabellen 66 öar. Av dessa är 45 belägna utanför den svenska kusten, 19 i insjöar och 2 i älvar. Av de 19 i insjöar belägna öarna ligger 7 i Mälaren och 4 i Väneren.

Insjöar. Uppgifter om större insjöar har i tidigare folkräkningar medtagits i en texttabell, där endast arealen angivits. De under senare år allt vanligare regleringarna av sjöar har emellertid ansetts utgöra motiv för något följande uppgifter. För ett stort antal sjöar är det nämligen icke möjligt att på ett entydigt sätt angiva arealen, då denna starkt varierar allteftersom vattenytans höjd vid olika tider växlar.

I del IV, tab. 22, lämnas uppgifter om större insjöar. Uppgifterna har erhållits från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. För sådana insjöar, där vattenytans höjd endast obe-

tydligt varierar, angives arealen och vattenytans höjd vid medelvattenstånd. För de sjöar åter, där större variationer förekommer, angives areal och vattenytans höjd dels vid sänkingsgräns, dels vid dämningssgräns. Härmed avses av vattendomstol fastställt lägsta vattenstånd som sjön får sänkas till resp. högsta vattenstånd som den får höjas till. Vidare meddelas uppgifter om i vilka kommuner sjön ingår.

I tabellen medtages alla insjöar, där arealen antingen vid medelvattenstånd eller vid dämningssgräns är minst 100 km². Såsom en enda sjö har räknats varje insjö, som normalt ej har märkbar fallskillnad mellan sina olika delar. I en sjö har härigenom i vissa fall kommit att medräknas angränsande mindre sjöar, som i det allmänna medvetandet räknas som egna sjöar. I de fall där tvekan kan råda om vilka dylika småsjöar som medräknats, har detta angivits i tabellen.

En särställning intager de fyra största sjöarna i riket, Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmarén. I motsats till övriga sjöar ingår de varken i länsindelningen eller i några andra indelningar, och de har därför icke medtagits vid redovisningen i andra tabeller än den speciella tabellen rörande sjöarna i del IV, tab. 22. Dock ingår deras sammanlagda areal vid angivandet av hela rikets totalareal i del IV, tab. 1.

Utom de fyra stora sjöarna, som icke ingår i något län, redovisas 23 insjöar. Av dessa tillhör 18 var och en ett län, 4 två län och 1 tre län. En sjö sträcker sig in i Norge. Det högsta antalet insjöar redovisar Norrbottens län med 6 och Jämtlands län med 5, medan å andra sidan tolv län (inräknat Stockholms stad) helt saknar redovisade insjöar.

Sammanfattning av indelningarna

En översikt över de vid 1960 års folkräkning redovisade indelningarna lämnas i följande sammanställning. Uppgifterna avser indelningen den 1 januari 1961; för ecklesiastika indelningar an-

gives även uppgifter enligt indelningen den 1 januari 1962.

Sammanfattning av indelningarna

Indelningar	Tidpunkt	Antal som uppgifterna avser	områden
<i>Kommunala indelningar</i>			
Kommuner ¹	1/1 1961	1 029	
Municipalsamhällen	1/1 1961	47	
Landstingsområden	1/1 1961	25	
<i>Administrativa, judiciella o. d. indelningar</i>			
Län	1/1 1961	24	
Landskap	1/1 1961	25	
Hushållningssällskapsområden	1/1 1961	26	
Domsagor	1/1 1961	118	
Tingslag	1/1 1961	133	
Fögderier	1/1 1961	156	
Landsfiskalsdistrikt i polis- och åklagarhänseende	1/1 1961	332	
D:o i utsökningshänseende	1/1 1961	330	
Jordregistersocknar	1/1 1961	2 221	
<i>Ecklesiastika indelningar</i>			
Stift	1/1 1961		
	och 1962		13
Kontrakt	1/1 1961	189	
»	1/1 1962	178	
Pastorat	1/1 1961	1 384	
»	1/1 1962	1 137	
Församlingar ²	1/1 1961	2 558	
»	1/1 1962	2 573	
Kyrkobokföringsdistrikt ..	1/1 1961	131	
»	1/1 1962	108	
Med kyrkobokföringsdistrikt likställda områden	1/1 1961		
	och 1962		13
<i>Indelningar i naturliga områden</i>			
Naturliga jordbruksområden	1/1 1961	60	
Produktionsområden, mindre	1/1 1961	18	
Produktionsområden, större	1/1 1961	8	
Arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner	1/1 1961	91	
Tidningsspridningsområden	1/1 1961	92	

¹ Av kommunerna är 800 landskommuner, 96 köpingar och 133 städer. — ² Här avses verkliga församlingar, inräknat icke-territoriella. Antalet »församlingar» såsom detta begrepp tolkats i de icke-ecklesiastiska tabellerna var 1/1 1961 2 663.

AREAL, FOLKMÄNGD OCH FOLKTÄTHET

Begrepp och beräkningsmetod

Hela arealen och areal land. Med arealen för ett visst område kan avses antingen hela arealen eller enbart landarealen. Skillnaden mellan dessa utgöres av den i området ingående arealen vatten. Denna kan räknas på olika sätt; man kan sålunda medtaga eller utesluta havsvikar eller större insjöar, och det är ofta möjligt att draga gränserna i vattnet på olika sätt.

Vid folkräkningarna brukar i ett områdes hela areal inräknas förutom landarealen alla älvar, åar, bäckar och insjöar. Undantag göres dock för allt vatten som ingår i de fyra största insjöarna, Vätern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren, vilka i sin helhet räknas såsom fallande utanför samtliga indelningar. Havet och dess vikar ingår icke heller i några arealer. I vissa fall kan tyckan råda om ett vatten skall räknas som en insjö eller en havsvik. Det kan t. ex. nämnas att Brunnsviken icke räknats som havsvik utan som en insjö, vars areal fördelats på Stockholm och Solna. Likaså kan man diskutera var en bred älv vid mynningen övergår till att vara havsvik.

Även fördelningen av ett områdes hela areal på å ena sidan landareal och å andra sidan vattenareal kan vålla svårigheter. Såsom framgår av del IV, tab. 22, kan arealen i fråga om vissa sjöar växla betydligt. Det gäller särskilt reglerade sjöar, som bildar dammar, vilka vid högvattenstånd kan vara mångfaldigt större än vid lågvattenstånd. Vid beräkning av landarealen har sådana sjöars areal beräknats vid medelvattenstånd.

I ett flertal tabeller lämnas uppgifter om såväl hela arealen som areal land, medan areal vatten kan beräknas såsom skillnaden mellan dessa båda värden. Uppgifter om båda slagen av areal

finns i del I, tab. 1, samt del IV, tab. 1, 4, 5, 6, 12 och 21. I andra tabeller har arealuppgifterna inskränkts till att blott avse areal land; det gäller del IV, tab. 7—11, 15, 17 och 19. Det bör nämnas att i uppgifterna för öar om hela arealen i del IV, tab. 21, inräknas utom själva öarna endast insjöar och åar inom ön men icke omgivande vatten, även i de fall då ön är belägen i en insjö.

Arealberäkningar är alltid osäkra och beror i hög grad på metoden, och särskilt avgörande är skalan och beskaffenheten av de kartor, som de utföres efter. Allteftersom nya och förbättrade kartor utkommer, kan därför nya beräkningar av arealerna göras, varvid ofta betydande ändringar kan uppkomma. För närvarande pågår utgivningen av ekonomiska kartor, som grundar sig på flygfotografering och som får anses vara det bästa material för arealberäkning, som står till buds. I samband därmed göres nya mätningar. I allmänhet har under senare tid ungefär ett län per år ommätts.

Av tab. A framgår vilka ändringar i fråga om areal, såväl hela arealen som landarealen, som gjorts för de olika länen mellan 1950 och 1960 års folkräkningar. Uppgifterna för den förstnämnda folkräkningen avser indelningen vid tidpunkten för kommunindelningsreformen den 1 januari 1952, medan uppgifterna för den senaste folkräkningen avser indelningen den 1 januari 1961. Trots att endast nio år ligger mellan dessa tidpunkter, är arealen oförändrad endast i fråga om tre län, nämligen Gotlands, Blekinge och Värmlands län. För nio län (inräknat Stockholms stad) samt dessutom för Göteborgs stad har nymätningar skett, varigenom arealen ändrats. Men därjämte har en mängd ändringar skett genom överflyttningar mellan länen; detta gäller icke endast samt-

Tab. A. Areal länsvis åren 1952 och 1961 samt vid arealbestämningen år 1961 använda kartor
Area by county and maps used in the estimation of areas

Län	Areal i km ²						Kartor använda vid arealbestämningen 1/1 1961		
	Hela arealen			Därav land			Typ ¹	Skala	År då kartan upprättats
	1/1 1952	1/1 1961	Skillnad	1/1 1952	1/1 1961	Skillnad			
Stockholms stad ² ..	187,96	187,04	- 0,92	182,19	182,19	-	E	1:10 000	1951—1953
Stockholms län ² ...	7 689,83	7 763,25	+ 73,42	7 341,85	7 455,74	+ 113,89			
Uppsala län ²	5 320,40	5 397,88	+ 77,48	5 120,51	5 252,49	+ 131,98	E	1:10 000	1951—1953
Södermanlands län ²	6 823,15	6 851,42	+ 28,27	6 249,64	6 322,61	+ 72,97	E	1:10 000	1955—1958
Östergötlands län ² ..	11 082,90	11 079,65	- 3,25	10 060,53	10 057,33	- 3,20	E	1:10 000	1945—1948
Jönköpings län ²	11 516,17	11 488,52	- 27,65	10 611,41	10 589,36	- 22,05	E	1:10 000	1953—1954
Kronobergs län ²	9 914,04	9 913,01	- 1,03	8 910,67	8 976,51	+ 65,84	E	1:10 000	1949—1950
Kalmar län ³	11 616,03	11 621,71	+ 5,68	11 092,22	11 097,62	+ 5,40	E	1:10 000	1941—1945
Gotlands län	3 172,63	3 172,63	-	3 140,10	3 140,10	-	E	1:10 000	1939—1940
Blekinge län	3 038,67	3 038,67	-	2 908,63	2 908,63	-	E	1:20 000	1915—1919
Kristianstads län ³ ..	6 418,81	6 418,70	- 0,11	6 156,05	6 155,94	- 0,11	E	1:20 000	1926—1934
Malmöhus län ³	4 864,48	4 864,59	+ 0,11	4 751,72	4 751,83	+ 0,11	E	1:20 000	1910—1915
Hallands län ³	4 922,37	4 930,33	+ 7,96	4 746,44	4 754,11	+ 7,67	E	1:20 000	1919—1925
Göteb. o. Bohus län ⁴	5 143,30	5 143,91	+ 0,61	4 955,22	4 955,82	+ 0,60	E	1:10 000	1932—1938
Älvsborgs län ³	12 763,85	12 763,51	- 0,34	11 710,01	11 709,67	- 0,34	E	1:20 000	1890—1897
Skaraborgs län ³	8 449,52	8 449,86	+ 0,34	8 070,59	8 070,93	+ 0,34	E	1:20 000	1880—1886
Värmlands län	19 416,58	19 416,58	-	17 605,08	17 605,08	-	E	1:20 000	1883—1895
Örebro län ²	9 003,41	9 045,04	+ 41,63	8 265,65	8 345,53	+ 79,88	E	1:10 000	1955—1957
Västmanlands län ² ..	6 762,18	6 771,60	+ 9,42	6 442,32	6 446,61	+ 4,29	E	1:20 000	1905—1911
Kopparbergs län ³ ..	30 201,05	30 364,00	+ 162,95	28 190,23	28 351,53	+ 161,30	T	1:50 000	1894—1919
Gävleborgs län ²	19 708,08	19 721,77	+ 13,69	18 185,34	18 191,25	+ 5,91	E	1:10 000	1953—1958
Västernorrlands län ³	25 703,20	25 703,23	+ 0,03	24 122,70	24 122,73	+ 0,03	T ⁶	1:50 000	1904—1912
Jämtlands län ³	51 711,60	51 548,62	- 162,98	47 670,01	47 508,68	- 161,33	T	1:100 000	1899—1905
Västerbottens län ³ ..	59 148,45	59 139,78	- 8,67	55 402,95	55 395,45	- 7,50	T ⁷	1:50 000	1904—1921
Norrbottnens län ² ...	105 543,54	105 877,12	+ 333,58	98 675,98	98 910,60	+ 234,62	E ⁷	1:100 000	1875—1915
							T	1:100 000	1945—1951
Summa ⁵	440 122,20	440 672,42	+ 550,22	410 568,04	411 258,34	+ 690,30			1876—1897

¹ E = Ekonomisk karta, T = Topografisk karta. —
² Arealskillnaderna beror dels på överflyttning mellan länen, dels på nymätning och justering av arealuppgifterna. —³ Arealskillnaderna beror på överflyttning mellan länen. —⁴ Arealskillnaderna beror på nymät-

ning av Göteborgs stad. —⁵ De fyra stora sjöarna, Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren, ej medräknade. Skulle dessa sjöars areal medräknas blir hela arealen för år 1952: 449 200, 11, och för år 1961: 449 793, 42. —⁶ Större delen av länet. —⁷ Länets kustområde.

liga dessa nio län utan även ytterligare tolv län.

Av tab. A framgår även vilka kartor som använts vid arealbestämningen. De bästa kartorna, de nya ekonomiska i skala 1:10 000, finns för tolv län (inräknat Stockholms stad) samt för delar av ett trettonde län (Norrbottnens). Äldre ekonomiska kartor i skala 1:20 000 har använts för åtta län. För fyra län (Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens) samt för större delen av Norrbottens län har endast

topografiska kartor i skala 1:50 000 eller 1:100 000 funnits att tillgå. Såväl bland de ekonomiska som de topografiska kartorna finns vissa som är mycket gamla; de äldsta använda kartorna (för delar av Västerbottens och Norrbotten län) har upprättats för omkring 85 år sedan, varför uppgifterna i dessa fall måste anses vara mycket osäkra.

Folkmängd. Folkmängdsuppgifterna vid de svenska folkräkningarna avsåg mycket länge den kyrkobokförda befolkningen vid slutet av folkräknings-

åren. Fr. o. m. 1860 t. o. m. 1945 byggde uppgifterna på utdrag ur församlingsböckerna, som pastorsämbetena insände till statistiska centralbyrån, och dessa upptog alla kyrkobokförda personer, oberoende av mantalsskrivningsort eller medborgarskap. Endast i fråga om Stockholm (och vid vissa tidigare folkräkningar även Göteborg) användes andra metoder. Uppgifterna från pastorsämbetena kompletterades med annat material, såsom mantalsuppgifter och självdeklarationer, men det var likväl den kyrkobokförda befolkningen som avsågs. I fråga om områden, som vid folkräkningstidpunkten överflyttades mellan olika församlingar, kommuner etc., skedde redovisningen fr. o. m. 1910 års folkräkning enligt indelningen den 1 påföljande januari.

Vid 1950 års folkräkning användes för första gången mantalslängden som underlag. Genom pastorsämbetenas förmedling skedde en framskrivning av uppgifterna från mantalsskrivningstidpunkten den 1 november 1950 till den vanliga tidpunkten den 31 december. Sålunda tillfördes uppgifter om personer som fötts eller inflyttat i församlingen under tiden 2 november—31 december 1950, medan däremot sådana som dött eller utflyttat under samma tid uteslöts. Man kan således säga att det i princip var den mantalsskrivna befolkningen som avsågs, ehuru tidpunkten ej sammanföll med mantalskrivningen.

Den stora kommunindelingsreformen den 1 januari 1952 medförde en så total förändring av rikets indelning, att det ansågs önskvärt att helt följa den nya indelningen icke endast i fråga om kommuner utan även i andra avseenden. Indelningen vid 1950 års folkräkning avsågs således den 1 januari 1952.

Vid 1960 års folkräkning bygger folkmängdsuppgifterna direkt på mantalslängden och avser därför för första gången den 1 november. Indelningen avser såsom vid föregående folkräkningar utom 1950 förhållandena den

1 januari påföljande år, d. v. s. i detta fall 1961.

Man måste ha dessa förhållanden för ögonen vid studiet av retrospektiva folkmängdsuppgifter. Mellan 1950 och 1960 års folkräkningar fattas det alltså ca 2 månader av tioårsperioden. I fråga om indelningarna är det sex år mellan 1945 och 1950 års folkräkningar och nio år mellan 1950 och 1960 års.

Från regeln att 1960 års folkräkning avser folkmängden den 1 november 1960 enligt indelningen den 1 januari 1961 har, som tidigare nämnts, undantagits den tabell som avser den eklestiastika indelningen, del IV, tab. 11. Denna tabell avser folkmängden den 1 november 1960 enligt indelningen den 1 januari 1962, vilken sistnämnda dag pastoratsreformen trädde i kraft.

Folktäthet. Med folktäthet eller folkmängdstäthet avses antal invånare i genomsnitt på en viss landyta. I folkräkningarna räknas alltid denna yta i km². Folktätheten erhålles således genom att folkmängden divideras med areal land i km². Liksom vid tidigare folkräkningar anges folktätheten alltid med avrundning nedåt.

Uppgifter om folktäthet finns i del I, tab. 1, samt i del IV, tab. 1, 4—10, 12, 15, 17, 19 och 21.

Uppgifter för hela riket

Uppgifter om hela rikets areal, folkmängd och folktäthet finns bland annat i del IV, tab. 1. Uppgifter om både hela arealen och landarealen från de båda senaste folkräkningarna meddelas på summaraden i tab. A. Vidare finns det uppgifter om bland annat rikets landareal, folkmängd och folktäthet 1950 och 1960 i tab. B.

Sveriges hela areal har vid 1960 års folkräkning beräknats till 449 793,42 km². Härav utgöres 411 258,34 km² eller 91,4 % av land och 38 535,08 km² eller 8,6 % av vatten. Av vattenarealen svarar de fyra största sjöarna, Väneren,

Tab. B. Landareal, folkmängd, folktätthet samt antal kommuner och församlingar länsvis¹

Land area, population, density of population and number of communities and parishes by county

Anm. Lk.=landskommuner, Köp.=köpingar, St.=städer, kom.=kommun, förs.=församling.

Län	Areal land i km ²	Folk-mängd	Inv. på km ² land	Antal kommuner				Antal församlingar ⁴	Areal land i km ² i medeltal per		Antal invånare i medeltal per	
				Lk.	Köp.	St.	S:a		kom.	förs.	kom.	förs.
Stockholms stad ...	182,19	808 484	4 437	—	—	1	1	27	182,19	6,75	808 484	29 944
Stockholms län	7 455,74	461 082	61	36	5	12	53	120	140,67	62,13	8 700	3 842
Uppsala län	5 252,49	167 735	31	22	1	2	25	90	210,10	58,36	6 709	1 864
Södermanlands län .	6 322,61	227 615	36	28	2	9	39	94	162,12	67,26	5 836	2 421
Östergötlands län ..	10 057,33	357 693	35	35	4	7	46	158	218,64	63,65	7 776	2 264
Jönköpings län.....	10 589,36	285 271	26	38	7	9	54	134	196,10	79,03	5 283	2 129
Kronobergs län	8 976,51	158 977	17	31	10	2	43	85	208,76	105,61	3 697	1 870
Kalmar län	11 097,62	235 770	21	40	4	6	50	113	221,95	98,21	4 715	2 086
Gotlands län	3 140,10	54 322	17	12	1	1	14	92	224,29	34,13	3 880	590
Blekinge län	2 908,63	144 468	49	20	1	4	25	43	116,35	67,64	5 779	3 360
Kristianstads län...	6 155,94	256 475	41	45	9	4	58	151	106,14	40,77	4 422	1 699
Malmöhus län.....	4 751,83	625 667	131	53	9	9	71	254	66,93	18,71	8 812	2 463
Hallands län	4 754,11	170 060	35	33	1	5	39	92	121,90	51,68	4 361	1 848
Cöteb. o. Bohus län	4 955,82	624 762	126	37	—	7	44	113	112,63	43,86	14 199	5 529
Älvsborgs län	11 709,67	375 006	32	53	7	6	66	227	177,42	51,58	5 682	1 652
Skaraborgs län.....	8 070,93	250 180	30	45	4	7	56	265	144,12	30,46	4 468	944
Värmlands län	17 605,08	291 085	16	39	7	6	52	97	338,56	181,50	5 598	3 001
Örebro län	8 345,53	262 239	31	21	6	6	33	67	252,89	124,56	7 947	3 914
Västmanlands län ..	6 446,61	232 589	36	20	3	5	28	71	230,24	90,80	8 307	3 276
Kopparbergs län ..	28 351,53	285 862	10	40	3	6	49	72	578,60	393,77	5 834	3 970
Gävleborgs län.....	18 191,25	293 070	16	34	2	5	41	64	443,69	284,24	7 148	4 579
Västernorrlands län.	24 122,73	285 620	11	36	3	5	44	70	548,24	344,61	6 491	4 080
Jämtlands län	47 508,68	139 800	2	32	2	1	35	64	1 357,39	742,32	3 994	2 184
Västerbottens län ..	55 395,45	239 625	4	26	4	3	33	50	1 678,65	1 107,89	7 261	4 793
Norrbottens län ..	98 910,60	261 672	2	24	1	5	30	50	3 297,02	1 978,21	8 722	5 233
Hela riket 1960	411 258,34	7 495 129	18	800	96	133	1 029	2 663	399,67	154,43	7 284	2 815
Därav landskom. ² ..	375 521,25	3 110 270	8	800	.	.	800	2 251	469,40	166,82	3 888	1 382
köpingar ² ...	12 431,58	523 339	42	.	96	.	96	137	129,50	90,74	5 451	3 820
städer ²	23 305,51	3 861 520	165	.	.	133	133	275	175,23	84,75	29 034	14 042
Hela riket 1950 ³	410 568,04	7 041 829	17	816	88	133	1 037	2 665	395,92	154,06	6 791	2 642
Därav landskom. ² ..	382 578,96	3 295 428	8	816	.	.	816	2 275	468,85	168,17	4 039	1 449
köpingar ² ...	6 450,40	403 798	62	.	88	.	88	123	73,30	52,44	4 589	3 283
städer ²	21 538,68	3 342 603	155	.	.	133	133	267	161,94	80,67	25 132	12 519

¹ Uppgifterna avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961. — ² Resp. däri ingående församlingar. — ³ Uppgifterna avser 31/12 1950 enligt indelningen 1/1 1952. — ⁴ I de fall, där en församling är delad på kyrkobok-

föringsdistrikt eller tillhör två eller flera kommuner (i de flesta fall en stad eller köping och en landskommun) har varje dylik församlingsdel räknats som en församling.

Vättern, Mälaren och Hjälmarén, för 9 121 km² (23,7%), övriga sjöar med minst 100 km² areal för 3 974 km² (10,3%), medan mindre sjöar samt älvar, åar och bäckar svarar för icke mindre än 25 440 km² (66,0%).

Som förut nämnts har arealuppgifterna för flera län ändrats genom ommät-

ning. Uppgifterna om arealen för hela riket har dock endast ändrats obetydligt. För hela arealen är det en ökning på 593,31 km² eller 0,13% och för landarealen 690,30 km² eller 0,17%.

Folkmängden i hela riket är 7 495 129. Sedan 1950, då folkmängden var 7 041 829, har en folkökning på 453 300 eller 6,44%

Tab. C. Befolkningsutveckling länsvis åren 1900—1960¹

Development of population by county

Län	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Absoluta tal</i>							
Stockholms stad ...	300 624	342 323	419 440	502 213	590 503	744 143	808 484
Stockholms län	172 852	229 181	243 194	265 079	287 660	356 874	461 082
Uppsala län	123 863	128 171	136 718	138 201	138 098	154 660	167 735
Södermanlands län .	167 428	178 568	190 478	189 192	192 394	214 012	227 615
Östergötlands län ..	279 449	294 179	305 742	309 911	316 994	347 537	357 693
Jönköpings län.....	203 036	214 454	227 629	231 536	241 744	271 443	285 271
Kronobergs län	159 124	157 965	158 612	155 551	151 408	157 638	158 977
Kalmar län	227 625	228 129	231 077	231 410	228 260	236 774	235 770
Gotlands län	52 781	55 217	55 853	57 458	58 532	58 995	54 322
Blekinge län	146 302	149 359	147 098	144 879	144 962	146 090	144 468
Kristianstads län ...	219 166	228 307	241 018	245 928	248 247	258 734	256 475
Malmöhus län.....	409 304	457 214	487 459	510 607	530 185	582 333	625 667
Hallands län	141 688	147 224	148 712	150 285	151 634	163 455	170 060
Göteb. o. Bohus län	337 175	381 270	424 788	457 010	486 197	556 799	624 762
Älvsborgs län	279 514	287 692	300 371	313 311	329 366	358 988	375 006
Skaraborgs län.....	241 069	241 284	243 777	242 325	239 383	248 388	250 180
Värmlands län	254 284	260 135	268 681	269 998	267 731	281 396	291 085
Örebro län	194 924	207 021	218 506	219 208	226 428	246 950	262 239
Västmanlands län ..	148 271	155 920	168 815	161 723	169 119	203 553	232 589
Kopparbergs län ...	217 708	233 873	254 259	249 717	248 429	267 081	285 862
Gävleborgs län.....	238 048	253 792	268 300	279 716	274 018	284 934	293 070
Västernorrlands län.	232 311	250 512	265 227	278 562	275 474	283 750	285 620
Jämtlands län	111 391	118 115	133 536	134 514	138 722	144 063	139 800
Västerbottens län ..	143 735	161 366	182 246	204 031	219 939	231 750	239 625
Norrbottnens län ...	134 769	161 132	182 953	199 826	216 005	241 489	261 672
Hela riket	5 136 441	5 522 403	5 904 489	6 142 191	6 371 432	7 041 829	7495 129
<i>Indextal med folkmängden 1900 = 1 000</i>							
Stockholms stad ...	1 000	1 139	1 395	1 671	1 964	2 475	2 689
Stockholms län	1 000	1 326	1 407	1 534	1 664	2 065	2 667
Uppsala län	1 000	1 035	1 104	1 116	1 115	1 249	1 354
Södermanlands län .	1 000	1 067	1 138	1 130	1 149	1 278	1 359
Östergötlands län ..	1 000	1 053	1 094	1 109	1 134	1 244	1 280
Jönköpings län.....	1 000	1 056	1 121	1 140	1 191	1 337	1 405
Kronobergs län	1 000	993	997	978	952	991	999
Kalmar län	1 000	1 002	1 015	1 017	1 003	1 040	1 036
Gotlands län	1 000	1 046	1 058	1 089	1 109	1 118	1 029
Blekinge län	1 000	1 021	1 005	990	991	999	987
Kristianstads län ...	1 000	1 042	1 100	1 122	1 133	1 181	1 170
Malmöhus län.....	1 000	1 117	1 191	1 247	1 295	1 423	1 529
Hallands län	1 000	1 039	1 050	1 061	1 070	1 154	1 200
Göteb. o. Bohus län	1 000	1 131	1 260	1 355	1 442	1 651	1 853
Älvsborgs län	1 000	1 029	1 075	1 121	1 178	1 284	1 342
Skaraborgs län.....	1 000	1 001	1 011	1 005	993	1 030	1 038
Värmlands län	1 000	1 023	1 057	1 062	1 053	1 107	1 145
Örebro län	1 000	1 062	1 121	1 125	1 162	1 267	1 345
Västmanlands län ..	1 000	1 052	1 139	1 091	1 141	1 373	1 569
Kopparbergs län ...	1 000	1 074	1 168	1 147	1 141	1 227	1 313
Gävleborgs län.....	1 000	1 066	1 127	1 175	1 151	1 197	1 231
Västernorrlands län.	1 000	1 078	1 142	1 199	1 186	1 221	1 229
Jämtlands län	1 000	1 060	1 199	1 208	1 245	1 293	1 255
Västerbottens län ..	1 000	1 123	1 268	1 419	1 530	1 612	1 667
Norrbottnens län ...	1 000	1 196	1 358	1 483	1 603	1 792	1 942
Hela riket	1 000	1 075	1 150	1 196	1 240	1 371	1 459

¹ Folkmängdsuppgifterna avser 31/12 resp. år (1960 dock 1/11) enligt indelningen 1/1 påföljande år (1900 dock enligt indelningen 31/12 1900 och 1950 enligt indelningen 1/1 1952).

skett. Denna ökning är betydligt mindre än under närmast föregående årtionde (1940-talet), då den var 670 397 eller 10,52 %, men omkring dubbelt så stor som på 1930-talet, då ökningen endast var 229 241 eller 3,73 %.

Folkmängden vid de olika folkräkningarna under 1900-talet framgår av tab. C. Som synes av tabellens sista rad har folkräkningen i stort sett varit ganska obetydlig; sedan 1900 har folkmängden i Sverige ökat med 45,9 %.

Går man ännu längre tillbaka än tab. C medger, finner man att folkmängden vid slutet av varje år, där årtalet är jämnt delbart med 10, alltså den svenska befolkningsstatistikens början har varit följande (uppgiften för 1960 avser dock den 1 november):

År	Rikets folk- mängd	År	Rikets folk- mängd
1750	1 780 678	1860	3 859 728
1760	1 925 248	1870	4 168 525
1770	2 042 574	1880	4 565 668
1780	2 118 281	1890	4 784 981
1790	2 187 732	1900	5 136 441
1800	2 347 303	1910	5 522 403
1810	2 396 351	1920	5 904 489
1820	2 584 690	1930	6 142 191
1830	2 888 082	1940	6 371 432
1840	3 138 887	1950	7 041 829
1850	3 482 541	1960	7 495 129

Befolkningsutvecklingen sedan 1860 framgår även av *diagram 1*, som avser folkmängden vart tionde år. Utom för hela riket lämnas där uppgifter för landsbygd och städer samt fr. o. m. 1920 även för gles- och tätbebyggelse.

Under de senaste 100 åren har hela rikets folkmängd icke ens fördubblats; ökningen är 94 %. Under den närmast föregående 100-årsperioden, 1760—1860, var ökningen något större eller 100 %. Folkräkningen har varit mycket olika under skilda perioder. Delar man upp de senaste 200 åren från 1760 i fyra 50-årsperioder, finner man att folkräkningen under dessa i kronologisk ordning varit resp. 24 %, 61 %, 43 % och 36 %. I varje fall under den senaste 50-

årsperioden har folkräkningen efter internationell måttstock varit mycket låg. Mot omkring 35 % i Sverige svarar omkring 85 % i hela världen, och även om sistnämnda tal är ganska osäkert, ger det ett begrepp om den svenska folkräkningens förhållandevis långsamma takt.

Antalet invånare på km² land är 18. Eftersom folkmängden ökar men arealen icke ändras (om man bortser från nymätningar), måste folktätheten öka i samma takt som folkmängden.

Folktätheten i Sverige är efter europeisk måttstock låg. Visserligen har tre av de nordiska länderna, Island, Norge och Finland, lägre tal, men de övriga länderna i Europa (Sovjetunionen ej inräknad) har alla högre tal än Sverige.

Uppgifter för olika områden

Landskommuner, köpingar och städer. Som tidigare nämnts har uppdelningen på landsbygd och städer fått minskat utrymme vid redovisningen av 1960 års folkräkning; i stället har större utrymme beretts åt fördelningen på gles- och tätbebyggelse. I del IV, tab. 1, lämnas sammanfattande uppgifter för landskommuner, köpingar och städer 1960. Tab. B innehåller en hel del absoluta och relativa tal för dessa kommuntyper avseende både 1960 och 1950.

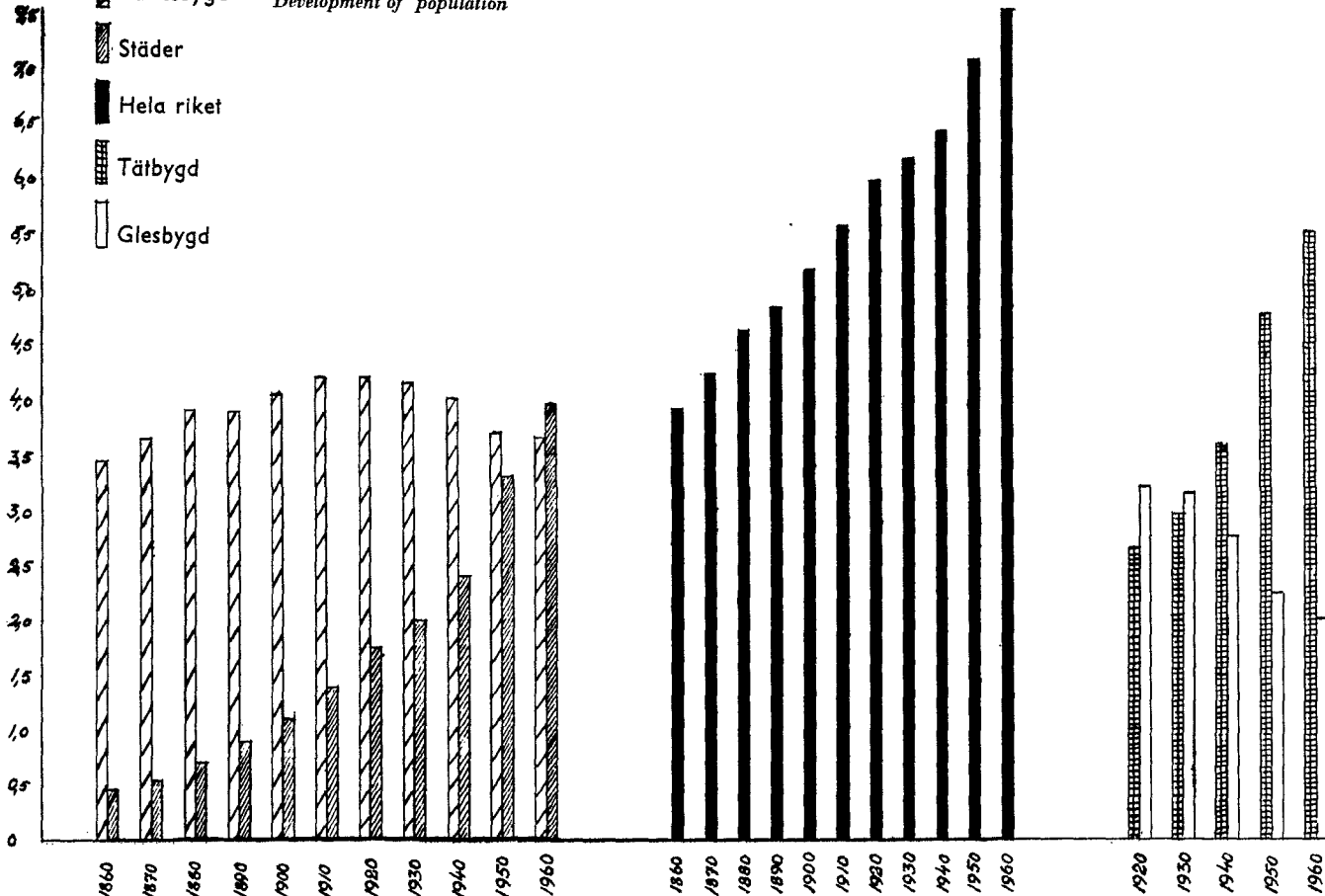
Trots att städernas och köpingarnas areal genom nybildningar och inkorporeringar successivt kraftigt ökat på landskommunernas bekostnad, utgör dock landskommunernas andel av rikets hela areal icke mindre än 91,3 %, medan städernas är 5,7 % och köpingarnas 3,0 %. År 1950 var motsvarande tal resp. 93,2 %, 5,2 % och 1,6 %. Köpingarnas andel har således nästan fördubblats, vilket huvudsakligen beror på tillkomsten av åtta nya köpingar.

Av rikets befolkning bor numera över hälften i städerna. Hur folkmängden vid olika tidpunkter fördelat sig på landskommuner, köpingar och städer framgår av följande sammanställning, där talen utgör procenttal av hela rikets

Milj.

Diagram 1. Befolkningsutvecklingen 1860—1960

Development of population

folkmängd. De avser liksom i övriga tablåer slutet av resp. år (1960 dock den 1 november). För åren från och med 1910 har folkmängdens fördelning skett enligt indelningen den 1 januari påföljande år (1950 dock enligt indelningen den 1 januari 1952).

År	Procentuell befolkningsfördelning		
	Landskommuner	Köpingar	Städer
1900	78,0	0,5	21,5
1910	73,6	1,2	25,2
1920	69,3	1,2	29,6
1930	65,8	1,6	32,7
1940	60,6	2,0	37,5
1950	46,8	5,7	47,5
1960	41,5	7,0	51,5

Köpingarnas andel är alltså mångfaldigt större än vid sekelskiftet och städernas 2,5 gånger större än då. Många faktorer har bidragit därtill, såsom nybildningar av städer och köpingar, inkorporeringar samt den stora flyttningsvåg som går mot framför allt städerna, d. v. s. vad som brukar kallas »landsbygdens avfolkning». Denna tendens har framträtt länge men varit särskilt markant under de senaste årtiondena, såsom framgår av följande tal:

Städernas folkmängd 1800—1960

År	Absoluta tal	Andel av befolkningen
1800	229 479	9,8
1810	224 478	9,4
1820	253 892	9,8
1830	280 958	9,7
1840	303 683	9,7
1850	351 526	10,1
1860	434 519	11,3
1870	539 649	12,9
1880	690 431	15,1
1890	899 698	18,8
1900	1 103 951	21,5
1910	1 392 642	25,2
1920	1 744 813	29,6
1930	2 005 494	32,7
1940	2 388 317	37,5
1950	3 342 603	47,5
1960	3 861 520	51,5

Hur stor del av länens folkmängdsförändringar sedan 1950 som beror på indelningsändringar kan utläsas ur tab. D. En jämförelse mellan förändringar å ena sidan på grund av indelningsändringar och å andra sidan av andra orsaker, t. ex. födelse- och inflyttningsöverskott, finns i följande tablå. Den visar folkmängdsförändring mellan 1950 och 1960 års folkräkningar i procent av 1950 års folkmängdstal.

	Procentuell folkmängdsförändring sedan 1950		
	Genom in- delnings- ändringar	Av andra orsaker	Totalt
Landskommuner . . .	— 2,0	— 3,6	— 5,6
Köpingar . .	+ 10,5	+ 19,1	+ 29,6
Städer	+ 0,7	+ 14,8	+ 15,5
Hela riket . .	—	+ 6,4	+ 6,4

Folktätheten har under 1950-talet för städer ökat från 155 till 165 invånare på km² land, för köpingarna minskat från 62 till 42 och för landskommunerna varit oförändrad (8). Att köpingarnas tal i motsats till städernas minskat, sammanhänger huvudsakligen med tillkomsten av en del ovanligt vidsträckt köpingar med låg folktäthet.

Län och större städer. Uppgifter om länens hela areal och landareal finns i tab. A. Om landarealen finns även uppgifter i tab. B, som därjämte bland annat innehåller uppgifter om länens folkmängd och folktäthet. Av tab. C framgår folkmängden vid slutet av varje årtionde sedan 1900, och i tab. D lämnas uppgifter om folkökningen under det senaste årtiondet.

Såsom framgår av tab. C har länens folkökning skett i mycket olika takt. Under 1900-talets sex årtionden utvisar två län, Blekinge och Kronobergs, en mindre folkminskning. Den största ökningen har inträffat i Stockholms stad och län, och därefter kommer Norrbottens län.

Tab. D. Folkmängdsförändring från 1950 länsvis¹
Change of population by county

Län	Total folkmängdsförändring från 1950				Folkmängdsförändring genom indelningsändringar			
	Lands- kom.	Kö- pingar	Städer	Hela länet	Lands- kom.	Kö- pingar	Städer	Hela länet
<i>Absoluta tal</i>								
Stockholms stad	—	—	+ 64 341	+ 64 341	—	—	—	—
Stockholms län	+ 33 415	+ 22 222	+ 48 571	+ 104 208	— 5 743	— 281	+ 6 024	—
Uppsala län	— 3 236	+ 355	+ 15 956	+ 13 075	+ 25	—	+ 14	+ 39
Södermanlands län	— 11 153	+ 2 991	+ 21 765	+ 13 603	+ 3 290	+ 3 220	+ 70	—
Östergötlands län	— 13 300	+ 3 314	+ 20 142	+ 10 156	— 120	—	+ 38	— 82
Jönköpings län	— 7 634	+ 5 510	+ 15 952	+ 13 828	— 3 575	+ 3 152	+ 129	— 294
Kronobergs län	— 17 483	+ 12 808	+ 6 014	+ 1 339	+ 9 837	+ 9 689	—	— 148
Kalmar län	— 20 614	+ 7 971	+ 11 639	+ 1 004	+ 5 933	+ 5 304	+ 618	— 11
Gotlands län	— 5 376	— 182	+ 885	— 4 673	—	—	—	—
Blekinge län	— 7 527	+ 2 805	+ 3 100	— 1 622	— 831	—	+ 831	—
Kristianstads län	— 12 324	+ 3 356	+ 6 709	— 2 259	+ 256	— 212	— 44	—
Malmöhus län	— 14 863	+ 2 875	+ 55 322	+ 43 334	— 1 230	— 7	+ 1 237	—
Hallands län	— 3 097	— 16	+ 9 718	+ 6 605	— 737	—	+ 1 190	+ 453
Göteborgs och Bohus län	— 361	—	+ 68 324	+ 67 963	— 474	—	+ 474	—
Älvsborgs län	— 12 282	+ 5 758	+ 22 542	+ 16 018	+ 4 550	+ 4 004	+ 544	— 2
Skaraborgs län	— 12 334	+ 1 186	+ 12 940	+ 1 792	+ 5	— 3	—	+ 2
Värmlands län	— 10 469	+ 5 254	+ 14 904	+ 9 689	—	—	—	—
Örebro län	— 8 501	+ 9 296	+ 14 494	+ 15 289	— 2 584	+ 2 670	— 4	+ 82
Västmanlands län	— 1 767	+ 4 206	+ 26 597	+ 29 036	— 129	— 8	+ 137	—
Kopparbergs län	— 5 930	+ 12 035	+ 12 676	+ 18 781	— 9 998	+ 9 091	+ 948	+ 41
Gävleborgs län	— 18 629	+ 905	+ 25 860	+ 8 136	+ 10 234	—	+ 10 195	+ 39
Västernorrlands län	— 10 344	+ 6 642	+ 5 572	+ 1 870	—	—	—	—
Jämtlands län	— 9 345	+ 1 832	+ 3 250	— 4 263	— 928	—	+ 887	— 41
Västerbottens län	— 11 370	+ 7 629	+ 11 616	+ 7 875	— 5 878	+ 5 743	—	— 135
Norrbottnens län	— 634	+ 789	+ 20 028	+ 20 183	+ 73	—	+ 62	+ 135
Hela riket	— 185 158	+ 119 541	+ 518 917	+ 453 300	— 65 712	+ 42 362	+ 23 350	—
<i>I % av 1950 års folkmägd</i>								
Stockholms stad	—	—	+ 8,6	+ 8,6	—	—	—	—
Stockholms län	+ 21,4	+ 48,3	+ 31,4	+ 29,2	— 3,7	+ 0,6	+ 3,9	—
Uppsala län	— 4,2	+ 10,4	+ 21,4	+ 8,5	+ 0,0	—	+ 0,0	+ 0,0
Södermanlands län	— 11,6	+ 78,2	+ 19,1	+ 6,4	+ 3,4	+ 84,2	+ 0,0	—
Östergötlands län	— 10,0	+ 12,3	+ 10,8	+ 2,9	— 0,1	—	+ 0,0	+ 0,0
Jönköpings län	— 6,1	+ 23,5	+ 12,9	+ 5,1	+ 2,9	+ 13,5	+ 0,1	+ 0,1
Kronobergs län	— 17,0	+ 46,7	+ 22,1	+ 0,8	+ 9,6	+ 35,4	—	+ 0,1
Kalmar län	— 12,9	+ 81,7	+ 17,2	+ 0,4	+ 3,7	+ 54,4	+ 0,9	+ 0,0
Gotlands län	— 12,9	— 6,7	+ 6,0	+ 7,9	—	—	—	—
Blekinge län	— 8,8	+ 71,8	+ 5,5	+ 1,1	— 1,0	—	+ 1,5	—
Kristianstads län	— 7,5	+ 7,9	+ 12,8	+ 0,9	+ 0,2	+ 0,5	+ 0,1	—
Malmöhus län	— 8,3	+ 8,7	+ 14,9	+ 7,4	+ 0,7	+ 0,0	+ 0,3	—
Hallands län	— 3,2	+ 0,5	+ 15,3	+ 4,0	+ 0,8	—	+ 1,9	+ 0,3
Göteborgs och Bohus län	— 0,3	—	+ 16,4	+ 12,2	+ 0,3	—	+ 0,1	—
Älvsborgs län	— 5,9	+ 26,7	+ 17,4	+ 4,5	+ 2,2	+ 18,6	+ 0,4	+ 0,0
Skaraborgs län	— 8,0	+ 6,0	+ 17,4	+ 0,7	+ 0,0	+ 0,0	—	+ 0,0
Värmlands län	— 6,7	+ 16,3	+ 16,1	+ 3,4	—	—	—	—
Örebro län	— 8,4	+ 37,7	+ 12,0	+ 6,2	+ 2,5	+ 10,8	+ 0,0	+ 0,0
Västmanlands län	— 2,2	+ 22,6	+ 25,0	+ 14,3	+ 0,2	+ 0,0	+ 0,1	—
Kopparbergs län	— 3,1	+ 121,1	+ 19,2	+ 7,0	+ 5,2	+ 91,4	+ 1,4	+ 0,0
Gävleborgs län	— 10,0	+ 15,8	+ 28,0	+ 2,9	+ 5,5	—	+ 11,0	+ 0,0
Västernorrlands län	— 5,5	+ 29,0	+ 7,8	+ 0,7	—	—	—	—
Jämtlands län	— 8,2	+ 20,0	+ 15,1	+ 3,0	+ 0,8	—	+ 4,1	+ 0,0
Västerbottens län	— 6,2	+ 73,6	+ 29,5	+ 3,4	+ 3,2	+ 55,4	—	+ 0,1
Norrbottnens län	— 0,4	+ 28,3	+ 32,5	+ 8,4	+ 0,0	—	+ 0,1	+ 0,1
Hela riket	— 5,6	+ 29,6	+ 15,5	+ 6,4	— 2,0	+ 10,5	+ 0,7	—

¹ Folkmängdsförändringen räknas från 31/12 1950 enligt indelningen 1/1 1952 till 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961.

Tab. E. Befolkningsutveckling i städer med minst 50 000 invånare åren 1900—1960¹
 Development of population in towns with at least 50 000 inhabitants

Stad	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Absoluta tal</i>							
Stockholm.....	300 624	342 323	419 440	502 213	590 503	744 143	808 484
Göteborg.....	130 619	167 809	202 328	243 787	281 287	353 687	404 349
Malmö.....	60 857	88 156	113 553	127 873	155 506	192 668	228 878
Norrköping.....	41 008	46 393	58 098	61 492	70 785	85 825	90 680
Västerås.....	11 999	19 145	30 633	30 376	38 597	60 171	77 778
Uppsala.....	22 855	25 960	28 897	30 313	38 357	63 754	77 397
Hälsingborg.....	24 670	33 347	47 069	55 889	62 176	71 572	76 504
Örebro.....	22 013	30 082	36 033	37 522	49 167	67 214	75 379
Borås.....	15 837	21 541	28 226	38 235	48 324	58 019	67 272
Linköping.....	14 552	18 149	26 920	29 845	38 654	54 512	65 082
Eskilstuna.....	13 663	28 364	30 253	32 674	40 725	53 363	58 793
Gävle.....	29 522	35 202	37 761	38 857	39 697	46 919	54 618
Solna ²	7 654	15 373	21 855	22 029	26 916	37 047	50 864
Jönköping.....	23 143	26 969	29 285	30 915	36 280	44 350	50 522
<i>Indextal med folk- mängden 1900 = 1 000</i>							
Stockholm.....	1 000	1 139	1 395	1 671	1 964	2 475	2 689
Göteborg.....	1 000	1 285	1 549	1 866	2 153	2 708	3 096
Malmö.....	1 000	1 449	1 866	2 101	2 555	3 166	3 761
Norrköping.....	1 000	1 131	1 417	1 500	1 726	2 093	2 211
Västerås.....	1 000	1 596	2 553	2 532	3 217	5 015	6 482
Uppsala.....	1 000	1 136	1 264	1 326	1 678	2 789	3 386
Hälsingborg.....	1 000	1 352	1 908	2 265	2 520	2 901	3 101
Örebro.....	1 000	1 367	1 637	1 705	2 234	3 053	3 424
Borås.....	1 000	1 360	1 782	2 414	3 051	3 664	4 248
Linköping.....	1 000	1 247	1 850	2 051	2 656	3 746	4 472
Eskilstuna.....	1 000	2 076	2 214	2 391	2 981	3 906	4 303
Gävle.....	1 000	1 192	1 279	1 316	1 345	1 589	1 850
Solna ²	1 000	2 008	2 855	2 878	3 517	4 840	6 645
Jönköping.....	1 000	1 165	1 265	1 336	1 568	1 916	2 183

¹ Tabellen upptager samtliga städer med minst 50 000 invånare 1/11 1960, ordnade efter folkmängd vid nämnda tidpunkt. Folkmängdsuppgifterna avser 31/12 resp. år (1960 dock 1/11) enligt indelningen 1/1 påföljande

år (1900 dock enligt indelningen 31/12 1900 och 1950 enligt indelningen 1/1 1952). — ²Solna blev stad 1/1 1943; uppgifterna för åren 1900—1940 avser Solna kommun.

I tab. E finns uppgifter om de största städernas folkmängd vid slutet av vart tionde år fr. o. m. 1900. Tabellen upptar alla städer, som 1960 hade minst 50 000 invånare. Tabellens nedre del visar, att befolkningsutvecklingen i de stora städerna varit mycket ojämn. Ökningen under 1900-talet har varit lägst i Gävle, den enda av städerna där folkmängden icke fördubblats, och störst i Västerås, där befolkningen mer än sexdubblats.

Det bör dock betonas, att flera av städerna har en betydande förortsbefolkning, bosatt i angränsande kommuner och därför ej här medräknad. Detta är exempelvis fallet med Stockholm, vars tämligen låga stegringstal därigenom får sin förklaring.

Av tab. F framgår folkmängden 1960 och folkökningen sedan 1950 för alla städer, som 1960 hade minst 25 000 invånare. I några av dessa städer har

Tab. F. Folkmängd år 1960 och folkmängdsförändring från 1950 i städer med minst 25 000 invånare¹
 Population and change of population in towns with at least 25 000 inhabitants

Stad	Folk- mängd 1960	Folkmängdsförändring från 1950			Stad	Folk- mängd 1960	Folkmängdsförändring från 1950			
		Totalt		Genom indel- nings- ändringar			Totalt		Genom indel- nings- ändringar	
		Abso- luta tal	%				Abso- luta tal	%		
Stockholm ..	808 484	64 341	8,6	—	Karlskoga ...	35 343	4 011	12,8	—	4
Göteborg ...	404 349	50 662	14,3	+ 27	Uddevalla ...	34 166	9 184	36,8	+ 447	—
Malmö	228 878	36 210	18,8	—	Södertälje ..	33 014	7 714	30,5	—	—
Norrköping ..	90 680	4 855	5,7	+ 24	Karlskrona ...	33 010	288	0,9	—	—
Västerås	77 778	17 607	29,3	—	Trollhättan .	31 901	7 744	32,1	—	—
Uppsala	77 397	13 643	21,4	—	Kalmar	30 802	3 715	13,7	—	—
Hälsingborg .	76 504	4 932	6,9	—	Luleå	30 488	7 850	34,7	+ 62	—
Örebro	75 379	8 165	12,1	—	Sundsvall ...	29 355	3 649	14,2	—	—
Borås	67 272	9 253	15,9	—	Lidingö	29 330	8 886	43,5	—	—
Linköping ...	65 082	10 570	19,4	+ 14	Landskrona .	28 820	3 677	14,6	+ 1 026	—
Eskilstuna ..	58 793	5 430	10,2	+ 8	Motala	27 170	2 469	10,0	—	—
Gävle	54 618	7 699	16,4	—	Sundbyberg .	26 987	2 408	9,8	—	—
Solna	50 864	13 817	37,3	—	Kiruna	26 703	7 598	39,8	—	—
Jönköping ...	50 522	6 172	13,9	-- 160	Mölnadal	26 428	5 615	27,0	—	—
Karlstad	42 924	7 299	20,5	—	Borlänge ...	26 334	4 670	21,6	—	—
Lund	40 331	6 171	18,1	+ 86	Kristianstad .	25 763	1 725	7,2	—	—
Halmstad ...	39 064	3 845	10,9	—						

¹ Tabellen upptager städer med minst 25 000 invånare 1/11 1960. Folkmängdsuppgifterna avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961 och

folkmängdsförändringen räknas från 31/12 1950 enligt indelningen 1/1 1952.

folkökningen under det senaste årtiondet varit så kraftigt, att folkmängden ökat med en tredjedel eller mera; så är fallet med Lidingö, Kiruna, Solna, Uddevalla och Luleå. Inkorporeringar har i allmänhet icke i högre grad bidragit till de större städernas folkökning under 1950-talet.

Kommuner och församlingar. Kommuner och församlingar är de grundläggande redovisningsenheterna vid 1960 års folkräkning. Såsom tidigare nämnts har därvid i de fall, där en församling är delad på kyrkobokföringsdistrikt eller tillhör två eller flera kommuner, varje sådan församlingsdel jämställts med en församling.

Uppgifter om kommuner, i många fall uppdelade på landskommuner, köpingar och städer, samt församlingar finns i ett flertal texttabeller. Av tab. B framgår sålunda antalet kommuner (med ovanstående uppdelning) och försam-

lingar i varje län 1960 och i hela riket 1950. Tabellen visar även kommunernas och församlingarnas genomsnittliga areal och folkmängd.

I tab. G har både kommunerna och församlingarna länsvis fördelats efter landarealens storlek. Motsvarande fördelning efter folkmängd finns i tab. H och efter folktäthet i tab. I.

Även i tab. J finns indelning efter storleksgrupper. Här har kommunerna fördelats efter landareal, folkmängd och folktäthet samt dessutom efter tätortsgrad. I denna tabell anges icke endast antalet kommuner i varje grupp utan även landarealen, folkmängden och folktätheten samt dessutom även landareal och folkmängd i medeltal per kommun. Sambandet mellan areal, folkmängd, folktäthet och tätortsgrad framgår av olika uppgifter i tabellen.

Kommunernas folkökning från 1950

Tab. G. Kommuner och församlingar efter landareal länsvis
Communities and parishes by land area, by county

Län	Antal kommuner med nedanstående areal land i km ²										Summa kommuner	Antal församlingar ² med nedanstående areal land i km ²										Summa församlingar						
	—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—149	150—199	200—299	300—499		500—999	1 000—1 999	2 000—∞	—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—149		150—199	200—299	300—499	500—999	1 000—1 999	2 000—∞
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	20	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Stockholms län	2	7	—	2	2	12	6	11	6	4	1	—	—	53	5	16	12	14	16	32	18	6	1	—	—	—	120	
Uppsala län	—	—	—	—	1	2	3	6	10	3	—	—	—	25	3	15	19	12	7	20	8	3	2	1	—	—	90	
Södermanlands län	1	2	—	1	1	6	8	5	11	4	—	—	—	39	2	10	9	7	11	40	9	4	1	1	—	—	94	
Östergötlands län	—	1	1	1	—	4	8	6	14	10	1	—	—	46	11	25	26	18	4	38	25	6	3	2	—	—	158	
Jönköpings län	1	2	2	2	1	5	6	9	14	12	—	—	—	54	3	3	10	12	16	56	23	8	3	—	—	—	134	
Kronobergs län	1	—	1	—	1	4	6	9	11	10	—	—	—	43	1	3	6	3	8	23	22	12	5	2	—	—	85	
Kalmar län	1	2	4	—	1	2	3	9	16	11	1	—	—	50	1	5	12	15	10	24	20	12	13	1	—	—	113	
Gotlands län	—	—	—	1	—	1	2	1	5	4	—	—	—	14	—	17	27	29	8	9	2	—	—	—	—	—	92	
Blekinge län	1	2	3	1	1	4	2	7	4	—	—	—	—	25	4	3	5	3	2	16	7	2	1	—	—	—	43	
Kristianstads län	4	—	1	2	1	21	17	6	4	2	—	—	—	58	12	31	25	26	18	30	5	3	1	—	—	—	151	
Malmöhus län	4	6	3	6	9	32	8	2	1	—	—	—	—	71	78	85	47	20	11	13	—	—	—	—	—	—	254	
Hallands län	2	2	2	—	1	12	8	6	5	1	—	—	—	39	3	18	11	13	12	26	4	4	1	—	—	—	92	
Göteb. o. Bohus län	3	1	4	2	3	11	9	6	2	3	—	—	—	44	29	13	8	13	12	29	4	3	2	—	—	—	113	
Älvsborgs län	—	3	2	4	1	14	8	11	14	6	3	—	—	66	5	39	28	35	26	72	18	2	2	—	—	—	227	
Skaraborgs län	1	3	—	2	2	10	16	6	13	3	—	—	—	56	25	88	71	31	18	23	5	3	1	—	—	—	265	
Värmlands län	1	—	1	—	1	4	7	5	7	19	5	1	1	52	2	—	1	2	4	25	22	15	13	7	6	—	97	
Örebro län	4	1	—	—	—	3	5	3	3	11	3	—	—	33	5	3	4	7	4	9	16	8	5	6	—	—	67	
Västmanlands län	1	—	—	—	—	2	7	5	6	5	2	—	—	28	1	1	8	8	6	24	13	2	7	1	—	—	71	
Kopparbergs län	3	3	—	1	—	1	2	5	4	12	10	5	3	49	3	3	1	2	2	5	14	6	6	14	8	6	2	72
Gävleborgs län	2	—	—	—	1	2	4	2	2	17	7	4	—	41	3	1	1	1	2	11	10	3	4	17	10	1	—	64
Västernorrlands län	2	—	1	—	2	2	1	2	6	11	11	5	1	44	3	—	1	—	2	9	7	8	13	13	10	4	—	70
Jämtlands län	1	—	—	—	—	2	—	—	—	5	8	10	9	35	1	—	—	1	—	5	5	2	5	13	17	10	5	64
Västerbottens län	1	—	1	1	2	1	1	—	2	1	5	10	8	33	1	—	1	2	2	2	1	1	4	7	12	9	8	50
Norrbottnens län	2	—	—	—	2	1	—	—	—	4	3	8	10	30	2	—	1	1	2	1	—	—	6	10	17	10	50	
Hela riket	38	35	26	26	33	158	137	123	160	158	60	43	32	1 029	223	385	334	276	203	542	258	113	93	91	73	47	25	2 663
Därav landskommuner ¹	3	3	8	12	11	113	109	110	150	151	58	42	30	800	112	297	292	245	172	483	238	102	83	86	73	46	22	2 251
köpingar ¹	21	8	6	4	11	14	13	6	6	5	—	1	1	96	26	24	11	8	15	27	12	5	5	2	—	1	1	137
städer ¹	14	24	12	10	11	31	15	7	4	2	2	—	1	133	85	64	31	23	16	32	8	6	5	3	—	—	2	275

¹ Resp. däri ingående församlingar. — ² Se not 4, tab. B.

Tab. I. Kommuner och församlingar efter folktätthet länsvis¹

Communities and parishes by density of population, by county

Län	Antal kommuner med nedanstående antal invånare på km ² land										Summa kommuner	Antal församlingar ² med nedanstående antal invånare på km ² land										Summa församlingar						
	1	2-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-49	50-99	100-199	200-499		500-999	1 000-∞	1	2-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-49	50-99		100-199	200-499	500-999	1 000-4 999	5 000-9 999	10 000-∞
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	12	27	
Stockholms län	—	—	—	6	7	7	4	7	3	—	3	53	—	5	28	33	5	3	14	—	—	3	10	7	4	—	120	
Uppsala län	—	—	—	4	9	6	2	2	—	—	1	25	—	—	22	40	9	5	7	—	—	1	3	2	1	—	90	
Södermanlands län	—	—	—	2	12	11	4	2	—	2	4	39	—	—	22	29	14	10	5	2	4	3	2	2	2	—	94	
Östergötlands län	—	—	1	12	7	4	8	5	3	1	4	46	—	6	35	33	16	31	16	7	2	4	4	3	—	1	158	
Jönköpings län	—	—	—	12	12	7	6	5	4	4	1	54	—	7	46	34	10	11	8	7	4	2	4	3	2	—	134	
Kronobergs län	—	—	—	11	15	7	2	2	2	2	—	43	—	4	26	26	11	6	5	2	3	2	—	—	—	—	85	
Kalmar län	—	—	—	13	13	7	6	3	—	2	1	50	—	—	33	42	8	9	11	2	2	1	4	1	—	—	113	
Gotlands län	—	—	—	3	7	2	1	—	—	—	1	14	—	4	34	32	12	4	5	—	—	1	—	—	—	—	92	
Blekinge län	—	—	—	—	2	4	4	5	4	1	2	25	—	—	1	7	5	10	6	7	2	2	1	—	—	—	43	
Kristianstads län	—	—	—	—	2	8	10	24	5	1	5	58	—	—	3	19	20	22	48	25	4	3	6	1	—	—	151	
Malmöhus län	—	—	—	—	2	2	6	28	16	3	5	71	—	—	4	15	18	41	87	51	11	8	3	12	2	2	254	
Hallands län	—	—	—	1	5	10	6	9	2	—	3	39	—	—	12	14	14	22	18	6	—	2	2	2	—	—	92	
Göteb. o. Bohus län	—	—	—	2	3	4	9	6	6	6	5	44	—	—	5	13	15	22	8	10	8	6	6	8	9	3	113	
Älvsborgs län	—	—	—	6	14	11	8	10	4	9	2	66	—	7	63	49	40	22	18	10	10	4	3	1	—	—	227	
Skaraborgs län	—	—	—	1	6	16	17	6	2	—	5	56	—	3	27	61	69	62	15	17	1	4	6	—	—	—	265	
Värmlands län	—	4	17	10	3	4	4	4	4	3	1	52	—	11	41	16	7	6	4	5	3	1	2	1	—	—	97	
Örebro län	—	—	—	3	7	8	3	4	2	—	1	33	—	1	15	11	13	9	5	3	—	4	4	2	—	—	67	
Västmanlands län	—	—	—	5	9	1	3	2	2	3	1	28	—	3	23	19	6	6	2	3	4	3	1	1	—	—	71	
Kopparbergs län	4	9	11	5	6	3	4	—	—	1	3	49	8	13	17	8	6	5	6	—	2	1	3	3	—	—	72	
Gävleborgs län	1	2	14	8	5	3	1	—	3	1	3	41	4	7	18	11	7	3	2	3	3	2	3	1	—	—	64	
Västernorrlands län	—	12	10	6	3	3	1	3	1	3	1	44	2	21	19	7	2	6	3	3	1	3	2	1	—	—	70	
Jämtlands län	11	15	4	2	—	—	—	—	1	1	1	35	22	26	6	5	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	64	
Västerbottens län	7	10	6	1	3	—	—	—	1	2	1	33	10	18	8	2	3	2	—	1	2	2	2	—	—	—	50	
Norrbottnens län	8	8	6	2	1	—	—	—	1	1	—	30	20	13	6	3	1	—	1	1	1	1	1	2	—	—	50	
Hela riket	31	61	149	166	136	112	130	64	48	58	48	26	1 029	66	150	514	529	313	317	294	173	72	73	69	62	13	18	2 663
Därav landskommuner ²	30	60	146	162	129	102	114	37	13	6	1	—	800	63	144	490	506	297	301	267	136	31	12	3	1	—	—	2 251
köpingar ²	1	—	2	4	4	7	13	14	17	18	14	2	96	1	3	12	11	9	11	13	17	22	20	16	2	—	—	137
städer ²	—	1	1	—	3	3	3	13	18	34	33	24	133	2	3	12	12	7	5	14	20	19	41	50	59	13	18	275

¹ Folktätthet 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961. — ² Resp. däri ingående församlingar. — ³ Se not 4, tab. B.

Tab. J. Kommuner efter landareal, folkmängd och folktäthet m. m.¹
Communities by land area, population and density of population etc.

Storleksklass m. m.	Antal kommuner				Areal land i km ²		Folkmängd		Inv. på km ² land
	Landskommuner	Köpingar	Städer	Summa	Totalt	I medeltal per kommun	Totalt	I medeltal per kommun	
Areal land i km²									
— 9	3	21	14	38	238,15	6,27	198 579	5 226	831
10— 19	3	8	24	35	523,04	14,94	346 259	9 893	662
20— 29	8	6	12	26	638,26	24,55	242 570	9 330	380
30— 39	12	4	10	26	899,92	34,61	258 084	9 926	287
40— 49	11	11	11	33	1 457,51	44,17	256 089	7 760	176
50— 99	113	14	31	158	11 935,17	75,54	1 558 702	9 865	131
100— 149	109	13	15	137	17 168,04	125,31	1 134 518	8 281	66
150— 199	110	6	7	123	21 556,78	175,26	1 278 901	10 398	59
200— 299	150	6	4	160	38 670,73	241,69	691 977	4 325	18
300— 499	151	5	2	158	58 881,58	372,67	707 635	4 479	12
500— 999	58	—	2	60	43 304,26	721,74	335 444	5 591	8
1 000—1 999	42	1	—	43	60 142,94	1 398,67	256 646	5 969	1
2 000— <i>o</i>	30	1	1	32	155 841,96	4 870,06	229 725	7 179	1
Folkmängd									
— 1 999	108	—	3	111	36 428,06	328,18	184 910	1 666	5
2 000— 2 999	252	19	3	274	74 710,33	272,67	697 489	2 546	9
3 000— 3 999	186	16	6	208	59 535,46	286,23	717 633	3 450	12
4 000— 4 999	97	21	7	125	33 821,92	270,58	557 851	4 463	16
5 000— 7 999	111	28	18	157	91 297,31	581,51	958 195	6 103	10
8 000— 9 999	26	3	16	45	43 423,94	964,98	400 469	8 899	9
10 000—14 999	12	6	23	41	33 297,33	812,13	500 545	12 208	15
15 000—19 999	5	1	15	21	4 578,97	218,05	362 957	17 284	79
20 000—24 999	1	1	9	11	2 162,77	196,62	248 731	22 612	115
25 000—49 999	2	1	19	22	30 554,11	1 388,82	679 749	30 898	22
50 000—74 999	—	—	6	6	434,45	72,41	347 151	57 859	799
75 000— <i>o</i>	—	—	8	8	1 013,69	126,71	1 839 449	229 931	1 815
Inv. på km² land									
— 1	30	1	—	31	132 119,46	4 261,92	143 935	4 643	1
2— 4	60	—	1	61	86 153,09	1 412,35	268 607	4 403	3
5— 9	146	2	1	149	67 083,58	450,23	514 224	3 451	8
10— 14	162	4	—	166	47 994,29	289,12	591 038	3 560	12
15— 19	129	4	3	136	33 137,60	243,66	570 090	4 192	17
20— 29	102	7	3	112	17 871,29	159,57	430 616	3 845	24
30— 49	114	13	3	130	14 216,36	109,36	539 241	4 148	38
50— 99	37	14	13	64	5 421,36	84,71	369 839	5 779	68
100—199	13	17	18	48	2 748,00	57,25	374 127	7 794	136
200—499	6	18	34	58	2 293,80	39,55	762 640	13 149	332
500— 999	1	14	33	48	1 394,29	29,05	921 937	19 207	661
1 000— <i>o</i>	—	2	24	26	825,22	31,74	2 008 835	77 263	2 434
Tätortsgrad									
A. Utan tätortsbefolkning	87	—	—	87	24 178,81	277,92	196 646	2 260	8
B. 0,1—9,9 %	37	—	—	37	20 550,14	555,41	122 147	3 301	6
C. 10—29,9 %	254	—	—	254	113 776,27	447,94	852 776	3 357	7
D. 30—49,9 %	234	2	1	237	132 914,12	560,82	938 324	3 959	7
E. 50—69,9 %	125	19	7	151	62 542,80	414,19	703 387	4 658	11
F. 70—89,9 %	51	31	19	101	50 045,26	495,50	715 484	7 084	14
G. 90—99,9 %	12	32	87	131	6 561,63	50,09	2 805 857	21 419	428
H. Enbart tätortsbefolkning	—	12	19	31	689,31	22,24	1 160 508	37 436	1 684

¹ Uppgifterna om areal avser 1/1 1961; övriga uppgifter avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961.

till 1960 framgår av följande samman- fördelade efter invånarantal och pro- ställning, som visar antalet kommuner centuell folkmängdsförändring:

Folkmängdsförändring i kommuner sedan 1950

Invånarantal 1960	Minskning		Obetyd- lig för- ändring ²	Ökning 5—14 %	15—24 %	25—34 %	35— ∞ %	Summa
	15— ∞ %	5—14 %						
<i>Landskommuner</i>								
— 1 999	27	55	19	6	1	—	—	108
2 000— 2 999	45	138	58	6	2	2	1	252
3 000— 3 999	22	100	49	11	1	2	1	186
4 000— 4 999	7	48	23	15	4	—	—	97
5 000— 5 999	6	33	20	2	4	—	3	68
6 000— 7 999	2	11	20	5	3	—	2	43
8 000— 9 999	1	10	10	1	1	—	3	26
10 000—24 999	—	1	6	5	4	—	2	18
25 000— ∞	—	—	—	—	1	—	1	2
Summa	110	396	205	51	21	4	13	800
<i>Köpingar och städer</i>								
— 1 999	—	1	1	1	—	—	—	3
2 000— 2 999	—	1	9	8	3	1	—	22
3 000— 3 999	—	1	8	8	2	2	1	22
4 000— 4 999	—	2	7	6	7	4	2	28
5 000— 5 999	—	1	7	6	3	1	4	22
6 000— 7 999	—	1	5	5	5	6	2	24
8 000— 9 999	—	—	3	5	6	3	2	19
10 000—24 999	—	1	3	14	25	10	2	55
25 000— ∞	—	—	1	15	8	5	5	34
Summa	—	8	44	68	59	32	18	229

¹ Här ingår 2 landskommuner med en minskning med minst 25 %. De har båda mindre än 2 000 invånare. — ² Minskning eller ökning med högst 4 %.

Tab. K visar hur församlingarnas folkmängd förändrats från 1950 till 1960. Med den gruppering i 13 grupper, som förekommer i tabellen, hamnar visserligen de flesta församlingarna (1983) i samma storleksgrupp vid båda tillfällena. Av de övriga 680 har över

två tredjedelar hänförs till lägre storleksgrupp 1960 än 1950. För sju av sistnämnda församlingar är uppgången minst fyra grupper.

Församlingarnas fördelning efter procentuell folkmängdsförändring är följande:

Folkmängdsförändring i församlingar sedan 1950

	Landsbygds- församlingar	Köpingsförsamlingar	Stadsförsamlingar	Summa
Minskning 35— ∞ %	13	—	4	17
› 25—34 %	105	3	8	116
› 15—24 %	590	20	47	657
› 5—14 %	951	16	36	1 003
Obetydlig förändring ¹	376	27	26	429
Ökning 5—14 %	121	27	53	201
› 15—24 %	50	19	43	112
› 25—34 %	13	15	24	52
› 35— ∞ %	32	10	34	76
Summa	2 251	137	275	2 663

¹ Minskning eller ökning med högst 4 %.

Tab. K. Församlingar¹ efter folkmängd åren 1950 och 1960
Parishes by population

Invånarantal 1950 ²	Invånarantal 1960 ³													Summa församlingar	
	—199	200—499	500—999	1 000—1 999	2 000—2 999	3 000—3 999	4 000—4 999	5 000—5 999	6 000—6 999	7 000—7 999	8 000—9 999	10 000—24 999	25 000— ^ω		
<i>Antal församlingar ingående i landskommuner</i>															
— 199	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83
200— 499	57	421	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	482
500— 999	—	124	484	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	621
1 000—1 999	—	—	132	438	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	585
2 000—2 999	—	—	—	60	164	13	1	—	—	—	—	—	—	—	238
3 000—3 999	—	—	—	1	24	60	14	3	2	—	—	—	—	—	104
4 000—4 999	—	—	—	—	—	16	36	7	—	—	—	—	—	—	61
5 000—5 999	—	—	—	—	—	—	8	14	4	1	—	1	—	—	27
6 000—6 999	—	—	—	—	—	—	—	7	7	2	1	—	—	—	17
7 000—7 999	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	2	—	—	9
8 000—9 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	3	—	—	14
10 000—24 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	1	—	10
25 000— ^ω	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa församlingar	140	545	620	512	201	91	59	31	15	11	11	14	1	2 251	
<i>Antal församlingar ingående i köpingar och städer</i>															
— 199	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10
200— 499	3	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
500— 999	—	6	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
1 000—1 999	—	—	6	26	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	39
2 000—2 999	—	—	—	3	24	6	2	—	—	1	—	—	—	—	36
3 000—3 999	—	—	—	—	1	18	21	3	2	—	—	—	—	1	46
4 000—4 999	—	—	—	—	—	1	8	12	3	—	—	—	—	—	25
5 000—5 999	—	—	—	—	—	1	1	6	5	3	1	—	—	—	17
6 000—6 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2	—	—	9
7 000—7 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	5	—	16
8 000—9 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	10	11	—	24
10 000—24 999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	64	18	—	83
25 000— ^ω	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	36	—	43
Summa församlingar	12	32	33	29	31	28	32	21	12	10	26	90	56	412	

¹ Se not 4, tab. B. — ² Folkmängd 31/12 1950 enligt indelningen 1/1 1952; i de fall där uppdelning eller sammanslagning av församlingar ägt rum

sedan 1952, har indelningen 1/1 1961 följts, varvid i en del fall approximativa beräkningar erfordrats. — ³ Folkmängd 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961.

Om kommunernas gruppering efter tätortsgrad lämnas, som nämnts, uppgift i tab. J. För församlingarna har en sådan gruppering gjorts i tab. L. För varje grupp angives, förutom antalet församlingar, dels hela folkmängden, dels folkmängd per församling. Den sistnämnda stiger med tilltagande tätorts-

grad. Tydligast framgår detta för landsförsamlingarna, men i stort sett är tendensen densamma för stads- och köpingsförsamlingarna. Antalet församlingar i varje dylik grupp framgår av tab. M, där redovisningen sker länsvis.

Andra indelningar utan samband med pastoratsreformen. I tab. N har sam-

Tab. L. Folkmängd m. m. i församlingar efter tätortsgrad¹
 Population etc. in parishes by relative number of population in localities

Tätortsgrad	Landsförsamlingar		Köpingsförsamlingar		Stadsförsamlingar		Samtliga församlingar	
	Folk-mängd	Folk-mängd per församling	Folk-mängd	Folk-mängd per församling	Folk-mängd	Folk-mängd per församling	Folk-mängd	Folk-mängd per församling
A. Utan tätortsbefolkning .	666 790	568	12 143	467	11 936	459	690 869	564
B. 0,1—9,9% »	51 704	1 326	3 002	751	4 651	930	59 357	1 237
C. 10—29,9% »	450 848	1 775	3 974	994	12 852	1 168	467 674	1 739
D. 30—49,9% »	744 535	1 985	7 769	2 590	3 395	849	755 699	1 978
E. 50—69,9% »	598 247	2 472	36 742	2 826	13 280	1 476	648 269	2 456
F. 70—89,9% »	430 422	3 188	184 410	5 269	169 660	8 483	784 492	4 129
G. 90—99,9% »	154 690	5 334	231 086	5 925	1 948 340	16 236	2 334 116	12 416
H. Enbart »	13 034	3 259	44 213	3 401	1 697 406	21 218	1 754 653	18 089
Summa	3 110 270	1 382	523 339	3 820	3 861 520	14 042	7 495 129	2 815

¹ Folkmängdsuppgifterna avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961. Antal församlingar i varje grupp se tab. M. Se vidare not 4, tab. B.

manförts uppgifter om areal, folkmängd och folktäthet för olika slag av områden. Där har dels medtagits områden, vilkas folkmängdsförhållanden redan i det föregående behandlats, nämligen län, kommuner och församlingar, dels även vissa andra, nämligen landskap, domsagor, fögderier, landsfiskalsdistrikt, naturliga jordbruksområden, arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner och tidningsspridningsområden. Däremot har uppgifter om landstingsområden och hushållnings-sällskapsområden icke medtagits här, då de till sin omfattning i huvudsak överensstämmer med länen. I tab. N har ej heller medtagits municipalsamhällen och öar samt områden som berörs av pastorsreformerna och därför behandlas i nästa avsnitt.

Om man vill göra en jämförelse med tidigare folkräkningar, torde vid sidan av de redan behandlade indelningarna indelningen i landskap vara av särskilt intresse. I tab. O lämnas uppgifter om landskapens folkmängd vart tionde år alltsedan 1900. Av tabellens nedre del framgår folkmängdens relativa förändring under 1900-talet. Oförmånligast har folkmängdsförändringen varit i Öland, Dalsland och Blekinge, vilka fått vid-

kännas folkminskning; Ölands folkmängd 1960 utgör endast tre fjärdedelar av landskapets befolkning vid sekelskiftet. Motsatt ytterlighet representeras av Södermanland och Uppland, och därnäst av de tre nordligaste länen, av vilka Lappland fått nästan fördubblad folkmängd.

Om Stockholm ej inräknades i landskapen, skulle invånarantalet 1900 i Södermanland bli 215 527 och i Uppland 279 391, medan folkmängden 1960 skulle bli resp. 343 762 och 539 210. Stegringen skulle sålunda uppgå till 60 resp. 93 % i stället för 153 resp. 87 %, när Stockholm inräknas. Att stegringen ökar för Uppland men minskar för Södermanland, om Stockholm frånräknas, sammanhänger med att huvudstadsområdets utveckling söderut huvudsakligen skett inom Stockholms nuvarande gränser, medan utvecklingen norrut till stor del skett utanför gränserna. Medan folkmängdsökningen sedan 1900 blir knappt 170 % för hela Stockholm, blir den över 380 % för Södermanlandsdelen men endast 80 % för Upplandsdelen.

Sådana fördelningar som domsagor, fögderier och landsfiskalsdistrikt visar förhållandevis ringa spridning i avse-

Tab. M. Församlingar efter tätortsgrad¹ länsvis
Parishes by relative number of population in localities, by county

Län	Landsförsamlingar									Köpingsförsamlingar									Stadsförsamlingar									Samtliga församlingar			
	A	B	C	D	E	F	G	H	S:a	A	B	C	D	E	F	G	H	S:a	A	B	C	D	E	F	G	H	S:a				
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	27	27
Stockholms län	54	—	3	12	5	14	6	—	94	—	—	—	—	—	—	3	2	—	5	6	—	1	2	—	1	7	4	—	21	120	120
Uppsala län	55	—	7	9	6	5	1	—	83	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	3	1	—	5	90	90
Södermanlands län ...	47	1	5	14	6	5	—	—	78	1	—	—	—	—	2	—	—	—	3	1	—	1	—	—	—	10	1	—	13	94	94
Östergötlands län	76	5	15	20	9	4	1	—	130	—	1	—	—	—	2	2	—	—	5	5	2	2	—	1	1	9	3	—	23	158	158
Jönköpings län	54	2	15	18	11	9	—	—	109	4	—	—	—	—	4	3	—	—	11	1	—	1	—	—	3	4	5	—	14	134	134
Kronobergs län	32	1	10	11	10	3	—	—	67	5	—	1	—	5	1	3	1	—	16	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	85	85
Kalmar län	40	2	13	21	19	6	1	—	102	—	—	—	—	3	1	1	—	—	5	—	—	—	—	—	1	4	1	—	6	113	113
Gotlands län	76	1	1	4	4	3	—	—	89	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	92	92
Blekinge län	7	1	14	6	7	—	1	—	36	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	6	43	43
Kristianstads län	42	—	18	28	30	4	1	—	123	3	—	2	1	1	4	3	3	—	17	—	—	—	1	4	2	4	—	—	11	151	151
Malmöhus län	118	7	17	34	29	10	1	—	216	3	—	—	—	2	4	4	—	—	13	1	—	2	—	—	14	8	—	—	25	254	254
Hallands län	48	—	15	15	5	2	—	—	85	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	5	—	—	6	92	92
Göteb. o. Bohus län ..	40	1	7	13	4	10	8	2	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	8	18	—	28	113	113
Älvsborgs län	129	1	15	23	18	14	1	2	203	5	—	—	1	—	3	3	1	—	13	2	—	1	—	1	1	6	—	—	11	227	227
Skaraborgs län	186	5	6	23	13	7	1	—	241	4	1	—	—	1	3	1	—	—	10	2	1	1	—	1	3	5	1	—	14	265	265
Värmlands län	45	3	12	11	4	6	—	—	81	—	1	—	—	1	2	4	—	—	8	—	—	1	—	—	1	4	2	—	8	97	97
Örebro län	18	4	6	12	8	3	—	—	51	—	—	—	—	—	3	2	1	—	6	—	1	—	—	—	1	8	—	—	10	67	67
Västmanlands län	28	1	8	11	2	7	—	—	57	—	1	—	—	—	1	2	—	—	4	2	1	—	—	—	2	5	—	—	10	71	71
Kopparbergs län	10	—	6	14	17	14	2	—	63	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	—	—	—	—	—	1	2	3	—	6	72	72
Gävleborgs län	13	—	6	19	6	5	3	—	52	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	—	—	1	—	1	4	2	—	10	64	64
Västernorrlands län ..	22	1	10	16	9	2	—	—	60	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	1	—	—	—	—	1	3	2	—	7	70	70
Jämtlands län	25	2	17	14	3	—	—	—	61	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	64	64
Västerbottens län	6	1	16	12	6	1	—	—	42	—	—	—	1	—	—	2	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	50	50
Norrbottnens län	2	—	12	15	11	1	2	—	43	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	2	—	6	50	50
Summa	1 173	39	254	375	242	135	29	4	2 251	26	4	4	3	13	35	39	13	137	26	5	11	4	9	20	120	80	275	2 663	2 663		

¹ Innebörden av bokstäverna A—H framgår av tab. L. Se vidare not 4, tab. B.

Tab. N. Olika slag av områden efter landareal, folkmängd och folktäthet¹
 Different kinds of districts by land area, population and density of population

Storleksklass	Län	Kom-muner	För-sam-lingar ²	Land-skap	Dom-sagor	Fög-derier	Lands-fiskals-distrikt ³	Naturliga jord-bruksområden	A-regio-ner	TS-om-råden
<i>Areal land i km²</i>										
— 99	—	316	1 963	—	1	4	4	—	—	1
100— 199	1	260	371	—	—	1	15	—	—	4
200— 499	—	318	184	—	4	7	81	—	3	8
500— 999	—	60	73	—	20	39	127	4	9	14
1 000— 1 999	—	43	47	1	42	67	62	16	33	27
2 000— 4 999	5	23	16	7	33	22	31	19	29	26
5 000— 9 999	8	5	7	3	9	8	9	12	9	5
10 000—19 999	6	4	2	7	5	4	3	5	2	3
20 000—49 999	3	—	—	6	4	4	—	3	6	3
50 000— <i>ω</i>	2	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Summa	25	1 029	2 663	25	118	156	332	60	91	92
<i>Folkmängd</i>										
— 4 999	—	718	2 365	—	—	—	11	1	—	—
5 000— 9 999	—	202	137	—	—	—	88	—	—	3
10 000— 19 999	—	62	81	1	4	2	191	4	—	13
20 000— 29 999	—	23	40	1	30	80	32	10	9	17
30 000— 49 999	—	10	34	—	61	71	9	6	33	19
50 000— 99 999	1	11	6	2	22	3	1	15	31	18
100 000—199 999	5	—	—	12	1	—	—	17	15	18
200 000—299 999	13	1	—	2	—	—	—	4	1	1
300 000—499 999	3	1	—	2	—	—	—	—	—	1
500 000— <i>ω</i>	3	1	—	5	—	—	—	3	2	2
Summa	25	1 029	2 663	25	118	156	332	60	91	92
<i>Inv. på km² land</i>										
— 4	3	92	216	3	13	15	51	9	7	5
5— 9	—	149	514	4	10	13	36	4	5	3
10— 19	6	302	842	6	36	42	96	14	26	22
20— 29	2	112	317	1	25	38	65	10	15	23
30— 49	10	130	294	7	17	27	42	14	25	25
50— 99	1	64	173	4	12	13	28	6	7	6
100—199	2	48	72	—	3	3	9	2	3	3
200—499	—	58	73	—	1	1	3	1	2	4
500—999	—	48	69	—	—	3	1	—	1	1
1 000— <i>ω</i>	1	26	93	—	1	1	1	—	—	—
Summa	25	1 029	2 663	25	118	156	332	60	91	92

¹ Uppgifterna om areal avser 1/1 1961; uppgifterna om folkmängd och folktäthet avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961. — ² Se not 4, tab. B. — ³ I polis- och åklagarhänseende.

ende på folkmängd. De naturliga jordbruksområdena visar däremot mycket stark spridning. Detsamma gäller tidningsspridningsområdena, medan A-regionernas fördelning efter folkmängd är jämnare.

Både A-regionerna och tidningsspridningsområdena utgöres av ett område

koncentrerat kring en huvudort (i några fall två huvudorter). I A-regionerna utgöres huvudorten av ett servicecentrum och i tidningsspridningsområdena av en tidningsutgivningsort. Då antalet områden av dessa båda slag är nästan lika stort och huvudorterna i stor utsträckning är desamma, kan det vara

Tab. O. Befolkningsutveckling i landskapen åren 1900—1960¹
Development of population by provinces

Landskap	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Absoluta tal</i>							
Skåne.....	628 470	685 521	728 477	756 535	778 432	841 231	882 142
Blekinge.....	146 302	149 359	147 098	144 879	144 962	146 135	144 468
Halland.....	141 688	147 224	148 712	150 285	151 634	163 496	170 060
Småland.....	559 377	571 856	589 149	591 202	594 517	640 130	656 753
Öland.....	30 408	28 692	28 169	27 295	26 895	25 905	23 265
Gotland.....	52 781	55 217	55 853	57 458	58 532	58 993	54 322
Östergötland.....	278 662	293 359	304 882	309 115	316 263	347 079	357 149
Västergötland.....	622 335	673 081	735 964	781 111	835 094	944 026	1 027 554
Dalsland.....	72 662	69 057	68 429	67 858	65 388	63 085	58 782
Bohuslän.....	162 761	168 108	164 543	163 677	154 464	157 836	163 612
Södermanland.....	303 880	352 458	408 849	456 546	498 814	686 349	770 074
Uppland.....	491 662	556 651	612 419	668 952	739 604	812 000	921 382
Västmanland.....	178 343	186 492	200 791	190 038	195 236	231 669	265 221
Närke.....	119 565	128 795	135 357	138 951	137 416	151 773	158 775
Värmland.....	269 583	277 743	289 276	291 923	301 594	321 002	335 921
Dalarna.....	220 130	235 062	255 997	251 706	250 235	268 853	287 353
Gästrikland.....	94 442	101 979	107 873	114 166	117 555	129 419	140 732
Hälsingland.....	143 131	152 570	160 751	165 695	156 724	156 233	153 161
Härjedalen.....	10 847	11 270	13 108	13 838	14 300	14 432	13 723
Jämtland.....	98 597	104 899	118 366	118 542	122 355	127 207	123 763
Medelpad.....	94 008	99 793	106 657	113 593	110 028	111 021	119 164
Ångermanland.....	152 258	165 165	175 731	183 371	184 699	192 165	184 389
Västerbotten.....	96 864	108 972	119 921	133 484	142 622	152 203	183 781
Norrbottnen.....	105 225	117 545	131 160	139 665	152 812	171 533	178 442
Lappland.....	62 460	81 535	96 957	112 306	121 257	130 264	121 141
Hela riket	5 136 441	5 522 403	5 904 489	6 142 191	6 371 432	7 044 039	7 495 129
<i>Indextal med folk- mängden 1900 = 1 000</i>							
Skåne.....	1 000	1 091	1 159	1 204	1 239	1 339	1 404
Blekinge.....	1 000	1 021	1 005	990	991	999	987
Halland.....	1 000	1 039	1 050	1 061	1 070	1 154	1 200
Småland.....	1 000	1 022	1 053	1 057	1 063	1 144	1 174
Öland.....	1 000	944	926	898	884	852	765
Gotland.....	1 000	1 046	1 058	1 089	1 109	1 118	1 029
Östergötland.....	1 000	1 053	1 094	1 109	1 135	1 246	1 282
Västergötland.....	1 000	1 082	1 183	1 255	1 342	1 517	1 651
Dalsland.....	1 000	950	942	934	900	868	809
Bohuslän.....	1 000	1 033	1 011	1 006	949	970	1 005
Södermanland.....	1 000	1 160	1 345	1 502	1 641	2 259	2 534
Uppland.....	1 000	1 132	1 246	1 361	1 504	1 652	1 874
Västmanland.....	1 000	1 046	1 126	1 066	1 095	1 299	1 487
Närke.....	1 000	1 077	1 132	1 162	1 149	1 269	1 328
Värmland.....	1 000	1 030	1 073	1 083	1 119	1 191	1 246
Dalarna.....	1 000	1 068	1 163	1 143	1 137	1 221	1 305
Gästrikland.....	1 000	1 080	1 142	1 209	1 245	1 370	1 490
Hälsingland.....	1 000	1 066	1 123	1 158	1 095	1 092	1 070
Härjedalen.....	1 000	1 039	1 208	1 276	1 318	1 331	1 265
Jämtland.....	1 000	1 064	1 200	1 202	1 241	1 290	1 255
Medelpad.....	1 000	1 062	1 135	1 208	1 170	1 181	1 268
Ångermanland.....	1 000	1 085	1 154	1 204	1 213	1 262	1 211
Västerbotten.....	1 000	1 125	1 238	1 378	1 472	1 571	1 897
Norrbottnen.....	1 000	1 117	1 246	1 327	1 452	1 630	1 696
Lappland.....	1 000	1 305	1 552	1 798	1 941	2 086	1 939
Hela riket	1 000	1 075	1 150	1 196	1 240	1 371	1 459

¹ Folkmängden avser 31/12 resp. år (1960 dock 1/11) enligt indelningen 1/1 påföljande år (1900 dock enligt indelningen 31/12 1900 och 1950 enligt indelningen 1/1 1952). Vid 1950 års folkräkning sammanställdes endast prelimi-

nära uppgifter (i del I) om landskapens folk-mängd, och dessa ligger till grund för tabel-lens tal, som därför något skiljer sig från motsvarande tal i övriga texttabeller.

Tab. P. Jämförelse mellan A-regionernas och TS-områdenas omfattning
Comparison between the extent of A-regions and Newspaper circulation areas

Huvudort	A-region	TS-område	Antal församlingar som ingår			Huvudort	A-region	TS-område	Antal församlingar som ingår			
			i båda omr.	endast i A-reg.	endast i TS-omr.				i båda omr.	endast i A-reg.	endast i TS-omr.	
												Nr
Stockholm ..	1	56	100	—	—	14	Ulricehamn .	47	39	30	7	—
Södertälje...	2	55	3	20	—	—	Åmål ⁷	58	34	8	—	—
Norrtälje...	3	57	20	5	—	—	Säffle ⁷	58	72	10	10	—
Östhammar ¹ .	—	58	—	—	—	11	Bengtstors ¹ ...	—	33	—	—	7
Uppsala	4	59	52	13	—	6	Mariestad ...	49	43	33	4	2
Enköping ...	5	60	34	7	—	—	Lidköping ...	53	42	30	10	3
Nyköping ...	6	51	30	—	—	9	Skara	52	41	32	2	55
Katrineholm	8	52	9	7	—	—	Skövde	50	44	36	10	2
Eskilstuna ..	7	53	34	—	—	13	Hjo ¹	—	45	—	—	5
Linköping ...	9	49	44	3	—	43	Tidaholm ¹ ..	—	46	—	—	15
Norrköping ..	10	50	45	—	—	4	Falköping ...	51	40	48	20	—
Motala	11	48	4	26	—	—	Vara ²	54	—	—	39	—
Vadstena ¹ ...	—	47	—	—	—	15	Karlstad ...	55	71	40	—	31
Mjölby ²	12	—	—	29	—	—	Kristinehamn	56	70	5	11	—
Jönköping ...	13	22	36	1	—	7	Filipstad ¹ ...	—	74	—	—	2
Värnamo	14	23	30	10	—	2	Arvika	57	73	9	18	—
Vetlanda ...	17	19	20	7	—	—	Örebro	59	67	27	1	19
Eksjö ³	15	20	18	2	—	17	Askersund ¹ ..	—	68	—	—	4
Tranås	16	21	6	9	—	—	Karlskoga ...	61	69	3	—	—
Växjö	18	24	55	—	—	10	Nora ¹	—	66	—	—	7
Ljungby	19	25	16	6	—	—	Lindesberg ...	62	65	7	11	3
Ålmhult ²	20	—	—	10	—	—	Hallsberg ⁸ ...	60	—	—	18	—
Kalmar	21	15	40	13	—	12	Västerås ...	63	62	26	—	7
Nybro ²	22	—	—	12	—	—	Sala	64	61	11	3	2
Oskarshamn ..	23	16	11	1	—	6	Fagersta ² ...	65	—	—	6	—
Västervik ...	24	17	15	4	—	1	Köping	66	63	9	8	2
Vimmerby ⁴ ..	25	18	12	9	—	2	Arboga ¹	—	64	—	—	5
Borgholm ¹ ...	—	14	—	—	—	13	Falun	67	76	15	—	13
Visby	26	13	92	—	—	—	Borlänge ...	68	75	3	13	6
Karlskrona ...	27	12	28	—	—	2	Hedemora ⁷ ..	70	78	8	—	—
Karlshamn ...	28	11	9	6	—	—	Avesta ⁷	70	79	7	—	—
Sölvesborg ¹ ..	—	10	—	—	—	4	Ludvika ² ...	69	—	—	9	—
Kristianstad	29	9	45	1	—	6	Mora	71	77	17	—	—
Simrishamn ²	32	—	—	30	—	—	Gävle	72	80	13	—	10
Ängelholm ...	31	7	23	—	—	10	Sandviken ² ..	73	—	—	8	—
Hässleholm ...	30	8	22	7	—	2	Söderhamn ...	74	81	9	1	—
Malmö	33	1	40	—	—	120	Bollnäs	75	82	12	—	—
Lund ²	35	—	—	40	—	—	Hudiksvall ...	76	83	17	1	—
Landskrona ²	36	—	—	26	—	—	Ljusdal	77	84	8	—	—
Hälsingborg .	34	5	29	8	—	11	Härnösand ⁹ ..	78	87	9	11	—
Eslöv ²	39	—	—	50	—	—	Sundsvall ...	79	86	21	—	1
Ystad	38	3	34	16	—	33	Sollefteå ...	80	88	16	—	14
Trelleborg ..	37	2	17	15	—	—	Örnsköldsvik	81	89	10	3	—
Hörby ¹	—	4	—	—	—	14	Östersund ...	82	85	64	—	—
Halmstad ⁵ ...	40	26	36	—	—	7	Umeå	83	90	19	—	16
Falkenberg ..	41	27	23	—	—	27	Lycksele ² ...	85	—	—	16	—
Varberg	42	28	1	27	—	—	Skellefteå ...	84	91	15	—	4
Kungsbacka ¹	—	29	—	—	—	12	Luleå ¹⁰	86	93	4	—	24
Göteborg ...	43	30	57	18	—	19	Boden ¹⁰	88	93	8	—	—
Uddevalle ⁶ ..	44	31	57	16	—	7	Piteå	87	92	7	4	—
Strömstad ¹ ..	—	32	—	—	—	7	Haparanda ¹¹	91	94	3	9	—
Vänersborg ⁷	45	35	20	—	—	—	Kiruna ²	90	—	—	5	—
Trollhättan ⁷	45	36	2	20	—	—	Gällivare ² ...	89	—	—	10	—
Alingsås	48	37	35	—	—	1						
Borås	46	38	68	—	—	16	Summa			1 921	742	742

¹ Ej huvudort i A-region. — ² Ej huvudort i TS-område. — ³ I A-regionen är även Nässjö huvudort. — ⁴ I A-regionen är även Hultsfred huvudort. — ⁵ I TS-området är även Laholm huvudort. — ⁶ I TS-området är även Lysekil huvudort. — ⁷ A-region med två huvudorter. Uppdelningen i den första sifferkolumnen har skett med led-

ning av fördelningen på TS-områden. — ⁸ Ej huvudort i TS-område. I A-regionen är även Kumla huvudort. — ⁹ I A-regionen är även Kramfors huvudort. — ¹⁰ TS-område med två huvudorter. Uppdelningen i den första sifferkolumnen har skett med ledning av fördelningen på A-regioner. — ¹¹ I A-regionen är även Kalix huvudort.

Tab. Q. Landareal, folkmängd, antal kontrakt, pastorat och församlingar m. m. stiftsvis enligt Land area, population, number of rural deaneries, rectorial districts, parishes etc. by diocese

Stift	Areal land i km ²	Folk-mängd	Inv. på km ² land	Antal kontrakt	Antal pastorat ⁴									Samtliga pastorat	
					med nedanstående antal församlingar										
					1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1952¹															
Uppsala	28 739,40	524 378	18	19	61	47	16	2	1	—	—	—	—	—	127
Länköpings	17 321,27	486 585	28	18	66	48	12	4	—	—	—	—	—	—	130
Skara	12 105,51	438 971	36	16	11	24	31	29	15	5	—	—	—	—	115
Strängnäs	11 091,40	415 641	37	15	53	37	6	2	—	—	—	—	—	—	98
Västerås	36 729,95	506 004	13	16	72	23	3	—	—	—	—	—	—	—	98
Växjö	22 703,16	523 118	23	18	62	59	25	—	—	—	—	—	—	—	146
Lunds	13 816,40	987 366	71	25	62	122	14	23	—	—	—	—	—	—	221
Göteborgs	14 340,69	830 393	57	16	36	52	27	11	2	—	—	—	—	—	128
Karlstads	22 063,79	386 006	17	12	41	21	9	6	1	—	—	—	—	—	78
Härnösands	71 792,71	427 778	5	13	58	25	7	—	—	—	—	—	—	—	90
Luleå	154 078,93	473 432	3	7	52	6	—	—	—	—	—	—	—	—	58
Visby	3 140,10	58 993	18	3	2	9	7	10	1	1	—	—	—	—	30
Stockholms ²	2 644,73	985 374	372	8	44	9	2	1	—	—	—	—	—	—	56
Hela riket	410 568,04	7 044 039	17	186	620	482	159	88	20	6	—	—	—	—	1 375
1962³															
Uppsala	28 946,43	544 393	18	17	44	27	9	7	4	6	1	—	—	—	98
Länköpings	17 387,84	494 881	28	15	29	29	14	9	5	2	2	—	—	—	90
Skara	12 108,05	460 906	38	15	7	10	17	13	19	13	4	4	1	—	88
Strängnäs	11 297,27	448 001	39	12	29	23	11	8	—	2	—	—	—	—	73
Västerås	36 858,63	557 150	15	15	51	18	8	2	1	—	—	—	—	—	80
Växjö	22 680,04	538 821	23	17	47	24	24	12	3	4	—	—	—	—	114
Lunds	13 816,40	1 026 610	74	21	49	44	32	20	18	4	2	—	—	—	169
Göteborgs	14 348,96	904 329	63	16	39	39	24	12	5	3	—	—	—	—	122
Karlstads	22 051,32	396 274	17	12	29	23	15	4	1	—	—	—	—	—	72
Härnösands	71 631,41	425 420	5	14	49	22	8	3	—	—	—	—	—	—	82
Luleå	154 306,05	501 297	3	12	61	8	—	—	—	—	—	—	—	—	69
Visby	3 140,10	54 322	17	3	1	1	2	7	6	3	1	—	—	—	21
Stockholms ²	2 685,84	1 142 725	425	9	49	4	2	4	—	—	—	—	—	—	59
Hela riket	411 258,34	7 495 129	18	178	484	272	166	101	62	37	10	4	1	—	1 137

¹ Uppgifterna om areal avser 1/1 1952; uppgifterna om folkmängd och folktäthet avser 31/12 1950 enligt indelningen 1/1 1952. Vid 1950 års folkräkning sammanställdes endast preliminära uppgifter (i del I) om stiftens, kontraktens och pastoratens folkmängd, och

dessa ligger till grund för tabellens tal, som därför något skiljer sig från motsvarande tal i övriga tabeller. — ² Inräknat de två under Hovkonsistorium lydande församlingarna, vilka räknats som egna pastorat men som icke ingår i något kontrakt. — ³ Uppgifterna om

av intresse att göra en jämförelse beträffande deras omfattning. En sådan har gjorts i tab. P, där det framgår att 1 921 av de 2 663 församlingarna i riket har samma huvudort i fråga om båda indelningarna. Endast i några få fall, varav ett utgöres av hela Gotlands län, omfattar båda slagen av indelningar exakt samma församlingar.

Det kan nämnas, att indelningen i A-regioner i högre grad än indelningen i tidningsspridningsområden ansluter sig till kommungränserna. Sålunda är det endast 35 kommuner, som tillhör mer än en A-region, medan däremot 72 tillhör mer än ett tidningsspridningsområde; i dessa tal ingår 15 kommuner, som är delade i båda avseendena.

indelningarna den 1 januari åren 1952 och 1962

Antal församlingar ⁵			Icke territoriella	Samtliga församlingar	Areal land i km ² i medeltal per			Antal invånare i medeltal per		
Landsförs.	Stadsförs.	Gemens. lands- o. stadsförs.			kontrakt	pastorat ⁶	förs. ⁶	kontrakt	pastorat	förs.
195	19	2	—	216	1 512,60	226,29	133,05	27 599	4 129	2 428
187	27	—	—	214	962,29	133,24	80,94	27 033	3 743	2 274
349	23	—	—	372	756,59	105,27	32,54	27 436	3 817	1 180
129	22	2	—	153	739,43	113,18	72,49	27 709	4 241	2 717
110	15	2	—	127	2 295,62	374,80	289,21	31 625	5 163	3 984
237	17	1	—	255	1 261,29	155,50	89,03	29 062	3 583	2 051
398	40	1	1	440	552,66	62,80	31,47	39 495	4 468	2 244
245	29	—	1	275	896,29	112,92	52,34	51 900	6 487	3 020
129	11	—	—	140	1 838,65	282,87	157,60	32 167	4 949	2 757
121	8	—	—	129	5 522,52	797,70	556,53	32 906	4 753	3 316
55	6	3	—	64	22 011,27	2 656,53	2 407,48	67 633	8 163	7 397
91	1	—	—	92	1 046,70	104,67	34,13	19 664	1 966	641
42	25	1	4	72	330,59	50,86	38,89	123 172	17 596	13 686
2 288	243	12	6	2 549	2 207,36	299,90	161,45	37 871	5 123	2 763
190	25	1	—	216	1 702,73	295,37	134,01	32 023	5 555	2 520
190	26	—	—	216	1 159,19	193,20	80,50	32 992	5 499	2 291
348	24	—	—	372	807,20	137,59	32,55	30 727	5 238	1 239
130	21	1	—	152	941,44	154,76	74,32	37 333	6 137	2 947
110	12	2	—	124	2 457,24	460,73	297,25	37 143	6 964	4 493
236	17	1	—	254	1 334,12	198,95	89,29	31 695	4 727	2 121
397	42	1	1	441	657,92	82,24	31,40	48 886	6 075	2 328
246	33	—	1	280	896,81	118,59	51,43	56 521	7 413	3 230
130	11	—	—	141	1 837,61	306,27	156,39	33 023	5 504	2 810
121	8	—	—	129	5 116,53	873,55	555,28	30 387	5 188	3 298
66	8	3	—	77	12 858,84	2 236,32	2 003,97	41 775	7 265	6 510
91	1	—	—	92	1 046,70	149,53	34,13	18 107	2 587	590
42	32	1	4	79	298,43	48,83	35,81	126 969	19 368	14 465
2 297	260	10	6	2 573	2 310,44	363,62	160,21	42 107	6 592	2 913

areal avser 1/1 1962; uppgifterna om folkmängd och folktäthet avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1962. — ⁴ Inräknat pastorat som omfattar icke-territoriell församling. — ⁵ I de fall, där en församling är delad på

kyrkobokföringsdistrikt eller tillhör två eller flera kommuner har här i motsats till övriga tabeller församlingen räknats som en enda församling. — ⁶ Icke-territoriella har ej medräknats.

Pastoratsreformen och därav berörda indelningar. När det gäller de ecklesiastiska indelningarna har, som tidigare nämnts, den s. k. pastoratsreformen medfört så stora förändringar beträffande areal, folkmängd och folktäthet inom olika områden, att det ansetts vara av intresse att lämna en utförlig re-

dovisning för förhållandena även före reformen.

Uppgifter om stiftens, deras folkmängd, areal och folktäthet samt om de till varje stift hörande kontrakten, pastoraten och församlingarna finns i *tab. Q*. Där lämnas uppgifter dels för 1950 enligt indelningen vid 1952 års in-

gång, då kommunindelingsreformen trädde i kraft, dels för 1960 enligt indelningen vid 1962 års ingång, då pastoratsreformen trädde i kraft. Givetvis sammanhänger olikheterna mellan befolkningsförhållandena vid de två tidpunkterna delvis med folkmängdsförändringarna under de mellanliggande åren, men i väsentlig mån kan skilljaktigheterna i tabellen hänföras till ändringar i samband med pastoratsreformen.

Förändringarna i fråga om antalet kontrakt, pastorat och församlingar har tidigare berörts. Givetvis har dessa förändringar även medfört förskjutningar beträffande dessa områdens areal och folkmängd. Uppgifter härom kan beträffande pastoraten erhållas även ur *tab. R*, där pastoraten stiftsvis fördelats efter landareal och folktäthet vid de båda förut nämnda tidpunkterna.

I fråga om arealen är olikheterna mellan de båda tidpunkterna icke så märkbara som i fråga om folkmängden. De största förändringarna återfinns i de klasser som avser pastorat med medelstora arealer. När det åter gäller folkmängden finner man, att antalet pastorat med mindre än 1 000 invånare nedgått från 75 till ett enda och antalet med mellan 1 000 och 2 000 invånare från 419 till 157. I övriga klasser föreligger däremot i regel en ökning.

Beträffande de olika stiftens är tendensen i regel ungefär densamma som för riket i dess helhet. Undantag bildar dock Luleå och Stockholms stift. I Luleå stift har några sammanslagningar av pastorat icke skett men däremot flera uppdelningar av pastorat. Vad Stockholms stift beträffar är förhållandena olika inom och utom Stockholms stad. Inom staden har en del uppdelningar av de folkrikaste pastoraten skett under de mellanliggande åren och även vid själva pastoratsreformen (ett pastorat) men däremot inga sammanslagningar. Utom staden är däremot tendensen till sammanslagningar av små pastorat densamma som i övriga stift; de små pastoraten har dock icke varit

så många i Stockholms stift som i en del övriga stift.

Öar och insjöar. Hur öar med minst 10 km² areal land och insjöar med minst 100 km² areal fördelar sig efter storlek framgår av följande tablå. För de insjöar, där i del IV, tab. 22, arealen angives med olika värden vid sänkingsgräns och vid dämmningsgräns, har räknats med medeltal mellan dessa båda värden. För två av de i tabellen upptagna insjöarna är detta medeltal lägre än 100; de medtages ej här nedan.

Areal km ²	Antal öar efter areal	Antal insjöar efter areal
10— 19	21	.
20— 49	26	.
50— 99	12	.
100— 149	2	10
150— 199	1	6
200— 299	1	2
300— 499	1	4
500— 999	—	—
1 000—1 999	1	2
2 000— ω	1	1
Summa	66	25

De sju öar som har mer än 100 km² landareal är efter storleksordning: Gotland, Öland, Orust, Värmdö, Hisingen, Tjörn och Fårö. De nio insjöar som är mer än 200 km² stora är i ordning: Väneren, Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön, Siljan, Torneträsk, Hornavan och Uddjaur.

Efter folkmängd fördelar sig de i del IV, tab. 21, upptagna öarna på följande sätt:

Folkmängd	Antal öar
— 99	11
100— 199	8
200— 299	6
300— 499	9
500— 999	8
1 000— 1 999	7
2 000— 4 999	3
5 000— 9 999	4
10 000—19 999	2
20 000— ω	4
Summa ¹	62

¹ Ej inräknat 4 obebodda öar.

De tio folkrikaste öarna, d. v. s. de som har minst 5 000 invånare, är i ordning: Hisingen, Gotland, Lidingö, Öland, Värmdö, Härnön, Hammarö, Orust, Frösön och Tjörn. Flera av dessa är sådana öar som domineras av befolk-

ning tillhörande större städer eller förortsområden till sådana städer.

Givetvis är öarnas folktäthet mycket olika. Av öarna har 23, ej inräknat de 4 obebodda, ett invånarantal på km² land, som understiger 10.

TÄTORTER

Tätortsbegreppet

Tätortsbegreppet vid tidigare folkräkningar. Med tätort eller befolkningsagglomeration har man brukat avse ett område, där bebyggelsen är avsevärt tätare än inom övriga bebyggda områden. Tätorterna kännetecknas i allmänhet icke endast genom att husen är belägna på mindre avstånd från varandra än inom intilliggande mera glesbebyggda områden, utan även genom att bebyggelsens karaktär i stor utsträckning är annorlunda, att invånarna ofta har annan yrkes- och näringsgrensfördelning och att vissa serviceorgan, som även betjänar omgivande områden, i allmänhet finnes där.

Redovisning av tätorter har skett vid flera folkräkningar, men det dröjde länge innan en något så när uttömmande definition på vad som skulle räknas som tätort infördes. Ända t. o. m. 1945 räknades städer, köpingar och municipalsamhällen i sin helhet som tätorter; de benämndes »administrativa» tätorter. På den egentliga landsbygden åter avskildes vissa »icke administrativa» tätorter, men vad som skulle anses vara en sådan tätort kunde bli föremål för olika tolkningar och berodde ofta på den subjektiva uppfattningen hos de organ som utförde avgränsningen, nämligen pastorsämbetena. De anvisningar som statistiska centralbyrån gav var knapphändiga och växlande från folkräkning till folkräkning, och även själva benämningen på vad som numera kallas tätort varierade. Vid 1890 års folkräkning, den första vid vilken tätortsuppgifter redovisades, talades om köpingslika områden, 1900 om köpings-

liknande samhällen, 1910 om tättebyggda orter å landsbygden och 1920—1945 om befolkningsagglomerationer; vid 1950 års folkräkning infördes den nuvarande benämningen tätort.

Vidare togs länge en viss hänsyn till befolkningens näringsgrensfördelning så till vida att jordbruksbyar icke ansågs vara tätorter. Ända till och med 1945 medtogs sålunda icke sådana samhällen, där minst 40 % av befolkningen sysselsattes i jordbruk, och 1920 frånräknades dessutom jordbruksbefolkningen från folkmängden i de tätorter som kvarstod sedan jordbruksbyarna utmönstrats. Det var först vid 1950 års folkräkning som tätortsbestämningen skedde helt oavsett befolkningens näringsgrensfördelning.

Vid 1950 års folkräkning tillämpades för första gången principen att icke redovisa städer, köpingar och municipalsamhällen i sin helhet som tätorter. Dook frångicks 1950 av praktiska skäl denna princip i de fall, där en stads, en köpings eller ett municipalsamhälles gräns endast obetydligt avvek från den faktiska bebyggelsen; i sådana fall följdes den administrativa gränsen. Såsom obetydliga avvikelser räknades dels glesbebyggda områden innanför gränsen med mindre än 200 invånare, dels tätbebyggda områden utanför denna gräns, ävenledes med mindre än 200 invånare.

Med dessa undantag gällde 1950 regeln att endast avstånden mellan husen var avgörande både för om tätort skulle anses föreligga eller ej och för hur långt en tätort med spridd bebyggelse i utkanterna skulle anses sträcka sig. I de tryckta anvisningar som tillställdes

pastorsämbetena lämnades dock ingen anvisning rörande hur stort detta avstånd skulle vara. I de fall där pastorsämbetena begärde upplysningar i detta avseende, angav emellertid centralbyrån att det var lämpligt att räkna med 100 à 200 meter. När justeringar av felaktigt avgränsade tätorter ibland måste utföras inom centralbyrån, räknades i regel med ett avstånd av 200 meter eller något mindre.

För att en ort skall redovisas som tätort brukar fordras en viss fastställd minsta folkmängd. Vid 1920 års folkräkning var denna folkmängd 250 personer, men från och med 1930 har detta antal varit 200 personer.

Tätortsdefinitionen 1960. Behovet av klarare regler blev allt starkare, och samtidigt framkom önskemål om en för de nordiska länderna gemensam definition, så att tätortsuppgifterna för dessa länder skulle bli jämförbara. Olika bebyggelseförhållanden icke endast i de olika länderna utan även i olika landsdelar gjorde dock att det var svårt att finna en regel, som både var anpassad för olika delar av Norden och även var så klar att man i varje enskilt fall kunde någorlunda säkert bedöma om ett område borde redovisas som tätort eller ej, och hur långt en eventuell tätort skulle anses sträcka sig. Man enade sig om 200-metersregeln, men det blev nödvändigt att medgiva avvikelser nedåt och uppåt.

Den gemensamma nordiska definitionen av begreppet tätort fastställdes vid det statistiska chefsmötet 1960, sedan omfattande diskussioner förekommit vid olika sammanträden med det nordiska utskottet för befolknings- och arbetskraftsstatistik. Definitionen på tätort (tätbebyggt område) är följande:

»Som tätbebyggt område räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avståndet mellan husen normalt icke överstiger 200 meter. Avståndet kan dock tillåtas överstiga 200 meter, när det gäller hussamlingar inom en större Orts influensområde. Å andra sidan bör maximigränsen mellan husen sättas läg-

re än 200 meter, där bebyggelsens karaktär så påkallar, nämligen då i små tätorter ingen tydlig tätortskärna (centrum, city) framträder och i de fall, då gränsen mellan tätort och landsbygd är diffus, med andra ord då bebyggelsen i tätorten icke framstår som avsevärt tätare än inom övriga närliggande bebyggda områden.

Vid avgränsningen av tätbebyggda områden medräknas också obebodda hus, inräknat hus som uteslutande användes som arbetsplats. Som hus tillhörande tätortsbebyggelse betraktas dock ej jordbrukets ekonomibyggnader, såvida dessa är fritt liggande i förhållande till huvudegendomen. Frågan huruvida sommarbebyggelse skall inräknas eller ej hänskjutes till de enskilda ländernas avgörande. Anstalter o. d., som är belägna utanför tätbebyggt område, räknas som tätort, såvida anstaltens bofasta personal med familjer o. s. v., men utan patienter, utgör minst 200 personer.

Även om avståndet mellan husen överstiger 200 meter, skall det icke betraktas som avbrott i bebyggelsen, när det mellan husen belägna området utnyttjas till allmännyttigt ändamål såsom vägar, parkeringsplatser, parker, idrottsplatser och kyrkogårdar; detsamma gäller sådana obebbyggda områden som lagerplatser, järnvägslinjer och kajer.

Uppdelningen i tätbebyggda och glesbebyggda områden företages oberoende av den administrativa indelningen. Hussamlingar, som utgör en direkt fortsättning av ett tätbebyggt område i en grannkommun, inräknas sålunda i detta område vid tätortsredovisningen.»

Tillämpningen av tätortsdefinitionen 1960. Som framgår av definitionen har frågan huruvida sommarbebyggelse skall inräknas eller ej hänskjutits till de olika ländernas avgörande. För Sveriges del har sommarstugor i princip jämfästills med annan bebyggelse. Då det ju emellertid fordras minst 200 invånare (d. v. s. 200 mantalsskrivna personer) för att en ort skall redovisas som tätort, och sommarstugornas ägare med familjer endast i undantagsfall torde

vara mantalsskrivna där, blir aldrig de renodlade sommarstugeorterna räknade som tätorter. Däremot blir regeln av betydelse när det gäller blandade orter (med både egentliga boningshus och sommarstugor); här påverkas avgränsningen av att sommarstugorna medräknas. I sådana fall där två eller flera eljest icke sammanväxta orter sammanbinds av ett smalt band av sommarstugor (t. ex. längs en strand) har dock, för att sammanläggning till en enda tätort skall undvikas, tillämpats den i definitionen ingående undantagsbestämelsen »att maximigränsen mellan husen sättes lägre än 200 meter, där bebyggelsens karaktär så påkallar».

De variationer i fråga om godtagbart avstånd mellan husen, som tätortsdefinitionen medger, har möjliggjort en avgränsning, som tar hänsyn till den väsentligt olika bebyggelsestrukturen i olika delar av riket. För de flesta tätorter torde husavståndet ligga mellan 150 och 200 meter. I tätbebyggda jordbruksbygder har i regel ett avstånd på omkring 150 meter tillämpats. Om 200-metersregeln här hade följts, skulle vidsträcktla områden utan annan bebyggelse än spritt liggande småbruk ha räknats som tätorter. Även vid bebyggelse längs en väg eller en strand skulle ibland 200-metersregeln ha medfört orimligt långsträcktla tätortsbildningar; genom att man gått ned till 150 meter har sådana tätorter vid redovisningen givits en mer begränsad utsträckning eller uppdelats på två eller flera tätorter.

I skogsbygderna har däremot ofta avstånd på drygt 200 meter tolererats, exempelvis beträffande vissa typiska handelscentra i Norrland.

Om en tätort uppsplittrats av vatten, t. ex. en flod eller ett sund, har i princip samma regler följts som om den vore uppdelad av obebyggd mark. Sådana fall då vattnets bredd uppgår till omkring eller något under 200 meter har behandlats med hänsyn tagen till de individuella omständigheterna; exempelvis har broförbindelse ansetts utgöra ett stöd för en sammanslagning.

Någon hänsyn till administrativa gränser skall, som framgår av det föregående, icke tagas. Därför har vid 1960 års folkräkning principen att endast den faktiska bebyggelsen skall vara avgörande för tätortens utsträckning tillämpats generellt med ett enda undantag, nämligen Stockholms stad. Gränsen för tätorten Stockholm går visserligen till större delen av sin sträckning utanför stadsgränsen, men på några ställen går den innanför densamma. Därigenom kommer några glesbebyggda områden att falla inom huvudstaden, vilket skulle ha som konsekvens att i de länstabeller, där länen uppdelas på gles- och tätbebyggelse, Stockholms stad skulle uppdelas på en helt dominerande tätbebyggd del och ett glesbebyggt område med några hundratal invånare. Av praktiska skäl har därför huvudstadens fåtaliga glesbygdsbefolkning inräknats i tätorten.

Avgränsningsmetoden

Tätortsavgränsning före 1950. Att avgöra vilka fastigheter och därmed vilka personer som skulle anses tillhöra tätort anförtröddes ursprungligen åt pastorsämbetena. Vid 1890 års folkräkning anhöll sålunda statistiska centralbyrån, att pastorsämbetena i de till centralbyrån insända utdragen ur husförhörslängderna skulle utmärka »köpingslika områden» med minst 100 invånare, men uppgifterna var så ofullständiga, att de ej kunde bearbetas. Vid de därefter följande folkräkningarna skedde likaledes genom pastorsämbetenas försorg utmärkning av tätorterna, och de uppgifter om tätorternas folkmängd, som på detta sätt framkom, publicerades. Att emellertid uppgifterna från 1900 års folkräkning var tämligen ofullständiga, framgår av att tätortsförteckningen (publicerad i Statistisk Tidskrift 1903 nr 2) då endast upptog 138 orter, som angavs vara dels alla med minst 1 000 invånare, dels »åtskilliga andra, vilka genom sitt läge eller eljest kunna vara föremål för ett allmännare intresse».

Vid 1910 års folkräkning redovisades 186 tätorter, av vilka de minsta hade endast något över 200 invånare (i Statistisk Tidskrift 1911 nr 3), och det framhålles i redogörelsen att uppgifterna är bristfälliga och att flera av orterna rätteligen bör sammanslås antingen med varandra eller med städer, köpingar eller municipalsamhällen.

Folkräkningen 1920 var den första, då en mer fullständig tätortsredovisning förekom. Då upptogs nämligen icke mindre än 805 tätorter med minst 250 invånare. Dock skedde undersökningen enligt en tämligen summarisk metod, och uppgifter om invånarantalet lämnades blott i jämna 50- och 100-tal.

Den metod, som 1920 användes för tätortsredovisningen, skilde sig ganska avsevärt från den tidigare använda metoden att låta pastorsämbetena lämna erforderliga uppgifter. Vid 1920 års folkräkning verkställdes undersökningen huvudsakligen med ledning av församlingsboksutdragens uppgifter om yrken och näringsfång under jämförelse med ekonomiska och topografiska kartor och med iakttagande av kända förhållanden. Dessutom kompletterades uppgifterna med talrika besök på ort och ställe, varvid upplysningar inhämtades av personer med lokalkännedom. Metoden har vissa likheter med de modernare metoderna, men det material som stod till buds och de resurser som fanns var ej tillräckliga för att resultatet skulle bli fullgott.

Vid 1930 års folkräkning återgick centralbyrån därför till metoden att låta pastorsämbetena svara för avgränsningen, och denna metod användes även vid de följande folkräkningarna. Centralbyråns kontroll av tätortsavgränsningen blev dock successivt allt noggrannare. Tillgängliga hjälpmedel, såsom kartor, kalendrar o. d., anlätades. Vid 1930 års folkräkning företogs undersökning på orten i många tveksamma fall, och det samma skedde vid de följande folkräkningarna. Dessutom skedde en omfattande skriftväxling med pastorsämbetena, och visst samarbete ägde rum med

bland annat överlantmätare och länsarkitekter samt så småningom även med geografiska experter. För att öka kontinuiteten utsändes vid de senare folkräkningarna förteckningar till pastorsämbetena över de fastigheter, som vid närmast föregående folkräkning räknades till tätorter.

Tätortsavgränsningen 1950. Vid 1950 års folkräkning skedde avgränsningen för större delen av landet i allt väsentligt enligt samma metod som vid föregående folkräkningar; dock vidtogs vissa åtgärder för att öka uppgifternas fullständighet och tillförlitlighet. Sålunda tillställdes pastorsämbetena icke endast förteckningar över vid närmast föregående folkräkning upptagna tätorter med uppgift om alla däri ingående fastigheter utan även förteckningar över andra orter, som eventuellt kunde tänkas vara att anse såsom tätorter. Sistnämnda förteckningar, som efter samråd med geografiska experter hade utarbetats inom centralbyrån med ledning av kartor, uppslagsböcker m. m., var av särskilt stor betydelse i fråga om från den centrala bebyggelsen friliggande hussamlingar inom städernas, köpingarnas och municipalsamhällellenas gränser samt jordbruksorterna. Dessa slag av tätorter hade tidigare icke redovisats, och svårigheten att erhålla tillfredsställande uppgifter var därför större än beträffande tidigare medtagna slag av tätorter.

Dessutom prövade centralbyrån vid 1950 års folkräkning för tre län en annan metod, som byggde på avgränsning med hjälp av tillgängliga kartor. Härför redogöres i 1950 års folkräkning, del I, sid. 35*. Av provet drogs den slutsatsen att det i de delar av riket, där förstklassigt kartmaterial stod till buds, vore möjligt att väsentligt förbättra tätortsavgränsningen samt att allteftersom flygfotograferingen och utgivningen av kartor komme att fortskrida, skulle metodens användbarhet öka.

Den nuvarande metoden. Den 1950 för vissa län prövade metoden har bildat utgångspunkt för tätortsavgränsningen

1960. Vid denna har de lokala myndigheterna endast varit rådgivande, medan avgörandet för vad som skulle räknas som tätort har skett centralt. Arbetsuppgiften att utmärka vilka personer som var mantalsskrivna i fastigheter inom en sålunda avgränsad tätort har denna gång icke ålegat pastorsämbetena utan de inom varje kommun vid folkräkningen fungerande granskningsorganen, vilka i likhet med pastorsämbetena kunde antagas ha god lokalkännedom.

Den vid 1960 års folkräkning tillämpade metoden syftade framför allt till dels att avgränsningen skulle bli så enhetlig som möjligt för hela landet, dels att tätorternas geografiska utbredning skulle bli klart fastställd. Det sistnämnda önskemålet vanns genom att tätortsgrensarna utritades på kartor, som både tjänat som hjälpmedel vid avgränsningen och utgör underlag för konsumentupplysning rörande tätorternas utbredning. En till centralbyrån knuten geograf har handhaft avgränsningen, som alltså utförts av en och samma person. Under arbetet har kontakt tagits med olika geografiska och andra experter samt personer med lokalkännedom.

Arbetets gång var i korthet följande: Under våren 1959 utgick en rundskrivelse till alla lantmäteri- och länsarkitektkontor med förfrågning om lämpligt kartmaterial rörande tätorter. Detta krävde av dessa kontor ett omfattande inventeringsarbete av tillgängliga kartor samt en detaljerad beskrivning av dem. Lantmäteristyrelsen uppmanade alla lantmäterikontor att gratis låna ut kartor för en centraliserad kopiering. På grundval av svaren på de nämnda förfrågningarna upprättades förteckningar över kartor, som skulle utlånas för kopiering. Urvalet av dessa kartor gjordes på basis av de erhållna upplysningarna, såsom karttyp, skala, antal blad, åjourföring etc. Rörande principerna för urvalet kan bland annat nämnas, att ekonomisk karta alltid föredrogs framför andra karttyper. Vidare var det givetvis av värde, att bland de andra

kartorna få sådana som täckte hela tätorten och där tätorten ej var uppdelad på alltför många blad. Särskilt viktigt var vidare, att kartorna antingen redan var åjourförda till folkräkningstidpunkten eller, om så ej var fallet, att dylik åjourföring kunde ske. I de fall där inga användbara kartor fanns fick flygbilder ersätta kartorna.

De ogenomskinliga kartorna sändes till avfotografering och de transparenta till ljuskopiering. Ett tidsschema uppgjordes för länet av kartorna. De län där ekonomisk karta var under utgivande kom sist i turordningen, varigenom vanns fördelen att i vissa län avgränsningarna i sin helhet kunde utföras på färskt enhetligt kartmaterial. Beträffande tidsplaneringen i stort kan även noteras att Stockholms län bearbetades sist, eftersom man där hade anledning att förvänta den största tätortstillväxten. Av samma skäl beställdes stadskartorna så sent som möjligt.

För att få kartor över städerna, vilka ligger utanför lantmäteriets registerföring, tillskrevs byggnadskontor, byggnadsnämnd eller stadsingenjörskontor i resp. städer. Detta resulterade i att kartor kunde erhållas från praktiskt taget samtliga städer. Några få städer, där ingen karta funnits att uppbringa, avgränsades direkt på flygfoton. En del köpingar behandlades på samma sätt som städerna.

En svårighet var att på flygfoton och på vissa kartor identifiera tätorter. I motsats till de ekonomiska kartorna är övriga kartor nämligen som regel ej försedda med tätortsnamn utan endast med jordregisternamn o. d., och i en del fall saknas namn helt och hållet. Tätorterna måste därför identifieras, och deras namn har sedan antecknats på kartorna.

Avgränsningen avsåg alla orter, som möjligen kunde tänkas vara tätorter. Den omfattade sålunda i första rummet alla 1950 redovisade tätorter, inräknat sådana orter som undersöktes 1950 men då hade otillräckligt invånarantal eller ansågs alltför glesbebyggda. Vidare omfattade den andra orter, som med led-

ning av inhämtade upplysningar eller tillgängligt material möjligen kunde antagas uppfylla betingelserna att räknas som tätorter. De uppgjorda tätortsförteckningarna blev därför ganska omfattande.

Under avgränsningsarbetets gång och vid samråd med den lokala expertisen kunde åtskilliga av de i tätortsförteckningarna upptagna orterna utgå, då det var uppenbart att de icke uppfyllde betingelserna för att räknas som tätorter. Å andra sidan tillkom redovisning av en del orter, för vilka kartmaterialet givetvis måste kompletteras.

Vid avgränsningsarbetet eftersträvades att uppgifterna så nära som möjligt anslöt sig till folkräkningstidpunkten. Även i de fall där kartorna var åjourförda fordrades jämförelse med annat material för att man skulle kunna avgöra vilka tomter som var bebyggda, och därvid var det huvudsakligen de senaste flygfotona som kom till användning. Endast i de län, där nytorkomna ekonomiska kartor funnits, har detta arbete kunnat utgå, dels därför att dessa kartor i motsats till andra slags kartor även redovisar bebyggelsen på fastigheterna, dels därför att de ofta har tillkommit senare än flygfotobilderna.

Avgränsningsarbetet resulterade i att på kartorna tätorternas gränser uppdrogs i grön färg. Där kartor icks fanns, drogs dessa gränser upp på flygfotona.

De avgränsade kartorna sändes ut till länen, där de under två veckor fanns tillgängliga på lantmäterikontoren. Under denna tid hade kommunerna möjlighet att se avgränsningarna och anföra eventuella klagomål. Tätortsgränserna granskades sedan på sammanträden, som hölls i varje län med i första hand överlantmätare, länsarkitekt, länsbostadsdirektör och statistiska centralbyråns geograf; i vissa fall var även andra personer, såsom distriktslantmätare, närvarande. Vid dessa sammanträden diskuterades olika frågor rörande tätorterna och deras avgränsning; sålunda justerades i många fall gränsdragningen med hänsyn till nytillkommen bebyg-

gelse. Även frågor rörande tätortsnamn togs upp till behandling. Dessa länsmöten har varit av stor vikt för arbetet.

I början av året 1961 sändes kartorna till kommunerna, där granskningsorganen med ledning av avgränsningsorganerna prickade av tätortsbefolkningen i mantalslängderna. I de fall, där kartorna saknade fastighetsbeteckningar, fordrades god lokalkännedom. Granskningsorganens lokalkännedom utnyttjades även på så sätt, att de instruerades att taga hänsyn till nybebyggelse, där inflyttning skett före den 2 november 1960, eftersom de inritade gränserna ej var helt aktuella. Däremot fick granskningsorganen icke i andra fall än vid nybebyggelse göra avsteg från den utförda avgränsningen. Kartorna översändes sedan till statistiska centralbyrån samtidigt med mantalslängderna. Där skedde en granskning av avprickningarna i längden, som dock givetvis icke kunde gälla detaljerna. Slutligen skedde ytterligare en allmän genomgång av materialet i samarbete mellan geografer och statistiker, varvid bland annat kontrollerades att namngivningen skett enligt för hela riket gemensamma normer; även namnens stavsaätt o. d. granskades.

Redan innan mantalslängden insändes till centralbyrån, utarbetades en kod för tätorterna. Alla orter i en kommun, vilka ansågs i fråga om tätet o. d. uppfylla betingelserna för att räknas som tätorter, fick därvid en särskild kodsiffra. Denna utsattes av granskningsorganen för varje i tätorten boende person. Om t. ex. ett helt valdistrikt, en by e. d. tillhörde samma tätort, räckte det dock om granskningsorganet angav detta på ett tydligt sätt utan att en siffra utsattes för varje person. Det granskningsarbete, som skedde sedan materialet inkommit till centralbyrån, medförde åtskilliga ändringar i fråga om markeringarna. Däremot gjordes ingen granskning huruvida orterna även i fråga om invånarantal uppfyllde tätortsbetingelserna, utan denna granskning skedde maskinellt på ett senare stadium.

Koden instansades i hålkorten för alla personer, som bodde i orter med tätortskod. När materialet senare bearbetades maskinellt, erhöles uppgift rörande tätorternas invånarantal. Denna uppgift erhöles före tabellframställningen, varför man hade möjlighet att med ledning av invånarantalet göra en ytterligare kontroll av avgränsningen genom att varje tätorts folkmängd 1960 jämfördes med motsvarande tal 1950 med hänsynstagande till eventuellt ändrad avgränsning. Samtidigt utgallrades alla orter, som befanns ha mindre än 200 invånare. Då således folkmängden i dessa orter är känd, har det ansetts vara av intresse att meddela folkmängdsuppgifter för dem. Sådana finns i del II, tab. 3, där alla sådana orter med minst 150 invånare medtagits. Förteckningen upptar 247 orter men måste anses vara ofullständig, då en del orter ej avgränsats, emedan det på förhand klarlagts, att de varit för små för att räknas som tätorter.

De orter, som även i fråga om invånarantal uppfyllde tätortsbetingelserna, har erhållit en ny, för hela riket gemensam, fyrsiffrig kod. För de tätorter som är delade på olika kommuner avser denna kod hela tätorten i motsats till den tidigare nämnda kommunvis förda koden, som avser kommundelar av dylika tätorter.

Det kan nämnas, att såväl kartorna med de utsatta tätortsgränserna som mantalslängderna med de för varje person utsatta tätortskoderna finns arkiverade inom statistiska centralbyrån.

På grund av olikheter i bebyggelsens omfattning eller av andra skäl har en del vid 1950 års folkräkning redovisade tätorter sammanförts, uppdelats, uteslutits eller avgränsats på annat sätt. Därtill kommer att namnet i många fall ansetts böra ändras. Sålunda har de 1950 ofta förekommande långa tätortsbenedämningarna, där namnen på tätortens olika delar ingick, konsekvent utbytts mot enkla tätortsnamn, där namnet på den dominerande tätortsdelen använts, då ett allmänt använt gemen-

samt namn för hela tätorten saknats. I del II, bilagan, redogöres för de väsentligaste avvikelserna från 1950 års redovisning, d. v. s. för fall då en tätort från 1950 uteslutits, sammanförts med annan tätort, uppdelats på flera tätorter, fått ändrad benämning e. d. I denna bilaga lämnas även andra upplysningar, t. ex. huruvida i tveksamma fall närbelägna smärre tätbebyggda områden inräknats i en tätort eller icke.

Uppgifter om tätorterna och deras befolkning

Rikets och länens gles- och tätbebyggelse. Av det föregående framgår att tätortsredovisningen undergått stora förändringar mellan olika folkräkningar. En jämförelse, som sträcker sig under en längre följd av år, är därför behäftad med viss osäkerhet, eftersom förändringarna till en del kan ha berott på metodomläggningar.

I tab. 5 lämnas uppgifter om hur folkmängden i rikets gles- och tätbebyggelse förändrats sedan 1920; uppgifterna för tidigare år är icke användbara i detta sammanhang. För 1950, då principen att städer, köpingar och municipalsamhällen helt skulle räknas som tätorter frångicks, redovisas uppgifter enligt såväl den gamla som den nya redovisningsmetoden, emedan eljest uppgifterna om förändringarna mellan 1945 och 1950 skulle bli missvisande.

Även om olikheter i redovisningssätt o. d. i någon mån inverkar på talen i tab. 5, är det uppenbart att befolkningen i rikets tätbebyggelse, d. v. s. i alla tätorter sammanlagda, oavbrutet kraftigt ökat både absolut och i förhållande till hela rikets folkmängd. Under de gångna 40 åren har tätbebyggelsens befolkning ungefär fördubblats och har från att ha utgjort under hälften av rikets befolkning stigit till nästan tre fjärdedelar av densamma. Denna utveckling medför, att den i glesbebyggelse bosatta befolkningen, d. v. s. den befolkning som icke bor i tätorter, har nedgått med betydligt mer än en miljon personer.

Tab. S. Folkmängd i gles- och tätbebyggelse åren 1920—1960¹

Population in sparsely and densely populated areas

År	Glesbebyggelse				Tätbebyggelse				Folk- mängd i tätbe- byggelse i % ²
	Lands- kom- muner	Köpingar	Städer	Summa	Lands- kom- muner	Köpingar	Städer	Summa	
<i>Enl. äldre metod³</i>									
1920	3 232 937	.	.	3 232 937	858 130	68 609	1 744 813	2 671 552	45,2
1930	3 164 501	.	.	3 164 501	875 600	96 596	2 005 494	2 977 690	48,5
1935	3 040 315	.	.	3 040 315	955 871	101 225	2 153 095	3 210 191	51,4
1940	2 790 116	.	.	2 790 116	1 068 382	124 617	2 388 317	3 581 316	56,2
1945	2 603 572	.	.	2 603 572	1 053 065	194 625	2 822 487	4 070 177	61,0
1950	2 185 629	.	.	2 185 629	1 109 799	403 798	3 342 603	4 856 200	69,0
<i>Enl. nuvarande metod</i>									
1950	2 187 632	78 320	117 348	2 383 300	1 107 796	325 478	3 225 255	4 658 529	66,2
1960	1 852 098	79 745	109 631	2 041 474	1 258 172	443 594	3 751 889	5 453 655	72,8

¹ Folkmängdsuppgifterna avser 31/12 resp. år (1960 dock 1/11) enligt indelningen 1/I påföljande år (1950 dock enligt indelningen 1/I 1952). — ² Av rikets folk-mängd. — ³ Städer, köpingar och municipalsamhällen i sin helhet räknade som tätbebyggelse. Med undantag

för 1950 har ej orter med mer än 40 % jordbruksbe-folkning räknats som tätortsbebyggelse. År 1920 diträk-nades ej heller orter med mindre än 250 invånare, och för övriga orter frånräknades jordbruksbefolkningen.

Tab. T. Folkmängd i gles- och tätbebyggelse länsvis¹

Population in sparsely and densely populated areas, by county

Län	Glesbebyggelse				Tätbebyggelse				Folk- mängd i tätbe- byggelse i % ²
	Lands- kom- muner	Kö- pingar	Städer	Summa	Lands- kom- muner	Kö- pingar	Städer	Summa	
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	808 484	808 484	100,0
Stockholms län	62 663	1 143	8 350	72 156	127 143	67 061	194 722	388 926	84,4
Uppsala län	45 987	829	1 928	48 744	27 436	2 927	88 628	118 991	70,9
Södermanlands län	56 434	2 687	6 061	65 182	28 583	4 130	129 720	162 433	71,4
Östergötlands län	82 621	4 616	10 168	97 405	37 281	25 737	197 270	260 288	72,8
Jönköpings län	72 763	4 900	7 962	85 625	44 348	24 010	131 288	199 646	70,0
Kronobergs län	58 967	12 117	1 684	72 768	26 534	28 091	31 584	86 209	54,2
Kalmar län	86 034	3 829	3 072	92 935	52 606	13 893	76 336	142 835	60,6
Gotlands län	30 171	783	604	31 558	5 991	1 751	15 022	227 64	41,9
Blekinge län	48 759	378	3 082	52 219	29 682	6 336	56 231	92 249	63,9
Kristianstads län	88 964	8 163	3 949	101 076	62 421	37 802	55 176	155 399	60,6
Malmöhus län	107 813	6 272	4 590	118 675	56 452	29 535	421 005	506 992	81,0
Hallands län	72 581	77	2 561	75 219	21 482	2 852	70 507	94 841	55,8
Göteb. o. Bohus län	71 925	—	4 334	76 259	68 080	—	480 423	548 503	87,8
Älvsborgs län	118 785	4 574	8 260	131 619	76 471	22 766	144 150	243 387	64,9
Skaraborgs län	105 576	7 086	5 165	117 827	36 037	14 015	82 301	132 353	52,9
Värmlands län	105 833	6 130	7 214	119 177	40 540	31 349	100 019	171 908	59,1
Örebro län	57 850	3 338	8 290	69 478	35 409	30 624	126 728	192 761	73,5
Västmanlands län	42 012	2 643	5 496	50 151	34 773	20 197	127 468	182 438	78,4
Kopparbergs län	74 837	2 000	1 180	78 017	110 199	19 977	77 669	207 845	72,7
Gävleborgs län	84 093	86	7 049	91 228	84 181	6 534	111 127	201 842	68,9
Västernorrlands län	101 375	1 949	2 942	106 266	77 480	27 614	74 260	179 354	62,8
Jämtlands län	77 884	1 194	847	79 925	26 167	9 778	23 930	59 875	42,8
Västerbottens län	109 231	4 207	1 062	114 500	61 375	13 783	49 967	125 125	52,2
Norrbottnens län	88 940	744	3 781	93 465	87 501	2 832	77 874	168 207	64,3
Summa	1 852 098	79 745	109 631	2 041 474	1 258 172	443 594	3 751 889	5 453 655	72,8

¹ Folkmängdsuppgifterna avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/I 1961. — ² Av länets folk-mängd.

Tab. U. Kommuner efter antal däri ingående tätorter¹
Communities by number of localities

Antal tätorter m. m.	Landskommuner		Köpingar		Städer		Samtliga kommuner	
	Antal	Folk-mängd	Antal	Folk-mängd	Antal	Folk-mängd	Antal	Folk-mängd
<i>Både gles- och tätbebyggelse</i>								
Antal tätorter eller delar därav								
1	273	824 589	52	226 243	80	1 505 974	405	2 556 806
2	232	826 831	21	141 823	18	646 810	271	1 615 464
3	105	488 184	8	77 329	4	91 280	117	656 793
4	49	312 353	1	15 215	6	235 257	56	562 825
5	23	152 512	1	8 345	2	157 952	26	318 809
6	14	107 579	—	—	1	7 300	15	114 879
7	7	64 986	—	—	—	—	7	64 986
8	2	22 638	—	—	3	97 930	5	120 568
9	5	62 847	—	—	—	—	5	62 847
10	1	15 216	—	—	—	—	1	15 216
12	2	34 820	—	—	—	—	2	34 820
13	—	—	1	12 893	—	—	1	12 893
Summa	713	2 912 555	84	481 848	114	2 742 503	911	6 136 906
<i>Endast glesbebyggelse</i>	87	197 715	—	—	—	—	87	197 715
<i>Endast tätbebyggelse</i> ² ..	—	—	12	41 491	19	1 119 017	31	1 160 508
Totalsumma	800	3 110 270	96	523 339	133	3 861 520	1 029	7 495 129

¹ Folkmängdsuppgifterna avser 1/11 1960 enligt indelningen 1/1 1961. — ² I samtliga fall ingår endast en tätort.

Av tabellen framgår även hur befolkningen i gles- och tätbebyggelse fördelar sig på landskommuner, köpingar och städer. I procent av hela ifrågavarande befolkning blir denna fördelning vid de båda senaste folkräkningarna följande:

	Befolkningens relativa fördelning			
	Glesbebyggelse		Tätbebyggelse	
Landskommuner	1950	1960	1950	1960
Köpingar	91,8	90,7	23,8	23,1
Städer	3,3	3,9	7,0	8,1
	4,9	5,4	69,2	68,8
	100	100	100	100

Omkring en tiondel av glesbebyggelsens befolkning är således bosatt inom städernas och köpingarnas administrativa gränser och skulle således enligt den äldre metoden ha räknats såsom till-

hörande tätbebyggelse. Av tätbebyggelsens befolkning är närmare en fjärdedel mantalsskriven i landskommuner, d. v. s. dessa personer är bosatta i vad som tidigare kallades »icke administrativa» tätorter. Det kan även nämnas, att två femtedelar av landskommunernas befolkning numera bor i tätorter, medan 1920 detta endast gällde en femtedel.

I tab. T lämnas motsvarande uppgifter som i tab. S för varje län 1960. Endast i två län, Gotlands och Jämtlands, tillhör större delen av befolkningen glesbebyggelse, medan å andra sidan fyra län (ej medräknat Stockholms stad) har en tätbebyggelse, vars befolkning överstiger tre fjärdedelar av länets befolkning. Störst är tätbebyggelsens andel av befolkningen i Göteborgs och Bohus län, som domineras av Göteborg med för-

Tab. V. Tätorter av olika slag länsvis och efter antal invånare¹
Localities of different kinds by county and number of inhabitants

Län Folkmängd	Tätorter bestående av områden belägna inom												
	enbart stad		enbart köping		enbart landskommun		stad och landskommun		köping och landskommun		stad, köping och landskommun		
	An-tal	Folk-mängd	An-tal	Folk-mängd	An-tal	Folk-mängd	An-tal	Folk-mängd	An-tal	Folk-mängd	An-tal	Folk-mängd	
Stockholms stad ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	957 544
Stockholms län	15	58 375	6	53 216	50	94 566	1	33 709	—	—	—	—	—
Uppsala län	5	88 628	2	2 927	30	27 519	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län .	14	107 694	2	4 130	34	25 972	3	24 393	—	—	—	—	—
Östergötlands län ..	9	171 498	8	25 701	57	36 805	2	26 025	1	259	—	—	—
Jönköpings län	9	57 739	9	22 953	58	42 085	1	9 250	—	—	1	67 619	—
Kronobergs län	2	31 534	15	28 091	44	24 643	1	1 941	—	—	—	—	—
Kalmar län	6	67 779	4	9 454	83	51 983	1	8 669	2	4 875	—	—	—
Gotlands län.....	1	15 022	1	1 751	12	5 991	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge län.....	5	47 723	1	6 336	40	29 146	1	9 069	—	—	—	—	—
Kristianstads län ..	10	42 040	13	28 544	91	60 940	3	14 120	3	9 964	—	—	—
Malmöhus län	8	413 532	11	26 176	96	55 558	1	7 880	2	3 846	—	—	—
Hallands län.....	2	3 454	1	2 852	37	18 333	4	70 043	—	—	—	—	—
Göteb. o. Bohus län.	5	45 819	—	—	60	51 781	2	450 212	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	8	144 072	5	14 393	87	74 325	2	2 085	3	9 285	—	—	—
Skaraborgs län	5	36 260	5	14 015	53	35 936	3	46 239	—	—	—	—	—
Värmlands län	7	100 019	7	26 954	46	39 155	—	—	1	5 601	—	—	—
Örebro län	5	107 079	7	21 871	52	31 820	4	20 701	3	11 290	—	—	—
Västmanlands län ..	7	127 468	2	15 739	36	34 979	—	—	1	4 551	—	—	—
Kopparbergs län ...	2	3 684	12	10 905	120	94 583	4	73 680	2	6 814	1	18 179	—
Gävleborgs län	5	31 880	—	—	79	75 317	5	86 851	2	7 656	—	—	—
Västernorrlands län	8	19 096	6	17 720	75	57 344	3	43 315	—	—	1	41 879	—
Jämtlands län	1	23 930	3	9 778	51	26 167	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län ..	2	8 012	5	13 783	68	45 313	4	58 017	—	—	—	—	—
Norrbottnens län....	13	57 051	1	2 832	111	83 889	2	24 435	—	—	—	—	—
Hela riket	154	1 809 388	126	360 121	1 470	1 124 150	47	1 010 634	20	64 141	4	1 085 221	
Därav med													
200— 499 inv.	36	11 074	28	8 340	817	261 053	3	1 009	5	1 555	—	—	—
500— 999 »	17	11 476	12	8 198	365	255 199	4	2 962	1	724	—	—	—
1 000— 1 999 »	15	21 305	14	21 476	193	272 515	4	6 291	—	—	—	—	—
2 000— 4 999 »	16	51 270	53	164 514	81	236 539	3	11 261	8	27 323	—	—	—
5 000— 9 999 »	23	171 479	15	93 115	12	76 615	13	99 924	6	34 539	—	—	—
10 000—19 999 »	23	323 388	2	21 512	2	22 229	10	156 874	—	—	1	18 179	—
20 000—49 999 »	15	429 471	2	42 966	—	—	8	229 465	—	—	1	41 879	—
50 000—o »	9	789 925	—	—	—	—	2	502 848	—	—	2	1 025 163	—

¹ Tätorter delade på olika län har räknats till det län som större delen av tätortens befolkning tillhör.

orter, samt i Stockholms, Malmöhus och Västmanlands län.

Gles- och tätbebyggelse i kommunerna.
I tab. U har de olika kommunerna uppdelats på sådana med både gles- och tätbebyggelse, med endast glesbebyggelse och med endast tätbebyggelse. Det framgår att endast 87 av landskommunerna är helt glesbebyggda. Av städerna är det endast 19 och av köpingarna endast 12 som är helt tätbebyggda, medan

alla de övriga har båda slagen av bebyggelse.

I tabellen fördelas vidare kommunerna efter antalet tätorter eller delar därav; med del av tätort avses därvid varje kommunedel av en tätort, som är delad på olika kommuner.

De särskilda tätorterna. Hela antalet 1960 redovisade tätorter är 1 821, och den sammanlagda folkmängden i dessa är 5 453 655. Vid 1950 års folkräkning

Tab. X. Folkmängd m. m. i tätorter av olika storleksklass¹ länsvis
Population etc. in localities by size group, by county

Län	200—499 inv.			500—999 inv.			1 000—1 999 inv.		
	An- tal tät- orter	Folkmängd		An- tal tät- orter	Folkmängd		An- tal tät- orter	Folkmängd	
		Absoluta tal	i % ²		Absoluta tal	i % ²		Absoluta tal	i % ²
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	24	7 789	1,7	14	8 717	1,9	9	14 342	3,1
Uppsala län	16	5 498	3,3	8	5 051	3,0	8	11 386	6,8
Södermanlands län	20	6 852	3,0	15	11 130	4,9	7	10 137	4,5
Östergötlands län	43	12 335	3,4	10	6 902	1,9	7	8 514	2,4
Jönköpings län	33	10 703	3,8	18	12 308	4,3	10	15 968	5,6
Kronobergs län	25	7 517	4,7	21	15 402	9,7	8	11 305	7,1
Kalmar län	42	12 957	5,5	31	21 889	9,3	12	16 210	6,9
Gotlands län	8	2 456	4,5	3	2 325	4,3	2	2 961	5,5
Blekinge län	28	8 325	5,8	5	3 384	2,3	6	9 181	6,4
Kristianstads län	64	20 680	8,1	26	17 577	6,9	13	17 911	7,0
Malmöhus län	62	19 336	3,1	30	21 517	3,4	7	10 658	1,7
Hallands län	24	7 784	4,6	12	8 371	4,9	2	2 412	1,4
Göteborgs och Bohus län	26	8 484	1,4	20	14 023	2,2	11	16 541	2,6
Älvsborgs län	51	18 342	4,9	20	13 111	3,5	14	22 218	5,9
Skaraborgs län	31	10 418	4,2	14	9 633	3,9	9	12 356	4,9
Värmlands län	25	7 745	2,7	10	6 800	2,3	8	11 086	3,8
Örebro län	31	10 658	4,1	20	13 567	5,2	7	9 150	3,5
Västmanlands län	23	7 229	3,1	4	2 614	1,1	6	8 927	3,8
Kopparbergs län	84	26 408	9,2	23	16 839	5,9	16	20 995	7,3
Gävleborgs län	41	13 265	4,5	23	17 158	5,9	12	16 184	5,5
Västernorrlands län	40	12 768	4,5	20	14 543	5,1	20	29 585	10,4
Jämtlands län	35	10 631	7,6	12	8 363	6,0	4	5 125	3,7
Västerbottens län	40	12 651	5,3	14	9 715	4,1	13	17 689	7,4
Norrbottnens län	73	22 200	8,5	26	17 620	6,7	15	20 746	7,9
Hela riket	889	283 031	3,8	399	278 559	3,7	226	321 587	4,3

¹ Tätorter delade på olika län har räknats till det län som större delen av tätortens befolkning tillhör. Emedan tätorten Stockholm sträcker sig in i Stockholms län, har

procentalet för tätorter med minst 10 000 inv. i Stockholms stad kommit att överstiga 100. — ² Av länets folk-
mängd. — ³ Av de tre tätorterna 1950 i Stockholms stad

redovisades fler tätorter, nämligen 2 056, och eftersom den totala tätortsbefolkningen då endast var 4 660 360, följer att den genomsnittliga folk mängden per tätort måste ha varit lägre än nu; den var då 2 267 och är nu 2 995.

Nedgången i tätorternas antal beror delvis på att en del av de minsta av de 1950 redovisade tätorterna numera har mindre än 200 invånare och alltså utgått ur tätortsredovisningen men framför allt på att ett antal sammanslagningar av tätorter ägt rum. En del av dessa sammanslagningar kan sammanhänga med att redovisningen ändrats, men i allmänhet torde verkliga samväxningar föreligga genom att ny-

bebyggelse, belägen mellan de tidigare tätorterna, tillkommit. För alla förändringar sedan 1950 redogöres i den förut nämnda bilagan till del II.

I tab. V lämnas uppgifter om hur tätorterna fördelar sig på dels sådana, som är belägna helt inom stad, köping eller landskommun, och dels sådana, som är delade på flera kommuner av olika typ, t. ex. tillhör både stad och landskommun. En sådan fördelning har i tabellen genomförts både länsvis och med uppdelning efter tätorternas invånarantal.

Av de 1 821 tätorterna sträcker sig 109 över kommungräns. Av dessa är 96 delade på två, 9 på tre, 2 på fyra, 1 (Gö-

2 000—4 999 inv.			5 000—9 999 inv.			10 000—inv.			Samtliga tätorter 1960			Samtliga tätorter 1950		
Antal tät- orter	Folkmängd		Antal tät- orter	Folkmängd		Antal tät- orter	Folkmängd		Antal tät- orter	Folkmängd		Antal tät- orter	Folkmängd	
	Absoluta tal	i % ²		Absoluta tal	i % ²		Absoluta tal	i % ²		Absoluta tal	per tätort		Absoluta tal	per tätort
—	—	—	—	—	—	1	957 544	118,4	1	957 544	957 544	3	819 569	273 190
11	37 445	8,1	9	59 224	12,8	5	112 349	24,4	72	239 866	3 331	96	192 328	2 003
2	5 159	3,1	1	6 393	3,8	2	85 587	51,0	37	119 074	3 218	51	98 101	1 924
4	13 144	5,8	4	27 936	12,3	3	92 990	40,9	53	162 189	3 060	62	134 994	2 177
11	32 001	8,9	2	15 552	4,3	4	184 984	51,7	77	260 288	3 380	70	225 980	3 228
10	28 205	9,9	3	23 859	8,4	4	108 603	38,1	78	199 646	2 560	88	173 641	1 973
4	9 748	6,1	3	19 454	12,2	1	22 783	14,3	62	86 209	1 390	65	72 961	1 122
6	18 024	7,6	2	14 682	6,2	3	58 998	25,0	96	142 760	1 487	106	124 996	1 179
—	—	—	—	—	—	1	15 022	27,7	14	22 764	1 626	16	22 404	1 400
3	8 798	6,1	3	21 104	14,6	2	41 482	28,7	47	92 274	1 963	55	87 631	1 593
12	39 921	15,6	2	10 535	4,1	3	48 984	19,1	120	155 608	1 297	137	142 893	1 043
11	34 961	5,6	2	16 753	2,7	6	403 767	64,5	118	506 992	4 297	144	453 021	3 146
2	6 072	3,6	2	15 171	8,9	2	54 872	32,3	44	94 682	2 152	50	83 222	1 664
6	19 688	3,2	2	12 340	2,0	2	476 736	76,3	67	547 812	8 176	79	465 439	5 892
12	35 113	9,4	4	27 475	7,3	4	127 901	34,1	105	244 160	2 325	126	210 886	1 674
5	16 187	6,5	3	19 949	8,0	4	63 907	25,5	66	132 450	2 007	69	111 269	1 613
10	32 020	11,0	4	29 520	10,1	4	84 558	29,0	61	171 729	2 815	68	143 986	2 117
6	20 091	7,7	5	36 573	13,9	2	102 722	39,2	71	192 761	2 715	83	165 821	1 998
5	15 143	6,5	3	20 536	8,8	5	128 288	55,2	46	182 737	3 973	53	137 776	2 600
9	27 723	9,7	5	30 157	10,5	4	85 723	30,0	141	207 845	1 474	166	174 901	1 054
8	25 852	8,8	1	5 374	1,8	6	123 871	42,3	91	201 704	2 217	106	168 290	1 588
2	18 316	6,4	3	20 741	7,3	3	83 401	29,2	93	179 354	1 929	96	158 502	1 651
7	4 546	3,3	1	7 280	5,2	1	23 930	17,1	55	59 875	1 089	56	54 958	981
8	22 774	9,5	2	11 496	4,8	2	50 800	21,2	79	125 125	1 584	90	106 325	1 181
7	19 976	7,6	3	23 568	9,0	3	64 097	24,5	127	168 207	1 324	121	128 635	1 063
161	490 907	6,5	69	475 672	6,3	77	3 603 899	48,1	1 821	5 453 655	2 995	2 056	4 658 529	2 266

hade Stockholm m. Sundbyberg, Solna, Huddinge o. Hen- inv. och Södertörns villastad m. Ågesta 640 inv.
riksdal 814 507 inv., Hässelby villastad m. Skälby 4 422

teborg) på sex och 1 (Stockholm) på nio kommuner. Hur tätorterna är fördelade på antal kommuner av olika slag framgår av följande sammanställning.

Tätorter tillhörande	Antal
1 stad	154
1 köping	125
1 landskommun	1 433
1 stad och 1 landskommun	42
1 köping och 1 landskommun	18
2 landskommuner	35
Övriga	14
Summa	1 821

Det kan även nämnas, att elva tätorter är fördelade på två olika län.

I tab. X lämnas uppgifter länsvis om antalet tätorter, tätortsbefolkningens storlek och den genomsnittliga folk-

mängden per tätort vid 1950 och 1960 års folkräkningar. Vid båda räkningarna hade Kopparbergs län det största antalet tätorter. Även i Norrbottens, Kristianstads, Malmöhus och Älvsborgs län är tätorternas antal stort; i samtliga dessa län överstiger 1960 antalet 100.

Av tab. X framgår även hur tätorterna länsvis fördelar sig efter storlek, varvid icke endast antalet tätorter och deras folkmängd meddelas utan även den andel som folkmängden utgör av länets hela folkmängd. Tätorter, som är delade på flera län, har räknats till det län som större delen av tätorten tillhör, vilket har till följd att en summering av procenttalen inom ett län icke alltid

Tab. Y. Tätorter med minst 2 000 invånare ordnade efter invånarantal
Localities with at least 2 000 inhabitants arranged by number of inhabitants

Anm. Bokstäverna efter namnen anger i vilken typ av kommunen som tätorten ingår, L = landskommun, K = köping, S = stad. Den efterföljande siffran anger antalet kommuner av ifrågavarande typ; när ingen siffra utsatts är detta antal 1.

Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd				
Stockholm	S ⁵ K ² L ²	957 544	Nyköping	S	19 942	Kumla	SL	9 944	Vivsta	K	6 171
Göteborg	S ² L ⁴	443 843	Kiruna	S	19 348	Oxelösund	S	9 376	Hedemora	SL	6 136
Malmö	S	227 601	Katrineholm	SL	19 129	Nynäshamn	S	9 364	Surahammar	L	6 109
Norrköping	S	83 531	Trelleborg	S	19 066	Vetlanda	SL	9 250	Lindesberg	SL	6 082
Västerås	S	76 194	Skellefteå	SL	18 344	Mjölby	S	9 154	Mora	K	6 032
Hälsingborg	S	75 764	Avesta	SKL ²	18 179	Skoghall	K	9 136	Vimmerby	S	6 013
Uppsala	S	72 972	Härnösand	SL	18 084	Ronneby	SL	9 069	Lysekil	S	5 971
Örebro	S	71 310	Västervik	S	17 752	Malmberget	L	9 057	Grängesberg	L	5 875
Jönköping	S ² KL	67 619	Nässjö	S	17 307	Eksjö	S	8 973	Sölvesborg	S	5 699
Borås	S	64 334	Vänersborg	S	17 125	Eslöv	S	8 873	Torshälla	S	5 666
Linköping	S	64 300	Ludvika	SL ²	16 914	Sala	S	8 822	Gislaved	K	5 636
Gävle	SL ²	59 005	Lidköping	SL	16 872	Ljungby	S	8 751	Norberg	K	5 605
Eskilstuna	S	53 919	Köping	S	16 819	Nybro	SL	8 669	Grums	KL	5 601
Karlstad	S	42 488	Boden	SL	16 254	Åmål	S	8 664	Alvesta	K	5 574
Sundsvall	SKL	41 879	Alingsås	S	15 832	Norrhälje	S	8 653	Björknäs	L	5 510
Halmstad	SL	40 817	Fagersta	S	15 048	Jakobsberg	L	8 475	Malung	L	5 500
Lund	S	39 481	Visby	S	15 022	Piteå	SL	8 181	Ljusdal	KL	5 374
Södertälje	SL	33 709	Varberg	SL	14 055	Skara	S	8 132	Saltsjöbaden	K	5 302
Uddevalla	S	32 893	Falköping	S	13 976	Höganäs	SL ²	7 880	Kinna	KL	5 294
Umeå	SL	32 456	Ystad	S	13 568	Degerfors	K	7 848	Osby	KL	5 279
Karlskoga	S	31 412	Hässleholm	SL	13 361	Strängnäs	S	7 632	Flen	S	5 262
Karlskrona	S	30 641	Tranås	S	12 765	Sollefteå	S	7 609	Klippan	K	5 236
Trollhättan	S	30 610	Enköping	S	12 615	Hagfors	S	7 605	Kallhäll	L	5 214
Kalmar	S	30 515	Handen	L	12 080	Frösön	K	7 280	Kungsbacka	SL	5 185
Borlänge	SL	30 066	Hudiksvall	SL	11 965	Filipstad	S	7 178	Älmhult	K	5 129
Luleå	S	28 495	Söderhamn	SL	11 896	Ulricehamn	S	7 013	Tibro	K	5 090
Landskrona	S	28 287	Arvika	S	11 853	Kramfors	S	6 961	Brevik	S	5 058
Motala	SL	25 775	Ängelholm	S	11 601	Tidaholm	SL	6 727	Skelleftehamn	S	5 050
Kristianstad	S	24 022	Finspång	K	11 378	Tumba	L	6 618	Upplands-Väsby	L	5 030
Östersund	S	23 930	Värnamo	S	10 912	Smedjebacken	KL	6 614	Korsnäs	L ²	4 871
Lidingö	S	23 594	Karlshamn	S	10 841	Lerum	L	6 504	Munkfors	K	4 840
Örnsköldsvik	SL ²	23 438	Oskarshamn	S	10 731	Lycksele	SL	6 446	Västerhaninge	L	4 778
Växjö	S	22 783	Bollnäs	S	10 679	Åtvidaberg	K	6 398	Valbo	L	4 774
Skövde	SL	22 640	Mariestad	S	10 419	Skutskär	L	6 393	Mölnlycke	L	4 641
Roslags-Näsby	K	21 727	Hofors	L	10 149	Hallsberg	KL ²	6 377	Kopparberg	KL	4 583
Sollentuna	K	21 239	Hallstahammar	K	10 134	Kungälv	SL	6 369	Karlsborg	L ²	4 530
Falun	SL	20 564	Arboga	S	10 093	Olofström	K	6 336	Tullinge	L	4 570
Sandviken	S	20 177	Säffle	S	10 074	Gällivare	L	6 330	Surte	L	4 557
Kristinehamn	S	20 143	Falkenberg	SL	9 986	Hällefors	K	6 322	Kungsör	KL	4 551

motsvarar tätbebyggelsens andel av hela befolkningen.

Efter internationell måttstock brukar som städer ofta räknas de tätbebyggda orter, som har minst 2 000 invånare. Om detta tillämpades på svenska förhållanden och man helt följde tätortsredovisningen utan hänsynstagande till administrativa gränser, skulle 307 tätorter räknas såsom städer. I tab. Y läm-

nas en redovisning för dessa orter, vilkas sammanlagda befolkning uppgår till 4 570 478 personer eller 61,0 % av rikets folkmängd. Vid 1950 års folkräkning upptog motsvarande förteckning 269 tätorter med sammanlagt 3 653 273 invånare, vilket då motsvarade 51,9 % av rikets befolkning. Dessa tätorters befolkningstillväxt är således betydande.

Av de i tab. Y upptagna 307 tätorter-

Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd	Tätort	Folk- mängd
Bromölla	K 4 396	Skurup	K 3 330	Tierp	K 2 722	Lyckeby	L 2 349
Hultsfred	KL 4 376	Välberg	L 3 322	Götene	K 2 695	Grycksbo	L 2 338
Astorp	K 4 304	Vaggeryd	K 3 313	Skänninge	S 2 677	Smålandsstenar	L 2 338
Vingåker	L 4 291	Edsbyn	L 3 299	Hälleforsnäs	L 2 664	Sörberge	K 2 331
Norrahammar	K 4 254	Långshyttan	L 3 293	Vansbro	L 2 659	Lesjöfors	L 2 312
Kalix	L 4 234	Kil	L 3 288	Kisa	L 2 658	Strömsnäsbruk	K 2 306
Sävsjö	S 4 230	Sandarne	SL 3 281	Skillingaryd	K 2 654	Furulund	K 2 300
Arlöv	L 4 164	Lilla Edet	KL 3 267	Vaxholm	S 2 648	Strömsund	L 2 299
Tomellilla	K 4 160	Hjo	S 3 266	Bankeryd	L 2 607	Ljungbyhed	L 2 289
Perstorp	K 4 151	Boxholm	K 3 261	Rotebro	K 2 597	Storvik	KL 2 282
Ljusne	L 4 099	Töreboda	K 3 259	Sigtuna	S 2 580	Fritsla	L 2 274
Ånge	K 4 094	Kolsva	L 3 241	Askersund	S 2 578	Smedby	S 2 273
Vadstena	S 4 090	Bjuv	K 3 221	Svenljunga	K 2 570	Vinslöv	KL 2 273
Holmsund	K 4 067	Laholm	S 3 220	Kvissleby	L 2 568	Gnesta	K 2 269
Nora	SL 4 060	Sunne	K 3 187	Hönö	L 2 557	Sveg	K 2 247
Gustavsberg	L 4 043	Åhus	K 3 179	Ljungsbro	L 2 541	Långsele	L 2 244
Kallinge	L 4 038	Bengtstors	K 3 149	Emmaboda	K 2 522	Skönvik	K 2 227
Strömstad	S 3 979	Rättvik	L 3 140	Lessebo	K 2 509	Forsbacka	L 2 220
Forslaga	K 3 938	Svedala	K 3 114	Jokkmokk	L 2 508	Dals Långed	L 2 218
Oppeby	SL 3 920	Valdemarsvik	K 3 038	Herrljunga	K 2 503	Torsby	L 2 193
Laxå	K 3 913	Vilhelmina	K 3 016	Markaryd	K 2 502	Horndal	L 2 175
Storfors	K 3 912	Örkelljunga	L 3 001	Bjärnum	L 2 499	Frövi	K 2 174
Lomma	K 3 868	Klemensnäs	S 2 962	Viskafors	L 2 492	Hyltebruk	L 2 172
Simrishamn	S 3 849	Skärblacka	L 2 943	Ockelbo	L 2 490	Anderstorp	K 2 153
Hallstavik	L 3 831	Leksand	L 2 923	Borgholm	S 2 488	Heby	L 2 151
Mönsterås	K 3 811	Arvidsjaur	L 2 908	Husum	L 2 462	Nykroppa	L 2 144
Vännäs	K 3 703	Orsa	L 2 892	Söderfors	L 2 437	Skromberga	L 2 126
Söderköping	S 3 648	Deje	L 2 884	Åseda	K 2 431	Munksund	L 2 112
Kävlinge	KL 3 579	Askim	L 2 883	Järna	L 2 427	Storuman	L 2 112
Åkersberga	L 3 572	Märsta	L 2 882	Vårgårda	L 2 421	Hörnefors	L 2 079
Vallentuna	L 3 517	Oskarström	K 2 852	Sjöbo	K 2 419	Ödeshög	L 2 077
Vargön	L 3 491	Munkedal	L 2 842	Virserum	K 2 414	Taberg	L 2 075
Hörby	K 3 483	Mellerud	K 2 836	Gamleby	L 2 413	Bergnäset	L 2 032
Säter	S 3 432	Älvsbyn	K 2 832	Båstad	KL ² 2 412	Bureå	L 2 019
Tyringe	L 3 408	Boliden	L 2 816	Asarum	L 2 411		
Iggesund	L 3 407	Skultuna	L 2 806	Bodafors	K 2 409		
Hoör	K 3 357	Åby	L 2 795	Skinnskatteberg	L 2 394		
Haparanda	S 3 350	Garvarne	L 2 786	Matfors	L 2 390		
Skene	K 3 335	Storå	L 2 783	Vara	K 2 387		

na är endast 86 belägna inom stad, var- till kommer 40, som delvis är belägna inom stad. Det är således icke mindre än 181 tätorter, som helt faller utanför städerna. Av dessa senare är 72 helt och 14 delvis belägna inom köping, medan 95 helt tillhör landskommun.

De 34 största tätorterna är alla sådana, där stad ingår. De största tätorter, som faller utanför städerna, är de i

Stockholms närhet belägna tätorterna Roslags-Näsby, Sollentuna och Handen, av vilka de båda första helt ingår i köping och den sistnämnda i landskommun. Utom dessa tre är det endast Fin-spång (i köping), Hofors (i landskommun) och Hallstahammar (i köping) som har mer än 10 000 invånare utan att helt eller delvis tillhöra stad.

BEFOLKNINGENS FÖRDELNING EFTER ÅLDER, KÖN OCH CIVILSTÅND

Befolkningens fördelning efter ålder

Befolkningens fördelning efter ålder enligt 1960 års folkräkning har redovisats i de tidigare framlagda publikationerna del I—IV. Del I innehåller uppgifter för varje enskild församling och kommun med befolkningen fördelad efter femårsklasser i kombination med kön och del II ger motsvarande uppgifter för tätorter. I del III lämnas detaljerade uppgifter om åldersfördelningen såväl i ettårs- som femårsklasser för län, större städer, hela riket, tät- och glesbebyggelse m. m. I sistnämnda del har även redovisats vissa relativa fördelningar, som beräknats i databehandlingsmaskin. Del IV slutligen innehåller åldersfördelningar för bl. a. arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner, tidningsspridningsområden och naturliga jordbruksområden.

Åldersfördelningen enligt 1960 års folkräkning avser *födelseår* med undantag för tab. 3 och 4 i del III. Utom i dessa två tabeller omfattar sålunda åldersklassen 0—4 år personer födda 1956—1960, klassen 5—9 år personer födda 1951—1955 o. s. v. Då folkräkningen avser tidpunkten den 1 november 1960, innebär detta att den lägsta ettårsklassen blir något för låg, då den endast omfattar barn födda under årets tio första månader. För övriga åldersklasser har nämnda redovisningsmetod mycket liten betydelse. Framställningen nedan avser fördelningen efter födelseår så vida icke annat sägs.

I de texttabeller nedan som innehåller åldersfördelningar i femårsklasser har samtidigt även uppgifter lämnats för fyra större åldersgrupper. I de fall ettårsfördelningar funnits bearbetade har därvid valts indelningen 0—15, 16—44, 45—66 samt 67— ω år. I övriga fall har grupperingen måst anpassas till femårsklasserna och omfattar grupperna 0—14, 15—44, 45—64 samt 65— ω år. För dessa fyra åldersgrupper har, oav-

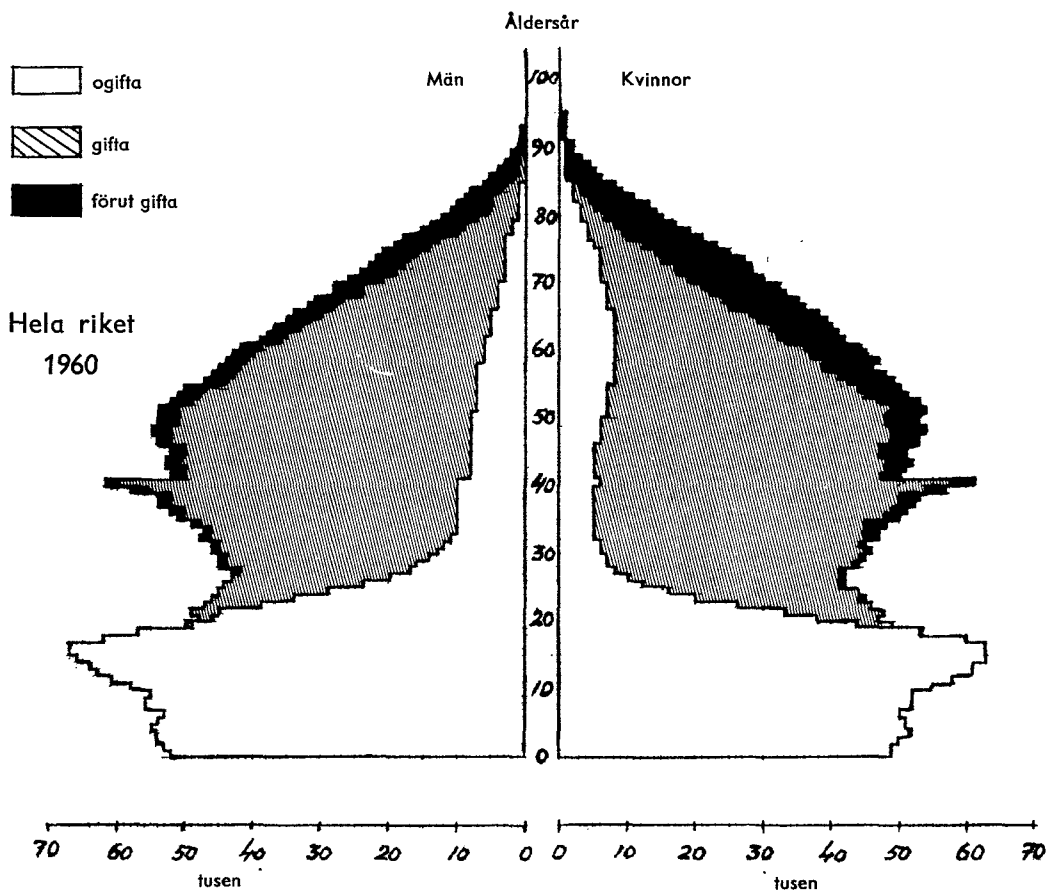
sett om förstnämnda eller sistnämnda indelning tillämpats, använts benämningarna barnaåldrar, yngre arbetsföra åldrar, äldre arbetsföra åldrar samt åldringar.

Åldersfördelningen 1960 inom hela riket m. m. Befolkningens fördelning efter ålder med åtskillnad av kön och civilstånd åskådliggöres genom den s. k. ålderspyramiden i *diagram 2*. Ålderspyramidens utseende vid en viss tidpunkt bestäms i första hand av storleken av de bakomliggande födelsekullarna samt av dödligheten. Dessutom påverkas den av emigration och immigration. För att förstå utseendet av den nuvarande befolkningspyramiden måste man därför i stora drag ha klart för sig befolkningsutvecklingen tillbaka i tiden. I *diagram 3* har denna utveckling under de senaste 75 åren åskådliggjorts i form av kurvor för antalet levande födda, döda, utvandrare och invandrare samt folkökningen. Framställningen baserar sig på den årliga befolkningsstatistikens redovisning. Det övre skuggade fältet avser födelseöverskottets storlek och det nedre utvandrings- resp. invandringsöverskottet.

Befolkningspyramidens övre hälft (från omkring åldern 50 år) kännetecknas av en regelbunden form med stora åldersklasser i basen. Bakgrunden till denna bild är de oförändrat stora födelsekullarna fram till omkring år 1910 samt det stora antalet kvarlevande genom den alltmer reducerade dödligheten. Det närmaste decenniet efter 1910, och främst under åren 1915—1919, gick födelsekullarna ned avsevärt och detta avspeglar sig i den första inbuktningen på befolkningspyramiden i åldrarna 41 år och uppåt. Pyramidens karakteristiska hylla vid 40 år motsvaras, som synes av diagram 3, av en mycket markerad topp för 1920 samt, ehuru i mindre grad, 1921 års födelsekullar. Från dessa år föreligger en praktiskt taget

Diagram 2. Ålders- och civilståndsfördelningen, hela riket
Distribution of age and marital status for the whole country

oavbruten nedgång i födelsekullarnas storlek fram till mitten av 1930-talet, då antalet födda per år utgjorde endast omkring 85 000 mot 139 000 år 1920. Dessa sjunkande födelsesiffror tar sig uttryck i allt mindre årskullar i pyramidens åldrar 25—40 år och har förorsakat den stora inbuktningen vid nämnda år. Från senare hälften av 1930-talet ökade åter födelsetalen och uppnådde en ny topp 1945; denna utveckling återspeglas i den nuvarande befolkningspyramiden genom de stora ungdomskullarna. De lägre födelsetalen un-

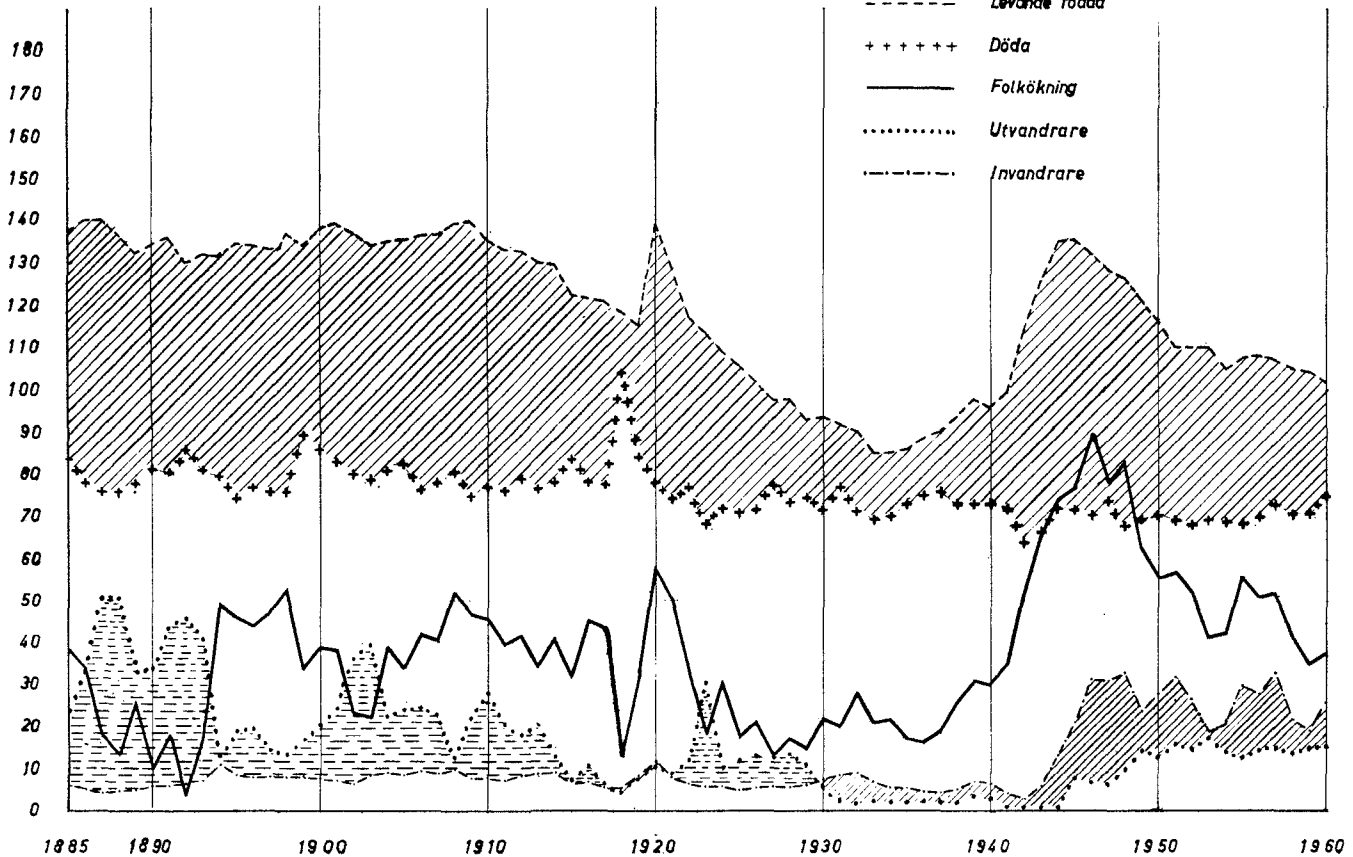
der 1950-talet slutligen har medfört att pyramidens bas åter smalnats. Till grund för pyramidens ligger fördelningen efter födelseår; den första årskullen har dock ökat med antalet under månaderna november och december 1960 födda barn.

Befolkningens *relativa fördelning efter ålder* uttrycker på ett annat sätt samma tendenser, som tidigare omnämnts beträffande rikspyramidens absoluta tal. Relativa åldersfördelningar visas i *tab. Z* såväl för hela riket som för gles- och tätbebyggelse samt landsbygd och städer. Man observerar här hur pyrami-

Diagram 3. Levande födda, döda, ut- och invandrare samt folkökning 1885—1960

Live births, deaths, emigrants and immigrants and increase of population

1000 - tal

dens smalnande bas tar sig uttryck i relativt låga värden för de två första femårsklasserna, medan klasserna 10—14 och 15—19 år uppvisar åldersfördelningens största värden med c:a 8 % vardera. Aldrarna 20—34 år representerar däremot vardera endast c:a 6 % av befolkningen, medan pyramidens kompakta mittfält ger värden på omkring 7 % för vardera femårsklassen mellan 35—54 år. Om man med åldringar menar 67 år och äldre, utgör dessa omkring 10 % av hela befolkningen. Tillsammans utgör barn och åldringar något mer än en tredjedel av befolkningen.

Åldersfördelningen utvisar ganska stora olikheter mellan såväl gles- och tätbebyggelse som mellan landsbygd och städer. På sid. 109 visas ålderspyramiderna för gles- och tätbebyggelse i absoluta tal, varav främst framgår hur tätorternas befolkning utgör den helt dominerande befolkningsgruppen. Ålderssammansättningen framgår bättre av de relativa pyramiderna som intagits på sid. 110; dessa pyramiderna har framställts direkt av databehandlingsmaskinerna. Om man jämför gles- och tätbebyggelse ser man, att den förskjutning av befolkningen mot högre åldrar, som kommer till synes redan i rikspyramiden, tar sig betydligt starkare uttryck inom glesbygden än i tätorterna. Orsaken till detta är givetvis den pågående inflyttningen till tätorterna. Man kan tydligt se hur glesbygdspyramiden kraftigt urholkas vid omkring 20 år. Härtill bidrager givetvis den tidigare omnämnda, av lägre födelsekullar förorsakade snedfördelningen, men inflyttningen till tätorterna berör främst just de åldersgrupper mellan 20 och 40 år, som f. n. är så låga och förstärker därmed snedfördelningen inom glesbebyggelsen. Jämför man den relativa ålderssammansättningen i tab. Z, ser man, att den procentuella andelen för åldrarna 5—19 år är något större inom glesbebyggelsen än i tätorterna. Fr. o. m. femårsklassen 20—24 år påverkas siffrorna i märkbar grad av omflyttningen, vilket för glesbygdens del för med sig

betydligt lägre tal fram till 45-årsåldern. Om man summerar relativtalen för åldrarna 20—44 år, erhåller man för glesbebyggelsen 27,6 % men för tätbebyggelsen ett betydligt högre värde, nämligen 34,4 %. De båda femårsklasserna 45—54 år är av ungefär samma storleksordning men för de äldre åldersgrupperna blir talen för glesbebyggelsen högre. Samtliga åldrar över 55 år utgör sålunda 28,4 % inom glesbebyggelsen mot endast 21,5 % i tätorterna.

De ovannämnda skillnaderna i åldersstrukturen mellan glesbebyggelse och tätbebyggelse gör sig gällande även beträffande landsbygd och städer. Olikheterna är dock i detta fall icke lika markanta, då ju den administrativa landsbygden inom sig inrymmer betydande befolkningsgrupper, som är bosatta i tätorter.

Proportionen mellan könen behandlas närmare i följande kapitel. I tab. Z har dock män och kvinnor redovisats var för sig för att belysa skillnaderna i åldersstrukturen könen emellan. Genom att medellivslängden är högre för kvinnor än för män och då antalet födda gossar är större än antalet födda flickor, visar följaktligen den relativa åldersfördelningen starkare representation för männen i de yngre åldrarna och tvärtom i de äldre. Talen för männen är högre än för kvinnorna t. o. m. femårsklassen 50—54 år. Ser man på barnaåldrarna tillsammans representerar dessa 24,4 % av männen men 23,0 % av kvinnorna. I de yngre arbetsföra åldrarna utgör männens relativa övervikt en procentenhet. Summerar man samtliga åldrar där kvinnorna har relativ majoritet, alltså fr. o. m. femårsklassen 55—59 år, erhåller man 22,1 % för männen och 24,8 % för kvinnorna.

En jämförelse mellan tät- och glesbebyggelse utvisar att för tätbebyggelsens del i stort sett samma tendenser gör sig gällande som för riksfördelningen; dock observerar man hur inflyttningen till tätorterna i åldern 20—24 år, som är starkare bland kvinnorna än

Tab. Å. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (födelseår) inom tätorter av olika storleksklass
Relative distribution of population by age (year of birth) in localities of different size groups

Ålder	Tätorternas storleksklass							
	200— 499 inv.	500— 999 inv.	1 000— 4 999 inv.	5 000— 9 999 inv.	10 000— 19 999 inv.	20 000— 49 999 inv.	50 000— 99 999 inv.	100 000— ∞ inv.
0—4	68	70	74	78	74	73	68	64
5—9	77	79	77	77	74	74	68	64
10—14	88	87	85	82	82	81	79	73
15—19	81	80	80	80	82	82	80	75
20—24	55	56	61	67	69	71	67	65
25—29	50	54	61	67	67	68	63	62
30—34	58	62	65	70	70	71	68	67
35—39	66	68	72	75	76	78	76	79
40—44	67	68	70	72	74	75	75	78
45—49	69	69	69	68	69	71	72	76
50—54	68	67	67	63	65	66	69	73
55—59	61	60	58	55	54	54	60	62
60—64	55	52	48	45	45	44	50	51
65—69	46	43	40	37	37	35	40	42
70—74	38	36	32	28	28	27	30	32
75—∞	52	49	41	34	34	32	35	36
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Därav								
0—14	233	236	236	238	230	228	215	201
15—44	378	388	409	432	438	444	428	426
45—64	253	247	242	231	233	235	251	263
65—∞	136	128	113	99	99	94	106	110
Absoluta tal, 1 000-tal	283	279	812	476	542	744	689	1 629

bland männen, förorsakar ett högre tal för de förra i nämnda åldersklass. Detta förhållande framgår ännu tydligare av relativfördelningen för glesbygden. Jämför man först barnåldrarna, finner man här motsatt förhållande gentemot tätbebyggelsen. Kvinnorna är sålunda i relativ majoritet, beroende på att de yngre åldersklasserna väger tungt i fördelningen genom den stora inflyttningen av kvinnor till tätorterna efter uppnådd vuxen ålder. I samtliga femårsklasser mellan 15—59 år visar däremot relativfördelningen för glesbygden högre eller lika tal för männen jämfört med kvinnorna. Särskilt stor är skillnaden i klassen 20—24 år.

Alla tätorter har icke samma ålders-

sammansättning, som genomsnittet för samtliga tätorter visar. De mindre tätorterna avviker beträffande befolkningsstrukturen oftast ganska litet från den egentliga landsbygden. Detta framgår bl. a. av tab. Å, där den relativa åldersfördelningen uträknats för tätorter i olika storleksklasser. Ser man på åldrarna 15—44 år för båda könen tillsammans, finner man, att dessa åldrars procentuella andel av befolkningen i tätorter med mindre än 500 invånare är 37,8 % mot 35,7 % inom glesbygden. Siffran ökar därefter med stigande storleksklass på tätorterna och når sitt högsta värde, 44,4 %, för tätorter i klassen 20 000—49 999 inv.

Åldringarnas andel av befolkningen

Tab. Ä. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (födelseår) inom församlingar grupperade efter tätortsgrad

Relative distribution of population by age (year of birth) in parishes grouped by »relative number of population in localities»

Ålder	Folkmängdens åldersfördelning (‰) inom församlingar grupperade efter tätortsbefolkningens relativa andel							
	0%	0,1—9,9 %	10—29,9 %	30—49,9 %	50—69,9 %	70—89,9 %	90—99,9 %	100%
0—4 ..	60	62	63	65	68	73	72	64
5—9 ..	71	70	74	75	75	76	73	63
10—14 ..	84	86	88	88	86	84	82	73
15—19 ..	77	81	81	82	83	81	81	75
20—24 ..	51	55	54	55	59	62	68	65
25—29 ..	44	47	47	49	54	60	65	62
30—34 ..	50	52	53	55	59	64	69	66
35—39 ..	60	61	61	64	65	71	76	77
40—44 ..	64	63	66	67	66	72	74	77
45—49 ..	69	70	69	69	68	71	71	75
50—54 ..	73	70	70	69	69	69	67	73
55—59 ..	70	71	67	65	63	59	56	62
60—64 ..	66	63	61	58	55	49	46	53
65—69 ..	56	52	51	48	46	40	37	43
70—74 ..	45	40	41	39	36	31	28	33
75—∞ ..	61	58	54	52	48	39	34	38
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Därav								
0—14 ..	214	218	226	227	229	233	226	200
15—44 ..	346	358	362	373	387	409	433	423
45—64 ..	277	274	267	262	255	248	241	263
65—∞ ..	162	150	146	138	129	109	100	114
Absoluta tal, 1 000-tal	691	59	468	756	648	784	2 334	1 755

företer en motsatt bild med det högsta värdet för de minsta tätorterna. Man observerar också i denna tabell, att de största tätorterna har en något speciell ålderssammansättning. Tendensen till ökning av de yngre arbetsföra åldrarna allteftersom tätorterna blir större avbryts sålunda och de största orterna utvisar en förskjutning mot de äldre åldrarna i förhållande till de medelstora tätorterna. Dessutom observerar man de låga talen för barnåldrarna. Det är främst storstädernas ålderssammansättning som påverkar talen i denna riktning, vilket utförligare berörs längre fram.

Åldersstrukturen i de enskilda församlingarna och kommunerna kan avvika ganska väsentligt från riksnedeltalen. Av den föregående framställningen har framgått, att det främst är förekomsten av tätorter och dessas storlek som är utslagsgivande för ålderssammansättningen. Detta belyses ytterligare i del IV, tab. 14, där församlingarna grupperats efter tätortsbefolkningens relativa andel inom församlingen (tätortsgrad), varjämte åldersfördelningen redovisats för varje grupp. Den relativa ålderssammansättningen har därefter uträknats i tab. Ä. Som man kan vänta sig, är åldersfördelningen mest ogynn-

Tab. Ö. Folkmängd efter ålder (födelseår) inom olika kommuntyper efter kommunernas tätortsgrad. Absoluta tal

Population by age (year of birth) in different types of communities by »relative number of population in localities» in the communities. Absolute numbers

Ålder	Folkmängd inom kommuner grupperade efter tätortsbefolkningens relativa andel							
	0 %	0,1—9,9 %	10—29,9 %	30—49,9 %	50—69,9 %	70—89,9 %	90—99,9 %	100 %
<i>Män</i>								
0—14	21 667	13 560	97 729	109 754	82 005	85 831	317 422	118 710
15—19	8 281	5 232	36 664	40 548	29 692	29 562	109 807	43 476
20—24	5 896	3 797	25 703	28 776	21 767	23 507	90 716	35 627
25—29	4 750	2 972	21 154	24 348	19 490	22 490	89 491	35 134
30—34	5 192	3 236	23 374	26 975	21 023	24 001	95 291	37 203
35—39	6 157	3 826	27 397	31 046	23 997	25 773	105 950	44 678
40—44	6 782	4 068	29 487	32 522	24 414	25 908	103 310	44 020
45—49	7 241	4 531	31 257	34 006	25 006	26 202	98 851	41 846
50—54	7 601	4 599	31 664	34 542	25 381	25 002	92 747	39 612
55—59	7 253	4 553	29 880	31 394	22 622	21 562	76 671	32 255
60—64	6 742	4 194	26 717	28 251	19 496	17 543	62 017	25 969
65—69	5 549	3 478	22 450	22 776	15 787	13 404	48 661	20 360
70—74	4 463	2 790	17 751	17 717	12 383	10 119	35 945	14 694
75— <i>o</i>	6 106	3 879	24 191	23 854	15 996	12 157	40 520	15 271
Summa	103 680	64 715	445 418	486 509	359 059	363 061	1 367 399	548 855
<i>Kvinnor</i>								
0—14	20 047	12 607	92 159	103 365	78 015	81 203	302 103	112 718
15—19	6 632	4 198	31 229	35 499	27 317	28 571	112 241	45 296
20—24	4 210	2 731	19 727	23 505	19 459	22 680	98 799	39 321
25—29	4 202	2 505	18 875	22 382	18 575	21 491	91 866	35 688
30—34	4 668	2 836	21 510	25 291	20 269	22 830	97 907	38 534
35—39	5 540	3 400	25 020	28 881	22 630	24 798	107 871	46 546
40—44	5 976	3 640	26 269	29 621	23 192	24 939	105 037	46 801
45—49	6 458	3 907	27 593	30 638	23 414	24 606	101 876	46 313
50—54	6 593	4 056	27 984	30 978	23 608	23 678	97 678	46 165
55—59	6 513	4 085	27 492	29 197	21 758	20 771	85 193	40 210
60—64	6 226	3 870	25 604	26 620	19 117	17 452	72 069	34 572
65—69	5 356	3 354	21 744	22 426	16 462	14 278	60 368	29 339
70—74	4 444	2 551	17 942	18 428	13 218	11 155	47 225	22 846
75— <i>o</i>	6 101	3 692	24 210	24 984	17 294	13 971	58 225	27 304
Summa	92 966	57 432	407 358	451 815	344 328	352 423	1 438 458	611 653
<i>Båda könen</i>	196 646	122 147	852 776	938 324	703 387	715 484	2 805 857	1 160 508
Antal kommuner	87	37	254	237	151	101	131	31

sam i församlingar utan tätortsbefolkning. De yngre arbetsföra åldrarna mellan 15—44 år är t. o. m. lägre än motsvarande tal för glesbygden som helhet (34,6 % resp. 35,7 %) samtidigt som åldringarnas antal är större (16,2 % resp. 15,0 %). Ifrågavarande församlingstyp torde till stor del omfatta avfolkningsområden, medan glesbebyggelsen som

helhet i högre grad inrymmer områden i nära grannskap till större tätorter. Som synes av tab. Å blir befolkningsstrukturen inom församlingarna mer och mer gynnsam allteftersom tätortsgraden ökar, dock att den förutnämnda storstadstendensen något påverkar siffrorna i den sista redovisade gruppen.

I tab. Ö har redovisning även skett av

kommuner grupperade efter tätortsgrad. Medan en stor del av församlingarna, 1 225 eller 46 % av samtliga församlingar, helt saknar tätorter, innefattar flertalet kommuner någon tätbebyggelse. Av samtliga kommuner består endast 87 eller något mer än 8 % helt av glesbebyggelse; inom dessa kommuner är dock endast 2,6 % av befolkningen bosatt. Befolkningsstrukturen uppvisar för dessa kommuner samma ogynnsamma bild som för glesbygdsförsamlingarna; antalet personer över 65 år utgör t. ex. icke mindre än 16,3 % av befolkningen.

Skillnaderna i ålderssammansättningen belyses även i följande tablå, som innehåller median- och kvartilvärden för olika befolkningsgrupper. Nedre kvartilen, medianen och övre kvartilen anger den ålder, som underskrides av resp. 25 %, 50 % och 75 % av befolkningen. Inom kvartilavståndet, d. v. s. mellan övre och nedre kvartilen, finns hälften av befolkningen. Talen nedan har beräknats på femårsklassfördelningen, då fördelning efter ettårsklasser icke är tillgänglig för samtliga grupper.

	Median- och kvartilålder 1960			
	Nedre kvartilen	Medianen	Övre kvartilen	Kvartilavstånd
Hela riket	16,89 år	36,24 år	53,86 år	36,97 år
Landsbygd	16,38 »	36,81 »	55,19 »	38,81 »
Städer	17,39 »	35,78 »	52,64 »	35,25 »
Glesbebyggelse	17,08 »	39,38 »	57,52 »	40,44 »
Tätbebyggelse	16,82 »	35,31 »	52,45 »	35,63 »
Tätorter med 200— 999 inv.	15,96 »	36,30 »	54,73 »	38,77 »
» » 1 000— 4 999 »	15,89 »	34,72 »	52,66 »	36,77 »
» » 5 000— 9 999 »	15,77 »	33,38 »	50,98 »	35,21 »
» » 10 000—19 999 »	16,24 »	33,71 »	51,06 »	34,82 »
» » 20 000—49 999 »	16,35 »	33,66 »	50,54 »	34,19 »
» » 50 000—∞	17,92 »	36,49 »	52,97 »	35,05 »
Församlingar med 0— 9,9 % tätortsbef. ..	17,30 »	40,16 »	58,32 »	41,02 »
» » 10— 29,9 % » ..	16,50 »	38,20 »	56,77 »	40,27 »
» » 30— 49,9 % » ..	16,41 »	37,44 »	55,82 »	39,41 »
» » 50— 69,9 % » ..	16,24 »	36,21 »	54,78 »	38,54 »
» » 70— 89,9 % » ..	16,04 »	34,97 »	52,67 »	36,63 »
» » 90—100 % » ..	17,24 »	35,55 »	52,43 »	35,19 »

Av talen i tablå lägger man särskilt märke till de betydligt högre värdena för glesbebyggelsen än för tätbebyggelsen i fråga om medianen och övre kvartilen. De äldre arbetsföra åldrarnas och åldringarnas större andel av befolkningen inom glesbygden ger upphov till denna skillnad. Som synes blir talen inom tätbebyggelsen i stort sett högre ju mindre tätorterna är, dock att de största tätorternas avvikande befolkningsstruktur är märkbar även här. Koncentrationen av befolkningen till yngre arbetsföra åldrar inom tätorterna, som följd av inflyttning från glesbygden,

ger utslag i kvartilavståndet, vilket värde avtar med ökande tätortsstorlek och tätortsgrad.

Som förut nämnts avser åldersredovisningen fördelning efter födelseår med undantag för tab. 3 och 4 i del III, vilka tabeller redovisar fördelningar efter hela åldersår vid folkräkningstidpunkten den 1 november 1960. För att belysa hur små skillnaderna är mellan de två olika fördelningarna har i *tab. AA*, som komplement till den förutvarande framställningen, även uträknats den relativa fördelningen efter *åldersår*. Om man jämför denna tabell med tab. Z, finner

Tab. AA. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder (åldersår) per den 1 november 1960
Relative distribution of population by age (real age)

Ålder	Födda under tidsperioden	Glesbebyggelse			Tätbebyggelse			Hela riket		
		Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
<i>Femårsklasser</i>										
0—4	2.11.55—1.11.60	61	64	62	76	68	72	72	67	69
5—9	2.11.50—1.11.55	69	73	71	75	68	71	73	69	71
10—14	2.11.45—1.11.50	84	88	86	84	77	80	84	80	82
15—19	2.11.40—1.11.45	83	76	80	79	77	78	80	77	78
20—24	2.11.35—1.11.40	60	47	54	64	66	65	63	61	62
25—29	2.11.30—1.11.35	47	44	46	64	62	63	59	58	58
30—34	2.11.25—1.11.30	51	50	51	68	67	67	63	62	63
35—39	2.11.20—1.11.25	60	60	60	77	74	76	72	71	72
40—44	2.11.15—1.11.20	65	65	65	75	72	74	72	70	71
45—49	2.11.10—1.11.15	70	70	70	73	71	72	72	71	71
50—54	2.11.05—1.11.10	73	72	73	68	68	68	70	69	69
55—59	2.11.00—1.11.05	69	70	70	56	60	58	60	62	61
60—64	2.11.95—1.11.00	63	65	64	46	51	48	51	54	53
65—69	2.11.90—1.11.95	52	54	53	36	43	40	40	46	43
70—74	2.11.85—1.11.90	40	43	42	27	34	30	31	36	34
75—79	2.11.80—1.11.85	28	30	29	17	23	20	21	25	23
80—84	2.11.75—1.11.80	16	18	17	9	13	11	11	14	13
85—89	2.11.70—1.11.75	6	7	7	3	5	4	4	5	5
90— ω	ω —1.11.70	2	2	2	1	1	1	1	2	1
Summa		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Större åldersgrupper</i>										
0—6	2.11.53—1.11.60	87	92	89	106	95	100	100	95	97
7—15	2.11.44—1.11.53	145	152	148	147	134	140	147	139	143
16—44	2.11.15—1.11.44	347	324	336	410	402	406	392	382	387
45—66	2.11.93—1.11.15	298	300	299	259	268	263	270	276	273
67— ω	ω —1.11.93	123	132	127	78	100	90	91	108	100
Summa		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Folkmängd i 1 000-tal ..		1 081	960	2 041	2 658	2 796	5 454	3 739	3 756	7 495

man att den lägsta femårsklassen är två promille högre vid fördelningen efter åldersår men att differensen icke i någon annan klass överstiger en promille. Jämför man ettårsklasserna med varandra i de båda fördelningarna, finner man, att de högre åldrarna antar något större värden i fördelningen efter födelseår, beroende på att antalet döda under de två sista månaderna av 1960 ej reducerat talen. I övrigt kan större

skillnader uppträda i de åldersklasser, som motsvaras av födelsekullar från tidpunkter med starkt varierande födelse-tal, t. ex. åldrarna 40—41 år. Framst är det dock den lägsta ettårsklassen som påverkas. Vid fördelningen efter födelseår omfattar denna c:a 86 000 personer eller 11 promille av befolkningen men vid fördelningen efter åldersår 101 000 personer eller 13 promille.

Åldersfördelningen 1960 inom olika

Tab. AB. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper, länsvis
Relative distribution of population in larger age groups, by county

Län	0—15 år			16—66 år			67— <i>o</i> år		
	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela länet	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela länet	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela länet
Stockholms stad	—	206	206	—	695	695	—	100	100
Stockholms län	233	263	259	634	668	663	134	68	79
Uppsala län	242	239	240	629	659	651	129	102	110
Södermanlands län . .	247	242	244	629	663	653	124	95	103
Östergötlands län . . .	240	238	238	632	667	657	128	95	104
Jönköpings län	231	251	245	632	663	653	138	86	102
Kronobergs län	218	248	234	633	659	647	149	93	119
Kalmar län	226	243	236	640	658	651	134	99	113
Gotlands län	253	280	264	616	630	622	131	90	114
Blekinge län	211	242	231	647	660	655	142	98	114
Kristianstads län	229	240	236	637	647	643	134	113	121
Malmöhus län	235	222	224	638	674	667	127	105	109
Hallands län	233	241	237	640	660	651	127	99	111
Göteb. o. Bohus län . .	221	232	230	633	680	675	146	88	95
Älvsborgs län	218	242	234	638	674	661	144	84	105
Skaraborgs län	231	246	239	634	657	646	135	97	115
Värmlands län	216	237	229	650	674	664	134	88	107
Örebro län	225	232	230	640	675	666	135	93	104
Västmanlands län	242	257	254	631	665	658	127	77	88
Kopparbergs län	224	249	242	641	656	652	135	94	105
Gävleborgs län	232	240	238	638	666	657	130	93	105
Västernorrlands län . .	235	247	242	644	667	658	121	86	99
Jämtlands län	237	261	248	635	654	643	128	85	109
Västerbottens län	268	268	268	639	666	653	93	65	79
Norrbottnens län	297	292	294	623	652	642	80	56	65
Hela riket	235	238	237	636	671	661	129	91	101

regionala områden. I tab. AB visas den relativa åldersfördelningen länsvis för tre större åldersgrupper. Mera detaljerade relativtals finns intagna i del III, tab. 6 och 9.

Beträffande den lägsta åldersgruppen, 0—15 år, observerar man först den låga siffran för Stockholms stad. Som förut nämnts är detta ett speciellt drag i storstädernas befolkningsstruktur. (Jämför även tab. AM på sid. 80). Vidare lägger man märke till den höga siffran för Norrbottens län, som förorsakas av att födelsetalet för detta län är högt i förhållande till medeltalet för riket. Även för övriga län kan man spåra inverkan av olikheter i födelsetalen länen emellan. De arbetsföra åldrarna uppvisar de högsta talen i de största städerna; detta kommer i tabellen främst till synes beträffande Stockholms stad men påverkar

synbart siffrorna även i län med övriga storstäder. Beträffande åldringarnas andel av befolkningen lägger man främst märke till den låga siffran för Norrbottens län.

Åldersfördelningen i Stor-Stockholm och Stor-Göteborg redovisas i såväl absoluta som relativa tal i tab. AC. I not till tabellen anges vilka kommuner eller delar därav som inräknats i resp. stad.

I del IV, tab. 16, har publicerats uppgifter om åldersfördelningen i de 60 naturliga jordbruksområdena jämte sammanfattningssiffror för bl. a. 8 större produktionsområden. För dessa större områden lämnas även relativa åldersfördelningar i tab. AD. Olikheterna mellan områdena är ganska små, då summering till så stora geografiska områden medför att skillnader i åldersstrukturen inom områdena tar ut var-

Tab. AC. Folkmängd efter ålder i Stor-Stockholm och Stor-Göteborg
Distribution of age in Greater Stockholm and Greater Gothenburg

Ålder	Stor-Stockholm ¹						Stor-Göteborg ²					
	Absoluta tal			Relativa tal			Absoluta tal			Relativa tal		
	Gles- be- byg- gelse	Tät- be- byg- gelse	Summa	Gles- be- byg- gelse	Tät- be- byg- gelse	Sum- ma	Gles- be- byg- gelse	Tät- be- byg- gelse	Sum- ma	Gles- be- byg- gelse	Tät- be- byg- gelse	Sum- ma
<i>Femårsklasser</i>												
0—4	1 880	74 369	76 249	70	66	66	2 050	35 387	37 437	60	70	69
5—9	2 005	73 275	75 280	74	65	66	2 358	34 899	37 257	69	69	69
10—14	2 273	83 349	85 622	84	74	75	2 766	38 218	40 984	80	76	76
15—19	2 134	85 999	88 133	79	77	77	2 676	36 882	39 558	78	73	73
20—24	1 741	72 922	74 663	65	65	65	2 047	32 717	34 764	60	65	65
25—29	1 499	70 967	72 466	56	63	63	1 706	32 464	34 170	50	64	63
30—34	1 482	75 397	76 879	55	67	67	1 774	34 729	36 503	52	69	68
35—39	1 765	89 563	91 328	66	80	79	2 195	39 778	41 973	64	79	78
40—44	1 763	87 741	89 504	65	78	78	2 317	38 897	41 214	67	77	76
45—49	1 837	84 520	86 357	68	75	75	2 489	37 646	40 135	72	75	74
50—54	1 907	80 993	82 900	71	72	72	2 583	35 372	37 955	75	70	70
55—59	1 715	67 500	69 215	64	60	60	2 248	29 767	32 015	65	59	59
60—64	1 435	55 821	57 256	53	50	50	2 025	25 185	27 210	59	50	50
65—69	1 229	45 626	46 855	46	41	41	1 699	20 352	22 051	49	40	41
70—74	960	34 662	35 622	36	31	31	1 470	15 432	16 902	43	31	31
75—79	676	22 483	23 159	25	20	20	1 055	9 589	10 644	31	19	20
80—84	403	11 624	12 027	15	10	10	580	4 897	5 477	17	10	10
85—89	179	4 059	4 238	7	4	4	282	1 823	2 105	8	4	4
90— <i>ω</i>	52	1 043	1 095	2	1	1	76	478	554	2	1	1
Summa	26 935	1 121 913	1 148 848	1 000	1 000	1 000	34 396	504 512	538 908	1 000	1 000	1 000
<i>Större ålders- grupper</i>												
0—6	2 651	103 533	106 184	98	92	92	2 962	49 405	52 367	86	98	97
7—15	4 010	145 720	149 730	149	130	130	4 800	67 266	72 066	140	133	134
16—44	9 890	464 329	474 219	367	414	413	12 127	207 300	219 427	353	411	407
45—66	7 418	308 045	315 463	275	275	275	10 081	136 824	146 905	293	271	273
67— <i>ω</i>	2 966	100 286	103 252	110	89	90	4 426	43 717	48 143	129	87	89
Summa	26 935	1 121 913	1 148 848	1 000	1 000	1 000	34 396	504 512	538 908	1 000	1 000	1 000

¹ I Stor-Stockholm ingår följande kommuner: Stockholm, Solna, Sundbyberg, Stocksund, Danderyd, Djurs-
holm, Lidingö, Järfälla, Sollentuna, Täby, Upplands-
Väsby, Märsta, Boo, Nacka, Saltsjöbaden, Tyresö, Ös-
terhaninge, Huddinge, Botkyrka, Vallentuna, Öster-
åker, Vaxholm, Värmdö, Gustafsberg, Västerhaninge,
Grödinge, Salem, Ekerö och Färingsö.

² I Stor-Göteborg ingår följande kommuner: Göte-
borg, Angered, Askim, Björketorp, Hanhals förs. i Fjäräs
kommun, Hermansby, Kode, Kungsbacka, Kungälv,
Källered, Landvetter, Lerum, Lindome, Marstrand,
Mölnadal, Nödinge, Onsala, Partille, Råda, Skallsjö,
Starrkärrs förs. i Starrkärrs kommun, Stora Lundby
och Bergums förs. i Stora Lundby kommun, Styrso,
Särö, Säve, Torslanda, Tuve, Tölö, Ytterby och Öckerö.

andra. Det är egentligen endast Övre
Norrländ, som, av samma skäl som ti-
digare nämnts, avviker på ett mera
markant sätt.

Arbetsmarknadsstyrelsens *A-regioner*,

för vilka områden åldersfördelningar
likaledes lämnats i del IV, består i regel
av en större tätort som centralort jämte
kringliggande landsbygd. Även för des-
sa områden sker sålunda en utjämning

Tab. AD. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper inom 8 produktionsområden¹

Relative distribution of population in larger age groups in 8 production areas

Produktionsområde	Män				Kvinnor			
	0—15 år	16—44 år	45—66 år	67— <i>∞</i> år	0—15 år	16—44 år	45—66 år	67— <i>∞</i> år
<i>Hela området</i>								
Götalands södra slättbygder	238	397	271	94	217	384	281	118
Götalands mellanbygder ..	242	369	279	110	233	357	281	129
Götalands skogsbygder....	241	384	277	98	229	377	280	113
Götalands norra slättbygder	245	386	273	96	231	379	276	114
Svealands slättbygder	243	409	265	83	220	394	279	107
Mellersta Sveriges skogs- bygder	241	383	281	95	235	374	281	109
Nedre Norrland	243	374	280	103	237	367	281	114
Övre Norrland	277	409	243	72	281	406	237	77
Summa	244	393	271	92	230	383	277	110
<i>Därav glesbebyggelse</i>								
Götalands södra slättbygder	231	353	300	116	238	336	298	129
Götalands mellanbygder ..	229	345	299	127	238	319	301	141
Götalands skogsbygder....	217	337	308	137	230	311	312	147
Götalands norra slättbygder	231	342	300	126	238	322	303	138
Svealands slättbygder	233	343	298	126	243	327	297	133
Mellersta Sveriges skogs- bygder	219	342	309	130	228	322	311	139
Nedre Norrland	225	353	298	124	236	327	304	133
Övre Norrland	263	380	266	91	291	355	262	92
Summa	229	348	299	124	241	325	300	133

¹ Sammandrag av de 60 naturliga jordbruksområdena.

av olikheter i befolkningsstrukturen inom områdena. Ganska väsentliga skillnader framkommer trots detta vid beräkning av de relativa åldersfördelningarna, vilket framgår av *tab. AE*. Som exempel kan nämnas Norrtälje-, Simrishamns- och Arvikaregionerna, där såväl barnaåldrarna som de yngre arbetsföra åldrarna omfattar en i förhållande till genomsnittet för riket låg andel av befolkningen. I stället utvisar de äldre arbetsföra åldrarna och åldringarna höga tal. Den tidigare i olika sammanhang observerade speciella åldersstrukturen inom Norrland framträder här tydligt inom Norrlandsregionerna och speciellt inom Gällivare- och Kiruna-regionerna.

Förändringar i åldersfördelningen 1900—1960. För att ge en översiktlig bild av

befolkningsutvecklingen under en längre tidsperiod lämnas i *tab. AF* en sammanställning av folkmängdens fördelning på femårsklasser i *absoluta tal* för vissa folkräkningsår fr. o. m. år 1900. För några av de senaste folkräkningarna redovisas dessutom ålderspyramider på sid. 108, vilka likaledes avser absoluta tal. I *tab. AG* visas i form av indexserier med 1900 som basvärde, hur de olika åldersklassernas absoluta tal förändrat sig under nämnda tidsperiod.

Stora förändringar i åldersstrukturen kommer till synes vid en dylik jämförelse. Av pyramiderna får man en visuell uppfattning om, hur de stora nativtetsförändringarna under de senaste 40 åren förändrat åldersfördelningen. Pyramiderna för 1930 och 1940 dominerar av den undergrävda basen som följd av

Tab. AE. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper samt antal kvinnor per 1 000 män i arbetsmarknadsstyrelsens A-regioner

Relative distribution of population in larger age groups and number of women per 1 000 men in the Labour Market Board's A-regions

Region		Relativ åldersfördelning (%/100)				Antal kvinnor per 1 000 män	Region		Relativ åldersfördelning (%/100)				Antal kvinnor per 1 000 män
Nr	Huvudort	0—15 år	16—44 år	45—66 år	67— <i>o</i> år		Nr	Huvudort	0—15 år	16—44 år	45—66 år	67— <i>o</i> år	
1	Stockholm	224	412	274	90	1 095	47	Ulricehamn	225	356	288	130	1 001
2	Södertälje	256	397	251	95	990	48	Alingsås	238	367	279	116	1 015
3	Norrköping	225	338	296	140	975	49	Mariestad	238	357	280	124	952
4	Uppsala	237	388	262	112	1 031	50	Skövde	253	389	260	98	963
5	Enköping	250	368	265	117	968	51	Falköping	225	369	285	121	994
6	Nyköping	251	389	262	98	965	52	Skara	232	357	286	125	993
7	Eskilstuna	239	383	280	98	995	53	Lidköping	241	377	273	109	997
8	Katrineholm	242	367	280	111	1 008	54	Vara	232	336	300	132	938
9	Linköping	245	399	262	94	1 006	55	Karlstad	230	383	285	102	964
10	Norrköping	234	376	285	104	1 021	56	Kristinehamn	239	384	277	100	980
11	Motala	234	373	284	108	992	57	Arvika	216	352	305	128	983
12	Mjölby	238	353	284	125	972	58	Åmål—Säffle	224	363	297	117	950
13	Jönköping	245	396	270	89	1 021	59	Örebro	220	376	293	111	1 060
14	Värnamo	251	383	264	101	952	60	Hallsberg—					
15	Nässjö—							Kumla	240	366	287	108	972
	Eksjö	244	372	273	111	991	61	Karlskoga	239	419	271	70	949
16	Tranås	242	357	281	120	1 010	62	Lindesberg	232	363	289	116	947
17	Vetlanda	241	359	284	116	965	63	Västerås	259	430	238	74	962
18	Växjö	234	365	282	119	972	64	Sala	235	352	288	124	954
19	Ljungby	236	362	283	120	946	65	Fagersta	263	393	257	87	933
20	Älmhult	236	364	279	121	899	66	Köping	251	400	256	93	954
21	Kalmar	235	364	284	117	1 001	67	Falun	237	374	278	110	1 027
22	Nybro	227	366	291	116	934	68	Borlänge	236	372	283	109	968
23	Oskarshamn	231	375	282	111	959	69	Ludvika	240	389	276	95	947
24	Västervik	237	358	295	110	982	70	Avesta—					
25	Vimmerby—							Hedemora	256	373	266	104	977
	Hultsfred	247	359	284	109	951	71	Mora	246	370	279	105	935
26	Visby	264	354	268	114	985	72	Gävle	234	382	283	100	1 001
27	Karlskrona	231	369	283	116	1 006	73	Sandviken	238	388	286	89	937
28	Karlshamn	231	384	274	111	965	74	Söderhamn	230	356	296	118	986
29	Kristianstad	235	374	275	116	1 002	75	Bollnäs	244	365	275	116	972
30	Hässleholm	248	379	257	116	980	76	Hudiksvall	234	356	294	116	982
31	Ängelholm	232	365	278	125	1 013	77	Ljusdal	251	360	275	114	969
32	Simrishamn	229	345	291	134	965	78	Härnösand—					
33	Malmö	224	407	273	96	1 060		Kramfors	228	359	303	111	1 009
34	Hälsingborg	221	378	286	115	1 049	79	Sundsvall	239	390	272	99	975
35	Lund	224	401	263	112	1 097	80	Sollefteå	253	379	267	101	930
36	Landskrona	228	384	281	107	990	81	Örnsköldsvik	256	396	262	85	968
37	Trelleborg	231	391	274	104	963	82	Östersund	248	372	271	109	941
38	Ystad	225	351	289	135	977	83	Umeå	262	405	253	80	980
39	Eslöv	230	340	290	140	978	84	Skellefteå	266	400	253	80	958
40	Halmstad	234	373	284	109	992	85	Lycksele	282	406	238	74	874
41	Falkenberg	239	362	275	123	961	86	Luleå	279	432	227	62	978
42	Varberg	239	370	280	112	968	87	Piteå	279	397	247	76	951
43	Göteborg	231	405	273	91	1 030	88	Boden	275	427	232	66	953
44	Uddevalla	235	363	283	120	964	89	Gällivare	327	422	199	52	888
45	Trollhättan—						90	Kiruna	286	476	191	47	883
	Vänersborg	232	387	277	104	972	91	Haparanda—					
46	Borås	234	388	283	95	1 046		Kalix	308	384	234	74	946

Tab. AF. Folkmängd efter ålder åren 1900—1960. Absoluta tal
Population by age. Absolute numbers

Ålder	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
Femårsklasser							
0—4	589 127	619 518	564 271	452 548	445 195	608 915	505 229
5—9	547 813	581 576	573 488	524 870	409 228	590 603	533 482
10—14	529 370	550 063	591 494	547 981	446 791	451 184	610 184
15—19	485 210	512 433	557 327	558 334	519 959	416 290	594 245
20—24	425 607	457 536	508 252	555 319	538 341	459 309	466 221
25—29	355 304	403 579	452 619	506 431	545 075	533 331	435 413
30—34	301 706	368 179	413 217	463 568	544 485	542 594	470 140
35—39	310 521	321 045	371 766	421 099	498 212	544 708	533 510
40—44	288 565	277 498	341 949	388 293	452 580	540 135	535 986
45—49	251 470	285 417	297 766	349 083	405 730	488 506	533 745
50—54	227 689	262 167	254 775	316 761	366 831	435 255	521 888
55—59	211 949	223 264	255 892	270 240	320 844	380 099	461 409
60—64	182 276	194 058	225 480	221 705	279 046	329 807	396 459
65—69	162 800	168 456	179 612	208 158	221 531	269 959	325 792
70—74	124 114	129 041	138 579	163 606	160 050	208 961	253 671
75—79	88 142	94 131	97 041	106 453	120 968	135 279	172 572
80—84	39 646	50 034	52 986	57 920	66 017	68 485	97 475
85—89	12 626	20 192	22 271	23 328	24 267	30 199	37 533
90— <i>m</i>	2 506	4 216	5 704	6 494	6 279	8 210	10 175
Summa	5 136 441	5 522 403	5 904 489	6 142 191	6 371 432	7 041 829	7 495 129
Större åldersgrupper							
Män							
0—6	413 028	435 953	401 823	331 523	309 411	445 763	367 528
7—15	485 237	510 371	538 073	499 922	403 278	440 399	546 083
16—44	1 011 726	1 098 256	1 252 192	1 379 385	1 510 197	1 490 022	1 467 577
45—66	438 314	481 227	522 603	597 539	708 837	851 051	1 012 884
67— <i>m</i>	158 131	172 922	183 565	212 479	228 405	279 207	344 624
Summa	2 506 436	2 698 729	2 898 256	3 020 848	3 160 128	3 506 442	3 738 696
Kvinnor							
0—6	399 276	418 493	385 931	319 876	296 436	422 993	347 168
7—15	471 636	494 340	517 543	481 152	389 644	423 629	518 518
16—44	1 052 320	1 134 014	1 278 821	1 406 585	1 490 900	1 464 263	1 437 536
45—66	506 773	555 750	590 251	649 329	759 744	900 283	1 039 945
67— <i>w</i>	200 000	221 077	233 687	264 401	274 580	324 219	413 266
Summa	2 630 005	2 823 674	3 006 233	3 121 343	3 211 304	3 535 387	3 756 433
Båda könen							
0—6	812 304	854 446	787 754	651 399	605 847	868 756	714 696
7—15	956 873	1 004 711	1 055 616	981 074	792 922	864 028	1 064 601
16—44	2 064 046	2 232 270	2 531 013	2 785 970	3 001 097	2 954 285	2 905 113
45—66	945 087	1 036 977	1 112 854	1 246 868	1 468 581	1 751 334	2 052 829
67— <i>m</i>	358 131	393 999	417 252	476 880	502 985	603 426	757 890
Summa	5 136 441	5 522 403	5 904 489	6 142 191	6 371 432	7 041 829	7 495 129

Tab. AG. Befolkningsutveckling inom olika åldersklasser åren 1900—1960.

Indextal med folkmängden 1900 = 1 000

Development of population in different age groups. Index numbers

Ålder	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Femårsklasser</i>							
0—4	1 000	1 052	958	768	756	1 034	858
5—9	1 000	1 062	1 047	958	747	1 078	974
10—14	1 000	1 039	1 117	1 035	844	852	1 153
15—19	1 000	1 056	1 149	1 151	1 072	858	1 225
20—24	1 000	1 075	1 194	1 305	1 265	1 079	1 095
25—29	1 000	1 136	1 274	1 425	1 534	1 501	1 225
30—34	1 000	1 220	1 370	1 536	1 805	1 798	1 558
35—39	1 000	1 034	1 197	1 356	1 604	1 754	1 718
40—44	1 000	962	1 185	1 346	1 568	1 872	1 857
45—49	1 000	1 135	1 184	1 388	1 613	1 943	2 122
50—54	1 000	1 151	1 119	1 391	1 611	1 912	2 292
55—59	1 000	1 053	1 207	1 275	1 514	1 793	2 177
60—64	1 000	1 065	1 237	1 216	1 531	1 809	2 175
65—69	1 000	1 035	1 103	1 279	1 361	1 658	2 001
70—74	1 000	1 040	1 117	1 318	1 290	1 684	2 044
75—79	1 000	1 068	1 101	1 208	1 372	1 535	1 958
80—84	1 000	1 262	1 336	1 461	1 665	1 727	2 459
85—89	1 000	1 599	1 764	1 848	1 922	2 392	2 973
90— ω	1 000	1 682	2 276	2 591	2 506	3 276	4 060
Summa	1 000	1 075	1 150	1 196	1 240	1 371	1 459
<i>Större åldersgrupper</i>							
<i>Män</i>							
0—6	1 000	1 056	973	803	749	1 079	890
7—15	1 000	1 052	1 109	1 030	831	908	1 125
16—44	1 000	1 086	1 238	1 363	1 493	1 473	1 451
45—66	1 000	1 098	1 192	1 363	1 617	1 942	2 311
67— ω	1 000	1 094	1 161	1 344	1 444	1 766	2 179
Summa	1 000	1 077	1 156	1 205	1 261	1 399	1 492
<i>Kvinnor</i>							
0—6	1 000	1 048	967	801	742	1 059	869
7—15	1 000	1 048	1 097	1 020	826	898	1 099
16—44	1 000	1 078	1 215	1 337	1 417	1 391	1 366
45—66	1 000	1 097	1 165	1 281	1 499	1 777	2 052
67— ω	1 000	1 105	1 168	1 322	1 373	1 621	2 066
Summa	1 000	1 074	1 143	1 187	1 221	1 344	1 428
<i>Båda könen</i>							
0—6	1 000	1 052	970	802	746	1 069	880
7—15	1 000	1 050	1 103	1 025	829	903	1 113
16—44	1 000	1 082	1 226	1 350	1 454	1 431	1 407
45—66	1 000	1 097	1 178	1 319	1 554	1 853	2 172
67— ω	1 000	1 100	1 165	1 332	1 404	1 685	2 116
Summa	1 000	1 075	1 150	1 196	1 240	1 371	1 459

de låga födelsekullarna under en stor del av 1920- och 1930-talen, medan 1950 och 1960 års pyramider dessutom starkt påverkats av 1940-talets nativitetsökning. Av talen i tab. AG framgår, att befolkningen sedan sekelskiftet ökat med 46 % men att denna ökning är mycket ojämnt fördelad på de olika åldersklasserna. Antalet barn under 10 år var sålunda 1960 lägre än vid sekelskiftet, medan 10—19-åringarna vid denna tidpunkt uppgick till högre tal än vid någon tidigare folkräkning. Åldersklasserna 20—29 år är visserligen nu större än 1900 men dock betydligt mindre än under större delen av perioden 1900—1960. Beträffande åldersklassen 25—29 år får man gå tillbaka ända till 1910 för att finna lägre tal. Fr. o. m. femårsklassen 45—49 år har befolkningen i varje klass, med undantag för 75—79-åringar, mer än fördubblats. Med något undantag har dessa åldrar ökat sin numerär från folkräkning till folkräkning, huvudsakligen på grund av den sjunkande dödligheten, och utgör nu, såsom framgått av föregående framställning, mer än en tredjedel av hela befolkningen.

Förändringar i ålderssammansättningen mellan de olika folkräkningarna framgår även av tab. AH, där talen för varje redovisad folkräkning satts i relation till närmast föregående redovisad folkräkning. Om man här främst stannar inför förändringarna mellan 1950 och 1960 års folkräkningar, ser man hur de båda yngsta femårsklasserna minskat med 17 % resp. 10 %. Bland de närmast följande åldersklasserna fäster man sig främst vid att 10—14-åringarna ökat med 35 % och 15—19-åringarna med icke mindre än 43 %. Åldersklasserna 25—44 år utvisar sjunkande tal, medan samtliga klasser däröver stigit.

Förändringarna i den *relativa åldersfördelningen* under tidsperioden 1900—1960 framgår av tab. AI, där åldersfördelningen uträknats på 10 000 personer för vart och ett av de redovisade folkräkningsåren. *Diagram 4* belyser i grafisk form samma förhållande för de tre

senaste folkräkningarna. Om man först ser på barn i förskoleåldrarna, 0—6 år, finner man, att dessas relativa andel av befolkningen år 1900 var närmare 16 % men att talen sedan sjunkit oupphörligen ända fram till 1950 års folkräkning, då en betydande ökning noteras som följd av 1940-talets ökade nativitet. Vid 1960 års folkräkning har förskolebarnens andel åter gått ned till något under 10 % av befolkningen. Barn i skolåldern, 7—15 år, har beskrivit en liknande nedåtgående utvecklingskurva från 18,6 % av befolkningen år 1900 till 12,3 % år 1950. Vid sista folkräkningen har denna åldersgrupp starkt påverkats av 1940-talets stora födelsekullar och därmed åter ökat sin andel. De yngre arbetsföra åldrarna mellan 16—44 år ökade i relativ betydelse fram till 1940, då de utgjorde något mer än 47 % av befolkningen. Sedan dess har en nedgång åter inträtt och deras andel av befolkningen är nu endast 39 %, det lägsta tal som förekommit för denna åldersgrupp under perioden. I motsats härtil har de äldre arbetsföra åldrarnas andel av befolkningen stigit under hela perioden och utgör nu 27 % mot endast 18 % år 1900. Åldringarna slutligen, som i absoluta tal mer än fördubblats under den behandlade tidsperioden, har ökat sin relativa andel av befolkningen från ungefär 7 % till 10 %.

Den ovan beskrivna förskjutningen i åldersstrukturen för fyra större åldersgrupper illustreras även i *diagram 5*, där man får en översiktlig bild av de olika gruppernas andel av befolkningen.

Förändringarna i de olika åldersgruppernas relativa betydelse belyses ytterligare i nedanstående tablå. I tablån har den relativa andelen av befolkningen (uträknad på 1 milj. inv.) inom var och en av fyra större åldersgrupper åren 1920, 1940 och 1960 satts i relation till motsvarande tal för 1900. Man observerar särskilt, att andelen barn i åldern 0—15 år gått ned med över 30 % och att befolkningen över 45 år ökat i betydelse med uppåt 50 %. Jämför man tablåns värden med indextalen för de

Tab. AH. Folkmängdens förändring inom olika åldersklasser från folkräkning till folkräkning 1900--1960. Indextal med folkvägden vid föregående folkräkning = 1 000
Changes of population in different age groups from census to census. Index numbers

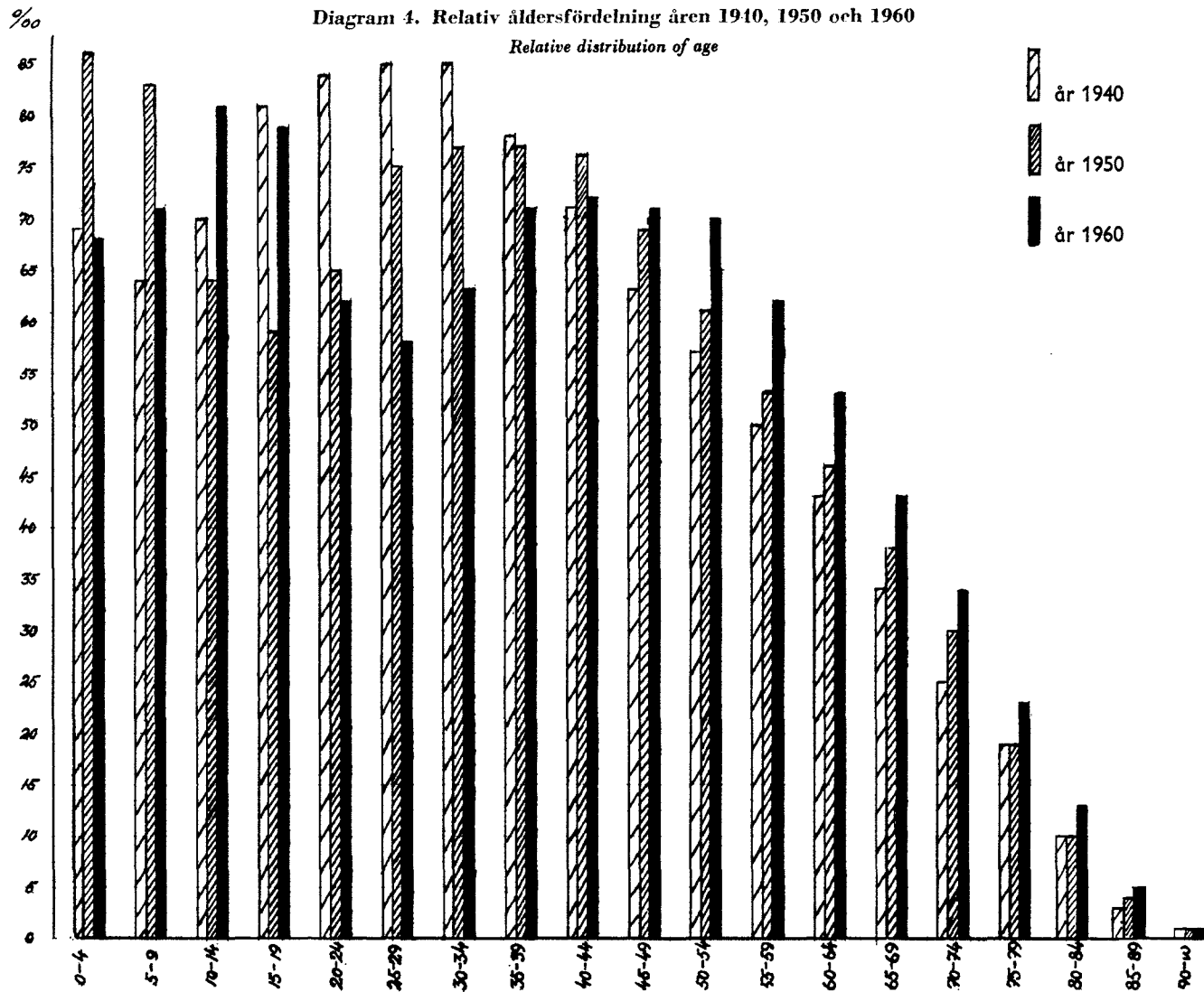
Ålder	Indextal olika år öfver folkvägden förändring						
	1900 (1890 = 1 000)	1910 (1900 = 1 000)	1920 (1910 = 1 000)	1930 (1920 = 1 000)	1940 (1930 = 1 000)	1950 (1940 = 1 000)	1960 (1950 = 1 000)
<i>Femårsklasser</i>							
0—4	1 011	1 052	911	802	984	1 368	830
5—9	1 047	1 062	986	915	780	1 443	903
10—14	1 086	1 039	1 075	926	815	1 010	1 352
15—19	1 121	1 056	1 088	1 002	931	801	1 427
20—24	1 220	1 075	1 111	1 093	969	853	1 015
25—29	1 024	1 136	1 122	1 119	1 076	978	816
30—34	951	1 220	1 122	1 122	1 175	997	866
35—39	1 121	1 034	1 158	1 133	1 183	1 093	979
40—44	1 139	962	1 232	1 136	1 166	1 193	992
45—49	1 041	1 135	1 043	1 172	1 162	1 204	1 093
50—54	1 050	1 151	972	1 243	1 158	1 187	1 199
55—59	1 018	1 053	1 146	1 056	1 187	1 185	1 214
60—64	1 008	1 065	1 162	983	1 259	1 182	1 202
65—69	1 013	1 035	1 066	1 159	1 064	1 219	1 207
70—74	1 174	1 040	1 074	1 181	978	1 306	1 214
75—79	1 413	1 068	1 031	1 097	1 136	1 118	1 276
80—84	1 467	1 262	1 059	1 093	1 140	1 037	1 423
85—89	1 284	1 599	1 103	1 047	1 040	1 244	1 243
90— <i>o</i>	1 194	1 682	1 353	1 138	967	1 308	1 239
Summa	1 073	1 075	1 069	1 040	1 037	1 105	1 064
<i>Större åldersgrupper</i>							
<i>Män</i>							
0—6	1 018	1 056	922	825	933	1 441	824
7—15	1 083	1 052	1 054	929	807	1 092	1 240
16—44	1 114	1 086	1 140	1 102	1 095	987	985
45—66	1 031	1 098	1 086	1 143	1 186	1 201	1 190
67— <i>o</i>	1 212	1 094	1 062	1 158	1 075	1 222	1 234
Summa	1 082	1 077	1 074	1 042	1 046	1 110	1 066
<i>Kvinnor</i>							
0—6	1 010	1 048	922	829	927	1 427	821
7—15	1 080	1 048	1 047	930	810	1 087	1 224
16—44	1 079	1 078	1 128	1 100	1 060	982	982
45—66	1 032	1 097	1 062	1 100	1 170	1 185	1 155
67— <i>o</i>	1 185	1 105	1 057	1 131	1 038	1 181	1 275
Summa	1 066	1 074	1 065	1 038	1 029	1 101	1 063
<i>Båda könen</i>							
0—6	1 014	1 052	922	827	930	1 434	823
7—15	1 082	1 050	1 051	929	808	1 090	1 232
16—44	1 096	1 082	1 134	1 101	1 077	984	983
45—66	1 032	1 097	1 073	1 120	1 178	1 193	1 172
67— <i>o</i>	1 197	1 100	1 059	1 143	1 055	1 200	1 256
Summa	1 073	1 075	1 069	1 040	1 037	1 105	1 064

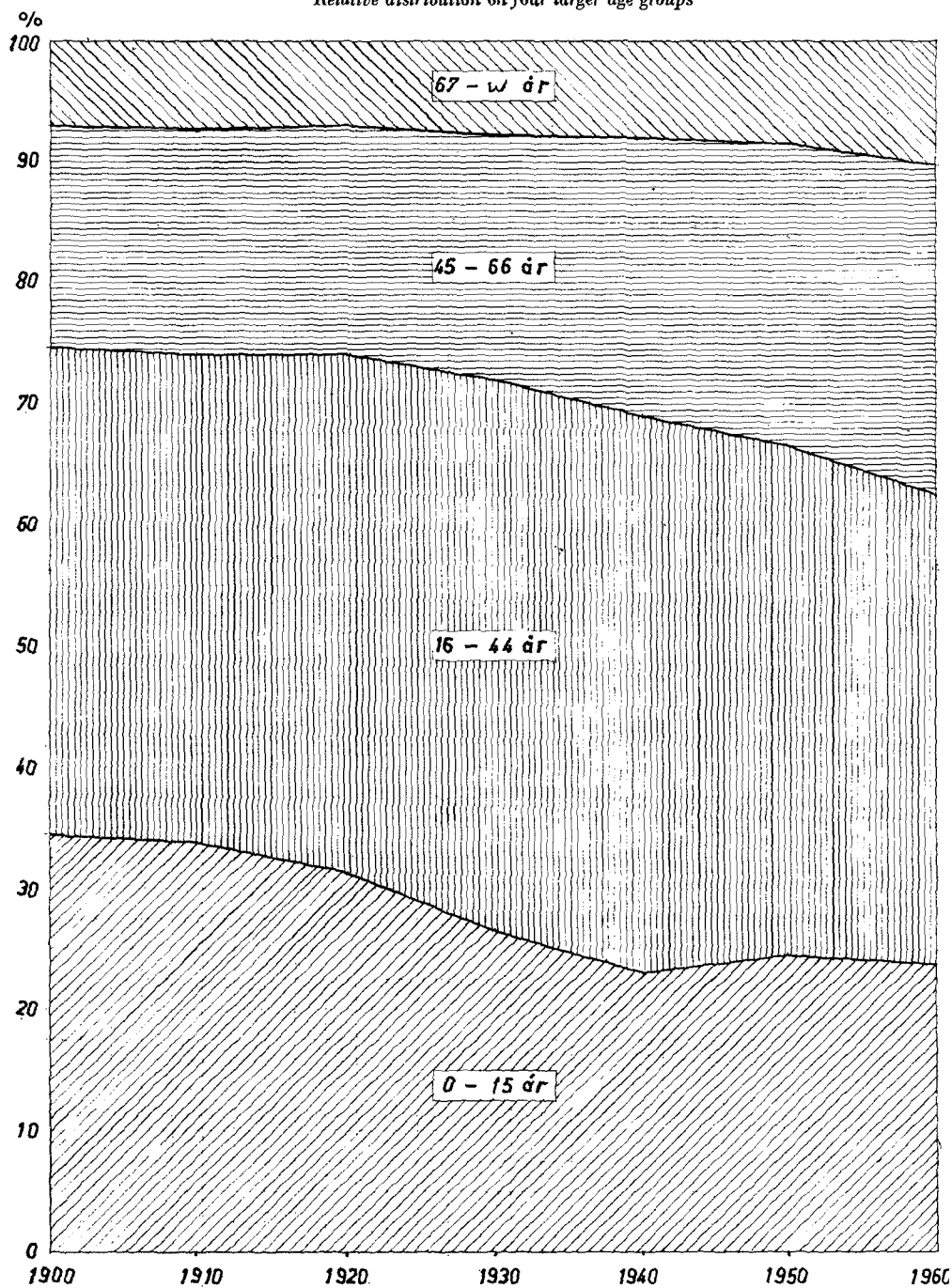
Tab. AI. Folkmängdens fördelning efter ålder på 10 000 invånare åren 1900—1960
Distribution of population by age per 10 000 inhabitants

Ålder	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Femårsklasser</i>							
0—4	1 147	1 122	956	737	699	865	674
5—9	1 067	1 053	971	855	642	839	712
10—14	1 031	996	1 002	892	701	641	814
15—19	945	928	944	909	816	591	793
20—24	829	829	861	904	845	652	622
25—29	692	731	767	825	855	757	581
30—34	587	667	700	755	855	771	627
35—39	605	581	630	686	782	774	712
40—44	562	502	579	632	710	767	715
45—49	490	517	504	568	637	694	712
50—54	443	475	431	516	576	618	696
55—59	413	404	433	440	504	540	616
60—64	355	351	382	361	438	468	529
65—69	317	305	304	339	348	383	435
70—74	242	234	235	266	251	297	338
75—79	172	170	164	173	190	192	230
80—84	77	91	90	94	104	97	130
85—89	25	37	38	38	38	43	50
90— <i>ω</i>	5	8	10	11	10	12	14
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Större åldersgrupper</i>							
<i>Män</i>							
0—6	1 648	1 615	1 386	1 097	979	1 271	983
7—15	1 936	1 891	1 857	1 655	1 276	1 256	1 461
16—44	4 037	4 070	4 321	4 566	4 779	4 249	3 925
45—66	1 749	1 783	1 803	1 978	2 243	2 427	2 709
67— <i>ω</i>	631	641	633	703	723	796	922
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Kvinnor</i>							
0—6	1 518	1 482	1 284	1 025	923	1 196	924
7—15	1 793	1 751	1 722	1 541	1 213	1 198	1 380
16—44	4 001	4 016	4 254	4 506	4 643	4 142	3 827
45—66	1 927	1 968	1 963	2 080	2 366	2 546	2 768
67— <i>ω</i>	760	783	777	847	855	917	1 100
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Båda könen</i>							
0—6	1 581	1 547	1 334	1 061	951	1 234	954
7—15	1 863	1 819	1 788	1 597	1 244	1 227	1 420
16—44	4 018	4 042	4 287	4 536	4 710	4 195	3 876
45—66	1 840	1 878	1 885	2 030	2 305	2 487	2 739
67— <i>ω</i>	697	713	707	776	789	857	1 011
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Folkm. i 1 000-tal..	5 136	5 522	5 904	6 142	6 371	7 042	7 495

Diagram 4. Relativ åldersfördelning åren 1940, 1950 och 1960

Relative distribution of age

Diagram 5. Relativ fördelning på fyra större åldersgrupper 1900—1960*Relative distribution on four larger age groups*

absoluta åldersfördelningarna i tab. AG, ser man att mycket väsentliga skillnader föreligger.

Ålder	Förändringar i folkmängdens relativa fördelning efter ålder; indextal med 1 900 = 1 000			
	1900	1920	1940	1960
<i>Män</i>				
0—15 ...	1 000	905	629	682
16—44 ...	1 000	1 070	1 184	972
45—66 ...	1 000	1 031	1 283	1 549
67— ω ...	1 000	1 004	1 146	1 461
<i>Kvinnor</i>				
0—15 ...	1 000	908	645	696
16—44 ...	1 000	1 063	1 160	956
45—66 ...	1 000	1 019	1 228	1 437
67— ω ...	1 000	1 022	1 124	1 447
<i>Båda könen</i>				
0—15 ...	1 000	906	637	689
16—44 ...	1 000	1 067	1 172	965
45—66 ...	1 000	1 024	1 253	1 489
67— ω ...	1 000	1 014	1 132	1 450

För att belysa olika åldersgruppers inbördes storlek kan man även sätta vissa åldrar i relation icke till hela befolkningen utan till annan åldersgrupp. Vad som då närmast är av intresse att visa är relationen mellan barn och åldringar å ena sidan och befolkningen i de arbetsföra åldrarna å andra sidan. Så har skett i vidstående tablå, där antalet barn och åldringar satts i relation till antalet personer i åldrarna 16—66 år.

Median- och kvartilålder 1900—1960

	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
Nedre kvartilen	11,40 år	11,60 år	12,83 år	15,09 år	17,92 år	16,34 år	16,73 år
Medianen	24,09	25,47	26,66	29,25	32,53	34,23	36,30
Övre kvartilen	45,37	45,86	45,84	47,60	49,66	51,15	53,81
Kvartilavstånd	33,97	34,26	33,01	32,51	31,74	34,81	37,08

Medianåldern utvisar under hela tidsperioden en tämligen jämn stegring, som förorsakats av sjunkande dödlighet men även av barnaåldrarnas minskande betydelse under en stor del av perioden. Nativitetens minskningen har dock främst påverkat nedre kvartilen och medfört kraftiga förskjutningar uppåt i detta tal fram till år 1940, medan åldringarnas tillväxt avspeglar sig genom ökningen av övre kvartilen. Nativitets-

Antal barn (0—15 år) och åldringar (67— ω år) per 1 000 personer i arbetsföra åldrar (16—66 år)

År	Barn	Åldringar	Barn och åldringar
1900	588	119	707
1910	569	121	690
1920	506	115	621
1930	405	118	523
1940	313	113	426
1950	368	128	496
1960	359	153	512

Som synes kommer nu ungefär två personer i de arbetsföra åldrarna på en person i övriga åldrar. Tablåns relationstal för 1960 är visserligen högre än 1940 och 1950 men dock betydligt lägre än vid sekelskiftet, då ungefär en och en halv person i de arbetsföra åldrarna kom på varje barn och åldring. Att denna utveckling ägt rum trots det ökade antalet åldringar har som synes sin grund i nedgången i barnantalet. I denna tablå framkommer i mera bjärt belysning än tidigare de stora förskjutningarna mellan barnaåldrarna och de arbetsföra åldrarna.

Förändringarna i befolkningens ålderssammansättning kommer också till synes vid beräkning av median- och kvartilåldern vid olika folkräkningar, som skett i nedanstående tablå. Talen har uträknats på ettårsfördelningarna, varför siffrorna för 1960 något avviker från beräkningarna på sid. 62.

ökningen under 1940-talet och det ökade antalet åldringar har medfört en stark ökning av kvartilavståndet vid 1950 och 1960 års folkräkningar.

I den förutvarande framställningen har främst nativitetens inverkan på åldersklassernas storlek behandlats. Ålderssammansättningen påverkas emellertid även av dödsfall samt emigration och immigration. Den totala reduceringen per 10 000 levande födda belyses i

tab. AJ, som för varje femårskull innehåller uppgifter om antalet kvarvarande personer i olika åldersklasser fr. o. m. år 1860. För de redovisningsår som icke sammanfaller med folkräkningsår har tabellens värden hämtats från de framskrivningar av åldersfördelningen som skett mellan folkräkningarna.

Följer man tabellens tal i sned riktning uppåt, erhålles en översikt av relativa antalet kvarvarande personer i de olika kullarna vid en och samma folkräkning. Läser man tabellen i horisontell riktning, får man uppgifter om relativa antalet kvarvarande vid de olika folkräkningarna inom en och samma födelsekull. De vertikala kolumnerna slutligen utvisar den andel av de särskilda kullarna, som vid olika folkräkningar finns kvar inom en och samma åldersklass. En jämförelse av sistnämnda slag visar tydligast, hur ojämnheter i dödlighet och utrikes omflyttning har påverkat kullarna under olika tider.

Av tabellen framgår, att relativa antalet kvarvarande är i samtliga femårsklasser större vid 1960 års folkräkning än för något tidigare redovisningsår. Förbättringen beror delvis på att nettoemigrationen numera ersatts av nettoimmigration men har i övrigt sin grund huvudsakligen i minskad dödlighet. För åldersgruppen 0—4 år, där höjningen i relativa antalet kvarvarande till största delen orsakas av nedgången i död-

ligheten, kan man av tabellen utläsa en praktiskt taget oavbrutet fortgående förbättring från 7 943 kvarvarande år 1870 till 9 856 år 1960. Vid förstnämnda tidpunkt hade alltså de under föregående femårsperiod födda barnen reducerats med 20,6 % mot endast 1,4 % år 1960.

Vad ovan sagts om åldersklassen 0—4 år gäller också i stort sett om övriga åldersklasser, ehuru den utrikes omflyttningen i högre åldrar får ökad inverkan. Utvandringen har sålunda under några redovisningsperioder åstadkommit betydande reduceringar i vissa födelsekullar och därigenom för någon tid brutit utvecklingen. Detta framträder särskilt tydligt inom de yngre arbetsföra åldrarna om man jämför talen vertikalt. Man kan då se hur man för vissa redovisningsår får en nedgång på grund av emigration men hur talen därefter åter börjar stiga. Nettoimmigrationen efter kriget märks särskilt i åldersklassen 20—29 år, i vilka åldrar antalet kvarvarande enligt 1960 års folkräkning är nästan lika stort som motsvarande antal födda under tidsperioden 1931—1940.

Folkmängdens procentuella förändring mellan folkräkningsåren 1950—1960 inom några större åldersgrupper visas i nedanstående tablå för dels *landsbygd* och *städer*, dels *tätbebyggelse* och *glesbebyggelse*.

Ålder	Procentuell ökning eller minskning 1950—1960				Hela riket
	Landsbygd	Städer	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	
<i>Män</i>					
0—14	— 8,1	10,5	— 24,0	13,7	0,3
15—44	— 8,2	9,0	— 21,2	10,6	0,2
45—64	10,0	30,6	0,1	30,6	19,1
65—∞	13,0	38,2	5,9	35,7	22,4
Summa	— 1,6	16,4	— 13,5	17,8	6,6
<i>Kvinnor</i>					
0—14	— 9,0	9,7	— 24,5	12,4	— 0,5
15—44	— 6,9	5,8	— 22,4	8,5	— 0,2
45—64	5,6	25,2	— 5,0	25,3	15,2
65—∞	13,8	41,6	4,1	39,4	26,2
Summa	— 2,0	14,7	— 15,2	16,4	6,3
<i>Båda könen</i>					
0—14	— 8,5	10,1	— 24,2	13,1	— 0,1
15—44	— 7,6	7,3	— 21,7	9,5	— 0,0
45—64	7,9	27,7	— 2,3	27,8	17,1
65—∞	13,4	40,2	5,0	37,8	24,4
Summa	— 1,8	15,5	— 14,3	17,1	6,4

Tab. AK. Folkmängdens relativa fördelning efter ålder inom landsbygd, städer, glesbebyggelse och tätbebyggelse år 1960 jämförd med vissa tidigare folkräkningar

Relative distribution of population by age within rural areas, towns, sparsely and densely populated areas 1960 compared to certain earlier censuses

Ålder	Landsbygd				Städer				Glesbebyggelse		Tätbebyggelse	
	1900	1940	1950	1960	1900	1940	1950	1960	1950	1960	1950	1960
<i>Femårsklasser</i>												
0—4	118	74	86	67	102	63	87	67	83	60	88	70
5—9	111	72	87	75	91	51	81	68	86	71	83	71
10—14	107	80	73	86	88	54	55	77	76	86	58	80
15—19	94	85	64	80	94	77	54	78	66	81	55	79
20—24	77	79	62	57	104	94	69	67	60	54	68	65
25—29	64	78	66	53	88	99	86	63	62	46	83	63
30—34	55	78	69	58	73	98	87	67	63	51	84	67
35—39	57	74	72	66	71	86	84	76	68	60	82	75
40—44	54	68	73	67	63	76	81	76	70	65	80	74
45—49	48	61	69	69	52	68	70	73	68	70	70	72
50—54	44	56	63	69	44	61	61	70	65	73	60	68
55—59	42	49	55	64	38	52	53	60	58	70	52	58
60—64	37	44	49	56	31	43	45	50	51	64	44	49
65—69	33	37	41	47	25	31	36	41	43	53	36	40
70—74	26	27	33	37	17	22	26	31	35	42	27	31
75— <i>w</i>	31	39	41	49	18	26	27	36	45	56	29	37
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Större åldersgrupper</i>												
0—14	336	226	245	228	281	168	223	213	245	216	229	221
15—44	402	461	405	381	494	529	460	427	389	356	453	423
45—64	171	210	235	259	165	224	228	252	243	277	227	247
65— <i>w</i>	90	103	115	132	60	79	89	108	123	151	92	108
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Folk mängd i 1 000-tal ..	4 032	3 991	3 699	3 634	1 104	2 381	3 343	3 861	2 383	2 041	4 659	5 454

Tablån visar bl. a. att glesbygdens befolkning under 1950-talet gått ned med ca 14 %. Nedgången är nästan helt koncentrerad till barnen och de yngre arbetsföra åldrarna, där en reducering av folkmängdstalen skett med närmare en fjärdedel. De båda femårsklasserna 25—29 och 30—34 år, som icke särskiljes i tablån, visar en nedgång på icke mindre än 36 % resp. 32 %. Såväl städer som tätorter utvisar i tablån ökning för samtliga redovisade åldersgrupper. Jämför man femårsklas-

sernas storlek med 1950, finner man dock, att även inom tätbebyggelsen en nedgång skett i vissa åldrar, nämligen i dels t. ex. åldersklassen 0—4 år, dels åldersklasserna 25—29 och 30—34 år. Tätorterna har sålunda icke genom inflyttningen från glesbygd helt kunnat kompensera det vikande folkmängdsunderlaget i dessa åldrar.

Förskjutningar i den *relativa* åldersfördelningen visas i *tab. AK*. För glesbebyggelse och tätbebyggelse har jämförelse skett endast med 1950, då tidi-

Tab. AL. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper, länsvis, åren 1900, 1940, 1950 och 1960

Relative distribution of population in larger age groups, by county

Län	Relativa antalet personer (i ‰) inom åldersgruppen											
	0—14 år				15—64 år				65—∞ år			
	1900	1940	1950	1960	1900	1940	1950	1960	1900	1940	1950	1960
Stockholms stad ...	236	137	202	190	712	787	707	692	52	76	91	119
Stockholms län	335	197	245	241	584	709	662	666	81	94	93	93
Uppsala län	321	199	233	223	591	697	658	648	88	104	109	130
Södermanlands län .	336	197	237	225	580	701	658	652	84	102	106	123
Östergötlands län ..	315	203	235	221	590	694	658	656	95	102	107	123
Östergötlands län ..	328	206	236	227	569	695	660	653	103	99	105	120
Jönköpings län	332	214	230	217	566	671	648	643	102	114	122	140
Kronobergs län	319	218	238	219	576	673	647	649	105	109	115	132
Kalmar län	268	235	263	244	609	656	621	623	122	108	116	133
Blekinge län	342	227	246	213	579	673	638	654	79	100	115	133
Kristianstads län ..	310	227	241	218	594	669	641	641	96	104	119	141
Malmöhus län	313	198	224	208	615	707	665	665	71	95	110	127
Hallands län	327	212	233	221	577	683	654	649	96	105	113	131
Göteb. o. Bohus län	323	191	220	214	605	724	686	672	72	85	94	114
Älvsborgs län	317	202	227	217	579	696	666	658	105	102	107	125
Skaraborgs län	314	207	232	222	581	681	651	642	105	112	118	136
Värmlands län	314	203	220	212	581	693	668	660	105	104	112	127
Örebro län	331	175	227	213	582	719	664	663	87	105	109	124
Västmanlands län ..	335	199	245	236	586	703	660	660	79	98	95	104
Kopparbergs län ..	339	195	232	225	582	709	661	650	80	96	107	125
Gävleborgs län	350	211	235	220	579	700	662	656	71	89	103	125
Västernorrlands län	366	231	249	224	573	688	656	658	61	82	95	118
Jämtlands län	344	230	258	229	578	679	642	642	78	91	101	129
Västerbottens län ..	380	270	278	248	564	663	644	657	56	68	78	95
Norrbottnens län	389	297	308	273	563	640	625	649	48	63	67	78
Hela riket	324	204	234	220	592	702	663	660	84	94	102	120

gare tätortsavgränsningar icke i tillräcklig grad torde vara jämförbara.

Av jämförelsen mellan landsbygd och städer framgår bl. a., att barn i åldern 0—14 år vid sekelskiftet utgjorde på landsbygden 33,6 % av befolkningen men i städerna endast 28,1 %. Skillnaden var sålunda icke mindre än 5,5 %. Denna övervikt för landsbygden i nämnda åldrar har reducerats och utgör vid 1960 års folkräkning endast 1,5 %. De yngre arbetsföra åldrarna har för samtliga redovisade år varit starkare representerade i städerna men skillnaden 1960 är mindre än tidigare. Vid jämförelsen av gles- och tätbebyggelse finner man, att åldrarna över 45 år mellan 1950 och 1960 ökat sin relativa andel av befolkningen betydligt mera inom glesbebyggelsen än i tätorterna. Där-

emot har en utjämning i motsatt riktning skett för åldrarna 0—14 år, där relativt enligt 1960 års folkräkning utvisar en något högre siffra för tätbebyggelsen än för glesbebyggelsen, medan motsatsen var fallet 1950.

I tab. AL lämnas för varje län en översikt av den relativa åldersfördelningen för några större åldersgrupper. Åldersgruppen 0—14 år har för riket i sin helhet minskat sin andel från 32 % år 1900 till 22 % år 1960. Från denna utveckling avviker i första hand Stockholms stad, som tidigare inom denna åldersgrupp uppvisat ett stort underskott i förhållande till genomsnittstalet för riket. Fortfarande redovisar dock Stockholm det lägsta relativtalet inom denna åldersgrupp. Utvecklingen inom Gotlands län avviker likaledes markant

Tab. AM. Folkmängdens relativa fördelning på större åldersgrupper åren 1940, 1950 och 1960 i städer med minst 25 000 invånare år 1960

Relative distribution of population in larger age groups 1940, 1950 and 1960, in towns with at least 25 000 inhabitants in 1960

Stad	Relativa antalet personer (i ‰) inom åldersgruppen								
	0—14 år			15—64 år			65— <i>o</i> år		
	1940	1950	1960	1940	1950	1960	1940	1950	1960
Stockholm	137	202	190	787	707	692	76	91	119
Göteborg	176	216	209	755	701	684	69	83	108
Malmö	173	219	208	754	688	684	73	93	108
Norrköping	178	224	210	729	678	672	93	98	119
Västerås	167	241	237	760	687	680	73	71	84
Uppsala	154	227	216	754	679	666	92	94	118
Hälsingborg	184	221	195	737	679	679	79	100	126
Örebro	138	209	200	780	695	679	82	96	122
Borås	197	229	221	740	700	690	62	70	89
Linköping	173	235	227	744	685	680	84	81	93
Eskilstuna	172	230	208	746	688	684	82	82	109
Gävle	169	220	218	742	687	679	89	93	103
Soåna	195	246	228	743	695	706	62	59	66
Jönköping	196	232	216	729	684	687	75	84	97
Karlstad	182	215	214	739	696	689	79	89	97
Lund	169	211	200	722	669	676	109	120	123
Halmstad	187	228	214	730	683	678	83	88	108
Karlskoga	196	258	218	750	678	705	53	64	77
Uddevalla	184	226	244	726	691	676	90	83	81
Södertälje	150	229	235	758	683	674	92	87	90
Karlskrona	178	248	209	756	661	675	66	91	117
Trollhättan	177	233	237	752	687	679	71	80	84
Kalmar	192	225	217	723	684	673	85	91	110
Luleå	202	257	266	727	689	676	71	55	58
Sundsvall	181	222	211	746	698	686	73	80	103
Lidingö	179	272	247	743	655	671	78	74	82
Landskrona	176	230	208	741	679	677	83	92	115
Motala	166	245	221	729	666	671	105	89	107
Sundbyberg	185	251	209	764	694	712	51	55	79
Kiruna	283	282	276	680	663	669	36	54	55
Mölnådal	197	227	227	736	696	688	67	77	85
Borlänge	177	228	228	768	692	676	55	80	96
Kristianstad	191	239	212	739	673	682	71	87	106
Samtliga städer med minst 25 000 inv.	165	219	208	759	694	685	76	87	107

från riksmådelalen, då relativa antalet barn där hållit sig tämligen konstant. De arbetsföra åldrarna utvisar, liksom riksmådelalet, i de flesta län lägre andel av befolkningen 1960 än 1950, men i sju län har dock en ökning inträffat; störst är denna i Norrbottens län. De lägsta talen inom denna åldersgrupp uppvisar sedan ett flertal folkräkningar tillbaka Gotlands län. Den relativa andelen av antalet personer över 65 år

slutligen har ökat betydligt sedan 1950 i samtliga län utom Stockholms län, där ifrågasvarande tal praktiskt taget är oförändrat sedan år 1940.

Städer med minst 25 000 invånare har i tab. AM ordnats efter storleksordning år 1960. För tre åldersgrupper lämnas här den relativa ålderssammansättningen enligt folkräkningarna 1940, 1950 och 1960. Medeltalen för samtliga städer inom denna storleksgrupp avviker

Tab. AN. Antal kvinnor per 1 000 män inom olika åldersklasser för hela riket m. m.
 Number of women per 1 000 men in different age groups

Ålder	Hela riket	Landsbygd	Städer	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	I tätorter med nedanstående antal invånare						
						200—999	1000—1999	2000—4999	5000—9999	10000—19999	20000—49999	50000— <i>ω</i>
0—4	944	939	948	940	945	951	940	932	942	938	949	948
5—9	946	943	948	941	947	945	951	956	943	947	954	944
10—14	952	947	958	936	959	960	959	959	962	970	954	957
15—19	960	892	1 030	821	1 018	945	1 000	1 016	1 046	1 052	1 042	1 019
20—24	977	852	1 092	703	1 082	954	1 043	1 096	1 102	1 110	1 135	1 083
25—29	981	932	1 021	829	1 027	1 036	1 041	1 042	1 015	1 029	1 038	1 018
30—34	990	943	1 029	875	1 025	1 029	1 015	1 003	998	1 040	1 037	1 027
35—39	985	934	1 028	891	1 014	974	995	984	994	1 005	1 028	1 033
40—44	981	920	1 036	888	1 014	967	975	967	981	991	999	1 056
45—49	985	911	1 055	880	1 026	949	949	962	961	1 002	1 017	1 089
50—54	998	908	1 091	874	1 053	944	956	982	979	1 038	1 029	1 133
55—59	1 040	935	1 157	900	1 110	978	994	1 015	1 048	1 085	1 098	1 203
60—64	1 076	958	1 220	911	1 169	1 019	1 034	1 078	1 103	1 176	1 174	1 261
65—69	1 137	997	1 312	932	1 256	1 102	1 146	1 138	1 235	1 230	1 254	1 355
70—74	1 189	1 040	1 385	959	1 329	1 164	1 202	1 205	1 250	1 298	1 340	1 452
75— <i>ω</i>	1 238	1 045	1 541	965	1 429	1 151	1 196	1 265	1 313	1 350	1 460	1 675
Samtliga åldrar	1 005	937	1 073	889	1 052	990	1 005	1 015	1 023	1 045	1 053	1 090
Därav												
0—14	947	944	951	939	951	952	950	949	949	952	953	950
15—44	978	911	1 038	833	1 029	980	1 010	1 015	1 021	1 037	1 045	1 039
45—64	1 020	926	1 120	890	1 080	969	978	1 003	1 013	1 063	1 067	1 160
65— <i>ω</i>	1 187	1 026	1 406	952	1 334	1 138	1 180	1 201	1 266	1 289	1 346	1 481

från riksmiddeltalen ganska markant genom att de arbetsföra åldrarna upptar en högre andel av befolkningen, medan talen för såväl barn som åldringar är lägre. Storstäderna väger givetvis tungt i ifrågavarande tabell och dessa har sedan gammalt låg andel barn och hög andel arbetsföra åldrar.

Befolkningens fördelning efter kön

Könsproportionen 1960. I hela riket finns det enligt 1960 års folkräkning 1 005 kvinnor per 1 000 män. Proportionen mellan könen växlar emellertid avsevärt mellan olika åldersklasser såsom framgår av tab. AN, där uppgifter lämnas för hela riket och för olika befolkningsgrupper.

Samtliga åldrar mellan 0—54 år uppvisar sålunda undertalighet för kvinnorna, medan åldrarna över denna gräns

har ett kvinnoöverskott, som ökar med stigande ålder.

Kvinnöverskottet är koncentrerat till städer och tätorter. På den administrativa landsbygden och i än högre grad inom glesbebyggelsen föreligger ett underskott av kvinnor, som gör sig gällande inom samtliga åldersklasser med undantag för åldrarna över 70 år på landsbygden. Studerar man talen för glesbebyggelsen inom olika åldrar, ser man, att kvinnöverskottet är mest markant i åldrarna 15—29 år, vilket huvudsakligen beror på den stora tillströmningen av kvinnor i dessa åldrar till tätorterna. Talen för tätbebyggelsen visar följdriktigt bland den yngre befolkningen störst övertalighet för kvinnorna i nämnda åldersklasser och först i femårsklassen 55—59 år är kvinnoöverskottet större än i klassen

Tab. AO. Antal kvinnor per 1 000 män inom större åldersgrupper, länsvis
 Number of women per 1 000 men in larger age groups, by county

Län	0—15 år		16—66 år		67— <i>ω</i> år		Samtliga åldrar				
	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela länet	Landsbygd	Städer
Stockholms stad	—	949	—	1 133	—	1 717	—	1 137	1 137	—	1 137
Stockholms län.	956	949	882	1 025	998	1 245	913	1 018	1 000	977	1 031
Uppsala län . . .	934	947	875	1 098	941	1 391	898	1 085	1 027	937	1 110
Södermanl. län.	948	952	879	1 028	915	1 228	900	1 026	988	939	1 023
Östergöt. län . .	943	957	878	1 050	916	1 323	898	1 050	1 006	941	1 056
Jönköpings län	941	957	870	1 047	910	1 248	891	1 039	992	931	1 060
Kronobergs län	926	966	823	1 046	917	1 261	858	1 044	954	916	1 114
Kalmar län . . .	951	962	854	1 038	940	1 240	886	1 037	975	931	1 068
Gotlands län . . .	926	973	896	1 115	991	1 331	916	1 090	985	928	1 143
Blekinge län . . .	955	969	844	1 040	1 026	1 355	891	1 049	989	921	1 094
Kristianst. län.	953	960	845	1 059	972	1 323	885	1 061	988	955	1 107
Malmöhus län . .	919	958	872	1 075	993	1 422	897	1 078	1 041	951	1 087
Hallands län . . .	938	962	848	1 066	986	1 318	885	1 062	980	915	1 073
Göteborgs och Bohus län . . .	924	940	873	1 046	1 014	1 331	904	1 042	1 024	951	1 046
Älvsborgs län . .	927	945	879	1 068	1 014	1 352	908	1 058	1 002	953	1 078
Skaraborgs län	918	951	857	1 063	977	1 309	886	1 055	972	923	1 070
Värmlands län	926	954	867	1 025	971	1 210	893	1 022	967	922	1 050
Örebro län	935	968	866	1 030	947	1 300	892	1 038	997	936	1 058
Västmanl. län . .	922	930	853	965	935	1 247	879	975	954	919	981
Kopparb. län . . .	920	951	882	995	950	1 188	899	1 000	972	952	1 026
Gävleb. län . . .	934	958	866	1 017	982	1 234	896	1 021	980	941	1 041
Västernorr. län	933	951	866	1 028	941	1 279	890	1 027	974	940	1 073
Jämtlands län . .	925	965	833	1 090	862	1 215	858	1 066	941	906	1 124
Västerb. län . . .	931	970	824	1 056	858	1 154	855	1 038	946	913	1 077
Norrbottnens län	965	939	821	976	908	1 240	868	978	937	916	986
Hela riket	935	952	859	1 054	954	1 355	889	1 052	1 005	937	1 073

20—24 år. Som synes är det inom tätbebyggelsen endast de tre lägsta femårsklasserna som har fler män än kvinnor; talen skiljer sig här icke nämnvärt från glesbebyggelsens siffror. Ser man på talen för tätorter inom olika storleksklasser framgår det, att endast tätorter med mindre än 1 000 inv. har en övertalighet av män. I samtliga övriga storleksklasser råder kvinnoöverskott, som växer med tätortens storlek.

Proportionen kvinnor per 1 000 män för olika län framgår av tab. AO. Av talen för hela län fäster man sig vid det stora kvinnoöverskottet i Stockholms stad; i övrigt har endast 5 län kvinnoöverskott. Den lägsta siffran finner man i Norrbottens län. Inom tätbebyggelsen råder kvinnoöverskott i

samtliga län med undantag för Västmanlands och Norrbottens län. Av talen för de tre redovisade åldersgrupperna framgår, att de arbetsföra åldrarna inom glesbebyggelsen i samtliga län har ett stort kvinnoöverskott. Av talen för den äldsta åldersgruppen fäster man sig vid att det i Stockholms stad går icke mindre än 1 717 kvinnor i åldern 67 år och högre på 1 000 män.

I tab. AP redovisas könsproportionen inom städer med minst 25 000 inv. Anmärkningsvärt är att de största redovisade städerna, bortsett från Stockholm, uppvisar lägre kvinnoöverskott än det för alla städer med minst 25 000 inv. Den femte staden i storleksordning, Västerås, visar t. o. m. ett underskott av kvinnor. Störst är kvinnornas över-

Tab. AP. Antal kvinnor per 1 000 män inom större åldersgrupper i städer med minst 25 000 invånare åren 1950 och 1960

Number of women per 1 000 men in larger age groups in towns with at least 25 000 inhabitants

Stad	0—14 år		15—64 år		65— <i>o</i> år		Samtliga åldrar	
	1950	1960	1950	1960	1950	1960	1950	1960
Stockholm	951	947	1 184	1 121	1 581	1 676	1 163	1 137
Göteborg	949	939	1 074	1 047	1 370	1 343	1 067	1 051
Malmö	970	954	1 120	1 065	1 360	1 436	1 104	1 075
Norrköping	969	962	1 081	1 061	1 432	1 399	1 084	1 074
Västerås	943	933	978	976	1 210	1 257	984	986
Uppsala	968	933	1 188	1 142	1 493	1 489	1 158	1 127
Hälsingborg	968	977	1 158	1 114	1 363	1 463	1 131	1 123
Örebro	957	978	1 146	1 108	1 333	1 381	1 120	1 110
Borås	939	938	1 137	1 155	1 559	1 495	1 112	1 128
Linköping	962	976	1 062	1 050	1 380	1 397	1 060	1 060
Eskilstuna	928	955	1 008	1 002	1 288	1 204	1 009	1 012
Gävle	1 013	963	1 103	1 065	1 365	1 362	1 104	1 068
Solna	954	960	1 077	1 070	1 295	1 316	1 056	1 058
Jönköping	983	978	1 104	1 084	1 386	1 339	1 095	1 082
Karlstad	937	955	1 134	1 093	1 262	1 351	1 099	1 083
Lund	967	975	1 292	1 210	1 677	1 712	1 252	1 208
Halmstad	915	941	1 093	1 078	1 360	1 366	1 070	1 074
Karlskoga	975	975	920	925	1 059	1 064	942	946
Uddevalla	921	950	1 054	1 003	1 300	1 303	1 040	1 011
Södertälje	932	936	995	984	1 356	1 327	1 007	999
Karlskrona	1 004	988	1 062	1 093	1 337	1 417	1 070	1 103
Trollhättan	951	919	976	961	1 047	1 143	975	965
Kalmar	977	977	1 099	1 095	1 444	1 455	1 097	1 102
Luleå	949	934	996	1 003	1 407	1 358	1 003	1 002
Sundsvall	962	985	1 153	1 083	1 339	1 397	1 121	1 090
Lidingö	943	932	1 132	1 071	1 376	1 498	1 093	1 063
Landskrona	979	942	1 046	973	1 376	1 348	1 056	1 003
Motala	967	916	992	1 005	1 178	1 130	1 001	997
Sundbyberg	953	944	1 027	1 046	1 321	1 327	1 022	1 043
Kiruna	962	921	903	853	1 045	1 025	926	880
Mölnådal	943	915	994	1 012	1 119	1 233	991	1 006
Borlänge	980	946	973	943	1 157	1 166	988	963
Kristianstad	951	985	1 169	1 133	1 399	1 421	1 130	1 126
Samtliga städer med minst 25 000 invånare	956	950	1 113	1 074	1 423	1 458	1 100	1 081

talighet i Lund och därefter följer Stockholm, Borås, Uppsala och Kristianstad. Talen för de enskilda städerna påverkas givetvis starkt av bl. a. industriens inriktning mot manlig eller kvinnlig arbetskraft, förekomst av större sjukhus med stor kvinnlig personal etc.

Ytterligare regionala data om antalet kvinnor per 1 000 män återfinns för A-regionerna i den på sid. 67 intagna tabellen. Verkligt låga värden återfinnes endast inom några regioner i Norrland, då såsom förut nämnts en utjämn-

ing av olikheter i befolkningssammansättningen sker inom regionerna.

Proportionen mellan könen i olika kommuner belyses av tab. AQ, där kommunerna länsvis fördelats i ett antal klasser efter antalet kvinnor per 1 000 män. Därjämte har för varje län uträknats ett medianvärde genom att talen för kommunerna ordnats i stigande följd, varefter som medianvärde erhållits värdet för den mittersta kommunen i fördelningen, eller vid jämnt antal kommuner den första av de två mittersta.

Tab. AQ. Kommunerna fördelade efter antal kvinnor per 1 000 män
Communities distributed by number of women per 1 000 men

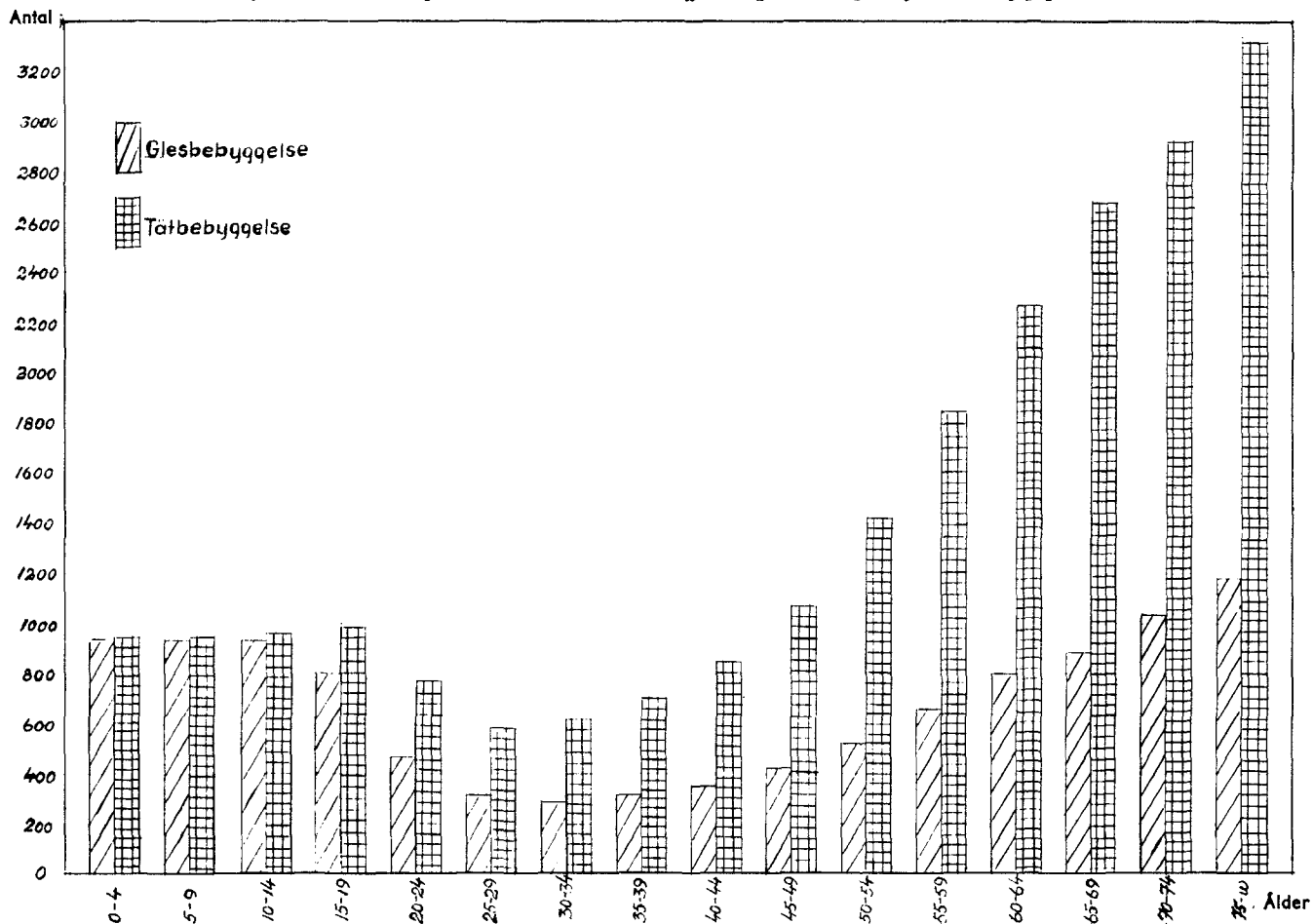
Län	Antal kvinnor per 1 000 män							Samtliga kommuner	Medianvärde (Antal kv. per 1 000 män)
	—849	850—899	900—949	950—999	1 000—1 049	1 050—1 099	1 100—		
	Antal kommuner								
<i>Landskommuner</i>									
Stockholms län	—	7	10	15	3	—	1	36	951
Uppsala län	—	6	8	8	—	—	—	22	927
Södermanlands län	1	6	11	9	1	—	—	28	928
Östergötlands län	1	7	17	8	2	—	—	35	928
Jönköpings län	2	5	22	9	—	—	—	38	929
Kronobergs län	4	15	10	2	—	—	—	31	889
Kalmar län	2	11	18	8	1	—	—	40	920
Gotlands län	—	1	8	3	—	—	—	12	926
Blekinge län	—	5	10	5	—	—	—	20	910
Kristianstads län	1	8	20	14	2	—	—	45	929
Malmöhus län	1	10	23	16	2	—	1	53	932
Hallands län	3	9	16	5	—	—	—	33	909
Göteborgs o. Bohus län ..	1	8	11	10	6	1	—	37	945
Älvsborgs län	1	9	22	12	7	2	—	53	942
Skaraborgs län	—	19	21	5	—	—	—	45	906
Värmlands län	3	12	17	6	1	—	—	39	910
Örebro län	—	4	11	6	—	—	—	21	931
Västmanlands län	1	5	12	2	—	—	—	20	911
Kopparbergs län	2	8	15	11	4	—	—	40	938
Gävleborgs län	1	3	16	13	1	—	—	34	937
Västernorrlands län ...	1	8	13	11	3	—	—	36	931
Jämtlands län	8	11	10	2	1	—	—	32	881
Västerbottens län	5	9	7	5	—	—	—	26	889
Norrbottnens län	2	5	12	5	—	—	—	24	906
Summa	40	191	340	190	34	3	2	800	928
<i>Köpingar</i>	—	9	13	34	27	7	6	96	982
<i>Städer</i>	—	2	5	16	32	46	32	133	1 058
Samtliga kommuner	40	202	358	240	93	56	40	1 029	985
Därav med tätortsgrad									
A. 0 %	10	41	27	9	—	—	—	87	890
B. 0,1—9,9 %	4	15	15	3	—	—	—	37	899
C. 10—29,9 %	16	75	115	43	5	—	—	254	913
D. 30—49,9 %	7	49	110	63	7	1	—	237	930
E. 50—69,9 %	3	9	58	54	23	3	1	151	953
F. 70—89,9 %	—	11	23	35	19	10	3	101	969
G. 90—99,9 %	—	2	9	31	29	33	27	131	1 032
H. 100 %	—	—	1	2	10	9	9	31	1 068

Som synes har det stora flertalet landskommuner kvinnounderskott; medianvärdena för de olika länen varierar från 881 kvinnor per 1 000 män i Jämtlands län till 951 i Stockholms län. Av städerna har däremot endast 23 ett underskott av kvinnor. Av tabellen framgår

vidare hur könsproportionen sammanhänger med kommunernas tätortsgrad. Medianvärdet stiger sålunda alltefter som tätortsgraden ökar, men endast för kommuner med minst 90 % av befolkningen boende i tätorter visar medianvärdet kvinnoöverskott.

Diagram 6. Antal ogifta kvinnor per 1 000 ogifta män i olika åldrar inom gles- och tätbebyggelse

Number of unmarried women per 1 000 unmarried men in different ages within sparsely and densely populated areas

Tab. AR. Antal kvinnor per 1 000 män inom olika åldersklasser, åren 1900—1960
Number of women per 1 000 men in different age groups

Ålder	Hela riket							Glesbebyggelse		Tätbebyggelse	
	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1950	1960	1950	1960
0—4	966	958	958	965	960	950	944	945	940	952	945
5—9	967	969	964	964	960	954	946	942	941	960	947
10—14	977	968	960	961	968	965	952	950	936	976	959
15—19	959	968	968	963	966	974	960	840	821	1 065	1 018
20—24	974	1 013	980	982	969	995	977	771	703	1 116	1 082
25—29	1 027	1 035	1 029	1 022	971	981	981	834	829	1 043	1 027
30—34	1 094	1 045	1 063	1 037	982	978	990	875	875	1 020	1 025
35—39	1 121	1 062	1 060	1 060	1 012	977	985	876	891	1 023	1 014
40—44	1 138	1 111	1 056	1 078	1 029	987	981	878	888	1 041	1 014
45—49	1 124	1 134	1 067	1 065	1 057	1 019	985	906	880	1 080	1 026
50—54	1 145	1 155	1 118	1 062	1 078	1 039	998	931	874	1 104	1 053
55—59	1 166	1 148	1 154	1 074	1 074	1 076	1 040	960	900	1 148	1 110
60—64	1 191	1 179	1 183	1 140	1 079	1 108	1 076	967	911	1 201	1 169
65—69	1 192	1 211	1 192	1 186	1 100	1 113	1 137	947	932	1 230	1 256
70—74	1 235	1 249	1 230	1 221	1 178	1 126	1 189	943	959	1 269	1 329
75— ω	1 342	1 335	1 354	1 296	1 276	1 219	1 238	1 009	965	1 420	1 429
Samtliga åldrar	1 049	1 046	1 037	1 033	1 016	1 008	1 005	907	889	1 065	1 052
Därav											
0—14	970	965	960	963	963	956	947	945	939	961	951
15—44	1 036	1 029	1 019	1 018	986	982	978	846	833	1 048	1 029
45—64	1 153	1 152	1 125	1 080	1 071	1 055	1 020	938	890	1 125	1 080
65— ω	1 253	1 265	1 258	1 233	1 182	1 151	1 187	968	952	1 298	1 334

Den stora inflyttningen till tätorterna av kvinnor i giftasvuxen ålder kommer ännu mera markant till synes om man beräknar antalet *ogifta kvinnor* per 1 000 ogifta män inom skilda åldersgrupper. I nedanstående tablå redovisas några sådana värden för glesbebyggelse och tätbebyggelse.

Antal ogifta kvinnor per 1 000 ogifta män 1960

Ålder	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse
15—19	804	991
20—24	469	775
25—29	320	579
30—34	294	618
35—39	319	702
40—44	347	854
45—66	602	1 626
67— ω	1 060	3 045
Samtliga åldrar ..	728	976

Man observerar i tablå hur det förut omnämnda kvinnounderskottet i de produktiva åldrarna inom glesbebyggelsen ger ett starkare utslag, när man endast jämför de ogifta av båda könen. Inom åldrarna 25—44 år finns på glesbygden ungefär tre ogifta män på en ogift kvinna. Det totala överskottet av ogifta män inom glesbebyggelsen framgår av att medelantalet för samtliga åldrar av ogifta kvinnor per 1 000 ogifta män utgör endast 728.

De ovannämnda proportionerna mellan ogifta kvinnor och män belyses även i *diagram 6*.

I sammanhanget förtjänar nämnas, att bland förut gifta utgör för riket som helhet antal kvinnor per 1 000 män ej mindre än 2 060.

Förändringar i könsproportionen 1900—1960. Antalet kvinnor per 1 000 män

har som synes av *tab. AR* undergått stora förändringar sedan sekelskiftet, då ifrågavarande tal antog ett så högt värde som 1 049. Kvinnoöverskottet har sedan dess oavbrutet minskat och siffran 1 005 vid 1960 års folkräkning är det hittills lägsta värde som noterats i Sverige. Orsakerna till denna nedgång är främst att männens överdödlighet i förhållande till kvinnorna efter hand avtagit, varjämte återverkningarna från emigrationstiden med dess större utvandring av män än kvinnor numera är märkbara endast i de högre åldersklasserna.

Studerar man utvecklingen inom de olika åldersklasserna, finner man, att kvinnorna ännu vid 1930 års folkräkning var övertaliga i samtliga klasser över 25 år, medan kvinnoöverskottet 1960 gör sig gällande först fr. o. m. femårsklassen 55—59 år. Även i de högsta åldersklasserna har i stort sett en successiv minskning skett under hela perioden fram till 1950, men här har en förändring inträffat vid 1960 års folkräkning, i det att samtliga klasser över 65 år på nytt visar stigande kvinnoöver-skott.

Vid en jämförelse av utvecklingen inom glesbebyggelse resp. tätbebyggelse mellan 1950 och 1960 års folkräkningar finner man, att underskottet av kvinnor på glesbygden ökat i icke oväsentlig grad. Man observerar därvid den stora nedgången i antalet kvinnor per 1 000 män inom åldersklassen 20—24 år, vilken nedgång utgör icke mindre än 68 enheter. Inom tätbebyggelsen har kvinnoöverskottet reducerats i praktiskt taget alla åldersklasser under 65 år.

Av särskilt intresse är proportionen mellan könen bland de icke gifta i den egentliga giftermålsåldern. Vad de *ogifta* beträffar kan man för att belysa detta jämföra män i åldern 20—49 år med kvinnor i åldern 17—44 år. Begränsar man jämförelsen på detta sätt, vilket naturligtvis innebär något godtycke, erhålles det resultat som visas i nedanstående tablå.

Relationen ogifta män 20—49 år och ogifta kvinnor 17—44 år

År	Kvinnor per 1 000 män
1900	1 230
1910	1 204
1920	1 163
1930	1 110
1940	980
1950	830
1960	878
Glesbebyggelse 1950	572
” 1960	558
Tätbebyggelse 1950	1 016
” 1960	1 060

Fr. o. m. 1940 års folkräkning har sålunda det tidigare kvinnoöverskottet bland de ogifta i ifrågavarande åldrar förbytt i ett kvinnounderskott, som fram till år 1950 betydligt skärpts. År 1960 har däremot en omsvängning skett. Detta torde åtminstone delvis kunna förklaras med att de båda ettårsklasserna 17—18 år är stora men i tablå endast påverkar kvinnorna. Siffrorna för glesbebyggelse och tätbebyggelse ger ett nytt belägg för det stora underskottet av ogifta kvinnor på glesbygden jämfört med antalet ogifta män.

Om man i stället beräknar proportionen mellan samtliga icke gifta män och kvinnor, d. v. s. med änklingar, änkor och skilda inräknade, erhålles nedanstående tal.

Relationen samtliga icke gifta män 20—49 år och kvinnor 17—44 år

	Kvinnor per 1 000 män
Glesbebyggelse 1950	587
” 1960	572
Tätbebyggelse 1950	1 037
” 1960	1 067

Befolkningens fördelning efter civilstånd

Civilståndsfördelningen inom hela befolkningen 1960. Uppgifter om befolkningens fördelning efter civilstånd i absoluta tal har publicerats i del I—IV. För kommuner, församlingar och tät-

orter har civilståndsredovisningen skett med uppdelning endast på kön men för större regionala enheter dessutom även i kombination med ålder.

En översikt över hela befolkningens fördelning efter civilstånd 1960 lämnas i såväl absoluta som relativa tal i nedanstående tablå.

	Absoluta tal			Relativa tal		
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Barn under 15 år ..	846 678	802 217	1 648 895	226	214	220
Vuxna ogifta	922 357	783 944	1 706 301	247	209	228
Gifta	1 781 497	1 782 614	3 564 111	477	475	476
Änklingar och änkor	122 649	298 486	421 135	33	79	56
Skilda	65 515	89 172	154 687	18	24	21
Samtliga	3 738 696	3 756 433	7 495 129	1 000	1 000	1 000

Omkring 48 % eller nära hälften av totalbefolkningen utgöres numera av gifta personer, medan barn under 15 år och vuxna ogifta upptar något mindre än en fjärdedel vardera. De förut gifta slutligen uppgår till knappt 8 % av befolkningen.

I tab. AS lämnas uppgifter för enbart vuxna (15 år eller mera) om civilstånds-fördelningen inom olika befolkningsgrupper. Den relativa civilstånds-fördelningen påverkas nämligen starkt av den växlande andelen minderåriga, och då dessa ej kan tillhöra annat civilstånd än ogifta, kan man lämpligen utesluta dem vid jämförelsen. Med denna begränsning av befolkningen är närmare 62 % av männen och något mer än 60 % av kvinnorna gifta. Skillnaden i dessa tal beror givetvis på att det totala antalet vuxna kvinnor är fler än männen. I själva verket utgör det absoluta antalet gifta (samboende och ej samboende) kvinnor ungefär 1 000 flera än antalet gifta män.

Vid en jämförelse av civilstånds-fördelningen enligt tab. AS för olika i tabellen redovisade befolkningsgrupper framkommer åtskilliga olikheter, som dock delvis har sin orsak i skillnader i åldersammansättningen. Av de inom glesbebyggelsen bosatta vuxna männen exempelvis är ungefär 40 % ogifta, medan motsvarande tal för den manliga tätortsbefolkningen utgör knappt 29 %. Ser man på de gifta männen uppträder

följdriktigt ungefär samma differens fast i motsatt riktning. För kvinnornas del är däremot olikheterna mellan gles- och tätbebyggelse mycket obetydliga såväl när det gäller ogifta som gifta kvinnor. I tätorter med över 100 000 inv. är dock en betydligt mindre andel av kvinnorna gifta än såväl inom glesbebyggelsen som inom hela tätbebyggelsen. Av talen för förut gifta observerar man särskilt, att 3,6 % av de vuxna kvinnorna i tätorter är skilda, en siffra som i de största tätorterna stiger till icke mindre än 6,1 %. Denna höga siffra påverkas väsentligt av skilsmässofrekvensen i Stockholms stad (jämför tab. AY på sid. 95), där 7,2 % av de vuxna kvinnorna är skilda.

Av de gifta männen och kvinnorna utgöres en mindre del av sådana som icke är samboende. Av tablå nedan framgår, att denna grupp är talrikast inom tätorterna och huvudsakligen uppträder i de yngre giftermålsåldrarna. Sistnämnda förhållande antyder, att orsaken delvis är att gemensam bostad ej kunnat anskaffas. Andra orsaker kan vara att makarna är hemskilda, ehuru skilsmässa ännu ej avkunnats eller att gifta utlänningar, som tillfälligt mantalsskrivs i Sverige, har sin familj kvar i hemlandet.

Vid bearbetningen av icke samboende gifta personer har mantalslängdens redovisning helt måst följas. Som samboende har därvid betraktats alla gifta

Tab. AS. **Civilståndsfördelning för befolkningen över 15 år inom gles- och tätbebyggelse m. m.**
Distribution of marital status for the population over 15 years of age within sparsely and densely populated areas etc.

Gles- resp. tätbebyggelse m. m.	Absoluta tal					Relativa tal				
	Vuxna ogifta	Gifta	Änklingar o. änkor	Skilda	Summa	Vuxna ogifta	Gifta	Änklingar o. änkor	Skilda	Summa
Män										
Landsbygd	509 955	850 845	71 585	17 910	1 450 295	352	587	49	12	1 000
Städer	412 402	930 952	51 064	47 605	1 442 023	286	646	35	33	1 000
Hela riket	922 357	1 781 797	122 649	65 515	2 892 318	319	616	42	23	1 000
Glesbebyggelse										
Landsbygd	323 211	430 871	44 309	8 788	807 179	400	534	55	11	1 000
Städer	17 484	25 129	2 345	910	45 868	381	548	51	20	1 000
Hela riket	340 695	456 000	46 654	9 698	853 047	399	535	55	11	1 000
Tätbebyggelse										
Landsbygd	186 744	419 674	27 276	9 122	642 816	291	653	42	14	1 000
Städer	394 918	905 823	48 719	46 695	1 396 155	283	649	35	33	1 000
Hela riket	581 662	1 325 497	75 995	55 817	2 038 971	285	650	37	27	1 000
Tätorter med										
200— 499 inv.	35 000	67 167	5 690	1 181	109 038	321	616	52	11	1 000
500— 999 »	31 436	67 886	5 178	1 164	105 664	298	642	49	11	1 000
1 000— 1 999 »	35 154	78 913	5 458	1 601	121 126	290	651	45	13	1 000
2 000— 4 999 »	51 400	122 413	7 816	2 773	184 402	279	664	42	15	1 000
5 000— 9 999 »	49 673	117 816	6 539	3 082	177 110	280	665	37	17	1 000
10 000—19 999 »	56 412	133 496	7 505	3 904	201 317	280	663	37	19	1 000
20 000—49 999 »	77 682	182 100	8 994	6 765	275 541	282	661	33	25	1 000
50 000—99 999 »	69 655	169 119	9 331	7 252	255 357	273	662	37	28	1 000
100 000— <i>o</i> »	175 250	386 587	19 484	28 095	609 416	288	634	32	46	1 000
Kvinnor										
Landsbygd	345 369	850 227	140 739	19 332	1 355 667	255	627	104	14	1 000
Städer	438 575	932 387	157 747	69 840	1 598 549	274	583	99	44	1 000
Hela riket	783 944	1 782 614	298 486	89 172	2 954 216	265	603	101	30	1 000
Glesbebyggelse										
Landsbygd	189 314	430 216	78 128	8 366	706 024	268	609	111	12	1 000
Städer	10 998	24 929	3 864	738	40 529	271	615	95	18	1 000
Hela riket	200 312	455 145	81 992	9 104	746 553	268	610	110	12	1 000
Tätbebyggelse										
Landsbygd	156 055	420 011	62 611	10 966	649 643	240	647	96	17	1 000
Städer	427 577	907 458	153 883	69 102	1 558 020	274	582	99	44	1 000
Hela riket	583 632	1 327 469	216 494	80 068	2 207 663	264	601	98	36	1 000
Tätorter med										
200— 499 inv.	27 476	67 214	11 948	1 373	108 011	254	622	111	13	1 000
500— 999 »	26 328	67 962	11 435	1 409	107 134	246	634	107	13	1 000
1 000— 1 999 »	30 557	79 032	12 380	1 990	123 959	247	638	100	16	1 000
2 000— 4 999 »	46 314	122 623	18 762	3 339	191 038	242	642	98	17	1 000
5 000— 9 999 »	46 085	117 958	17 421	4 072	185 536	248	636	94	22	1 000
10 000—19 999 »	56 286	133 669	20 767	5 555	216 277	260	618	96	26	1 000
20 000—49 999 »	79 905	182 283	27 176	9 344	298 708	268	610	91	31	1 000
50 000—99 999 »	76 804	169 768	27 971	10 995	285 538	269	595	98	39	1 000
100 000— <i>o</i> »	193 877	386 960	68 634	41 991	691 462	280	560	99	61	1 000

personer av skilda kön, som efter mantalskrivningsförrättarnas justering av längderna upptagits i följd efter varandra och som haft samma vigselår. I samband med bearbetningen av folk-

räkningens blankettmaterial kommer klassificeringen på samboende och ej samboende att kontrolleras mot hushållstillhörigheten.

Ej samboende gifta 1960

Ålder	Absoluta tal			I % av hela antalet gifta inom resp. kön och åldersgrupp		
	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela riket	Glesbebyggelse	Tätbebyggelse	Hela riket
<i>Män</i>						
15—24	549	2 292	2 841	9,5	6,4	6,8
25—44	2 740	15 026	17 766	1,9	2,6	2,4
45— ω	4 148	14 579	18 727	1,4	2,1	1,9
Summa 15— ω	7 437	31 897	39 334	1,6	2,4	2,2
<i>Kvinnor</i>						
15—24	995	4 547	5 542	5,2	5,3	5,3
25—44	2 440	15 178	17 618	1,4	2,4	2,2
45— ω	3 147	14 144	17 291	1,2	2,3	2,0
Summa 15— ω	6 582	33 869	40 451	1,4	2,6	2,3

Civilståndsfördelningen inom olika åldrar 1960. Antalet ogifta, gifta och förut gifta inom en viss åldersgrupp kan jämföras med folkmängden i dess helhet, med hela den vuxna befolkningen (15 år eller äldre) eller med befolkningen endast inom den speciella åldersgruppen.

Förstnämnda jämförelse med befolkningen i dess helhet har skett i *tab. AT*, där uppgifter lämnas om antalet personer inom olika civilstånd och åldrar på 10 000 av hela folkmängden. Av särskilt intresse i tabellen är talet för gifta kvinnor i åldern 15—44 år, då nämnda tal kan sägas vara en mätare på äkten-skapsfrekvensens storlek.

Den relativa civilståndsfördelningen för vardera könet inom olika åldersklasser i relation till hela folkmängden i resp. ålder framgår för hela riket av *tab. AU* samt för glesbebyggelse och tätbebyggelse av *tab. AV*. Av talen för hela riket lägger man märke till hur kvinnorna inom de yngre åldrarna är gifta i betydligt större utsträckning än männen i motsvarande åldrar. Av hela åldersgruppen 15—44 år är endast 50 % av männen gifta men hela 61 % av

kvinnorna. I de äldre åldrarna fr. o. m. femårsklassen 45—49 år är förhållandet det motsatta. För hela gruppen 67 år och högre är skillnaden så markant som 60 % gifta män men endast 33 % gifta kvinnor. Här inverkar givetvis männens överdödlighet i förhållande till kvinnorna, vilket också framgår av att änkorna inom gruppen 67 år och äldre utgör icke mindre än 43 % av alla kvinnor i denna åldersgrupp, medan motsvarande tal för änkringarna endast uppgår till 25 %.

De ovannämnda skillnaderna mellan könen är framför allt, såsom framgår av *tab. AV*, att finna på glesbygden, även om samma tendens återfinnes även i tätorterna. Man observerar särskilt överskottet av ogifta män i de yngre åldrarna inom glesbebyggelsen; så var t. ex. inom åldersklassen 25—34 år endast 50 % av männen men 80 % av kvinnorna gifta. Det förut nämnda överskottet av ogifta kvinnor inom äldre åldrar är som synes nästan helt koncentrerat till tätbebyggelsen.

Civilståndsfördelningen i län och större städer. I *tab. AX* lämnas uppgifter om

Tab. AT. Folkmängdens fördelning efter kön, ålder och civilstånd på 10 000 invånare
Distribution of the population by sex, age and marital status per 10 000 inhabitants

Ålder	På 10 000 invånare										Båda könen
	Män					Kvinnor					
	Ogifta	Gifta	Änklingar	Skilda	Summa	Ogifta	Gifta	Änkor	Skilda	Summa	
<i>Femårsklasser</i>											
0—4	347	—	—	—	347	327	—	—	—	327	674
5—9	366	—	—	—	366	346	—	—	—	346	712
10—14	417	—	—	—	417	397	—	—	—	397	814
15—19	404	1	—	—	405	378	11	0	0	388	793
20—24	259	55	0	0	315	177	129	0	2	307	622
25—29	121	169	0	3	293	60	222	1	6	288	581
30—34	75	232	0	7	315	37	264	2	9	312	627
35—39	65	282	1	10	359	35	300	4	13	353	712
40—44	54	293	2	12	361	34	298	7	15	354	715
45—49	52	290	4	13	359	39	285	13	16	353	712
50—54	50	280	7	12	348	47	263	23	15	348	696
55—59	44	239	10	10	302	53	213	35	12	314	616
60—64	36	197	15	7	255	52	162	50	10	274	529
65—69	27	149	22	5	203	46	114	63	8	231	435
70—74	20	102	29	4	155	39	69	70	6	184	338
75—79	13	58	31	2	104	26	34	62	4	126	230
80—84	7	24	26	1	58	15	12	43	2	72	130
85—89	2	6	13	0	22	6	2	19	1	28	50
90— ω	1	1	4	0	5	2	0	6	0	8	14
Summa	2 360	2 377	164	87	4 988	2 116	2 378	398	119	5 012	10 000
<i>Större åldersgrupper</i>											
0—14	1 130	—	—	—	1 130	1 070	—	—	—	1 070	2 200
15—44	979	1 032	4	33	2 047	720	1 223	14	45	2 003	4 050
45—66	193	1 071	43	45	1 351	211	975	145	57	1 387	2 739
67— ω	59	274	117	10	460	115	180	239	17	551	1 011
Summa	2 360	2 377	164	87	4 988	2 116	2 378	398	119	5 012	10 000

den relativa civilståndsfördelningen för vardera könet länsvis med särskiljande av tätbebyggelsen inom varje län. Jämförelsen har liksom i flertalet andra tabeller begränsats till den vuxna befolkningen (över 15 år). Talen växlar som synes relativt kraftigt mellan de olika länen och särskilt är detta förhållandet för de jämförelsevis små grupperna änkringar, änkor och skilda. De olikheter som framkommer i tabellen såväl mellan skilda län som mellan tätbebyggelsen och hela län får ses mot bakgrund av att civilståndsfördelningen bl. a. står i nära beroende av åldersför-

delningen, vilken som tidigare framgått är avsevärt olika inom skilda län och inom glesbebyggelse och tätbebyggelse. Vid studium av tabellen bör därför jämförelse ske bl. a. med tab. AL.

Av tabellens tal lägger man bl. a. märke till de låga värdena för gifta i Stockholms stad, vilka värden betydligt underskrider medeltalen för tätbebyggelsen men även är lägre än motsvarande tal för tätbebyggelsen inom något län. I synnerhet för kvinnornas del avviker värdet i Stockholm markant från riksmidlet. Bland övriga civilstånd framträder stora olikheter främst

Tab. AU. Relativ civilståndsfördelning inom olika åldersklasser över 15 år
Relative distribution of marital status in different age groups over 15 years of age

Ålder	Män						Kvinnor					
	Ogifta	Gifta	Därav samb.	Änklingar	Skilda	Summa	Ogifta	Gifta	Därav samb.	Änkor	Skilda	Summa
<i>Femårsklasser</i>												
15—19	998	2	2	—	—	1 000	973	27	24	0	0	1 000
20—24	824	174	162	0	2	1 000	575	419	399	1	5	1 000
25—29	413	576	556	1	11	1 000	207	771	749	3	20	1 000
30—34	239	737	718	1	22	1 000	119	846	828	6	29	1 000
35—39	182	786	769	3	29	1 000	100	851	834	11	38	1 000
40—44	150	811	795	6	33	1 000	95	841	824	21	43	1 000
45—49	145	808	793	11	36	1 000	110	806	790	37	46	1 000
50—54	142	803	788	19	36	1 000	137	755	740	65	44	1 000
55—59	145	790	776	33	32	1 000	169	680	668	111	39	1 000
60—64	140	772	759	59	28	1 000	189	591	581	182	37	1 000
65—69	135	734	723	107	25	1 000	200	494	485	272	34	1 000
70—74	132	658	646	187	23	1 000	211	377	369	380	33	1 000
75—79	128	552	540	299	20	1 000	210	269	260	492	29	1 000
80—84	116	421	409	445	18	1 000	213	163	155	599	25	1 000
85—89	102	289	278	593	16	1 000	213	88	80	678	21	1 000
90— <i>o</i>	96	158	152	737	9	1 000	209	32	27	741	18	1 000
Summa	319	616	602	42	23	1 000	265	603	590	101	30	1 000
<i>Större åldersgrupper</i>												
15—44	478	504	490	2	16	1 000	359	611	595	7	23	1 000
45—66	143	792	778	32	33	1 000	152	702	689	104	41	1 000
67— <i>o</i>	128	597	585	254	22	1 000	209	327	319	433	30	1 000
Summa	319	616	602	42	23	1 000	265	603	590	101	30	1 000

för skilda med de högsta värdena i Stockholm, 5,4 % för män och 7,2 % för kvinnor.

Motsvarande relativfördelning efter civilstånd lämnas för städer med minst 25 000 inv. i tab. AY. Även städerna företer sinsemellan stora variationer, i synnerhet vad kvinnorna beträffar. Städernas olikartade näringsstruktur är här liksom i fråga om könsfördelningen delvis orsak till olikheterna.

Jämförelse av civilståndsfördelningen 1900—1960. Förändringarna i hela befolkningens civilståndsfördelning sedan föregående folkräkning framgår av nedanstående tablå. Som synes har samtliga grupper utom barn och änklingar ökat i antal gentemot 1950.

Förändring i civilståndsfördelningen 1950—1960

	Antal	%
Barn under 15 år ..	— 1 807	— 0,1
Vuxna ogifta män ..	+ 48 869	+ 5,6
Vuxna ogifta kvinnor	+ 8 440	+ 1,1
Gifta män	+ 157 852	+ 9,7
Gifta kvinnor	+ 155 712	+ 9,6
Änklingar	— 3 239	— 2,6
Änkor	+ 30 732	+ 11,5
Skilda män	+ 26 215	+ 66,7
Skilda kvinnor	+ 30 526	+ 52,1
Samtliga	+ 453 300	+ 6,4

I tab. AZ redovisas den relativa civilståndsfördelningen vid vissa folkräkningar fr. o. m. 1900 med utslutning av barn under 15 år. Med undantag för år 1910 har andelen vuxna ogifta oav-

Tab. AV. Relativ civilståndsfördelning inom olika åldersklasser över 15 år för gles- och tätbebyggelse
 Relative distribution of marital status in different age groups over 15 within sparsely and densely populated areas

Ålder	Män						Kvinnor					
	Ogifta	Gifta	Därav samb.	Änklingar	Skilda	Summa	Ogifta	Gifta	Därav samb.	Änkor	Skilda	Summa
<i>Glesbebyggelse</i>												
15—24	963	37	34	0	0	1 000	838	161	153	0	1	1 000
25—34	496	496	483	1	7	1 000	180	804	791	4	11	1 000
35—44	292	690	680	4	14	1 000	109	859	849	15	17	1 000
45—54	246	723	713	15	17	1 000	130	811	802	43	16	1 000
55—64	224	714	706	46	16	1 000	179	688	680	119	14	1 000
65—74	197	645	637	143	15	1 000	199	500	494	287	13	1 000
75— ω	158	438	429	391	12	1 000	194	237	230	557	12	1 000
Summa	399	535	526	55	11	1 000	268	610	601	110	12	1 000
<i>Tätbebyggelse</i>												
15—24	906	93	87	0	1	1 000	785	212	201	0	3	1 000
25—34	270	709	688	1	20	1 000	156	811	790	4	28	1 000
35—44	124	835	816	4	36	1 000	94	842	823	17	48	1 000
45—54	102	840	822	14	44	1 000	121	770	753	54	55	1 000
55—64	100	818	801	45	38	1 000	179	618	605	155	48	1 000
65—74	96	734	721	140	29	1 000	207	417	407	334	42	1 000
75— ω	94	493	479	389	23	1 000	219	192	182	556	33	1 000
Summa	285	650	634	37	27	1 000	264	601	586	98	36	1 000
<i>Därav täorter med 2 000—ω inv.</i>												
15—24	901	98	91	0	1	1 000	784	213	201	0	3	1 000
25—34	266	711	688	1	22	1 000	161	804	782	4	31	1 000
35—44	120	835	815	5	40	1 000	97	834	814	17	53	1 000
45—54	96	840	821	14	49	1 000	124	760	741	55	61	1 000
55—64	93	820	803	44	43	1 000	182	606	593	158	53	1 000
65—74	88	741	726	138	33	1 000	211	406	395	336	48	1 000
75— ω	88	502	488	383	27	1 000	223	185	175	554	38	1 000
Summa	282	653	636	35	30	1 000	267	596	579	97	40	1 000

brutet minskat från 42 % år 1900 till endast 29 % vid 1960 års folkräkning. Andelen gifta har i stället ökat i ungefär motsvarande grad. Dessa förändringar gäller för båda könen men är proportionsvis något starkare för kvinnorna. Änklingar och änkor visar under hela perioden nedåtgående tal med undantag för att andelen änkor något stigit vid de båda sista folkräkningarna. Andelen skilda har under hela tidsperioden stigit från endast 0,2 % vid periodens början till 2,7 % år 1960.

Förändringar i de absoluta talen inom skilda åldersgrupper belyses i nedanstående tablå, som visar den procentuella ökningen eller minskningen mellan de båda senaste folkräkningarna.

Ålder	Ökning eller minskning i % 1950—1960		
	Vuxna ogifta	Gifta	Förut gifta
<i>Män</i>			
15—24 ...	+ 22,8	+ 15,4	+ 16,0
25—34 ...	— 28,2	— 9,2	+ 9,3
35—44 ...	— 11,4	— 0,2	+ 32,3
45—54 ...	+ 6,6	+ 16,8	+ 45,8
55—64 ...	+ 23,9	+ 24,2	+ 8,7
65—74 ...	+ 17,0	+ 26,1	— 4,1
75— ω ...	+ 35,6	+ 42,0	+ 17,3
Summa	+ 5,6	+ 9,7	+ 13,9
<i>Kvinnor</i>			
15—24 ...	+ 24,2	+ 6,0	+ 6,8
25—34 ...	— 35,5	— 10,6	+ 1,8
35—44 ...	— 36,3	+ 3,9	+ 20,5
45—54 ...	— 27,6	+ 22,3	+ 16,3
55—64 ...	+ 2,0	+ 27,8	+ 10,6
65—74 ...	+ 19,6	+ 28,2	+ 19,1
75— ω ...	+ 34,9	+ 36,7	+ 29,7
Summa	+ 1,1	+ 9,6	+ 18,8

Tab. AX. Relativ civilståndsfördelning för män och kvinnor över 15 år, länsvis
Relative distribution of marital status for men and women over 15 years of age, by county

Län	Män						Kvinnor					
	Vuxna ogifta	Gifta	Därav samb.	Än- lingar	Skilda	Summa	Vuxna ogifta	Gifta	Därav samb.	Än- kor	Skilda	Summa
<i>Hela länet</i>												
Stockholms stad ...	296	619	590	31	54	1 000	299	522	497	107	72	1 000
Stockholms län ...	287	653	635	34	26	1 000	240	642	624	84	34	1 000
Uppsala län ...	294	640	626	46	21	1 000	258	609	595	104	29	1 000
Södermanlands län ...	290	644	632	48	18	1 000	230	642	631	104	23	1 000
Östergötlands län ...	299	636	627	47	18	1 000	251	623	614	102	24	1 000
Jönköpings län ...	332	612	603	44	11	1 000	279	611	601	96	14	1 000
Kronobergs län ...	357	585	578	48	10	1 000	269	613	605	105	13	1 000
Kalmar län ...	332	606	598	49	13	1 000	256	619	610	108	16	1 000
Gotlands län ...	329	599	589	58	15	1 000	256	603	590	119	22	1 000
Blekinge län ...	343	595	585	47	16	1 000	270	599	588	108	24	1 000
Kristianstads län ...	337	603	594	47	13	1 000	273	607	597	102	18	1 000
Malmöhus län ...	297	637	624	41	25	1 000	267	597	585	102	34	1 000
Hallands län ...	349	597	588	43	11	1 000	281	605	595	98	16	1 000
Göteb. o. Bohus län ...	298	631	616	37	34	1 000	261	603	587	95	41	1 000
Älvsborgs län ...	332	610	600	43	15	1 000	286	599	587	95	20	1 000
Skaraborgs län ...	347	593	585	50	10	1 000	282	604	595	101	14	1 000
Värmlands län ...	335	597	585	49	19	1 000	258	613	601	107	22	1 000
Örebro län ...	307	627	616	45	20	1 000	251	623	611	101	25	1 000
Västmanlands län ...	311	632	620	38	19	1 000	225	657	645	94	24	1 000
Kopparbergs län ...	324	610	596	48	18	1 000	247	622	608	108	22	1 000
Gävleborgs län ...	321	611	599	47	21	1 000	252	618	606	106	24	1 000
Västernorrlands län ...	332	603	591	47	18	1 000	255	613	600	110	22	1 000
Jämtlands län ...	392	545	532	46	18	1 000	293	579	565	107	21	1 000
Västerbottens län ...	355	590	580	45	10	1 000	266	625	615	96	13	1 000
Norrbottnens län ...	369	581	570	35	15	1 000	270	622	610	92	17	1 000
Hela riket	319	616	602	42	23	1 000	265	603	590	101	30	1 000
<i>Täubebyggelse</i>												
Stockholms stad ...	296	619	590	31	54	1 000	299	522	497	107	72	1 000
Stockholms län ...	275	671	652	29	26	1 000	241	644	626	79	36	1 000
Uppsala län ...	267	669	654	41	24	1 000	267	594	579	103	35	1 000
Södermanlands län ...	267	670	657	43	20	1 000	231	637	626	105	27	1 000
Östergötlands län ...	270	666	656	43	21	1 000	252	619	608	101	28	1 000
Jönköpings län ...	291	658	647	38	13	1 000	274	619	608	91	16	1 000
Kronobergs län ...	291	657	648	40	12	1 000	275	615	606	95	15	1 000
Kalmar län ...	282	659	650	44	15	1 000	253	623	612	104	21	1 000
Gotlands län ...	277	658	643	47	19	1 000	276	583	566	107	34	1 000
Blekinge län ...	293	648	638	41	18	1 000	263	606	594	102	28	1 000
Kristianstads län ...	287	653	643	44	16	1 000	276	600	589	102	22	1 000
Malmöhus län ...	277	656	641	39	28	1 000	267	591	577	103	39	1 000
Hallands län ...	287	660	649	40	14	1 000	277	606	594	95	21	1 000
Göteb. o. Bohus län ...	283	645	629	35	37	1 000	260	603	587	92	45	1 000
Älvsborgs län ...	278	666	654	37	19	1 000	275	611	598	88	26	1 000
Skaraborgs län ...	287	655	646	44	13	1 000	282	603	593	97	18	1 000
Värmlands län ...	284	651	639	42	23	1 000	248	625	613	100	26	1 000
Örebro län ...	276	661	649	40	23	1 000	248	626	613	98	28	1 000
Västmanlands län ...	291	654	641	33	21	1 000	222	660	647	91	28	1 000
Kopparbergs län ...	298	640	626	43	20	1 000	242	630	616	104	24	1 000
Gävleborgs län ...	283	651	638	43	23	1 000	243	627	614	102	27	1 000
Västernorrlands län ...	287	652	639	40	21	1 000	250	621	607	104	25	1 000
Jämtlands län ...	309	633	618	36	23	1 000	300	576	560	95	29	1 000
Västerbottens län ...	292	658	646	37	13	1 000	274	620	608	89	16	1 000
Norrbottnens län ...	324	628	615	30	18	1 000	261	631	619	87	21	1 000
Hela riket	285	650	634	37	27	1 000	264	601	586	98	36	1 000

Tab. AY. Relativ civilståndsfördelning för män och kvinnor över 15 år i städer med minst 25 000 invånare

Relative distribution of marital status for men and women over 15 years of age, in towns with at least 25 000 inhabitants

Stad	Män						Kvinnor					
	Vuxna ogifta	Gifta	Därav samb.	Änk- lingar	Skilda	Sum- ma	Vuxna ogifta	Gifta	Därav samb.	Änk- lingar	Skilda	Sum- ma
Stockholm ..	296	619	590	31	54	1 000	299	522	497	107	72	1 000
Göteborg ...	283	639	622	34	44	1 000	263	592	574	93	52	1 000
Malmö	272	658	640	35	36	1 000	263	592	577	97	48	1 000
Norrköping .	264	659	648	44	32	1 000	253	598	586	109	40	1 000
Västerås	293	651	636	28	28	1 000	230	650	634	84	37	1 000
Uppsala	272	663	646	36	29	1 000	293	562	544	102	43	1 000
Hälsingborg .	274	656	641	37	33	1 000	280	567	552	108	46	1 000
Örebro	264	666	651	39	31	1 000	273	584	569	103	41	1 000
Borås	270	672	655	30	27	1 000	308	571	551	81	39	1 000
Linköping ...	278	664	653	34	24	1 000	265	612	601	92	32	1 000
Eskilstuna ...	274	658	642	43	25	1 000	222	639	625	104	35	1 000
Gävle	273	654	639	39	34	1 000	264	596	581	99	41	1 000
Solna	274	658	634	25	43	1 000	263	606	582	73	58	1 000
Jönköping ...	291	654	639	35	19	1 000	302	588	575	84	26	1 000
Karlstad	277	654	639	34	34	1 000	281	584	569	95	40	1 000
Lund	296	646	631	35	23	1 000	350	511	495	102	37	1 000
Halmstad ...	276	666	652	38	20	1 000	278	600	586	94	29	1 000
Karlskoga ...	311	630	618	33	26	1 000	227	670	659	76	27	1 000
Uddevalla ...	298	648	633	30	24	1 000	265	629	614	76	31	1 000
Södertälje ..	293	643	622	33	31	1 000	241	628	610	90	40	1 000
Karlskrona ...	288	648	637	40	24	1 000	280	575	561	106	39	1 000
Trollhättan .	277	666	656	34	23	1 000	208	679	669	88	25	1 000
Kalmar	267	674	663	34	25	1 000	270	594	582	100	35	1 000
Luleå	292	659	644	21	29	1 000	248	640	627	82	30	1 000
Sundsvall	295	638	621	31	35	1 000	292	570	555	100	39	1 000
Lidingö	286	671	652	21	22	1 000	277	602	588	84	36	1 000
Landskrona ...	295	638	623	41	27	1 000	234	625	611	106	35	1 000
Motala	281	661	647	40	18	1 000	243	647	634	88	22	1 000
Sundbyberg .	287	645	621	28	40	1 000	244	605	580	88	64	1 000
Kiruna	364	587	567	26	22	1 000	232	668	655	78	22	1 000
Mölnadal	278	662	648	33	27	1 000	240	643	626	83	33	1 000
Borlänge ...	293	641	623	38	28	1 000	214	658	644	100	28	1 000
Kristianstad .	277	664	652	38	22	1 000	306	570	558	93	31	1 000
Samtliga städer med minst 25 000 inv.	285	643	623	34	38	1 000	275	576	557	98	51	1 000

De mycket kraftiga förändringarna sedan 1950 inom vissa åldersklasser orsakas givetvis till stor del av årskullarnas varierande storlek. I synnerhet märkes nedgången i antalet vuxna ogifta kvinnor i åldrarna 25—54 år, som torde bero såväl på nedgång i motsva-

rande födelsekullar som på ökad giftermålsfrekvens.

För att närmare belysa förändringen med hänsynstagande till variationer i årskullarnas storlek kan den relativa civilståndsfördelningen enligt tab. AU jämföras med motsvarande tal för år

Tab. AZ. Civilståndsfördelning på 10 000 av befolkningen över 15 år, åren 1900—1960
Distribution of marital status per 10 000 inhabitants over 15 years of age

Civilstånd	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960
<i>Män över 15 år</i>							
Ogifta	4 342	4 421	4 504	4 471	4 074	3 281	3 189
Giftna	5 053	4 981	4 892	4 916	5 325	6 099	6 160
Änklingar	594	582	577	558	517	473	424
Skilda	12	16	27	54	84	148	227
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Kvinnor över 15 år</i>							
Ogifta	4 124	4 208	4 264	4 227	3 713	2 842	2 654
Giftna	4 682	4 636	4 599	4 679	5 179	5 962	6 034
Änkor	1 174	1 130	1 092	1 011	978	981	1 010
Skilda	20	27	45	82	130	215	302
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Båda könen över 15 år</i>							
Ogifta	4 228	4 310	4 380	4 346	3 890	3 059	2 919
Giftna	4 859	4 801	4 740	4 795	5 251	6 029	6 096
Änklingar och änkor	897	867	843	791	751	730	720
Skilda	16	22	36	69	107	182	265
Summa	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

1950. De därvid framkomna differenserna redovisas för vuxna ogifta och giftna i nedanstående tablå.

Jämförelse av den relativa andelen vuxna ogifta och giftna 1950—1960; ökning eller minskning i antal procentenheter.

Ålder	Vuxna Män	ogifta Kv.	Giftna Män	Kv.
15—19	+ 0,1	+ 1,0	— 0,1	— 1,0
20—24	— 2,1	— 2,2	+ 2,0	+ 2,1
25—29	— 7,3	— 5,7	+ 7,2	+ 5,4
30—34	— 3,1	— 4,0	+ 2,4	+ 3,4
35—39	— 1,7	— 4,4	+ 0,8	+ 3,5
40—44	— 2,1	— 6,3	+ 1,0	+ 5,2
45—49	— 1,7	— 7,5	+ 0,4	+ 6,5
50—54	— 0,9	— 6,1	+ 0,1	+ 6,5
55—59	+ 0,2	— 3,5	± 0	+ 4,6
60—64	± 0	— 2,5	+ 1,7	+ 4,0
65—69	— 0,3	— 1,1	+ 3,7	+ 2,5
70—74	± 0	+ 0,1	+ 4,6	+ 0,9
75—ω	+ 0,3	+ 1,1	+ 3,3	+ 0,2
Samtliga	— 0,9	— 1,9	+ 0,6	+ 0,7

Som synes har andelen ogifta såväl män som kvinnor gått ned under tio-

årsperioden inom flertalet åldersgrupper. Den relativa andelen giftna har däremot ökat i praktiskt taget samtliga åldersklasser utom den lägsta.

I tab. AÅ har antalet ogifta, giftna och förut giftna inom vissa åldersgrupper ställts i relation till hela den vuxna befolkningen (över 15 år). Liksom i den tidigare jämförelsen i tab. AZ framträder här i första hand nedgången i andelen ogifta och motsvarande ökning av andelen giftna. Studerar man talen för de olika åldersklasserna, ser man emellertid, att nedgången beträffande de ogifta i stort sett endast berör ålderna under 45 år, medan däremot talen i regel stigit för ålderna därutöver och i särskilt hög grad för män över 65 år. Siffrorna för 1960 avviker ganska markant från 1950, i synnerhet vad kvinnorna beträffar. En ökning av andelen ogifta i den lägsta redovisade åldersklassen bryter sålunda den tidigare utvecklingen. Orsaken härtil är, att femårsklassen 15—19 år är mycket stor vid 1960 års folkräkning. Genom att

Tab. AA. Befolkningen över 15 år på 10 000 personer efter kön, ålder och civilstånd, åren 1900—1960

Population over 15 years of age per 10 000 by sex, age and marital status

Civilstånd Folkräkningsår	Ålder							Summa
	15—24	25—34	35—44	45—54	55—64	65—74	75— <i>o</i>	
<i>Ogifta män</i>								
År 1900	1 284	453	164	82	52	31	12	2 077
» 1910	1 252	499	164	97	58	34	15	2 119
» 1920	1 253	518	184	97	69	37	16	2 175
» 1930	1 188	557	188	110	68	44	18	2 173
» 1940	1 015	513	211	118	81	46	21	2 006
» 1950	751	380	188	133	89	57	23	1 620
» 1960	850	252	153	130	102	61	29	1 578
<i>Ogifta kvinnor</i>								
År 1900	1 163	425	224	138	102	67	31	2 151
» 1910	1 151	453	213	160	106	71	37	2 191
» 1920	1 130	457	231	153	123	73	39	2 205
» 1930	1 066	461	234	167	118	86	40	2 173
» 1940	869	354	226	175	132	84	46	1 884
» 1950	620	208	151	166	143	99	51	1 438
» 1960	711	124	88	111	135	109	64	1 341
<i>Gifta män</i>								
År 1900	50	460	627	532	413	254	82	2 418
» 1910	41	495	578	545	400	241	87	2 387
» 1920	40	485	622	501	405	229	80	2 362
» 1930	34	470	636	550	382	238	80	2 389
» 1940	46	566	697	582	427	226	79	2 623
» 1950	67	614	801	678	487	277	87	3 012
» 1960	71	514	737	731	558	322	114	3 047
<i>Gifta kvinnor</i>								
År 1900	125	534	648	512	369	199	54	2 442
» 1910	127	577	575	531	357	191	56	2 414
» 1920	128	584	605	464	365	181	51	2 378
» 1930	122	589	628	499	327	190	50	2 405
» 1940	157	692	678	530	355	168	49	2 628
» 1950	183	755	800	622	409	199	49	3 018
» 1960	179	623	767	702	482	235	62	3 049
<i>Förut gifta män</i>								
År 1900	0	7	20	34	57	89	82	290
» 1910	0	9	19	36	54	80	89	287
» 1920	0	11	25	35	58	78	85	291
» 1930	0	8	23	39	56	84	86	298
» 1940	0	8	21	37	61	81	89	296
» 1950	1	14	27	34	54	86	92	306
» 1960	1	14	32	46	54	76	99	322
<i>Förut gifta kvinnor</i>								
År 1900	1	13	43	84	143	187	152	623
» 1910	1	14	37	83	132	173	163	602
» 1920	1	19	43	73	133	163	156	588
» 1930	1	15	43	77	114	164	147	562
» 1940	1	16	43	82	127	148	146	562
» 1950	2	24	46	80	135	171	146	605
» 1960	2	22	52	86	138	188	175	663

Tab. AÅ. Relativa antalet män i åldern 20—49 år resp. kvinnor i åldern 15—44 år, åren 1900—1960

Relative number of men from 20—49 and women from 15—44 years of age resp.

Områden m. m.	Män i åldern 20—49 år			Kvinnor i åldern 15—44 år		
	Samtliga i % av hela folkmängden	Gifta i % av hela folkmängden	Gifta i % av samtl. män i åldern 20—49 år	Samtliga i % av hela folkmängden	Gifta i % av hela folkmängden	Gifta i % av samtl. kv. i åldern 15—44 år
År 1900	182	96	526	215	88	411
» 1910	186	97	514	215	87	406
» 1920	198	100	506	226	93	412
» 1930	215	107	500	238	101	424
» 1940	234	129	549	242	122	503
» 1950	222	141	635	214	133	623
» 1960	200	132	660	200	122	611
Glesbebyggelse .	187	101	540	162	95	591
Landsbygd ...	187	100	539	161	95	592
Städer	193	107	556	173	99	574
Tätbebyggelse ..	205	144	701	215	132	617
Landsbygd ...	201	143	713	205	134	653
Städer	207	144	696	219	132	601

huvudparten av denna åldersklass består av ogifta, kommer de ovannämnda talen i tab. AÅ att stiga. De jämfört med 1950 mindre åldersklasserna i de yngre arbetsföra åldrarna har samtidigt påverkat tabellens tal i dessa åldrar i nedåtgående riktning. Beträffande talen för de gifta visar dessa med vissa avbrott en ökning för såväl män som kvinnor i samtliga åldrar. Även för denna grupp avviker 1960 års siffror inom de yngre åldrarna gentemot den tidigare utvecklingen av samma orsaker som nämnts i fråga om de ogifta.

Av särskilt intresse är andelen gifta kvinnor i åldern 15—44 år. Om man jämför dessa med hela folkmängden av båda könen, kan man betrakta det erhållna talet som en mätare på äktenskapsfrevensens storlek; jämförbarheten mellan olika folkräkningar är dock beroende av att hela antalet kvinnor i denna åldersgrupp utgjort en något så när konstant andel av totalfolkmängden. Då åldern vidare praktiskt taget sammanfaller med kvinnans fruktsamhetsperiod, lämnar ifrågavarande tal

också vägledning beträffande det antal födelser, man under förutsättning av en viss äktenskaplig fruktsamhet kan vänta hos befolkningen.

För att belysa dessa förhållanden lämnas i tab. AÅ uppgifter för ett antal folkräkningar om proportionen för såväl gifta som samtliga kvinnor i ålder 15—44 år. Vidare har som jämförelse medtagits motsvarande tal för män i åldern 20—49 år.

Talen för de gifta kvinnorna liksom för de gifta männen i relation till hela folkmängden har som synes oavbrutet ökat under hela perioden t. o. m. 1950. Vid 1960 års folkräkning erhålles däremot lägre tal för både män och kvinnor. Det är dock uppenbart, att detta beror på att andelen samtliga män resp. kvinnor i dessa åldrar har gått ned väsentligt sedan 1950. De lägre talen för gifta kan därför ej tas som uttryck för minskad giftermålsfrekvens. De båda kolumnerna för gifta män i åldern 20—49 år och gifta kvinnor i åldern 15—44 år i relation till samtliga män resp. kvinnor i samma åldrar visar hur den

höjda giftermålsfrekvensen under de senaste årtiondena medfört en kraftig stegring av ifrågavarande relationstal fr. o. m. 1940 års folkräkning. Härifrån avviker dock talet för gifta kvinnor enligt 1960 års folkräkning, som utvisar en nedgång från 62,3 % år 1950 till 61,1 % vid senaste folkräkningen. Orsaken härtill synes emellertid vara, att den på grundval av födelsekullarna 1941—1945 stora femårsklassen 15—19 år sänker värdet betydligt, då ju fler-

talet kvinnor i denna ålder är ogifta. Om man utesluter denna femårsklass och räknar ut motsvarande tal för åldrarna 20—44 år, erhålles för år 1950 siffran 71,6 % och för år 1960 siffran 75,1 %, alltså en ökning även under sista tioårsperioden. Beträffande männen kan man också se, att motsvarande relativt fortsatt att öka vid 1960 års folkräkning, då tabellen för mennens del icke påverkas av 1940-talets ökade födelsekullar.

UTRIKES FÖDDA PERSONER OCH UTLÄNNINGAR

Inledning

Folkräkningen 1960 avser liksom folkräkningen 1950 hela den befolkning som mantalsskrives i Sverige. Mantalsskrivningen sker helt oberoende av vederbörande personers medborgarskap, varav följer att i den redovisade folkmängden ingår utlänningar som är bosatta och mantalsskrivna i Sverige. Däremot ingår icke utlänningar som tillfälligt vistas här i landet utan att bli mantalsskrivna, såsom tillfälliga arbetstagare, turister m. fl. Icke heller ingår svenska medborgare som på grund av varaktig bosättning utomlands icke är mantalsskrivna i Sverige. Folkräkningen 1960 avser sålunda den rättsliga folkmängden och icke den faktiska, vilket ofta är fallet i andra länder.

Utrikes födda personer och utlänningar har vid 1960 års folkräkning, liksom vid närmast förgående folkräkningar, bearbetats separat för att möjliggöra jämförelser med befolkningen som helhet. Klassificeringen efter födelseland och nationalitet bygger därvid helt på uppgifter i mantalslängderna, av vilka en särskild upplaga framställts för folkräkningen (»folkräkningslängden»). I de hos länsbyråerna

för folkbokföringen förda tryckande registren, med vilka folkräkningslängderna framställts, anges utländsk nationalitet och utrikes födelseort i enlighet med kyrkoböckerna, dock endast med en förkortning av den främmande statens namn. Den närmare bestämning som kyrkoböckerna kan innehålla om t. ex. födelseorten i det främmande landet, framgår sålunda ej av folkräkningslängderna. Det har därför ej varit möjligt att centralt kontrollera, att födelseorten hänförs till rätt land.

Besittningar, kolonier, mandatområden o. d. hänförs i fråga om födelseland till moderlandet. Om en person är medborgare i två eller flera stater, är blott en av dessa registrerad. I princip anges som medborgarskap endast nu självständiga stater, medan födelselandets benämning hänför sig till tidpunkten för födelsen. De omfattande politisk-geografiska förändringarna under senare tid har emellertid icke i folkbokföringen kunnat iakttagas i full utsträckning, varför uppgifterna om såväl födelseort som nationalitet i vissa fall är något osäkra.

Uppgifter om utrikes födda personer och utlänningar har publicerats i del IV, tab. 23—27.

Tab. AÖ. Utrikes födda personer efter födelseland
Persons born abroad by country of birth

Födelseland	Absoluta tal		Relativ fördelning efter födelseland		Antal svenska medborgare i ‰		Antal kvinnor per 1 000 män	
	1950	1960	1950	1960	1950	1960	1950	1960
<i>Europeiska länder</i>	184 487	284 888	933	950	419	465	1 328	1 231
Därav								
Finland	44 821	101 307	227	338	422	366	1 875	1 458
Norge	31 312	37 253	158	124	642	607	1 819	1 642
Danmark	22 801	35 112	115	117	400	354	992	833
Sovjetunionen ¹	37 997	31 861	192	106	272	791	959	977
Polen	7 832	6 347	40	21	214	702	1 028	1 054
Tyskland	21 652	37 580	109	125	511	498	1 424	1 549
Nederländerna	1 213	2 105	6	7	328	362	843	745
Storbritannien	2 071	2 738	10	9	666	511	1 690	1 498
Frankrike	1 367	1 750	7	6	612	570	1 305	1 182
Italien	2 623	4 904	13	16	106	162	576	635
Schweiz	903	1 415	5	5	271	216	707	643
Österrike	2 665	5 809	13	19	434	416	1 149	1 058
Tjeckoslovakien	3 548	3 562	18	12	167	706	976	920
Ungern	2 030	8 544	10	28	193	160	1 153	665
Jugoslavien	171	1 532	1	5	181	127	474	581
<i>Utomeuropeiska länder</i> ...	13 186	14 829	67	49	918	835	1 158	1 110
Därav								
Amerikas Förenta Stater ..	10 713	10 874	54	36	937	887	1 184	1 206
Summa ²	197 810	299 879	1 000	1 000	452	484	1 315	1 224

¹ Inklusive förutvarande Estland, Lettland och Litauen. — ² Inklusive okänt födelseland.

Utrikes födda personer

Antal utrikes födda personer. Som framgår av tab. AÖ utgjorde antalet utrikes födda enligt 1960 års folkräkning 299 879 personer, vilket innebär 4 % av hela folkmängden. Den övervägande delen av dessa personer var födda i Europa. För icke mindre än 58 % av samtliga utrikes födda var födelseorten belägen i de nordiska länderna, varav i Finland ungefär 34 %.

I jämförelse med vid 1950 års folkräkning redovisade siffror har antalet utrikes födda personer stigit med icke mindre än 52 %. En stor del av denna ökning kommer på Finland, men även övriga nordiska länder har bidragit betydligt till densamma. I övrigt kan nämnas, att i Ungern födda personer ökat från omkring 2 000 år 1950 till 8 500 år 1960.

Av tab. AÖ framgår även, att 48,4 % av de utlandsfödda hade svenskt medborgarskap. Av återstoden utgjordes 1,1 % av statslösa och resten således av utländska medborgare. Av siffrorna för de enskilda länderna framgår bl. a., att personer födda i Sovjetunionen inklusive förutvarande baltiska staterna — materialet tillåter icke någon särredovisning för de sistnämnda — i stor utsträckning erhållit svenskt medborgarskap, vilket beror på att många av dessa personer vistats i Sverige en längre tid. För t. ex. personer födda i Ungern var däremot endast en liten andel (16 %) svenska medborgare. Statslösa har i jämförelse med 1950 års siffror, då de utgjorde 7 % av de utlandsfödda, gått ned till endast något mer än en procent och är koncentrerade till ett fåtal stater.

Fördelning efter kön, ålder och civil-

Tab. BA. Relativ fördelning av utrikes födda personer och utlänningar efter kön, ålder och civilstånd samt antal kvinnor per 1 000 män

Relative distribution of persons born abroad and aliens by sex, age and marital status and number of women per 1 000 men

Ålder	Män				Kvinnor				Båda könen	Antal kvinnor per 1 000 män	
	Ogifta	Gifta	Förut gifta	Summa	Ogifta	Gifta	Förut gifta	Summa		Samtliga	Därav ogifta
<i>På 10 000 utrikes födda personer</i>											
0-14	450	—	—	450	428	—	—	428	877	951	951
15-44	1 176	1 664	66	2 905	907	2 386	129	3 422	6 327	1 178	772
45-64	110	736	69	915	138	869	232	1 239	2 154	1 353	1 252
65-∞	21	157	48	226	52	150	215	416	642	1 843	2 470
Summa	1 757	2 556	183	4 496	1 525	3 404	575	5 504	10 000	1 224	868
<i>På 10 000 utlänningar</i>											
0-14	1 433	—	—	1 433	1 366	—	—	1 366	2 799	953	953
15-44	1 311	1 716	71	3 097	1 008	1 891	88	2 987	6 084	964	769
45-64	93	373	49	515	82	275	97	454	969	881	884
65-∞	12	37	13	62	15	24	46	86	148	1 396	1 228
Summa	2 849	2 125	132	5 107	2 472	2 191	231	4 893	10 000	958	868

stånd. Ett stort kvinnoöverskott föreligger bland de utrikes födda, vilket även framgår av tab. AÖ. Gentemot talet 1 005 för hela befolkningen går icke mindre än 1 224 kvinnor på 1 000 män bland de utrikes födda personerna. Särskilt stort är kvinnoöverskottet beträffande i Norge, Tyskland, Storbritannien och Finland födda personer.

Fördelningen efter ålder inom några större åldersgrupper i kombination med civilstånd framgår av tab. BA. Antalet barn bland de utrikes födda personerna utgör endast 9 %, medan motsvarande tal för hela rikets befolkning uppgår till 22 %. En stark koncentration av de utlandsfödda föreligger i stället till åldrarna 15-44 år, där ungefär 63 % återfinnes mot endast 40 % inom hela befolkningen. Äldre åldersklasser visar lägre tal för utlandsfödda än för rikets hela befolkning. Även civilståndsfördelningen företer avvikelser gentemot riksmedel-talen, dock icke i lika hög grad.

Utlänningar

Antal utlänningar. Antalet utlänningar uppgick enligt 1960 års folkräkning

till 190 621 personer eller 2,5 % av rikets folkmängd, således en betydligt lägre siffra än antalet utomlands födda. En icke oväsentlig del av de sistnämnda har som framgått av det föregående erhållit svenskt medborgarskap. Bland utlänningarna ingår dock även c:a 36 000 personer, som fötts i Sverige; huvudsakligen utgöres dessa av inom landet födda barn till utländska föräldrar. I en del fall kan det dock röra sig om svenskar som tidigare varit bosatta utomlands och förvärvat utländskt medborgarskap.

Såsom framgår av tab. BB utgjorde medborgare i de nordiska länderna 66 % av alla utlänningar i Sverige med medborgare i Finland som den största gruppen. I jämförelse med 1950 har antalet utländska medborgare ökat med 54 % och även i detta hänseende intar Finland första platsen. De finska medborgarna i Sverige har sålunda nästan tredubblats på de sista tio åren. Av de övriga stora grupperna visar danskar och tyskar en ungefärlig fördubbling under samma tid. Medborgare i Sovjet-

Tab. BB. Utlänningar efter medborgarskap åren 1945—1960
Aliens by citizenship

Medborgarskap	Absoluta tal			Relativ fördelning efter medborgar- skap			Antal kvinnor per 1 000 män		
	1945	1950	1960	1945	1950	1960	1945	1950	1960
<i>Europeiska länder</i>	34 078	106 198	183 150	971	858	961	953	1 009	970
Därav									
Finland	3 414	26 859	74 935	97	217	393	1 544	1 320	1 128
Norge	4 322	14 366	19 835	123	116	104	821	1 245	1 076
Danmark	3 605	15 964	30 236	103	129	159	713	688	682
Sovjetunionen ¹	13 927	19 903	5 766	397	161	30	1 018	811	653
Polen	875	7 363	2 178	25	60	11	989	807	718
Tyskland	5 009	10 670	22 934	143	86	120	930	1 539	1 383
Nederländerna	291	1 056	2 024	8	9	11	626	772	694
Storbritannien	429	1 020	1 932	12	8	10	915	935	1 060
Frankrike	275	643	1 025	8	5	5	519	908	817
Spanien	43	93	740	1	1	4	..	..	309
Italien	324	2 633	4 997	9	21	26	604	585	680
Schweiz	231	887	1 711	7	7	9	791	584	671
Österrike	378	993	3 843	11	8	20	665	881	888
Tjeckoslovakien	557	1 097	249	16	9	1	820	973	606
Ungern	192	1 800	8 404	5	15	44	829	976	632
Jugoslavien	31	111	1 296	1	1	7	..	..	552
<i>Utomeuropeiska länder</i>	1 033	17 522	7 471	29	142	39	696	850	711
Därav									
Amerikas Förenta Stater	558	1 823	3 519	16	14	20	3 979	2 739	4 185
Statslösa	—	15 699	3 911	—	127	21	—	879	623
Summa ²	35 111	123 720	190 621	1 000	1 000	1 000	944	985	958

¹ Inklusive förutvarande Estland, Lettland och Litauen. — ² Inklusive okänt medborgarskap.

unionen med de förutvarande baltiska staterna uppgår däremot nu till mindre än 6 000 personer mot c:a 20 000 år 1950, vilket visar att en stor del av dessa sistnämnda erhållit svenskt medborgarskap.

Fördelning efter kön, ålder och civilstånd. Fördelningen efter kön är beträffande utlänningar betydligt jämnare än i fråga om utlandsfödda. För samtliga utlänningar erhålles sålunda siffran 958 kvinnor per 1 000 män, medan motsvarande tal för utrikes födda som nämnts utgör 1 224. Proportionen mellan könen växlar dock betydligt beträffande olika nationaliteter. För finska och tyska medborgare föreligger sålunda ett betydande kvinnoöverskott,

medan flertalet övriga redovisade länder företer ett betydande underskott av kvinnor. Av tab. BC framgår, att könsproportionen även varierar betydligt i olika åldrar. I första hand observeras ett betydande kvinnoöverskott i åldern 15—24 år.

Utlänningarnas ålders- och civilstånds-fördelning avviker ganska markant i förhållande till hela befolkningen. För att underlätta jämförelsen har i tablån nedan sammanställts talen för de båda grupperna. Hur fördelningarna varierar med medborgarskapet framgår av tab. BC. Bl. a. framgår det att mer än en fjärdedel av alla utlänningar med medborgarskap i USA uppnått en ålder av 65 år. Dessa torde huvudsakligen ut-

Tab. BC. Relativ fördelning av utlänningar efter medborgarskap, kön, ålder och civilstånd samt antal kvinnor per 1 000 män

Relative distribution of aliens by citizenship, sex, age and marital status, and number of women per 1 000 men

Medborgarskap	Ålder							Summa	Därav		
	0—14	15—24	25—34	35—44	45—54	55—64	65— ∞		Ogifta	Gifta	Förut gifta
<i>Män</i>											
Finland	308	189	281	138	61	18	5	1 000	599	378	24
Norge	320	108	236	233	70	21	12	1 000	543	433	24
Danmark	289	91	284	230	76	24	5	1 000	534	433	33
Sovjetunionen ¹ ..	206	88	165	261	168	88	24	1 000	522	436	42
Tyskland	270	174	333	117	67	29	10	1 000	551	432	18
Italien	210	112	312	237	95	27	7	1 000	484	504	12
Österrike	273	144	381	145	43	9	5	1 000	548	429	23
Ungern	202	263	291	155	63	21	7	1 000	556	431	12
Övriga europ. länder	258	100	335	191	76	26	13	1 000	541	434	25
U.S.A.	221	64	143	106	62	101	303	1 000	477	452	71
Övriga utom- europ. länder ..	245	68	406	173	53	37	18	1 000	587	384	30
Statslösa	176	90	169	254	169	106	35	1 000	466	483	51
Samtliga	281	147	282	177	74	27	12	1 000	558	416	26
<i>Kvinnor</i>											
Finland	258	244	280	120	63	25	10	1 000	512	440	48
Norge	280	155	278	183	64	27	13	1 000	470	488	41
Danmark	400	137	254	139	50	16	5	1 000	519	452	30
Sovjetunionen ¹ ..	316	111	80	156	141	85	112	1 000	466	401	133
Tyskland	201	259	326	122	55	22	14	1 000	543	413	43
Italien	295	134	255	178	89	36	13	1 000	442	524	34
Österrike	275	222	297	143	39	14	9	1 000	524	438	38
Ungern	303	166	246	149	78	34	25	1 000	428	530	42
Övriga europ. länder	328	130	265	142	71	35	27	1 000	520	433	47
U.S.A.	210	93	171	106	62	116	243	1 000	399	475	126
Övriga utom- europ. länder ..	337	137	296	131	54	32	13	1 000	459	502	39
Statslösa	262	109	121	206	151	94	56	1 000	446	466	88
Samtliga	279	203	272	136	65	28	18	1 000	505	448	47
<i>Kvinnor per 1 000 män</i>											
Finland	947	1 458	1 124	982	1 167	1 547	2 179	1 128	965	1 313	2 321
Norge	942	1 554	1 271	842	982	1 353	1 127	1 076	932	1 213	1 844
Danmark	943	1 029	609	411	446	440	635	682	663	711	607
Sovjetunionen ¹ ..	1 000	821	319	391	547	631	3 024	653	583	600	2 054
Tyskland	1 030	2 061	1 353	1 441	1 141	1 065	1 990	1 383	1 365	1 324	3 394
Italien	955	817	555	511	640	900	1 286	680	622	707	1 889
Österrike	894	1 369	691	878	816	1 368	1 700	888	848	906	1 500
Ungern	950	400	535	608	786	1 019	2 222	632	486	777	2 190
Övriga europ. länder	955	980	594	560	702	1 016	1 527	751	721	750	1 420
U.S.A.	889	1 356	1 123	934	930	1 069	751	936	783	983	1 667
Övriga utom- europ. länder ..	905	1 327	479	496	674	567	467	657	514	859	875
Statslösa	927	759	446	504	556	553	988	623	597	601	1 065
Samtliga	953	1 321	924	734	841	990	1 396	958	868	1 031	1 746

¹ Inklusive förutvarande Estland, Lettland och Litauen.

Tab. BD. Utlänningarnas relativa fördelning efter län
Relative distribution of aliens by county

Län	Medborgarskap								Statslösa	Samtliga			I % ₀₀ av folk-mängden
	Finland	Norge	Danmark	Tyskland	Italien	Österrike	Ungern	Annat eller okänt		M.	Kv.	Båda könen	
Stockholms stad ..	162	163	84	197	252	165	125	230	280	155	175	165	39
Stockholms län ...	148	103	79	145	170	109	107	136	154	124	133	129	53
Uppsala län	19	14	10	14	7	17	24	24	14	16	17	17	19
Södermanlands län	52	23	36	27	28	43	47	42	42	44	38	41	34
Östergötlands län .	23	24	30	33	45	22	31	42	35	29	28	29	15
Jönköpings län ...	14	18	30	27	2	17	36	24	30	20	21	21	14
Kronobergs län ...	4	9	18	12	1	9	24	8	6	10	9	9	11
Kalmar län	6	7	12	14	2	8	22	12	9	9	9	9	7
Gotlands län	1	1	1	3	1	2	0	1	—	1	2	1	4
Blekinge län	4	5	11	8	1	13	16	11	3	8	6	7	10
Kristianstads län .	5	6	36	18	4	8	24	13	7	13	13	13	10
Malmöhus län	17	33	242	108	87	56	169	86	62	87	79	83	25
Hallands län	6	8	26	14	1	6	27	20	15	12	13	13	14
Göteb. o. Bohus län	64	175	135	97	171	67	109	138	124	107	103	105	32
Älvsborgs län	60	55	49	44	4	35	50	55	67	45	61	53	27
Skaraborgs län ...	14	17	13	22	17	23	17	11	13	15	15	15	12
Värmlands län ...	32	78	41	31	2	108	26	23	10	39	35	37	24
Örebro län	52	34	38	46	12	65	29	30	38	45	40	43	31
Västmanlands län .	117	61	41	57	176	116	62	38	43	87	74	81	66
Kopparbergs län ...	72	61	33	32	7	59	25	22	23	52	46	49	33
Gävleborgs län ...	31	21	18	22	3	21	12	16	14	25	21	23	15
Västernorrlands län	30	23	5	11	2	12	6	8	9	18	17	18	12
Jämtlands län	8	24	2	4	1	1	1	4	1	7	7	7	10
Västerbottens län .	14	15	3	7	2	4	3	3	1	8	10	9	7
Norrbottnens län ...	45	22	7	8	3	15	6	4	1	21	26	23	17
Hela riket	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	25

göras av tidigare utvandrade svenskar, som åter bosatt sig i Sverige men bibehållit sitt amerikanska medborgarskap. I absoluta tal utgör denna grupp dock endast c:a 600.

Ålder	Relativ ålders- och civilståndsfördelning			
	Hela befolkningen		Utlänningar	
	Män	Kv.	Män	Kv.
0—14	226	214	281	279
15—24	144	139	147	203
25—34	122	120	282	272
35—44	144	141	177	136
45—54	142	140	74	65
55—64	112	117	27	28
65— <i>o</i>	110	130	12	18
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000
Därav: ogifta ...	473	422	558	505
gifta	477	475	416	448
föret gifter	50	103	26	47

De största olikheterna i åldersfördelningen föreligger i åldrarna över 45 år, där utlänningarna är betydligt underrepresenterade i förhållande till hela befolkningen. Däremot är det relativa antalet barn betydligt högre bland utlänningarna. Bland de yngre arbetsföra åldrarna föreligger höga tal för utlänningarna i den redovisade tioårsklassen 25—34 år.

Åldersfördelningen för såväl utlänningar som utrikes födda personer har även åskådliggjorts i ålderspyramider, *diagram 7*. Av dessa pyramider får man en bild av de stora olikheter i ålderssammansättningen som föreligger dels gentemot totalbefolkningen och dels mellan utlänningar och utrikes födda personer sinsemellan.

Av civilståndsfördelningen i tablån framgår, att utlänningarna i betydligt

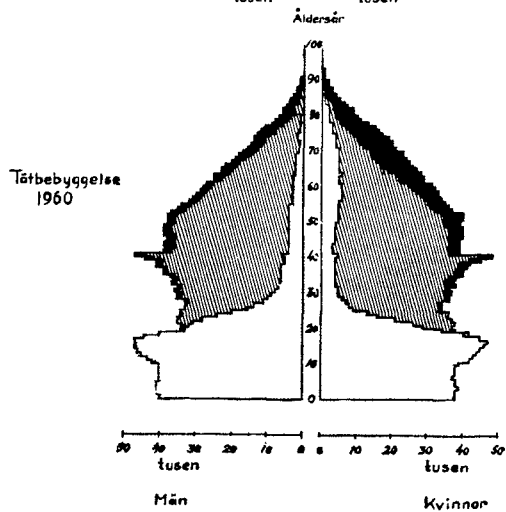
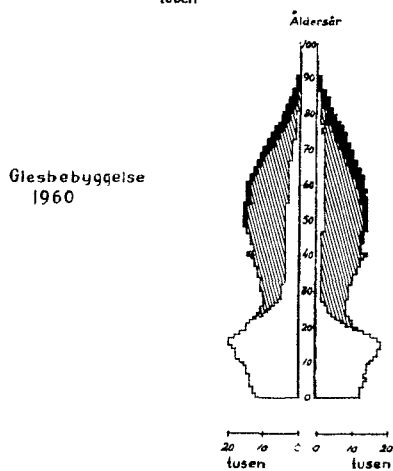
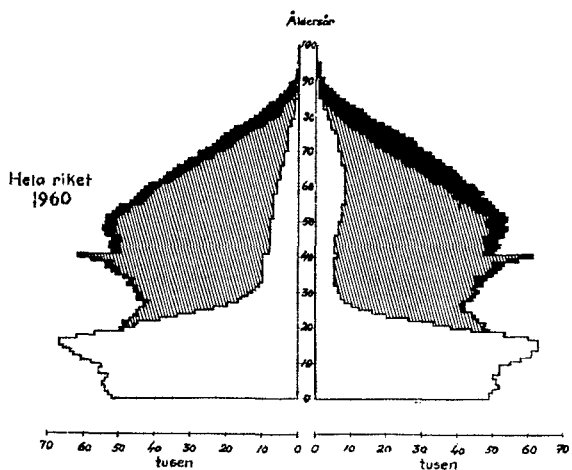
större utsträckning är ogifta än befolkningen som helhet. Delvis sammanhängser detta med de förut nämnda olikheterna i åldersfördelningen. Civilståndsfördelningens variationer efter olika medborgarskap framgår av tab. BC.

I tab. BD visas hur utlänningarna fördelar sig på de olika länen samt hur stor andel de utgör av länens folkmängd. I Stockholms stad och län finns närmare 30 % av alla utlänningar, medan återstoden huvudsakligen koncentreras till län med storstäder. Av samtliga utlänningar återfinnes 62 % i

städerna. Ser man på fördelningen mellan tät- och glesbebyggelse, finner man, att 86 % av utlänningarna är bosatta i tätorter; av hela tätortsbefolkningen utgör de dock endast 3 %. Förutom de tre största städerna har särskilt Västerås och Borås ett stort antal utlänningar. Relativt sett i förhållande till länens hela folkmängd är utlänningarna talrikast representerade i Stockholms län och Västmanlands län, där de utgör 5,3 resp. 6,6 % av befolkningen, medan medeltalet för riket uppgår till 2,5 %.

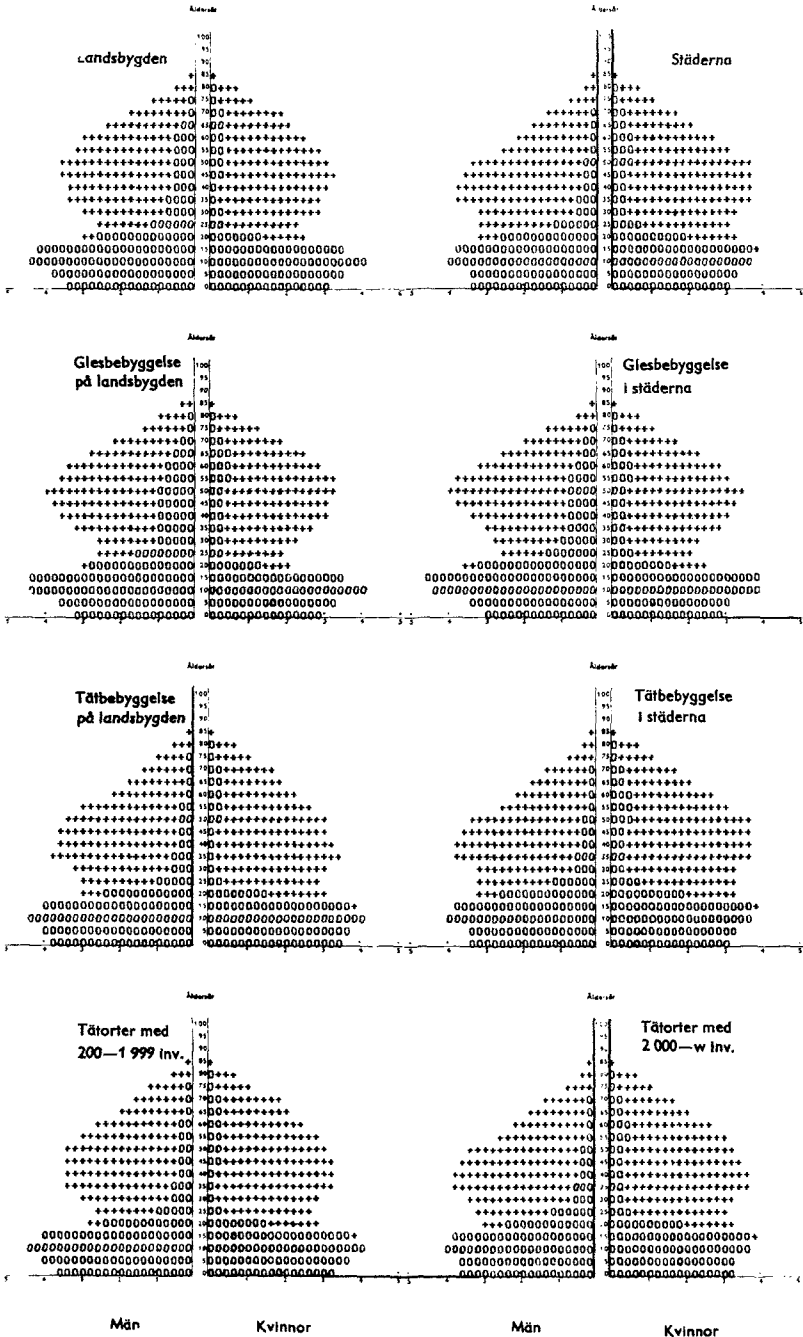

Diagram 9. Ålders- och civilståndsfördelning inom landsbygd, städer.

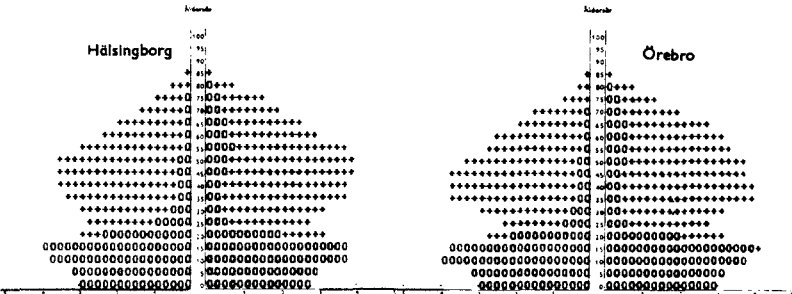
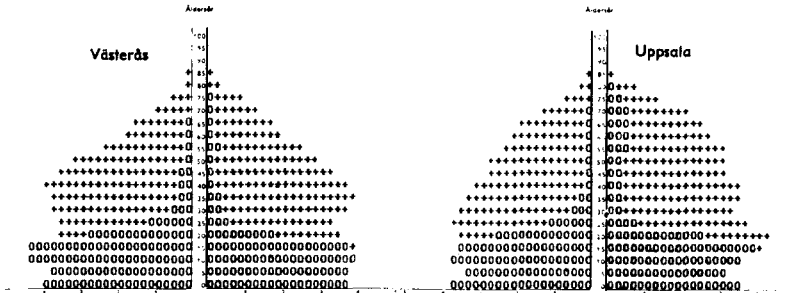
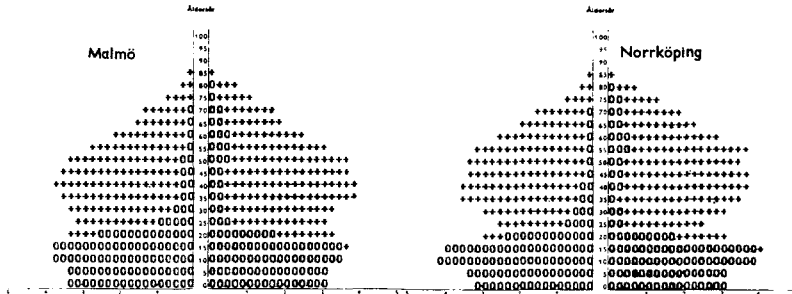
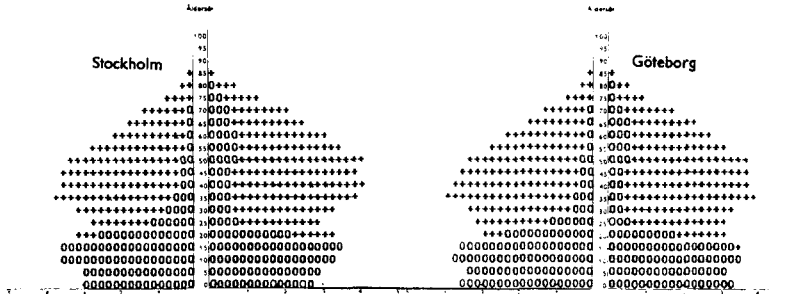
Distribution of age and marital status within rural areas, towns,

Varje tecken motsvarar 2 promille av folkmängden i resp. område O = ogifta, + = förut gifta

gles- och tätbebyggelse m. m. samt i städer med minst 75 000 inv.
sparsely and densely populated areas etc, and in towns with at least 75 000 inhabitants

Män

Kvinnor

Män

Kvinnor

Officiella statistiska publikationer utgivna intill den 7 juni 1962

Nedanstående publikationer utdelas till svenska myndigheter av de olika ämbetsverk, som utger dem. Statistiska centralbyrån distribuerar sålunda inom landet endast sina egna publikationer. Till utlandet sänder centralbyrån även övriga här förtecknade publikationer *utom följande, som distribueras av respektive utgivare: alla socialstyrelsens publikationer, Arbetsmarknadsstatistik, Jordbruksekonomiska meddelanden, Kommersiella meddelanden, Konjunkturläget, Meddelanden från konjunkturinstitutet och Riksräkenskapsverkets årsbok.* Försäljning sker genom Nordiska bokhandelns förlag, Stockholm.

Om en publikation förut offentliggjorts såsom en särskild avdelning i serien Bidrag till Sveriges officiella statistik, anges publikationens littera i nämnda serie.

Allmänna statistiska publikationer

Utg. av statistiska centralbyrån.
Historisk statistik för Sverige.

1. Befolkning 1720—1950. Sthlm 1955.
  2. Väderlek, lantmåteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t. o. m. år 1955. Sthlm 1959.
- Statistiska översiktstabeller utöver i del 1 och 2 publicerade t. o. m. år 1950. Sthlm 1960.
- Statistisk tidskrift, Ny följd: årg. 1 (1952)—10 (1961), 11 (1962): 1—5.
- Forts. på Statistisk tidskrift: bd 1 (1860—1862)—3 (1866—1869), år 1870—1913.
- Statistisk årsbok för Sverige: årg. 1 (1914)—48 (1961).
- Årsbok för Sveriges kommuner: årg. 1 (1918)—44 (1961).

Sveriges officiella statistik

Folkmängden och dess förändringar

Alla berättelser utg. av statistiska centralbyrån.

Befolkningsrörelsen: 1911—1960.
Litt. A.

Befolkningsrörelsen. Översikt för åren 1901/1910, 1911/1920, 1921/1930, 1931/1940, 1941/1950.
Litt. A.

Dödlighets- och livslängdstabeller för årtiondet: 1901/1910, 1911/1920, 1921/1930, 1931/1940, 1941/1950.

Dödsorsaker: 1911—1960.

Folkmängden inom administrativa områden den 31 december: 1910—1961.
Litt. A.

Folkkräkningen: 1910: 1—4; 1920: 1—5; 1930: 1—9; 1940: 1—3; 1945: 1; 2: 1—3; 3: 1—3; 4—6; 7: 1—2; 8: 1—2; 9; 10: 1—2; 11; 1950: 1—8; 1960: 1—5.

Litt. A.

Särskilda folkkräkningen 1935/36: 1—8.
Ut- och invandring: 1911—1938.

Allmänna ekonomiska förhållanden

1951 års företagsräkning, av kommerskollegium. 1931 års företagsräkning = Statistiska meddelanden. Ser. A. Bd 4: 10.

Jordbruk med binärningar

Alla berättelser utg. av statistiska centralbyrån.

Arealinventeringen, kreatursräkningen och trädgårdsinventeringen den 1 juni 1943.

Arealinventeringen och kreatursräkningen den 1 juni 1945.

Fiske: 1914—1959.

Jordbruk och boskapsskötsel: 1913—1937, 1940—1960.
Litt. N.

Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1952.

Jordbrukets skuldsättning år 1933 = Statistiska meddelanden. Ser. A. Bd 5: 3.

Jordbruksräkningen: 1927, 1932, 1937, 1944, 1951, 1956.

Mejerihantering: 1913—1939.

Årsväxten: 1911—1961.
Litt. N.

Skogshushållning

Domänverket, av domänstyrelsen: 1911—1960.
1911—1921 med titel: Kungl. domänstyrelsens förvaltning.

Det enskilda skogsbruket, av skogsstyrelsen: 1942—1950.
Fortsattes av: Skogsstatistisk årsbok: 1951—1959.

Skogsstatistisk årsbok, av skogsstyrelsen: 1951—1959.
Forts. på: Det enskilda skogsbruket: 1942—1950.

Fast egendom

Fast egendom år 1910, av statistiska centralbyrån.

Lantmåteri

Lantmåteri, av lantmåteristyrelsen: 1911—1950.
Litt. O.

Industri och bergshantering

Berättelserna utg. av kommerskollegium, där ej annat angives.

Bergshantering: 1911—1958.

Litt. C.

Industri: 1911—1958.

Litt. D.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien. Specialundersökning. Sthlm 1915.

Statens vattenfallsverk, av vattenfallsstyrelsen: 1920—1960.

Sveriges bergshantering år 1913. Specialundersökning.

Sveriges monterade vattenkraft. Specialundersökning. Sthlm 1919.

Sveriges utbyggda vattenkraft år 1930. Specialundersökning.

Sågverksdriften i Sverige år 1953. 1953 års sågverksinventering.

Textil- och beklädnadsindustrien. Specialundersökning. Sthlm 1914.

Handel

Alla berättelser utg. av kommerskollegium.

Handel: 1911—1958, 1959: 1, 1960: 1.

Litt. F.

Kvartalsstatistik över handeln. I. Införsel: 1961.

Kvartalsstatistik över handeln. II. Utförsel: 1961.

Månadsstatistik över handeln: 1954—1961. 1962: 1—3. 1913—1953 = Statistiska meddelanden. Ser. C.

Transport- och kommunikationsväsen

Allmän järnvägsstatistik, av järnvägsstyrelsen: 1911—1952.

Litt. L.

Lotsverket, av lotsstyrelsen: 1911—1953.

Litt. T.

Postverket, av generalpoststyrelsen: 1911—1960.

Litt. M.

Sjöfart, av kommerskollegium: 1911—1959.

Litt. E.

Sveriges järnvägar, av järnvägsstyrelsen: 1911—1959.

1911—1952 med titel: Statens järnvägar.

Litt. L.

Telefon, telegraf och radio, av telestyrelsen (telegrafstyrelsen): 1911—1958/59.

1911—1943 med titel: Telefon och telegraf.

Televerket, av telestyrelsen: 1959/1960—1960/1961.

Vagnslastgodstrafiken å statens järnvägar. Bihang till järnvägsstyrelsens berättelse om statens järnvägar: 1913, 1916, 1919, 1924, 1929, 1934, 1937.

Litt. L.

Väg- och vattenbyggnadsverket, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: 1911—1939, 1944/1947.

1911—1939 med titel: Allmänna väg- och vattenbyggnader.

Vägtrafikolyckor, av statistiska centralbyrån: 1936—1959.

1936—1938 med titel: Olyckor vid trafik med motorfordon. 1935 = Statistiska meddelanden. Ser. A. Bd 5:2.

Bankväsen

Allmän sparbanksstatistik, av statistiska centralbyrån: 1911—1950, 1955.

Fortsättes av: Sparbankerna.

Litt. Y.

Postsparbanken, av styrelsen för postsparbanken: 1911—1922.

Litt. Y.

Sparbankerna, av statistiska centralbyrån: 1960. Forts. på: Allmän sparbanksstatistik.

Uppgifter om bankerna, av bank- och fondinspektionen: 1954—1961, 1962: jan.—april. 1912—1953 = Statistiska meddelanden.

Ser. E.

Försäkringsväsen

Allmänna pensionsförsäkringen, av pensionsstyrelsen: 1915—1936.

1915—1917 med titel: Kungl. pensionsstyrelsen. Fortsättes av: Folkpensioneringen: 1937—1939/1950.

Allmänna sjukkassor, av pensionsstyrelsen: 1911/1912—1928/1930, 1938 jämte översikter för åren 1933—1937; 1939—1951; av riksförsäkringsanstalten: 1952—1959.

1911/1912—1928/1930 med titel: Registrerade sjukkassor. 1938—1954 med titel: Erkända sjukkassor.

Enskilda försäkringsanstalter, av försäkringsinspektionen: 1912—1959.

Folkpensioneringen, av pensionsstyrelsen: 1937—1939/1950.

1939/1950 med titel: Folkpensioneringen jämte sjukkasseväsendet m. m. Forts. på: Allmänna pensionsförsäkringen: 1915—1936.

Olycksfall i arbete, av socialstyrelsen: 1910/1912—1917; av riksförsäkringsanstalten: 1918—1954. Fortsättes av: Yrkesskador: 1955—1959.

Olycksfall i arbete, reviderat sammandrag, av riksförsäkringsanstalten: 1918/1922, 1923/1928, 1929/1933, 1934/1938, 1939/1943.

Riksförsäkringsanstalten, av riksförsäkringsverket (riksförsäkringsanstalten): 1911—1960/61.

Understödsföreningar andra än arbetslöshetskassor, av försäkringsinspektionen: 1956—1959.

Yrkesskador, av riksförsäkringsverket (riksförsäkringsanstalten): 1955—1959.

Forts. på: Olycksfall i arbete: 1910/1912—1954.

Arbetsmarknad samt arbets- och löneförhållanden

- Berättelserna utg. av socialstyrelsen, där ej annat anges.
- Anställnings- och avlöningsförhållandena för lägre personal i allmän tjänst. Sthlm 1931.
- Arbetsförlängning, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk: 1911—1928.
- Arbets- och löneförhållandena för affärsanställda i Sverige. Sthlm 1925.
- Arbetsförhållandena för hotell- och restaurangpersonalen i Sverige. Sthlm 1922.
- Arbetsförhållandena inom det husliga arbetet å landsbygden. Sthlm 1939.
- Arbetsförhållandena inom det husliga arbetsområdet. Sthlm 1936.
- Arbetsinställelser i Sverige: 1911—1922. Fortsattes av: Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet: 1923—1938.
- Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet: 1923—1938. Forts. på: Arbetsinställelser i Sverige: 1911—1922, och Kollektivavtal i Sverige: 1911—1922.
- Arbetslösheten inom fackförbunden samt därmed sammanhängande bestämmelser i förbundsstadgar och kollektivavtal. Sthlm 1931.
- Arbetslöshetsräkningen och de lokala arbetslöshetsundersökningarna i Sverige år 1927.
- Arbetslösheten inom industri och hantverk m. m. i Sverige vid år 1917, av arbetstidskommittén.
- Arbetslidens längd vid frisersalonger och badinrättningar i Sverige. Sthlm 1916.
- Arbetslidens förhållanden inom detaljhandeln. Sthlm 1933.
- Befattningshavare i statens och de större städernas tjänst. Deras antal och löneförhållanden åren 1919—1924.
- Hannarbetaryrket i Sverige. Sthlm 1916.
- Inresta utflyttningar åren 1938 och 1939.
- Kollektivavtal i Sverige: 1911—1922. Fortsattes av: Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet: 1923—1938.
- Kollektivavtal i Sverige vid årsskiftet 1920/21: 1—2.
- Kroppsutvecklingen hos minderåriga industriarbetare i Sverige. Sthlm 1925.
- Lantarbetarnas arbets- och löneförhållanden inom olika bygder och å typiska lantegendomar. Sthlm 1915.
- Löneförhållandena för försvarsväsendets civila arbetare och med dessa jämförliga arbetsgrupper i enskild tjänst. Sthlm 1927.
- Löner: 1929—1959.
- Löner: 1929—1951 med titel: Lönestatistisk årsbok för Sverige.
- Löner och levnadskostnader vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverks byggnadsföretag samt inom därmed jämförliga arbetsområden. Sthlm 1924.

- Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige: 1902/1912—1913/1922.
- Sjömansyrket i Sverige: 1—2. Sthlm 1915—1919.
- Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland. Sthlm 1916.
- Skogsbyggdernas arbets- och levnadsvillkor: 1—2. Sthlm 1937—1938.
- Statistisk undersökning av statstjänstemännens bisysslor. Sthlm 1928.
- Svensk hemindustri: 1—2. Sthlm 1917.
- Tjänstemän inom statlig och statsunderstödd verksamhet åren 1954—1957, av statistiska centralbyrån.
- Undersökning rörande arbetsförhållandena inom hotell- och restaurangnäringen 1929/30.
- Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket 1935—1936.
- Undersökning rörande vissa hygieniska förhållanden inom cellulosaindustrin i Sverige. Sthlm 1915.
- Undersökningar rörande arbetstidsförhållanden och lönevillkor för privataanställda. Sthlm 1938.
- Undersökningar rörande vissa arbetstidsförhållanden inom bagerinäringen samt hotell- och restaurangnäringen. Sthlm 1938.

Priser och konsumtion

- Alla berättelser utg. av socialstyrelsen.
- Detaljpriser och indexberäkningar åren 1913—1930.
- Hushållens konsumtion år 1958.
- Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942.
- Konsumentpriser och indexberäkningar åren 1931/1959, 1960—1961.
- Levnadskostnaderna i städer och industriorter omkring år 1923.
- Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914: 1; 2: 1—8; 3.
- Levnadskostnaderna i tätortshushåll år 1948.
- Levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige vid år 1920.
- Levnadskostnaderna på landsbygden år 1951.
- Levnadskostnaderna år 1952.
- Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933.
- Livsmedels- och bostadspriser i Sverige under åren 1910—1912.
- Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemiddlade hushåll under krisåren 1914—1918.

Byggnadsverksamhet och bostadsförhållanden

- Berättelserna utg. av socialstyrelsen, där ej annat anges.
- Allmänna bostadsräkningen år 1920.
- Allmänna bostadsräkningen år 1933 och därmed sammanhängande undersökningar.

Bostadsbyggandet, av bostadsstyrelsen: 1949/1950—1959/1960.

Forts. på: Byggnadsverksamheten i Sverige: 1912—1918/1920, 1937—1948.

Bostäder och hushåll. Enligt allmänna bostadsräkningen 1945 och därtill anslutna undersökningar.

Byggnadsverksamheten i Sverige: 1912—1918/1920, 1937—1948.

1912—1918/1920 med titel: Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen. Fortsättes av: Bostadsbyggandet: 1949/1950—1958.

Hysesräkningen: 1924: 1—2; 1926.

Undersökningar rörande de mindre bemedlades bostadsförhållanden i vissa svenska städer (bostadsbeskrivningar): 1—3. Sthlm 1916—1918.

1912—1914 års allmänna bostadsräkningar: 1; [2]: 1—12.

2 med titel: 1912—1913 års allmänna bostadsräkning.

Ekonomiska och ideella föreningar samt stiftelser

De ideella föreningarna i Sverige och deras ekonomiska förhållanden år 1917, av socialstyrelsen.

Kooperativ verksamhet, av socialstyrelsen: 1908/1910—1949; av kommerskollegium: 1950—1959.

Stiftelser år 1910, av statistiska centralbyrån.

Hälso- och sjukvård

Allmän hälso- och sjukvård, av medicinalstyrelsen: 1911—1959.

Litt. K.

Det civila veterinärväsendet, av medicinalstyrelsen: 1916—1945; av veterinärstyrelsen: 1946—1949.

Hälso- och sjukvård vid armén, av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse: 1911—1930. Fortsättes av: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet: 1931—1936.

Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid armén, av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, chefen för flygvapnet och överfältveterinären: 1937—1942.

Forts. på: Hälso- och sjukvård vid armén: samt flygvapnet: 1931—1936. Fortsättes av: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén: 1943—1944.

Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet, av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och flygstyrelsen: 1931—1936.

Forts. på: Hälso- och sjukvård vid armén 1911—1930. Fortsättes av: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid armén: 1937—1942.

Hälso- och sjukvård vid försvaret, av försvarets sjukvårdsstyrelse: 1945—1969.

Forts. på: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén: 1943—1944.

Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén, av försvarets sjukvårdsförvaltning och överfältveterinären: 1943—1944.

Forts. på: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid armén: 1937—1942, och Hälso- och sjukvård vid marinen: 1911/1912—1942. Fortsättes av: Hälso- och sjukvård vid försvaret: 1945—1960, och Veterinärvård vid armén: 1945—1955.

Hälso- och sjukvård vid marinen, av marinöverläkaren: 1911/1912—1942.

Fortsättes av: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén: 1943—1944.

Sinnessjukvården i riket, av medicinalstyrelsen: 1911—1939.

Litt. K.

Veterinärvård vid armén, av överfältveterinären: 1945—1955.

Forts. på: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén: 1943—1944.

Socialvård

Ensamstående mödrars sociala och ekonomiska förhållanden år 1955, av socialstyrelsen.

Fattigvården, av statistiska centralbyrån: 1918—1935; av socialstyrelsen: 1936—1956.

Fortsättes av: Socialhjälpen: 1957—1959.

Litt. U.

Samhällets barnavård, av statistiska centralbyrån: 1928, 1931, 1934; av socialstyrelsen: 1937, 1940, 1943, 1946, 1949—1959.

Socialhjälpen, av socialstyrelsen: 1957—1959.

Forts. på: Fattigvården: 1918—1956.

Undersökningar angående alkoholens sociala skadeverkningar, av socialstyrelsen. Sthlm 1921.

Ålderdomshemmen och deras vårdtagare år 1950, av socialstyrelsen.

1959 års socialhjälpundersökning, av socialstyrelsen.

Rättsväsen

Berättelserna utg. av statistiska centralbyrån, där ej annat anges.

Brott som kommit till polisens kännedom: 1959—1960.

Brottsligheten: 1913/1914—1959.

Litt. B.

Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet: 1913/1914—1917/1918, 1921/1922—1945/1947, 1949/1952—1957/1958.

Litt. B.

Fångvården, av fångvårdsstyrelsen: 1911—1946/1947.

Litt. G.

Konkurser upphörda: 1914/1917, 1918/1920, 1926—1928.

Kriminalvården, av fångvårdsstyrelsen: 1961.

Undervisning

- Donationer vid allmänna läroverk, kommunala mellanskolor och privatläroverk år 1919, av skolöverstyrelsen.
- Folkskolorna, av ecklesiastikdepartementet: 1911—1918/1919; av skolöverstyrelsen: 1929/1930, 1914/1915—1915/1916 med titel: Folkskolorna och folkskoleseminarierna. Litt. P.
- Folkskolorna och högre folkskolorna, av skolöverstyrelsen: 1919/1920—1920/1921, 1926/1927.
- Det högre skolväsendet, av skolöverstyrelsen: 1927/1928; 1935/1936 jämte översikt för läsåren 1928—1935.
- Högre studier, av statistiska centralbyrån: 1956/1957—1959/1960.
- De kommunala mellanskolorna, av ecklesiastikdepartementet: 1917/1918—1919/1920. Forts. på: De kommunala mellanskolorna och privatläroverken läsåret 1916—1917. Fortsättes av: Statens allmänna läroverk, kommunala mellanskolor och privatläroverk samt realskol- och studentexamina: 1920/1921—1921/1922.
- De kommunala mellanskolorna och privatläroverken läsåret 1916—1917, av ecklesiastikdepartementet. Fortsättes av: De kommunala mellanskolorna: 1917/1918—1919/1920, och Privatläroverken 1917/1918—1919/1920.
- Lärarutbildningen, av ecklesiastikdepartementet: 1916/1917—1919/1920; av skolöverstyrelsen: 1920/1921—1921/1922, 1927/1928, 1928—1929 t. o. m. 1938/1939.
- Privatläroverken, av ecklesiastikdepartementet: 1917/1918—1919/1920. 1918/1919—1919/1920 med titel: Statens normalskola för flickor och privatläroverken. Forts. på: De kommunala mellanskolorna och privatläroverken läsåret 1916—1917. Fortsättes av: Statens allmänna läroverk, kommunala mellanskolor och privatläroverk samt realskol- och studentexamina: 1920/1921—1921/1922.
- Realskol- och studentexamina år 1919, av ecklesiastikdepartementet. Fortsättes av: Statens allmänna läroverk läsåret 1919—1920 samt realskol- och studentexamina år 1920.
- Statens allmänna läroverk, av ecklesiastikdepartementet: 1911/1912—1918/1919. Fortsättes av: Statens allmänna läroverk läsåret 1919—1920 samt realskol- och studentexamina år 1920. Litt. P.
- Statens allmänna läroverk, kommunala mellanskolor och privatläroverk samt realskol- och studentexamina, av skolöverstyrelsen: 1920/1921—1921/1922. Forts. på: De kommunala mellanskolorna: 1917/1918—1919/1920, Privatläroverken: 1917/1918—1919/1920, och Statens allmän-

na läroverk läsåret 1919—1920 samt realskol- och studentexamina år 1920.

Statens allmänna läroverk läsåret 1919—1920 samt realskol- och studentexamina år 1920, av skolöverstyrelsen.

Forts. på: Realskol- och studentexamina år 1919, och Statens allmänna läroverk: 1911/1912—1918/1919. Fortsättes av: Statens allmänna läroverk, kommunala mellanskolor och privatläroverk samt realskol- och studentexamina: 1923/1921—1921/1922.

Yrkesundervisningen, av skolöverstyrelsen: 1919/1921—1921/1922, 1928/1929; 1936/1937 jämte översikt för läsåren 1929—1936.

Inkomst och förmögenhet

- Alla berättelser utg. av statistiska centralbyrån.
- Företagens intäkter, kostnader och vinster: 1951—1959.
- Skattetaxeringarna: 1922—1943. Fortsättes av: Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet: taxeringsåren 1944—1961.
- Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet: taxeringsåren 1944—1961. 1944—1948 med titel: Skattetaxeringarna samt inkomstfördelningen inom yrkesgrupper. Forts. på: Skattetaxeringarna: 1922—1943.
- Taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt: 1917, 1920.

Finanser

- Berättelserna utg. av kontrollstyrelsen, där ej annat anges.
- Accispliktiga näringar: 1911/1912—1958. Fortsättes av: Indirekt beskattning m. m.: 1959. Litt. V.
- Indirekt beskattning m. m.: 1959. Forts. på: Accispliktiga näringar: 1911/1912—1958.
- Kommunernas finanser, av statistiska centralbyrån: 1918/1921—1959. Litt. U.
- Rusdrycksförsäljningen m. m.: 1914/1915—1959. 1914/1915—1918 med titel: Brännvinsförsäljningen.

Allmänna val

- Alla berättelser utg. av statistiska centralbyrån.
- Kommunala valen: 1919—1958. Litt. R.
- Landstingsmannavalen: 1912—1918. Litt. R.
- Riksdagsmannavalen: 1909—1960. Litt. R.

Statistiska meddelanden

Utg. av statistiska centralbyrån, där ej annat angives. Serien har upphört från 1954.

Ser. A. Tillfälliga statistiska undersökningar.

Band 1:

- 1 Dödlighets- och livlängdstabeller för åren 1816—1910.
- 2 Statens utarrenderade domäner arrendeåret 1910—1911.
- 3 Stadsfullmäktigvalen åren 1911 och 1912 samt den kommunala rösträtten år 1912 i de städer, som icke deltaga i landsting.
- 4—5 Utom äktenskapet födda barn. 1—2. Sthlm 1914—1915.
- 6 Dödligheten i lunnsot i Sverige åren 1906—1910.
- 7 Husdjursräkningen sommaren 1915.
- 8 Stadsfullmäktigvalen åren 1913 och 1914.
- 9 Husdjursräkningen den 1 juni 1916.
- 10 Utom äktenskapet födda barn. 3. Sthlm 1917.

Band 2:

- 1 Husdjursräkningen den 1 juni 1917.
- 2 Arealinventeringen den 20 juni 1917, av folkhushållningskommissionen.
- 3 Husdjursräkningen den 1 juni 1918.
- 4 Stadsfullmäktigvalen åren 1915 och 1916.
- 5 Arealinventeringen den 1 juni 1918, av folkhushållningskommissionen.
- 6 Stadsfullmäktigvalen åren 1917 och 1918.

Band 3:

- 1 Statistisk översikt av det svenska näringslivets utveckling åren 1870—1915 med särskild hänsyn till industri, handel och sjöfart, av kommerskollegium.
- 2—3 Arealinventeringen och husdjursräkningen den 1 juni 1919. 1—2.

Band 4:

- 1 Jordbrukskassorna och centralkassorna för jordbrukskredit åren 1916—1923.
- 2 Brödsädsförbrukningen vid vissa mindre jordbruk. Sthlm 1928.
- 3 Undersökning rörande försörjnings- och trolöshetsbrotten åren 1921—1927.
- 4 Undersökning angående mejerihantering- en. Sthlm 1930.
- 5 Svinräkningen den 15 september 1930.
- 6 Inventeringen av vete och råg den 1 februari 1931.
- 7 Svinräkningen den 15 september 1931.
- 8 Kyrkofullmäktigvalen år 1931.
- 9 Svinräkningen den 15 september 1932.
- 10 1931 års företagsräkning, av kommerskollegium.

Band 5:

- 1 Undersökning angående foderförsörjningen åren 1935—1936.
- 2 Olyckor vid trafik med motorfordon år 1935.
- 3 Jordbrukets skuldsättning år 1933.
- 4 Pältdjursräkningen den 15 september 1937.
- 5 Jordbrukskassorna och centralkassorna för jordbrukskredit åren 1924—1937.
- 6 Undersökning angående skogsavverkningen år 1937.
- 7 Pältdjursräkningen den 30 september 1939.
- 8 Den animaliska produktionen år 1937/1938.

Band 6:

- 1 Priser och taxeringsvärden å jordbruksfastigheter $\frac{1}{4}$ 1938— $\frac{30}{100}$ 1944.
- 2 Pältdjursräkningen den 30 september 1945.
- 3 Brottlighetens utveckling åren 1913—1947.
- 4 Minnesskrift med anledning av den svenska befolkningsstatistikens 200-åriga bestånd. Sthlm 1949.

Ser. C. Månadsstatistik över handeln, av kommerskollegium: 1913—1953.

Forts. se serien Sveriges officiella statistik. Handel.

Ser. D. Järnvägsstatistiska meddelanden, av järnvägsstyrelsen: 1912—1953.

Ser. E. Uppgifter om bankerna, av bank- och fondinspektionen: 1912—1953.

Forts. se serien Sveriges officiella statistik. Bankväsen.

Ser. F. Sociala meddelanden, av socialstyrelsen: 1912—1953.

Fortsättes utanför serien under samma titel; se sista avdelningen av denna förteckning.

Andra officiella publikationer med omfattande statistiska uppgifter

För en fullständig förteckning över det officiella trycket se Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer, av riksdagsbiblioteket.

Arbetsmarknadsstatistik, av arbetsmarknadsstyrelsen: 1953—1961, 1962: 1—5 B.

Jordbruksekonomiska meddelanden, av statens jordbruksnämnd: årg. [1] (1939)—23 (1961), 24 (1962): 1—3.

Årg. 1—11 med titel: Jordbruksekonomiska uppgifter.

Kommersiella meddelanden, av kommerskollegium: årg. 1 (1914)—48 (1961), 49 (1962): 1—3.

- Konjunkturläget [kvartalstidskrift], av konjunkturinstitutet: 1960—1961, 1962: april.
- Meddelanden från konjunkturinstitutet. Ser. A: 1—32, B: 1—30, 32 Sthlm 1938—1960.
- Riksgäldskontoret, årsbok, av kontoret: årg. 1 (1920)—41 (1960/1961).
- Riksräkenskapsverkets årsbok, av verket: 1929/1930—1938/1939, 1948. 1950—1961.
- Riksstat: 1835—1961/1962. (Riksdagens protokoll. Bilag.)
- Sammandrag av till statistiska centralbyrån inkomna årsväxt- och skörderapporter, av statistiska centralbyrån: 1913—1961. Litt. N.
- Sociala meddelanden, av socialstyrelsen: 1954—1958. Från 1959 uppdelad i två serier med undertitel:
- Allmänna häftet: 1959—1961, 1962: 1/2.
- Statistisk information: 1959—1961, 1962: 1—5.
- 1912—1953 = Statistiska meddelanden. Ser. F.
- Sparbankernas verksamhet, särskilda uppgifter för varje sparbank, av statistiska centralbyrån: 1951—1954, 1956—1959. 1951—1954, 1956—1957 med titel: De särskilda sparbankernas verksamhet. Utgives icke de år som slutar på 0 och 5.
- Den svenska statsskulden [månadsuppgift], av riksgäldskontoret: årg. 1 (1941)—21 (1961), 22 (1962): 253—257.
- Sveriges riksbank, tillgångar och skulder [veckouppgift], av banken: 1912—1961, 1962: $\frac{5}{1}$ — $\frac{30}{5}$.
- Sveriges riksbank, årsbok, av banken: årg. 1 (1908)—53 (1960).